

**002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1300**

Π. ΝΙΡΒΑΝΑ - Δ. Γ. ΖΗΣΗ - Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ - Δ. Π. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΠΡΟΣΚΟΠΟΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε

ΤΙΜΗ ΑΔΕΤΟΥ ΔΡ. 16.90 (ΔΕΜΕΝΟΝ ΔΡ. 3 ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ

Αριθ. Διακήρυξης: 41904/2-10-29

9 69 ΠΔΒ

Αναγνωριστικό Δ' Συμφ.

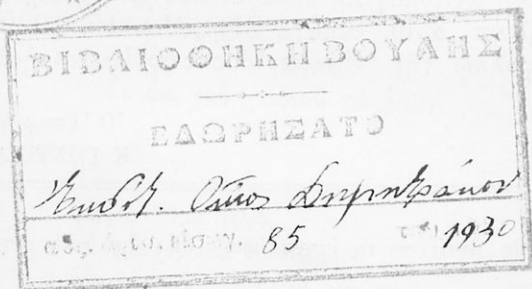
Ο ΠΡΟΣΚΟΠΟΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ Α'

57

Ἀθήνα

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

56—Ὁδὸς Σταδίου—56

1929

Εν Αθήναις τῇ 10/9/29

Αριθ. } Πρωτ. 44451
 } Διεκπ.....

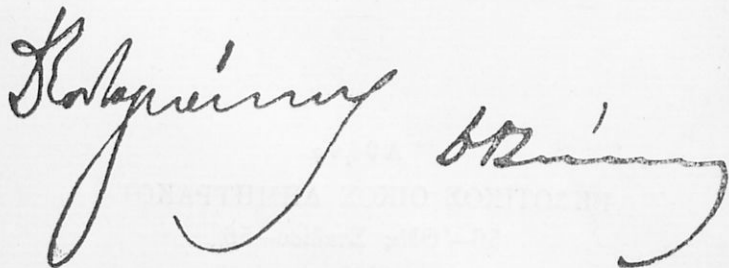
Πρὸς

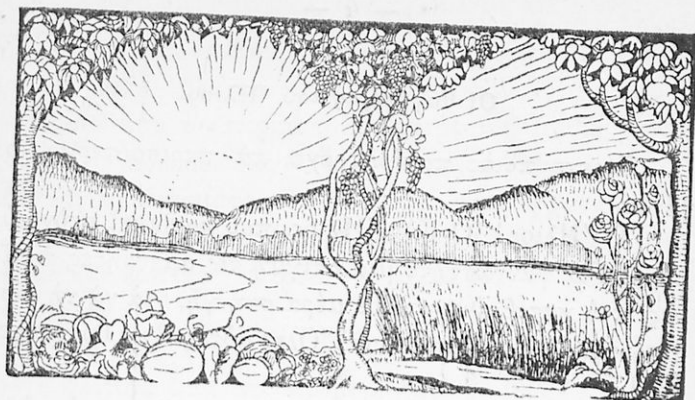
τοὺς κ.κ. Π. Νιρβάναν, Δ. Γ. Ζήσιν, Δ. Ι. Κοντογιάννην
καὶ Δ. Π. Δαμασκηνόν

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας ταυταρίθμου ἀποφάσεως ἐκδοθείσης τῇ 7ῃ Σ)βρίου 1929 καὶ αὐθημερὸν καταχωρισθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 99 (τεῦχος Β') φύλλῳ τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη τὸ ὑφ' ὑμῶν συγγραφὲν βιβλίον «ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ» τῆς Δ'. τάξ. δημοτικοῦ σχολείου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 3438 διὰ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1929—30 ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἐκτελεσθῶσιν αἱ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὑποδειχθεῖσαι τροποποιήσεις αἱ διατυπωθεῖσαι ἐν τῇ σχετικῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει αὐτῆς τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 88 τῆς 31ης Ἰουλίου 1929 (Τεῦχος Β') φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Ὑπουργὸς
Κ ΓΟΝΤΙΚΑΣ

Κάθε ἀντίτυπο τὸ ὑπογράφουν δύο ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς.

Τὸ τραγούδι τοῦ "Ἡλίου.

Ἥλιε μου,
ἔβγα, ἥλιε μου,
ποὺ κάνεις τὸ χωράφι
καὶ γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δῶσε μας,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ ρόδο καὶ τ' ἀγκάθι,
φέξε ὡς τοῦ γιालοῦ τὰ βάθη.

Τὸ νερό,
φέξε, ἥλιε μου,
νὰ τρέχη καὶ νὰ λάμπη,
νὰ μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι.

Στρῶσε μας,
χρυσόῃλιε μου,
τῇ γῇ μὲ χαμομήλι
δῶσ' μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
ἥλιε, ἥλιε μου,
τὸ θέρο χάρισέ μας.

Στὴν τοῦ Ἡλίου ἀνάσθησε μας.

Ἐκδοθέν ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Οἱ θυγατέρες τοῦ Ἡλίου.

Ξέρετε ποιὸς πατέρα ἔχει τὰ περισσότερὰ κο-
ρίτσια;

‘Ο “Ηλιος! ‘Ο Κύρ “Ηλιος, πού κατοικεῖ στὸν οὐρανό. Γιὰ φανταστῆτε μιὰ στιγμή τίς ἀμέτρητες ἀχτῖνες, πού κατεβαίνουν κάθε μέρα στὴ γῆ, γιὰ νὰ τὴ φωτίσουν καὶ νὰ τὴ ζεστάνουν! “Ολες αὐτὲς εἶναι θυγατέρες του!

‘Ο ἥλιος ἔχει βέβαια πολλές σκοτοῦρες καὶ πολλὰ βάσανα φροντίζοντας γιὰ τὰ τόσα παιδιά του. Μὰ καὶ αὐτὰ τί μεγάλη εὐχαρίστηση ποὺ τοῦ κάνουν!

“Ὅταν βλέπῃ μὲ πόση προσοχὴ καὶ μὲ πόση ἐπιμέλεια κάνουν τὴ δουλειά τους ἐδῶ κάτω στὴ γῆ, εὐχαριστιέται πολὺ. Ἡ μεγαλύτερη ὅμως εὐχαρίστησή του εἶν’ ἐκείνη, ποὺ νιώθει τὸ βράδυ, ὅταν προσκαλῇ ὅλες τὶς θυγατέρες του νὰ γυρίσουν πίσω στὸν οὐρανό, γιὰ νὰ κοιμηθοῦν καὶ ν’ ἀναπαυτοῦν. Τότε ἔρχονται ὅλες, ἡ μιὰ ὕστερ’ ἀπ’ τὴν ἄλλη. Ἡ μιὰ εἶναι κουρασμένη, ἡ ἄλλη εἶναι χαρούμενη καὶ ζωηρή, καὶ ἡ ἄλλη εἶναι μελαγχολικὴ.

Τότε αρχίζουν νά διηγούνται τί ἔκαμαν ὅλη τὴν ἡμέρα. Λένε, λένε, γελοῦν, φλυαροῦν.

Ποιός θα μπορούσε να διηγηθῇ περισσότερα πρά-
ματα ἀπὸ τὶς ἀγτῆνες;

Ἀκοῦστε λοιπὸν τί διεγόταν χτὲς τὸ βράδυ μιὰ ἀγτῖνα:

«Σήμερα, ἔλεγε, ἔμαθα ἓνα νέο, ποῦ δὲν τὸ εἶχα μάθει ποτέ μου! Τὸ ἄκουσα μὲ τ' αὐτιά μου. Ἀπὸ ἓνα ἀνοιχτὸ παράθυρο κοίταζα μέσα σ' ἓνα δωμάτιο, ποῦ καθόταν μιὰ γιαγιά ξαπλωμένη σὲ μιὰ πολυθρόνα. Στὴν ἀγκαλιά της ἦταν ριγμένα πολλὰ λουλούδια, τριαντάφυλλα,

Έμπρός της, επάνω σ' ένα σκαμνάκι, καθόταν ένα μικρό κοριτσάκι. Φαίνεται πως το κοριτσάκι αυτό μόλις είχε γυρίσει από τον περίπατο και έφερε στη γιαγιά του αυτά τὰ ωραία λουλούδια. Ο περίπατος, που είχε κάμει, θά ήταν πολύ ευχάριστος, γιατί έλαμπε από τή χαρά του και με ζωηρότητα και γέλια διηγόταν τί είδε. Κάποτε γελοῦσε και κάποτε χτυποῦσε τὰ χέρια από τή μεγάλη ευχαρίστηση.

Θαρρῶ πως ἡ γιαγιά του ήταν τυφλή γιατί, όταν ἐγὼ τή φώτισα ἴσια στο πρόσωπο για νὰ ἰδῶ, ὅν ήταν καὶ αὐτὴ χαρούμενη, δὲν ἔκλεισε τὰ μάτια της στο ζω-ηρό μου φῶς, ὅπως κάνουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οὔτε γύ-ρισε καθόλου τὸ κεφάλι της. Κατάλαβα ὅμως, ὅτι ήταν πολὺ ευχαριστημένη ἀπὸ τὸ κοριτσάκι, γιατί χαμογε-λοῦσε καὶ κινοῦσε ἐλαφρὰ τὸ κεφάλι της πρὸς τὰ κάτω, σὰν νὰ ἔλεγε: «ναί! νάί!».

«Ἄχ, ἔλεγε ἡ γιαγιά, κι ἐγὼ θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ πήγαινα ἄλλη μιὰ φορὰ στο δάσος για ν' ἀναπνεύσω τὸν καθαρὸ ἀέρα, νὰ μαζέψω ἐκεῖ κι ἄλλα λουλούδια, νὰ μὲ ζεστάνῃ ὁ ἥλιος πού λάμπει, καὶ ν' ἀκούσω τὰ πουλάκια πού κελαηδοῦν».

Γιὰ μιὰ στιγμή ἡ Ἄννα μελαγχόλησε. Γιατὶ ἤ-ξερε ὅτι ἡ καημένη, ἡ καλὴ γιαγιά της, ήταν τόσο ἄρρωστη καὶ ἀδύνατη, πού δὲ θὰ μπορούσε νὰ κι-νηθῇ καὶ νὰ πάῃ στο δάσος.

Σώπασε λιγάκι καὶ συλλογιζόταν.

«Γιαγιάκα μου!» φώναξε ἔξαφνα καὶ μ' ἓνα πῆ-γμα πλησιάζοντας τή γιαγιά της ἄρχισε νὰ τή χαϊ-δεύῃ καὶ νὰ τή φιλῇ. «Γιαγιάκα μου, ξέρεις ἓνα πρᾶ-μα; Αὔριο τὸ πρωὶ θὰ πάω πάλι στο δάσος, θὰ κόψω πολλὰ πολλὰ κλαριά ἀπὸ τὰ ἔλατα καὶ θὰ τὰ φέρω ἐδῶ. Θὰ τὰ βάλω μπροστά σου πυκνά πυκνά για νὰ μυρί-ζεσαι καὶ νὰ φαντάζεσαι, πὼς εἶσαι μέσα στο δάσος.

"Επειτα θά γυρίσω τὴν πολυθρόνα σου κατὰ τὸν ἥλιο καὶ θά σοῦ τραγουδήσω ἓνα ὥραϊο τραγουδάκι, ποῦ θά σ' ἀρέσῃ πολύ.

Καὶ μὲ τὴ γλυκιὰ καὶ ζωηρὴ φωνή της ἄρχισε ἡ μικρὴ τὸ τραγουδάκι της γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴ γιὰ-γιά της.

"Όταν κοίταξα πάλι τὰ μάτια τῆς γιαιγιᾶς, ἦταν βουρκωμένα καὶ εἶδα νὰ κυλοῦν δύο μεγάλα δάκρια. Θὰ ἦταν ὅμως δάκρια ἀπὸ εὐχαρίστηση, γιατί ἡ γιαιγιὰ εἶχε χαρούμενο πρόσωπο. Ἐγνεψε στὸ κοριτσάκι νὰ τὴν πλησιάσῃ καὶ μὲ τὸ χέρι τῆς χαϊδεψε τὰ ὥραϊα ξανθὰ της μαλλιά!

"Υστερα τοῦ εἶπε:

«Σ' εὐχαριστῶ, Ἀχτῖνα μου!»

—Τώρα τί λέτε σεῖς γι' αὐτό; ρώτησε ἡ ἀχτῖνα τοῦ "Ηλίου, ποῦ διηγόταν αὐτὴ τὴν ἱστορία στὶς ἄλλες ἀχτῖνες. Τί λέτε σεῖς; Ὑπάρχουν καὶ ἀχτῖνες, ποῦ φαίνονται σὰν ἄνθρωποι; Τὸ ξέρατε αὐτό;

—"Όχι, εἶπαν οἱ ἄλλες ἀχτῖνες καὶ ἔμειναν μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα.

—Μήπως τὸ μικρὸ κοριτσάκι εἶναι ἀδερφή μας;

—Ἀς ρωτήσωμε τὸν πατέρα μας.

Καὶ ρώτησαν τὸν πατέρα τους τὸν "Ηλιο. Καὶ ὁ "Ηλιος εἶπε:

—Ἀδερφή σας δὲν εἶναι βέβαια τὸ κοριτσάκι, γιατί δὲν εἶναι πραγματικὴ ἡλιακὴ ἀχτῖνα, ἀλλὰ παιδί ἀνθρώπου. Θά σᾶς πῶ ὅμως γιατί ἡ γιαιγιὰ της τὴν εἶπε Ἀχτῖνα.

Κοιτάξετε: Ἐσεῖς οἱ ἀχτῖνες σὲ ὅ,τι πέσετε ἐπάνω τὸ φωτίζετε καὶ τὸ ζεσταίνετε. Δὲν εἶν' ἔτσι; Παντοῦ, ὅπου λάμπει ὁ ἥλιος, τὸ μέρος ἐκεῖνο φαίνεται πιὸ εὐχάριστο. Ἔτσι καὶ τὸ μικρὸ κοριτσάκι κάνει φωτεινὴ

κ' εὐχάριστη τῇ ζωῇ τῆς καημένης τῆς γιαγιάς του, πού εἶναι τυφλή, φωτεινὴ καὶ εὐχάριστη καὶ γι' αὐτὸ ἡ γιαγιά εἶπε στὴν ἐγγονή της: «'Αχτῖνα μου!»

Καὶ ἀφοῦ ἡ "Αννα εἶναι τόσο καλὴ σὰν μιὰ ἀχτῖνα, γι' αὐτὸ καὶ σεῖς ἔχετε χρέος νὰ τὴν ἀγαπᾶτε σὰν ἀδερφή σας.

—Αὐτὸ θέλομε κι ἐμεῖς! Αὐτὸ θέλομε κι ἐμεῖς! εἶπαν μὲ μιὰ φωνὴ ὅλες οἱ ἀχτῖνες.

—Αὔριο τὸ πρωί, μόλις ξυπνήσῃ, θὰ τῆς δώσω ἓνα φιλί, εἶπε ἡ μιὰ.

—Κι ἐγὼ γιὰ χάρη της θὰ ὠριμάσω τὰ κεράσια.

—"Ω! κι ἐγὼ ξέρω τί θὰ κάμω! Στὸν κῆπο της κρέμονται τ' ἀσπρόρρουχα τῆς κούκλας της, πού ἔχει ἀπλωμένα ἡ "Αννα γιὰ νὰ στεγνώσουν. Θὰ τὰ ζεστάνω καλὰ καλὰ, ὥς που νὰ στεγνώσουν

—Κι ἐγὼ αὔριο πολὺ πρωί, ἅμα ἡ "Αννα κατεβῇ στὸν κῆπο, θὰ φωτίσω τίς σταγόνες τῆς δροσιᾶς, πού εἶναι ἐπάνω στὰ ρόδα καὶ στὴ χλόη τοῦ κήπου, γιὰ νὰ λάμπουν μὲ ὅλα τὰ χρώματα: κόκκινο, πράσινο, γαλάζιο, κίτρινο, μενεξεδένιο. Πιστεύω πὼς αὐτὸ θὰ τὴν εὐχαριστήσῃ.

Καὶ πραγματικὰ τὰ ἔκαμαν ὅλα τὴν ἄλλη μέρα.

Θὰ θέλατε νὰ εἶχατε μιὰν ἀπὸ τίς ἀχτῖνες τοῦ "Ηλιου ἀδερφή σας;

Μικρὴ τραγωδία.

"Ημαστε στὴν Κρήτη ἀκόμη, κι ἐγὼ ἤμουν ἓνα μικρὸ κοριτσάκι τόσο δά! "Ενα πρωὶ ἡ μάνα μου εἶχε δουλειά, μιὰ ὥρα μακριὰ ἀπ' τὸ χωριό μας, κι ἔπρεπε νὰ φύγῃ ὅπως κι ὅπως.

—Κοίταξε, μοῦ λέει, ἐγὼ θὰ φύγω καὶ θὰ σ' ἀφήσω μοναχὴ σου στὸ σπίτι. Τὰ μάτια σου τέσσερα. Πρῶτα

πρῶτα νάχης τὸ νοῦ σου στὰ κλωσσόπουλα, μὴν κατεβῇ ὁ ἀητὸς καὶ μᾶς τ' ἄρπάξῃ· νὰ μὴν κουνήσης καθόλου ἀπὸ σιμά τους. Κι ἄλλο ἓνα πρᾶμα πρόσεχε νὰ μὴν ἀνεβῇς στὸ ντουλάπι καὶ φᾶς τὸ γλυκό, γιατί ἀλίμονό σου! Ὁ πατέρας σου ἔχει βάλει μέσα ποντικοφάρμακο γιὰ νὰ ξεκάνῃ τὰ ποντίκια. Μιὰ κουταλιά νὰ φᾶς, χάθηκες!

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ μάνα μου, μοῦ ἔρριξε καὶ μιὰ ἄγρια ματιά καὶ βγῆκε βιαστικὴ ἀπὸ τὴν πόρτα.

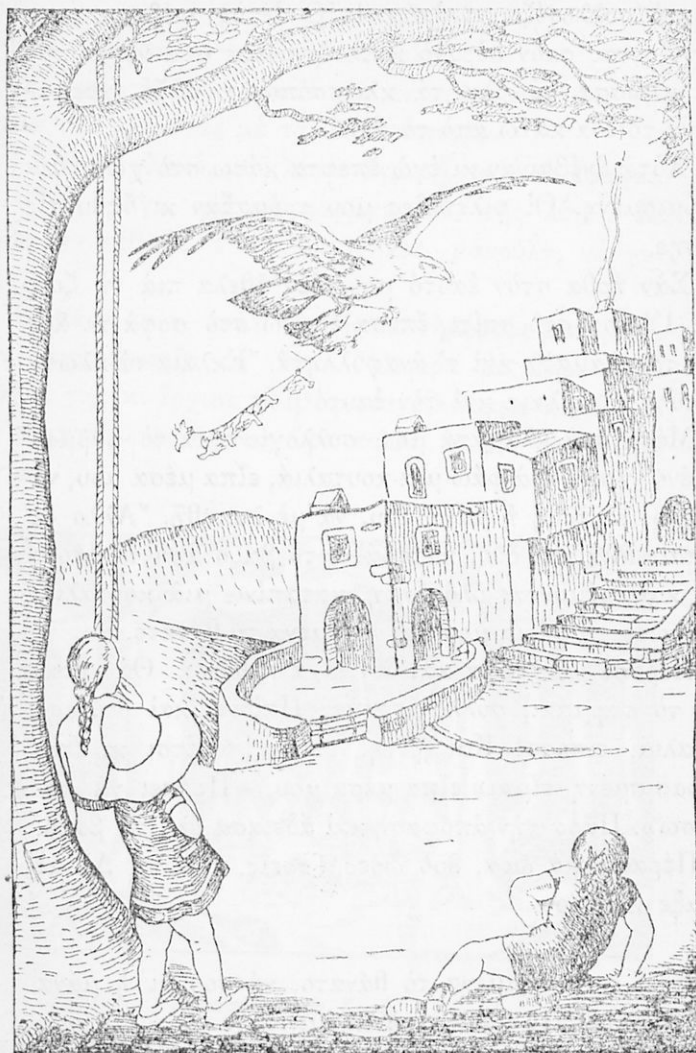
Ἐγὼ τὰ χρειάστηκα. Πρώτη φορὰ εἶχα βάλει τέτοια σκοτούρα στὸ κεφάλι μου. Κατέβηκα στὴν αὐλή, μάζεψα γύρω μου τὴν κλώσσα καὶ τὰ κλωσσόπουλα καὶ τὰ τάξιζα μὲ ψίχουλα, κοιτάζοντας ποῦ καὶ ποῦ μὲ τρομάρα τὸν οὐρανό. Πολλὲς φορές εἶχε κατεβῇ ὁ ἀετὸς καὶ μᾶς ἄρπαζε στὰ νύχια του κότες καὶ κοτόπουλα.

Ἐκεῖ ποὺ καθόμουν καὶ λαχταροῦσα, νὰ σου δυὸ κορίτσια, φιλενάδες μου, μπῆκαν στὴν αὐλή.

— Ἐδῶ κάθεσαι, Λενιώ; μοῦ λένε. Τώρα, ποῦ λείπει ἡ μάνα σου, πᾶμε νὰ κουνηθοῦμε πέρα στὸν πλάτανο.

Ὁ πλάτανος μὲ τὴν κούνια ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸν αὐλόγυρο κι ἐγὼ φοβόμουν νὰ τὸ κουνήσω μακριὰ ἀπ' τὰ κλωσσόπουλα. Μὰ ὁ πειρασμός δὲ μ' ἄφηνε. Καλοσυλλογίστηκα λίγη ὥρα, οἱ φιλενάδες μου μὲ τραβοῦσαν ἀπὸ τὸ φουστάνι, καὶ στὸ τέλος μιὰ ἰδέα μοῦ κατέβηκε. Παίρνω ἓνα σπάγγο, δένω ἓνα ἓνα τὰ κλωσσόπουλα ἀπὸ τὰ ποδαράκια τους, κι ὕστερα ὅλα μαζί τὰ δένω στὸ πόδι τῆς κλώσσας. «Ἔτσι, εἶπα μέσα μου, δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ τὰ σηκώσῃ ὁ ἀετός». Οἱ φιλενάδες μου σάστισαν μὲ τὸ μυαλό μου καὶ τραβώντας με μὲ γέλια καὶ χαρές, πήγαμε στὴν κούνια.

Νὰ μὴ σᾶς τὰ πολυλογῶ, ἐκεῖ ποὺ κουνιόμουν, ἀκούω ἓνα φρού! φρού! στὸν ἀέρα μὲ χίλιες δυὸ φιλές

τρομαγμένες φωνούλες. Καὶ τί βλέπω; Ἀνατριχιάζω πού τὸ συλλογίζομαι ἀκόμη! Ὁ ἀετὸς ἀνέβαινε φτερουγίζοντας στὸν οὐρανὸ καὶ σέρνοντας στὰ νύχια του τὴν κλωσσα μὲ ὅλα τὰ κλωσσόπουλα μαζί, κρεμασμένα τὸ ἓνα κάτω ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Αὐτὰ ἀνέβαιναν κι ἐγὼ ἔπεφτα κάτω στὸ χῶμα λιγοθυμισμένη. Οἱ φιλενάδες μου τρόμαξαν κι ὅπου τίς πιάσης.

Σὰν ἦρθα στὸν ἑαυτό μου, δὲν ἤθελα πιά τὴ ζωὴ μου. Γύρισα στὸ σπίτι, ἔπεσα ἐπάνω στὸ σοφὰ κι ἄρχισα τὰ κλάματα καὶ τ' ἀναφυλλητά. Ἐκλαια τὰ κλωσσόπουλα κι ἔκλαια καὶ τὸν ἑαυτό μου.

Μέσα στὰ κλάματά μου συλλογίστηκα τὸ φαρμακωμένο γλυκό. Νὰ φάω μιὰ κουταλιά, εἶπα μέσα μου, νὰ πεθάνω, νὰ ἔρθῃ ἡ μάνα μου, νὰ μὲ λυπηθῇ. Ἄλλο δὲ γίνεται. Μιὰ καὶ δυό, κατεβάζω τὸ βάζο ἀπὸ τὸ ντουλάπι καὶ τρέμοντας ὁλόκληρη, καταπίνω μιὰ κουταλιά. Σταύρωσα τὰ χέρια μου καὶ περίμενα τὸ θάνατο.

Πέρασε μισὴ ὥρα καὶ δὲν εἶχα πεθάνει. Θὰ ἦταν λίγο τὸ φαρμάκι, συλλογίστηκα. Παίρνω καὶ δεύτερη κουταλιά, τίποτε! Καὶ τρίτη, τίποτε! «Ἔτσι κι ἔτσι ἀποφασισμένη εἶμαι» εἶπα μέσα μου. «Πρέπει νὰ τελειώσω». Πῆρα τὴν ἀπόφαση καὶ ἄδειασα ὅλο τὸ βάζο.

Πέρασε μιὰ ὥρα, δυὸ ὥρες, τρεῖς, τίποτε! Δὲ μὲ πείραξε καθόλου.

Ἐκεῖ πού περίμενα τὸ θάνατο, νὰ σου κι ἡ μάνα μου! Μὲ βρίσκει μέσα στὰ κλάματα.

—Ποῦ εἶναι ἡ κλωσσα, Λενιώ, μὲ τὰ κλωσσόπουλα; Τσιμουδιὰ ἐγώ. Ἐκρυφα τὸ κεφάλι μου στὴν ποδιά μου κι ἔκλαια ἀπαρηγόρητα.

Τὸ μάτι τῆς μάνας μου πέφτει τότε στὸ βάζο τοῦ γλυκοῦ.

—Καὶ τὸ γλυκό; Ποῦ εἶναι; Τώρα νὰ σοῦ δείξω ἐγώ!

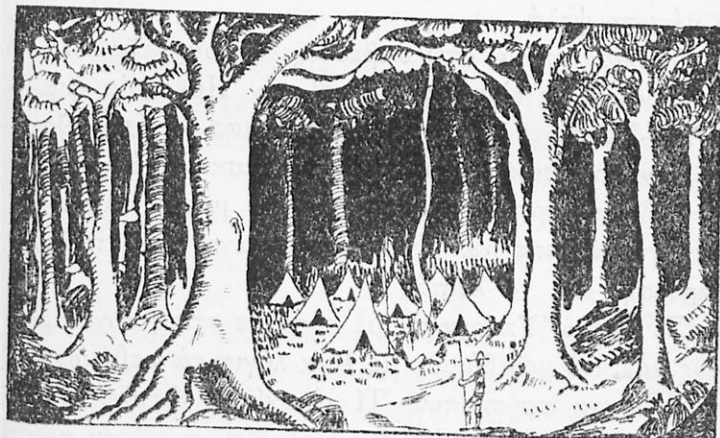
Καὶ μ' ἀρπάζει ἀπὸ τὴν κοτσίδα.

Τότε πέφτω στὰ γόνατά της καὶ τῆς λέγω ὅλη τὴν ἱστορία τῆς κλώσσας μὲ τὰ κλωσσόπουλα.

—Καὶ τὸ γλυκό, μοῦ λέγει ἄγρια, γιὰτί τὸ ἔφαγες;

—Τὸ ἔφαγα γιὰ νὰ φαρμακωθῶ, τῆς λέγω. Κι ἀκόμα δὲν πέθανα. Γιατί βιάστηκες, μανούλα, νὰ γυρίσης;

Ἡ μάνα μου—καλὴ τῆς ὥρα!—ἡμέρεψε μονομιᾶς. Στὴν ἀρχὴ ἔμπηξε τὰ γέλια. Ὑστερα μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της κι ἄρχισε τὰ κλάματα. Κλάψαμε κι οἱ δύο μας, σφικταγκαλιασμένες ὥρα πολλή, χωρὶς νὰ ξέρωμε τὸ γιατί.

Προσκοπικὴ ζωὴ.

Μόλις εἶχα κλείσει τὰ ἑντεκα χρόνια μου κι ἡ μητέρα μου, ἐνθουσιασμένη γιὰ τὸν προβιβασμὸ μου μὲ ἄριστα στὸ σχολεῖο, μ' ἔγραψε στὴ Δέκατη Ὁμάδα τῶν Προσκόπων, ποὺ ἐκεῖνο τὸ καλοκαίρι μᾶς ὑποσχόταν μιὰ μεγάλη ἐξοχικὴ ἐκδρομὴ.

Νά γίνω πρόσκοπος! Αυτό ἦταν τὸ ὄνειρο, τὸ πρῶτο παιδικό μου ὄνειρο, ποὺ ἡ σκέψη του μ' ἔκανε νὰ μείνω ἄγρυπνος κάμποσες νύχτες. Πρᾶμα ὄχι καὶ τόσο εὐκολο· χρειάζονταν ἐξετάσεις, νὰ μάθω ἀπόξω τὸ «Ἐγκόλπιο τοῦ "Ἑλλήνος προσκόπου», τὸν προσκοπικὸ ὄρκο καὶ ἓνα σωρὸ ἄλλα. Αὐτὰ ὅμως γιὰ μένα δὲν ἦταν τίποτε μπροστὰ στὴν ικανοποίηση, ποὺ θὰ αἰσθανόμουν, σὰ θὰ περνοῦσα ντυμένος χακὶ ἀπ' τὴ γειτονιά μου καὶ θὰ μὲ κοίταζαν οἱ φίλοι μου μὲ βλέμματα γεμάτα πόθο, μὰ καὶ σεβασμό.

"Ολα πῆγαν μιὰ χαρά. Κι ἓνα ὁμορφο προῖ φόρεσα τῇ στολή μου, πῆρα στὸ χέρι τὸν κοιντό μου (ποὺ ἦταν δυὸ φορές τὸ ἀνάστημά μου) καὶ ξεκίνησα γιὰ τὰ γραφεῖα τῆς Ὁμάδας μου. Περπατοῦσα μὲ βῆμα στρατιωτικόν, καμαρωτὸς σὰν κόκορας καὶ μὲ τὸ μέτωπο ψηλά.

Διάβασα ἐπάνω στὸν ἀσβεστωμένο τοῖχο τῆς αὐλῆς τὶς καρφωμένες εἰδοποιήσεις καὶ τὴν Ἡμερησίαν Διαταγή. Σὲ πέντε μέρες ἡ Ὁμάδα μας θὰ ξεκινοῦσε γιὰ τὴν Κηφισσιὰ, ὅπου θάμενε κατασκηνομένη δέκα ὡς δώδεκα μέρες. "Οσοι θὰ λάβουν μέρος, ἔλεγε ἡ Διαταγή, ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐφωδιασμένοι «μὲ πλήρη ἐξάρτυση» καὶ τὰ λοιπά.

Σὲ λίγο ὁ Ὑπαρχηγὸς μὲ σύστησε στοὺς συναδέρφους μου καὶ μοῦ θύμισε μὲ λίγα λόγια τὰ καθήκοντα τοῦ "Ἑλλήνα πρόσκοπου. Τί εὐτυχία αἰσθάνθηκα τῇ στιγμή, ποὺ μοῦ ἔσφιγγε τὸ χέρι! Μοῦ φαινόταν πὼς ἤμουν ὄχι πιά παιδί, ἀλλὰ πολὺ μεγαλύτερος, σὰν τὸ στρατιώτη, ποὺ τὸν ἐνθαρρύνει ὁ ἀξιωματικὸς, προτοῦ τὸν στείλῃ στὴ μάχη.

Τὴν παραμονὴ τῆς μεγάλης ἡμέρας, στὸ σπίτι ἤμαστε ὅλο προετοιμασίες. Τῇ νύχτα δὲν ἔκλεισα μάτι καὶ τὸ πρῶτο λάλημα τοῦ κόκορα μὲ βρῆκε ὀρθόν, ντυ-

μένο καὶ «μὲ πλήρη ἐξάρτυση», δηλαδὴ φορτωμένο σὰ μεταγωγικὸ μουλάρι. Ἡ μητέρα μου ἐπίμενε νὰ πάρω μαζί μου φανέλες καὶ τὸ μαντύα μου, ἐγὼ ὅμως δὲν μποροῦσα νὰ σηκώσω τίποτε περισσότερο, γιατί μου βάραινε πολὺ ἡ κουβέρτα μὲ τὴν παραφουσκωμένη σάκα, ποὺ εἶχα στὴν πλάτη μου.

Ὅλ' αὐτὰ καὶ ἡ καραβάνα, ποὺ βρισκόταν ἐπάνω στὴ σάκα, μ' ἔκαναν νὰ φαίνωμαι σὰν καμπούρης καὶ περπατοῦσα ἀκουμπισμένος γερὰ στὸν κοντὸ γιὰ νὰ κρατῶ τὴν ἰσορροπία μου, ἐνῶ τὸ παγούρι μου κουνιόταν ἐδῶ κι ἐκεῖ σὰν τὸ βαρίδι τοῦ ρολογιοῦ.

Ἐεκινήσαμε στὶς ἑφτά γιὰ νὰ πάρουμε τὸ τραῖνο τῶν ἐφτάμιση στὸ σταθμὸ τοῦ Λαυρίου. Ἦμαστε καμιά εἰκοσαριά πρόσκοποι, τρεῖς ὑπενωματάρχες, δυὸ ἐνωματάρχες κι ὁ Ὑπαρχηγός. Στριμωχτήκαμε ὅλοι σ' ἓνα βαγόνι καὶ τὸ τραῖνο ἔφυγε.

Στὸ δρόμο ὁ Παμίκος, ὁ μάγερας τῆς Ὁμάδας, μᾶς διασκέδασε μὲ κάτι περίεργα παραμύθια, ποὺ αὐτὸς μονάχα εἶχε τὸ μονοπώλιό τους. Τὰ διηγόταν πολὺ νόστιμα, στολισμένα κάπου κάπου μὲ ἄστεϊα. Ἦταν τὸ μόνο, ποὺ σερβίριζε ἀλατισμένο, γιατί στὰ φαγιά του φοβόταν τὸ ἄλατι, ὅσο φοβᾶται ὁ ποντικὸς τὴ γάτα.

Βγήκαμε στὸ Ἄλσος τῆς Κηφισσιᾶς. Ἀπὸ κεῖ τραβήξαμε γιὰ τὸ Κεφαλάρι. Κατασκηνώσαμε στὴν πεδιάδα, μπροστὰ στὸ δασάκι. Ὑστερα, ἐνῶ ὁ Παμίκος ἐτοίμαζε τὸ συσσίτιο, σκορπιστήκαμε γύρω γιὰ ἀναγνώριση τοῦ ἐδάφους. Ἐγὼ ἔπαιρνα στὰ σοβαρὰ τὸ ρόλο τοῦ μικροῦ Ροβινσῶνα, καὶ μπῆκα ὁλομόναχος στὸ δασάκι, ὀπλισμένος μ' ἓνα προσκοπικὸ σουγιά καὶ μὲ μιὰ σφυρίχτρα μὲ πυξίδα. Ἀκολούθησα ἓνα μονοπάτι στρωμένο μὲ θυμάρι κι ἔφτασα, ὅστερ' ἀπὸ περιπλάνηση μιᾶς ὀλάκερης ὥρας, σ' ἓνα βουναλάκι φυτεμένο ἀπὸ πεῦκα. Τὰ πουλιά ἐνθουσιασμένα ἀπὸ

τὶς γύρω εὐωδίες, γέμιζαν τὴν ἀτμόσφαιρα μὲ κελαη-
δήματα. Κάθησα ἐπάνω σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα, στὸν
ἴσκιό, γιὰ νὰ ξεκουραστῶ καὶ νὰ θαυμάσω τὴν ὀμορ-
φιά τῆς φύσης.

Σὲ λίγο, ἐκεῖ πού με εἶχε μισοπαρμένο ὁ ὕπνος,
μοῦ φάνηκε σὰν ν' ἄκουσα κάποιον ἐλαφρὸ θόρυβο, κάτι
σὰν περπάτημα.

Ἄνοιξα τὰ μάτια μου. Στὴν ἀρχὴ δὲν ξεχώριζα
τίποτε· κοιτάζοντας ὁμῶς χάμω, εἶδα μιὰ μεγάλη κι-
τρινοπράσινη χελώνα, μὲ τὴν πλάτη ὅλο τετράγωνο.
Σερνόταν σιγὰ σιγὰ, κουνώντας τὸ κεφαλάκι τῆς δεξιᾶ
κι ἀριστερά. Σηκώθηκα καὶ τὴν πλησίασα. Ἐκείνη, μόλις
μὲ εἶδε, τράβηξε μέσα χέρια, πόδια καὶ κεφάλι κι ἔμεινε
ἀκίνητη. Εἶχα διαβάσει κάπου πὼς μιὰ χελώνα, ὅταν
ἀναποδογυριστῇ, δὲν μπορεῖ νὰ φύγῃ. Γι' αὐτὸ τὴν ξά-
πλωσα ἀνάσκελα καὶ τὴν ἄφησα ἐκεῖ, ἀφοῦ ἔκανα, μὲς
στὸ μυαλό μου, τὸν πρόχειρο χάρτη τοῦ μέρους.

Στὴν ἐπιστροφή ἔφαγα μὲ πολλὴ ὕρεξη. Τὸ ἀπόγεμα
διηγήθηκα στὸν Παμίκιο τὴν ἱστορία τῆς χελώνας

κι ἐκεῖνος συνεννοήθηκε μετὸν Ἀλέκο, τὸν τηλεγραφητὴ τῆς Ὀμάδας, νὰ πᾶνε νὰ τὴ φέρουν μαζί, γιατί ἦταν πολὺ βαριά. Στὸ ἀναμεταξύ, θᾶμενα ἐγὼ στὴν κουζίνα, γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο. Ἐπειδὴ ἀργοῦσαν πολὺ, ἀναγκάστηκα νὰ κάνω τὸ μάγερα. Ἀναψα φωτιά κι ἔβαλα νὰ βράση ρύζι, γιατί ὁ Παμίκος μου εἶχε πῆ, πὼς θὰ μαγεύρνε πιλάφι γιὰ τὸ βράδυ.

Στὸ ἡλιοβασίλεμα, ἀφοῦ κατεβάσαμε τὴ σημαία, καθήσαμε νὰ φᾶμε. Μὲ τί περηφάνεια τοὺς σερβίρισα τὸ πιλάφι, ποὺ εἶχα φτιάσει μόνος μου!

Ὡρισμένως, πρὶν περάσουν πολλὲς μέρες, θὰ ἔδινα ἐξετάσεις γιὰ νὰ πετύχω καὶ τὸ πτυχίον τοῦ μάγερα!

Μου φαίνεται ἀκόμη τώρα πὼς βλέπω τὰ ξυνισμένα μουτρα τῶν συναδέρφων μου, στὴν πρώτη πιρουνιά. Καὶ ρετσινόλαδο νὰ τοὺς εἶχα ποτίσει, δὲ θάκωναν ἔτσι.

—Περίεργο! Κόλλα εἶν' αὐτὸ ἢ πιλάφι; διαμαρτυρήθηκε πρῶτος ὁ Ἀλκης, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν εὐκαιρίαν.

—Οὔτε γιὰ κατάπλασμα δὲν κάνει! πετάχτηκε ὁ Μίμης, ὁ διερμηνέας, ποὺ τίποτε δὲν μπορούσε ποτὲ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

Κι ἄλλα ἓνα σωρὸ. Φαίνεται πὼς εἶχα ξεχάσει νὰ ρίξω βούτυρο στὸ ρύζι, κι ἔτσι τοὺς εἶχα σερβίρει κάτι νερόβραστο, ποὺ δὲν μπορούσε μὲ κανένα τρόπο νὰ ὀνομαστῇ πιλάφι!

Αὐτὴ ἡ ἀποτυχία μου, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, μὲ ἔκανε νὰ χάσω λιγάκι τὸ θάρρος μου. Σὰν γύρισαν ὅμως ὁ Παμίκος μετὸν Ἀλέκο κουβαλώντας τὴ χελώνα, τὰ ξέχασα ὅλα γιὰ ν' ἀφοσιωθῶ σ' αὐτή. Τῆς ἔβαλα ἓνα πιατάκι ρύζι, ποὺ τῆφαγε μὲ πολλὴ ὄρεξη, δίχως νὰ γκρινιάσῃ σὰν τοὺς ἄλλους. Ὑστερα τὴν ἄφησα στὴ φύλαξή τοῦ Ἑχτορα, τοῦ σκυλιοῦ τῆς Ὀμάδας, ποὺ τὸν εἶχαμε ἔτσι ἀπὸ φιλανθρωπία, γιατί ὁ κακομοῖρης ἦταν βουβός (ἐν γένεσι).
Ἡ φηλοπληγή ἐκτελεσθῆκε ἀπὸ τὸν ἐκτελεστὴ τοῦ Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Τὴ νύχτα κοιμήθηκα τυλιγμένος ζεστὰ μέσα στὴν κουβέρτα μου. Εἶδα τὰ πιὸ γλυκὰ ὄνειρα καὶ τὸ πρωὶ ξύπνησα μὲ πολλὴ διάθεση.

Γύρω στὴν πεδιάδα εἶχαν κατασκηνώσει κι ἄλλες τρεῖς τέσσερεις Ὀμάδες, μακριὰ ἢ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη. Ὁ Ὑπαρχηγός μας πῆγε νὰ ἐπισκεφτῇ τοὺς ἄλλους Ὑπαρχηγούς, κι αὐτοὶ πάλι ἤρθαν τ' ἀπόγεμα ν' ἀποδώσουν τὴν ἐπίσκεψη.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἤμουν φρουρός ἀπὸ τὶς ἐννιά ὥς τὰ μεσάνυχτα καὶ κοιμήθηκα ἀπὸ νωρίς, γιὰ νὰ μὴ νυστάζω τὴν ὥρα τῆς ὑπηρεσίας μου. Ὁ ὑπενωματάρχης τῆς φρουρᾶς μοῦδωκε ἓνα «φλωμπέρ» γεμάτο σκάγια, γιὰτὶ μόνο στοὺς μεγάλους ἔδιναν «γκράδες». Καμάρωνα πολὺ μὲ τὸ εἰρηνικὸ μου ὄπλο, καὶ φανταζόμουν, πὼς μοῦ εἶχαν ἐμπιστευτῇ τὴν ἀσφάλεια ὁλόκληρης τῆς Ἀττικῆς.

Ἡ νύχτα ἦταν πολὺ σκοτεινὴ. Οὔτε ἴχνος φεγγαριοῦ. Ἐκανε καὶ κρύο! Γιατί νὰ μὴν ἀκούσω τὴ μητέρα μου, ποὺ μοῦλεγε νὰ πάρω τὸ μαντύα ἢ τοὺλάχιστο καμιὰ φανέλα μαζί μου; Περπάτησα χτυπώντας δυνατὰ τὰ πόδια μου χάμω γιὰ νὰ ζεσταθῶ. Ὀλόγυρα κανένας θόρυβος, μονάχα τὸ μονότονο τζί! τζί! τῶν τζιτζικιῶν, ποὺ λὲς καὶ νοσταλγοῦσαν τὸ φεγγάρι. Πόσο ποθοῦσα ἐκείνη τὴ στιγμή τὸ κρεβατάκι μου, τὸ ζεστό μου κρεβατάκι, καὶ τὴν κουνουπιέρα μου, γιὰτὶ μὲ κεντοῦσαν ἓνα σωρὸ σκνίπες! Τὸ κέντημά τους ἦταν πιὸ τσουχτερό κι ἀπὸ βελόνας.

Ἐξαφνα, μοῦ φάνηκε, πὼς κουνήθηκαν χαμόκλαδα στὰ δεξιά. Ἐρριξα ἓνα φοβισμένο βλέμμα. Ὁ θόρυβος καὶ ἡ κίνηση ξανακούστηκαν. Δὲν εἶχα γελαστῇ. Ἐχθρός! Γύρισα πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος τὸ στόμιο τοῦ τουφεκιοῦ μου καὶ μὲ τὸ δάχτυλο στὴ σκαντάλη, φώναξα:

— «Τίς εἶ;»

ἠηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Καμιά ἀπάντηση. Ἐπανάλαβα δυὸ φορές τὴν ἐρώ-
τηση καὶ τράβηξα τὴ σκαντάλη. Ἀκούστηκε ἓνα:
«Τσάκ!» καὶ ὁ θόρυβος σταμάτησε. Στὸ ἀναμεταξὺ μα-
ζεύτηκαν καὶ ἄλλοι φρουροί, καὶ ἦρθε ὁ ὑπενωματάρχης
τῆς ὑπηρεσίας μὲ φανάρι. Ὑάξαμε στὰ χαμόκλαδα καὶ
ξετρυπώσαμε δυὸ σκαντζόχοιρους! Τὸν ἓνα τὸν εἶχαν
βρῆ τὰ σκάγια στὸ πρόσωπο, καὶ δὲν ἔδινε σημεῖα ζωῆς·
ὁ ἄλλος εἶχε κοκκαλώσει ἀπ' τὸ φόβο του σὰν εἶδε τὸ
σύντροφό του νὰ στέκη σὰν κεραυνόπληχτος.

Δέχτηκα συγχαρητήρια ἀπ' ὅλους—γιατὶ ὅπως ἦταν
σκαντζόχοιροι,μποροῦσαν, λέει, νάταν καὶ ἐχθροί. Σὰν
τέλειωσε ἡ βάρδια μου καὶ ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ,
ὠνειρεύτηκα ἓνα σωρὸ κατορθώματα: κυνήγια τίγρεων
καὶ λιονταριῶν, μάχες μὲ ἀγρίους, παρασημοφορίες,
προβιβασμούς, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἦταν ἱκανὸ νὰ ἀνάψῃ τὴν
παιδική μου φαντασία.

Στὸ «ἐγερτήριο» ἦμουν ἕτοιμος γιὰ καινούργιες
περιπέτειες. Κοντὰ στὸ μεσημέρι διοργανώσαμε μιὰ
ψευτομάχη, γιὰ νὰ συνηθίσουμε μὲ τὴ στρατιω-
τικὴ ἐπιστήμη, μ' ἐγκαταστάσεις τηλεφώνου καὶ τηλε-
γράφου, ὀχυρώσεις, ἀναγνωρίσεις, συλλήψεις αἰχμα-
λώτων στὰ χαρακώματα καὶ ὅ,τι ἄλλο μπορεῖτε νὰ φαν-
ταστῆτε. Φάγαμε ὕστερα τὸ φαγί μας, ποὺ κατὰ τὴ
συνήθειά του ὁ Παμίκος τὸ σερβίρισε ἀνάλατο.

Ἀπὸ τὰ παιγνίδια μας ἔλειπε μονάχα ὁ Ἔχτορας.
Αὐτὸς ὁ ἀθεόφοβος ἔκανε διαρκῶς παρέα τῆς Ἀνδρο-
μάχης—ἔτσι ὠνομάστηκε ἡ χελώνα—συνεννοοῦνταν οἱ
δυὸ τους θαυμάσια—καὶ ἀπὸ δεσμοφύλακας ὁ σκύλος μας
δὲν ἄργησε νὰ γίνῃ ὁ καλύτερος φίλος τῆς.

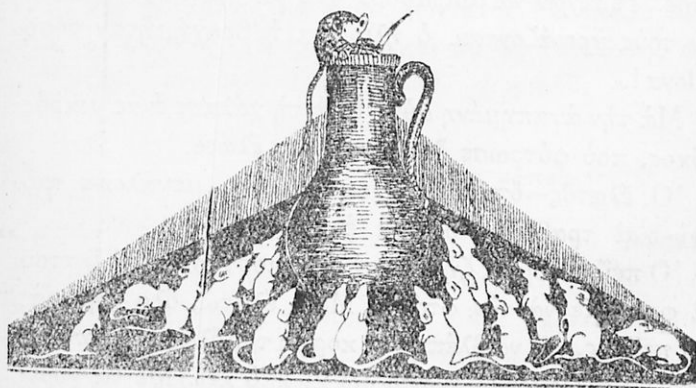
Τρεῖς μέρες ποὺ ἀκολούθησαν, τίποτε δὲν ἦρθε
νὰ διασκεδάσῃ τὴν μονοτονία τῆς ζωῆς μας. Τὸ βράδυ
ὅμως τῆς Τετάρτης, νὰ τί σοφίστηκε ὁ Ἀλκης νὰ
παίξῃ τὸν Πότσο, τοῦ πρὶν πορτογαλλοῦ, καὶ τοῦ πιό
ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ ἴνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

βασμό μου σέ υπενωματάρχη, τὸν βρῆκα πολὺ φυσικό. Δὲ μοῦ χρωστοῦσαν μιὰν ἱκανοποίηση γιὰ τὴν εὐσυνειδησία καὶ τὸ θάρρος μου, γιὰ τὶς ὑπηρεσίες, ποὺ θὰ ἤμουν σέ θέση μ' αὐτὰ τὰ προτερήματα, νὰ προσφέρω μιὰ μέρα στὴν πατρίδα μου;

Δὲ θὰ παραξενεύομαι καθόλου ἂν ξυπνοῦσα καμιά μέρα ὑπαρχηγός.

Στὸ γοργοκύλισμα τοῦ χρόνου, πέρασαν κι οἱ δυὸ βδομάδες. Ὁμολογῶ πὼς χόρτασα περιπέτειες μέσα σ' αὐτές, στὸν καθαρὸ ἀέρα τῆς ἐξοχῆς, μαζί μὲ τοὺς φίλους μου.

Κι ἀφοῦ γύρισα στὸ σπίτι μου, ὅχι μόνο δὲν εἶχα βαρεθῇ αὐτὴ τὴν ἐλεύθερη ζωὴ, ἀλλὰ καὶ διψοῦσα νὰ τὴν ξαναρχίσω, σὰν τὸ φυλακισμένο πουλί, ποὺ τοῦ ἀνοιξαν μιὰ μέρα τὴν πόρτα τοῦ κλουβιοῦ του καὶ θέλει πιά νὰ πετᾷ ἐλεύθερα...

Γάτα καὶ ποντικοί.

Σ' ἓνα σπίτι ἦσαν πολλοὶ ποντικοὶ καὶ δὲν ἄφηναν τίποτε στὸ κελεῖρι.

Ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ πῆρε τότε μιὰ καλὴ γάτα γιὰ νὰ τοὺς κυνηγᾷ.

Ἡ γάτα κάθε μέρα καὶ νύχτα παραμόνευε καὶ ἔκανε μεγάλη καταστροφή στοὺς ποντικούς, ὥς που ἀναγκάστηκαν νὰ χωθοῦν στὶς τρύπες τοὺς καὶ νὰ μὴ βγαίνουν πιά ἔξω ἀπὸ τὸ φόβο τῆς γάτας.

Τότε ἡ γάτα ἀποφάσισε νὰ μεταχειριστῇ δόλο. Κρεμάστηκε σ' ἓνα παλούκι κι ἔκανε τὸν φόβιο, γιὰ νὰ πλησιάσουν οἱ ποντικοί.

Ἐνας ποντικὸς ἔβγαλε μιὰ μέρα τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὴν τρύπα, εἶδε τὴ γάτα κρεμασμένη κι εἶπε:

«Σὲ ξέρομε! Μὰ ὅ,τι κι ἂν κάμης, καὶ σακὶ μὲ ἀλεύρι ἀκόμη νὰ γίνης, δὲ σὲ ξαναπλησιάζομε.

Στὸν κακὸ δὲν μπορούμε πιά νὰ ἔχουμε ἐμπιστοσύνη».

Ὁ ἔλατος καὶ ὁ πεῦκος.

Τὰ ἔλατα καὶ τὰ πεῦκα ζοῦσαν ἀγαπημένα στὸ δάσος. Τί εἶχαν νὰ μοιράσουν γιὰ νὰ μαλώσουν; Αὐτὰ ποὺ τοὺς χρειάζονταν, ὁ ἥλιος κι ἡ βροχή, ἦταν τόσο ἀφθονα!..

Μὰ τὴν ἀγαπημένη αὐτὴ ζωὴ τὴ χάλασε ἓνας μικρὸς πεῦκος, ποὺ φύτρωσε δίπλα σ' ἓναν ἔλατο.

Ὁ ἔλατος—ὅπως ἦταν φυσικό του—μεγάλωνε πιὸ πολὺ καὶ τραβοῦσε ὁλόϊσα ἐπάνω.

Ὁ πεῦκος ὅμως ζήλεψε τὴν κορμοστασιά τοῦ ἔλατου καὶ φρόντιζε νὰ τὸν φτάσῃ. Μὰ ὁ ἔλατος ὅλο ψήλωνε, κι ὁ πεῦκος, γιὰ νὰ βλέπῃ τὴν κορφή τοῦ ἔλατου, ἀναγκάζεταν νὰ στριφογυρίζῃ ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ. Μὲ τὰ γυρίσματα ὅμως αὐτὰ τὸ κορμὶ τοῦ πεύκου στράβωσε. Ποιὸς τοῦ ἔφταιγε;

Κι ὁ ἔλατος ὅλο καὶ ψήλωνε κι ὁ πεῦκος τὸν κοίταζε ἀπὸ χαμηλὰ μὲ ζήλεια.

Ὅταν ἔβγαине τὸ πρωὶ ὁ ἥλιος, πρῶτος ὁ ἔλατος δεχόταν τὰ χάδια του καὶ σκέπαζε τὸν πεῦκο μὲ τὸν

ἴσκιό του. Κι ὅταν ὁ ἀετὸς γύριζε κουρασμένος στὸ δάσος, τὸν ἔλατο διάλεγε γιὰ θρόνο του νὰ καθίσῃ. Καὶ λύγιζε περήφανος τὴν κορφή του ὁ ἔλατος στ' ἀγέρι τοῦ βουνοῦ.

Ἦρθαν μιὰ μέρα ξυλοκόποι στὸ δάσος μὲ τὰ βαριά τσεκούρια τους καὶ στάθηκαν κοντὰ στὸν ἔλατο καὶ στὸν πεῦκο.

Κοίταξαν τὸν πεῦκο κι εἶπαν: «Στραβόξυλο!»

Κοίταξαν καὶ τὸν ἔλατο κι εἶπαν: «Ὁραῖο κατάρτι!»

Καὶ γκάπ!γκούπ! ἄσπλαχνα ἔκοψαν τὸν ἔλατο.

Ὅταν ξαπλώθηκε φαρδὺς πλατὺς στὸ χῶμα, σὰ σκοτωμένο παλικάρι, ἄνοιξε ὁ τόπος κι ἀνάσανε ὁ πεῦκος. Καὶ λέει στὸν ἔλατο μὲ χαιρεκακία:

—Βλέπεις πὼς τὰ στραβόξυλα ζοῦν περισσότερο ἀπὸ τὰ ἴσια;

—Ναί, τοῦ εἶπε ξεψυχώντας ὁ ἔλατος. Μὰ γὰρ καὶ πεθαμένος θὰ εἶμαι ζωντανός. Θὰ σκίζω περήφανος κι ὀλόϊσος τὰ πέλαγα· καὶ σὺ θὰ τελειώσης ἄδοξα τὴ ζωὴ σου στὸ τζάκι κανενὸς χωρικοῦ.

Ὁ μαγεμένος κήπος.

Στὸν παλιό, στὸν πολὺ παλιὸ καιρό, ζοῦσαν ὁ Λουκάς καὶ ἡ γυναῖκα του ἡ Τρισεύγενη.

Μιὰ μέρα κάθισαν νὰ φᾶνε. Ὁραία μυρωδιὰ τοῦ φαγητοῦ, ποὺ ψηνόταν, ἔβγαινε ἀπὸ τὴν κουζίνα τους.

Ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ θύρα τοῦ ἀρχοντόσπιτου, ὁ ποιος περνοῦσε τοὺς ἔβλεπε νὰ τρώγουν τὰ νόστιμα καὶ ὀρεχτικά φαγητά τους. Ἐξαφνα μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπὸ τὴν πόρτα.

—Καλέ μου ἀφέντη! Καλὴ μου κυρά!

Γύρισαν ὁ Λουκάς κι ἡ γυναῖκα του καὶ εἶδαν νὰ στέκεται στὸ κατώφλι μιὰ γριούλα, ἀκουμπισμένη στὸ

ραβδί της, μιὰ γριούλα σκυφτή, ζαρωμένη, κουρελιάρα καὶ νὰ τρέμη τόσο, ποὺ ραγιζόταν ἡ καρδιά σου νὰ τὴν ἔβλεπες.

Ἡ Τρισεύγενη ὅμως πολὺ σκληρὰ τῆς φώναξε:

— Τράβα τὸ δρόμο σου, καλὴ μου γριά! ἐμεῖς δὲν ἔχομε τίποτε γιὰ ζητιάνους.

Ἡ γριά παρακάλεσε ταπεινά:

— Λίγο ψωμί, ἂν σᾶς περισσεύῃ. Ἐχω νὰ φάγω δυὸ μέρες!

Αὐτὴ τὴ φορὰ ἀπάντησε δυνατὰ ὁ Λουκᾶς:

— Πήγαινε στὸ καλὸ. Μὴ μᾶς σκοτίζης περισσότερο.

Ἡ γριά σήκωσε τὸ σκυφτό της σῶμα καὶ μὲ τὸ ραβδί της ἔκαμε ἓνα παράξενο σημάδι στὸν ἀέρα καὶ ἔπειτα ἄρχισε νὰ γελᾷ κάτι ἀλλόκοτα γέλια.

— Ἀκόμη δὲν ἔφυγες; Φώναξε θυμωμένος ὁ Λουκᾶς. Φεύγα γρήγορα!

Ἡ γριούλα ἔφυγε κουτσαίνοντας, ἐξακολουθοῦσε ὅμως νὰ γελᾷ ἀλλόκοτα.

Τὸ φαγητό τους στὸ ἀναμεταξύ εἶχε κρυώσει, καὶ ὁ Λουκᾶς καὶ ἡ Τρισεύγενη τὸ ἔβρισκαν τώρα ἄνοστο. Ἐπειτα τὰ παράξενα ἐκεῖνα γέλια τῆς γριάς τοὺς εἶχαν κόψει τὴν ὄρεξη.

— Δὲν πᾶς νὰ κόψης κανένα μαρούλι νὰ φᾶμε; εἶπε ὅτῃ γυναῖκα του ὁ Λουκᾶς.

Πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι τους εἶχαν ἓνα μεγάλο κῆπο, γεμᾶτο λαχανικὰ καὶ φροῦτα. Ἀπ' ἐκεῖ τὰ ἀρχοντικά ἔπαιρναν ὅ,τι τοὺς χρειαζόταν γιὰ νὰ τρώγουν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πουλοῦσαν καὶ μάζευαν τοῦ κόσμου τὰ λεφτά.

Ἡ Τρισεύγενη πῆγε στὸν κῆπο καὶ πλησίασε ἓνα μεγάλο ὠραῖο μαρούλι. Ὅταν ὅμως ἔσκυψε νὰ τὸ ξεριζώσῃ, τὸ μαρούλι ξεριζώθηκε μονάχο του, πήδησε, τὴ χτύπησε στὸ πρόσωπο καὶ ἔπειτα πέταξε μακριά.

Μαζί μὲ τὸ μαρούλι ἐκεῖνο καὶ ἄλλα τὰ ἔβλεπε

χανικά καὶ ὅλα τὰ φρούτα τοῦ κήπου, βγῆκαν ἀπὸ τὸ χῶμα ἢ ξεκόλλησαν ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ πέταξαν ἔξω ἀπὸ τὸν κήπο, στὸν ἀέρα, σὰν πουλιά.

—Λουκᾶ! Λουκᾶ! ξεφωνίζει κατατρομαγμένη ἡ Τρισεύγενη

Τρέχει ὁ Λουκᾶς στὸν κήπο καὶ ἀμέσως τὸν τριγυρίζουν λαχανικά καὶ φρούτα, ποὺ πετοῦσαν στὸν ἀέρα. "Ὅλα τὸν χτυποῦσαν στὸ πρόσωπο καὶ στὸ κεφάλι, σὰν γραθιές καὶ σὰν μπάτσες. Σὰν νὰ εἶχαν χέρια καὶ ποδιάρια τὸν χτυποῦσαν ὀλόγυρα τὰ λάχανα, οἱ πατάτες, τὰ καρότα, οἱ ἀγκινάρες, τὰ λεμόνια, τὰ πεπόνια, τὰ βερούκια, τὰ μῆλα! Τέτοιο κακὸ ποτὲ δὲν εἶχε ξαναγίνει στὸν κόσμο.

Τρομαγμένοι, τυφλωμένοι ἀπὸ τὰ χτυπήματα, καταματωμένοι, ὁ Λουκᾶς καὶ ἡ Τρισεύγενη δὲν ἤξεραν τί νὰ κάμουν.

"Ὑστερα ἀπὸ λίγο ὅμως τὰ βάσανά τους τελείωσαν· φρούτα καὶ λαχανικά πέταξαν καὶ χάθηκαν ὅλα καὶ ἔμειναν οἱ δύο τους μοναχοί, μέσα στὸ ρημαγμένο κήπο τους.

Κοντὰ στὸ ἀρχοντόσπιστό τους ἦταν ἓνα σπιτάκι μ' ἓνα μικρὸ κατάξερο κήπο. Τόσο ξερό, ποὺ οὔτε ραδίκια φύτρωναν ἐκεῖ. Μέσα στὸ σπίτι ζοῦσε ἓνα ἀνθρώγυνο πολὺ φτωχό, ποὺ ποτὲ ὅμως δὲν παραπονιόταν γιὰ τὴ φτώχεια του. Καλοὶ, ἥσυχοι καὶ καλόκαρδοι ἄνθρωποι. Γιάννης ὁ ἄντρας, Γιαννούλα ἡ γυναῖκα του.

Τὴν ἴδια μέρα, τὴν ἴδια ὥρα κάθισαν κι αὐτοὶ νὰ φάγουν λίγο ξερὸ ψωμί, ποὺ εἶχαν καὶ ποὺ τὸ βουτοῦσαν σὲ κρύο καθαρὸ νερό. Μαγερεῖο δὲν εἶχαν, φωτιά δὲν ἔκαie στὸ τζάκι τους.

Νά κι ἔρχεται ἡ γριούλα, ποὺ τὴν εἶχαν διώξει ἀπὸ τὸ ἀρχοντόσπιτο ἐκεῖνο. Σταματᾷ κι ἐδῶ σκυφτή, ἀκουμπᾷ τὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ νοῦποδα ἔκπαιδευτικὸν πολιτικὸν λόγιον.

—Καλέ μου ἀφέντη, καλή μου κυρά. Λίγο ψωμί, ἂν σᾶς περισσεύη. Ἐχω δυὸ μέρες νὰ φάγω!

Ὁ Γιάννης τῆς ἀποκρίθηκε λυπημένος, γιατί δὲν εἶχε τίποτε καλύτερο νὰ δώσῃ:

—Δὲν ἔχομε, καλή μου γριούλα, πάρε αὐτὸ τὸ λίγο ξερό ψωμί. Ἐσὺ πεινᾷς περισσότερο ἀπὸ μᾶς. Πάρε το.

Καὶ γελώντας τῆς εἶπε ἀκόμη:

—Πάρε το, δὲ μᾶς πειράζει. Ἐτσι αὔριο θὰ ἔχομε μεγαλύτερη ὄρεξη.

Ἡ ζητιὰνα πῆρε τὸ ψωμί καὶ πρὶν νὰ φύγῃ εἶπε:

—Εἴστε καλοὶ καὶ πονόψυχοι ἄνθρωποι. Ἐννοια σας ὅμως, γιατί κι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀχάριστη.

Μὲ τὸ ραβδί της ἔκαμε πάλι στὸν ἀέρα ἓνα παράξενο σημάδι κι ἔφυγε.

Ὁ Γιάννης εἶπε στὴ Γιαννούλα:

—Ἀς βγοῦμε λιγάκι στὸν κῆπο.

Βγῆκαν καὶ τί νὰ ἰδοῦν! Στὸν ξερό τους τὸν κῆπο, μεγάλο θαῦμα! Εἶχαν φυτρώσει μοναχά τους δέντρα καὶ λαχανικά. Πατάτες, μαρούλια, καρότα, ἀγκινάρες, πεπόνια, ἦταν ἀραδιασμένα στὴ γῆ μὲ τάξη καὶ μὲ περιποίηση, σὰν νὰ φρόντιζαν γι' αὐτὰ δέκα κηπουροί. Λεμονιές καὶ μηλιές καὶ βερυκοκιές ἦταν φορτωμένες ἀπὸ καρπὸ.

Ὁ Γιάννης καὶ ἡ Γιαννούλα δὲν τολμοῦσαν νὰ πι-
στέψουν τὰ μάτια τους. Ἐκάναν τὸ σταυρό τους γελα-
στοὶ καὶ δακρυσμένοι.

Τὴν ἴδια ὥρα ἔρχονται κι οἱ γείτονές τους, ὁ Λουκᾶς κι ἡ Τρισεύγενη, κλαμένοι, ἀναμαλλιασμένοι, πρισιμέ-
νοι, ματωμένοι, σὲ ἐλεεινὰ χάλια.

—Καλέ, τί εἶναι αὐτά;... Τί πάθατε;

—Δὲν τὰ μάθατε; Παράξενα καὶ ἀπίστευτα πρά-
ματα. Ὅλα μας τὰ λαχανικά, ὅλα μας τὰ φρούτα, πέ-
ταξαν κι ἔφυγαν σὰν πουλιά.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Λουκάς. "Εξαφνα ὅμως ἡ Τρισεύγενη φώναξε:

—Καλέ, νά τα! Αὐτὰ εἶναι! Τὰ γνωρίζω!

—Μπᾶ! ἔκαμε μὲ ἀπορία του κι ὁ Λουκάς, γιατί κι αὐτὸς γνώρισε ἐκεῖ τὰ λαχανικά του.

Κι ἀμέσως ἔπειτα εἶπε:

—Βλέπεις, γυναῖκα; Τώρα κατάλαβα! Ἡ ζητιάννα ἦταν νεράιδα καὶ θέλησε νὰ μᾶς τιμωρήσῃ γιατί τὴ διώξαμε σκληρὰ καὶ δὲ φανήκαμε σπλαχνικοί. Καλὰ μᾶς ἔκαμε. Μᾶς ἄξιζε.

Καὶ μετανοοῦσε τώρα γιὰ τὸ φέρσιμό τους.

—Ἐμᾶς τὸ λοιπὸν θέλησε νὰ μᾶς ἀνταμείψῃ, γιατί τῆς δώσαμε λίγο ψωμί; ρώτησε ἡ Γιαννούλα.

—Καὶ θέλει ρώτημα; ἀποκρίθηκε ὁ Λουκάς. "Ετσι εἶναι!

"Ο,τι κάνει μιὰ νεράιδα καλὰ καμωμένο βέβαια.

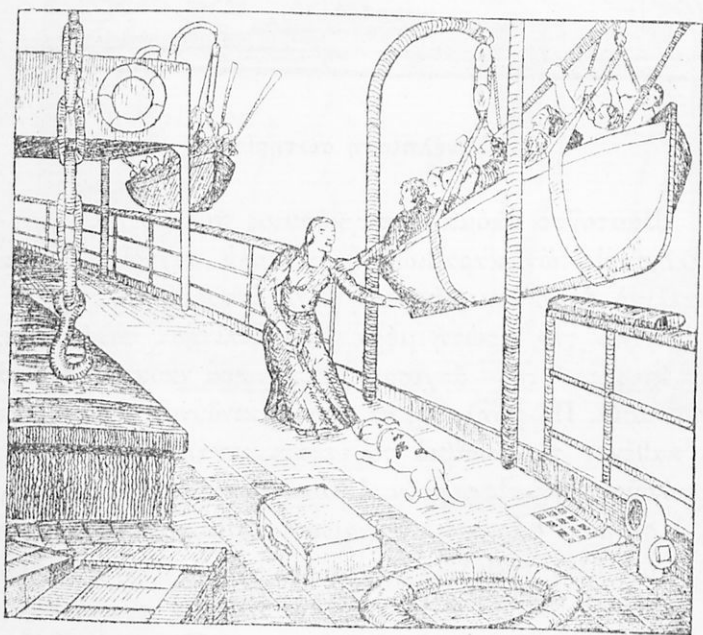
νά σωθοῦν. Στὸ θόρυβο αὐτὸ ἡ τυφλὴ κυρία βρέθηκε σ' ἓνα διάδρομο κι ἄκουσε δίπλα της ἀνθρώπινη φωνή.

—Σώστε με, κύριε! φώναξε. Εἶμαι τυφλή.

Ἡ φωνή, ποὺ ἀκούστηκε πρωτύτερα, ξανακούστηκε τώρα σὲ μεγάλη ἀπόσταση ἀπ' τὴν κυρία.

—Καθένας γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, κυρία μου. Κι ὁ Θεὸς γιὰ ὅλους!

Ἀπελπισμένη ἡ δύστυχη γυναῖκα γύριζε ἄσκοπα ἐδῶ κι ἐκεῖ. Ξαφνικά νιώθει τὸ σκυλάκι της νὰ τὴν

τραβᾷ ἀπὸ τὸ φόρεμά της. Τὸ ἀκολούθησε, πέρασε τὸ διάδρομο, ἀνέβηκε τὴ σκάλα κι ἔφτασε στὸ κατάστρωμα.

Τὸ σκυλάκι ἔπαψε νὰ τὴν τραβᾷ κι ἄρχισε νὰ γαβγίζει, σὰν νὰ τῆς ἔλεγε:

—Φτάσαμε, ἀγαπητὴ μου κυρία. Σῶσε τώρα τὸν ἑαυτὸ σου!

Πραγματικά ἡ τυφλή βρέθηκε μπροστά στὴ βάρκα, ποὺ ἦταν ὠρισμένη ἡ θέση της. Τὸ σκυλάκι τὸ θυμόταν αὐτὸ ἀπ' τὰ γυμνάσια, ποὺ τὰ παρακολουθοῦσε. "Ενα χέρι ἄρπαξε τότε τὴν τυφλή καὶ τὴν τοποθέτησε στὴ βάρκα. Εἶχε σωθῇ!

Τὸ σκυλάκι ὅμως ποὺ τὴν ἔσωσε; Ἡ τυφλή ψηλαφοῦσε ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἀλλὰ δὲν τὸ εὔρισκε.

—Τὸ σκυλί μου, τὸ σκυλάκι μου! φώναξε μὲ λυγμούς.

—Δὲν εἶναι ὥρα γιὰ σκυλιά! τῆς ἀπάντησε μιὰ ἄγρια φωνή. Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε τώρα!...

Ἡ τυφλή ὅμως δὲν ἐννοοῦσε νὰ σωθῇ χωρὶς τὸ σωτήρα της.

—Τότε ἀφήστε με καὶ μένα! φώναξε. Ρίχτε με στὴ θάλασσα!

Κάποιος ὅμως ἀγαθὸς ἄνθρωπος τὴ σπλαχνίστηκε. Βρῆκε τὸ σκυλάκι τρυπωμένο στὰ πόδια του, τὸ ἄρπαξε ἀπ' τὸ λαιμὸ καὶ τὸ πέταξε κοντὰ στὴν κυρία. Τὸ ἔσφιξε ἐκείνη στὴν ἀγκαλιά της κι οἱ δυὸ ἀγαπημένοι σώθηκαν μαζί.

Ὁ τσοπανάκος.

* Στὸ περιβόλι του ὁ παπποὺς εἶχε πολλὰ δέντρα φυτεμένα, κι ἀνάμεσα σ' αὐτὰ μιὰ μεγάλη κερασιά.

Τὰ μικρά του ἐγγονάκια πῆγαν νὰ τὸν βροῦν καὶ νὰ ἰδοῦν ἂν ὠρίμασαν τὰ κεράσια.

Κάθε χρόνο αὐτὰ ἔτρωγαν τὰ πρωτογινωμένα κεράσια. Τώρα πῆραν καὶ λίγα κεράσια γιὰ τὸ σπίτι.

Ξαφνικά, ἄκουσαν δυνατὰ σφυρίγματα.

Νόμισαν πὼς οἱ βοσκοὶ ἔβοσκαν ἐκεῖ κοντὰ τὰ πρόβατά τους καὶ σφύριζαν ἔτσι. Καὶ γύρισαν νὰ ἰδοῦν.

Κοιτάζουν ἐδῶ, κοιτάζουν ἐκεῖ, μὰ οὔτε βοσκούς οὔτε πρόβατα εἶδαν. Ἐπὶ τοῦτο ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

—Τὸ εἶδα, τὸ εἶδα! εἶπε ἡ Φωφώ· εἶναι κοτσύφι.

—"Ὅχι, παιδί μου· μοιάζει μὲ κοτσύφι, ἀλλὰ δὲν εἶναι. Ἔχει στρογγυλὲς βουῖλες σταχτερὲς καὶ μακριὰ μύτη, σὰν τὸ κοτσύφι, ἀλλὰ εἶναι ἄλλο πουλί. Τὸ λένε τσοπανάκο.

—Γιατί, παππού, τὸ λένε ἔτσι;

—Τὸ πουλί αὐτὸ ἦταν βοσκὸς κι εἶχε πολὺ κακὸν ἀφέντη. Μιά φορὰ πῆγε κάπου νὰ κάμῃ μιὰ δουλειά, πού τοῦ εἶχε παραγγεῖλει ὁ ἀφέντης του.

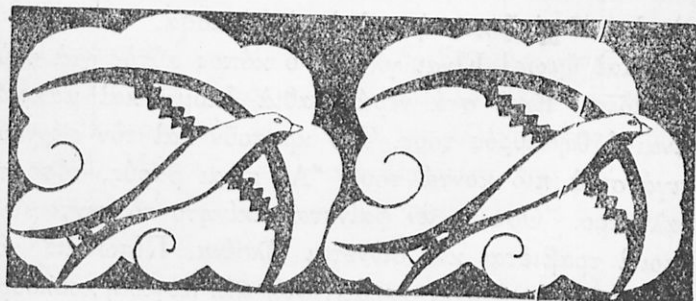
Ἄφησε τὰ πρόβατα μὲ τὸ σκύλο, μὰ ὅταν γύρισε δὲν τὰ βρῆκε.

Ἀπ' τὸ φόβο τοῦ ἀφέντη του κι ἀπ' τὴ λύπη του παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ τὸν κάμῃ πουλί· κι ὁ Θεὸς τὸν λυπήθηκε καὶ τὸν ἔκαμε πουλί.

Δὲν ξεχνᾷ ὅμως πῶς ἔχασε τὰ πρόβατά του. Ἀνεβαίνει στὰ κλαδιά, πού δὲν ἔχουν φύλλα, κοιτάζει ὀλόγυρα, ἂν φαίνωνται τὰ πρόβατά του, καὶ σφυρίζει νὰ τὸν ἀκούσουν. Κι ἡ δουλειὰ αὐτὴ γίνεται ἀπὸ τὸ πρωὶ ὥς τὸ βράδυ. Γι' αὐτὸ τὸν λέν τσοπανάκο.

Τὰ παιδιά ἔμειναν πολὺ εὐχαριστημένα ἀπὸ τὴν ἱστορία, πού τοὺς διηγήθηκε ὁ παππούς.

—Νά, γιατί δὲν πρέπει νὰ πειράζουμε τὰ πουλιά, εἶπε ἡ Φωφώ. Πόσο λυποῦμαι τὸν καημένο τὸν τσοπανάκο!

Τὸ ψάρεμα.

Ἀπὸ πολλῇ ὥρᾳ ἡ βάρκα ἔχει βγῆ στὴν ἀμμουδιά κι οἱ ψαράδες ἔχουν ἀρχίσει τὴ δουλειά τους. Εἶναι ὀχτώ, μοιρασμένοι σὲ δυὸ ομάδες. Σὲ κάθε ομάδα, στὴ σειρά, ὁ ἓνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο, τραβοῦν ἀπὸ ἓνα μαῦρο χοντρὸ σκοινί, ποὺ βγαίνει μέσ' ἀπ' τὰ νερά, λίγο πιὸ μέσα ἀπ' τὴν ἀμμουδιά. Μὲ τὰ χέρια τους τεντωμένα, μὲ τὰ γυμνά τους πόδια βυθισμένα στὸν ὑγρὸ ἄμμο, μοιάζουν σὰ νὰ κρεμοῦν τὸ γερμένο πρὸς τὰ πίσω κορμὶ τους ἀπ' τὸ χοντρὸ αὐτὸ σκοινί.

Κάθε τόσο ὁ τελευταῖος ἀπ' τοὺς τέσσερις ἀφήνει τὴ θέση του κι ἔρχεται νὰ τοποθετηθῇ μπροστὰ ἀπὸ τὸν πρῶτο, ἐνῶ τὸ κύμα τοῦ γλείφει τὰ πόδια ὡς τὰ γόνατα. Κι ἀπὸ κεῖ τραβᾷ. Σὲ λίγο, μὲ τὴ σειρά του, ἄλλος ἔρχεται νὰ τοποθετηθῇ ἐμπρὸς του, κι ὅλο αὐτὸ γίνεται. Καὶ τὰ πόδια τῶν ψαράδων, σταθερὰ καὶ ρυθμικά, πότε βυθισμένα στὸν ἄμμο, πότε στὸ νερό, περπατοῦν κατὰ πίσω. Κι ὅλο τραβοῦνε. Κι ὁ πρῶτος βρίσκεται πάντα στὰ νερά τῆς ἀκρογιαλιᾶς.

Καὶ τόση ὥρᾳ ποὺ τραβοῦνε, μὲ τόσον κόπο, μὲ τόση προσπάθεια, θὰ νόμιζες ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ βασανίζονται ἄδικα καὶ πὼς τὸ μαῦρο ἐκεῖνο σκοινὶ δὲν ἐννοεῖ νὰ ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὴ θάλασσα.

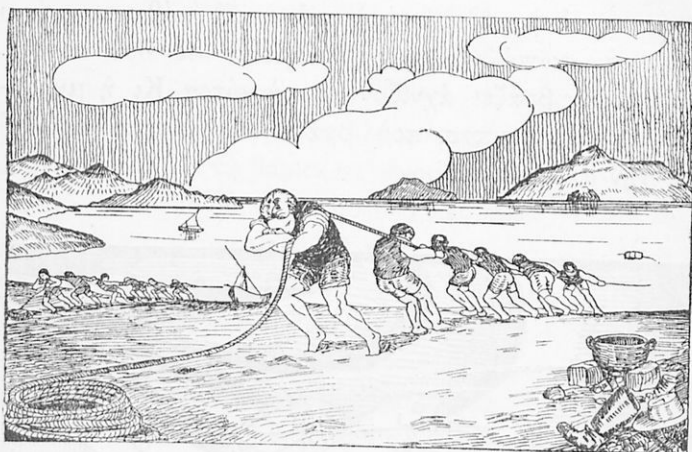
Καὶ ὅμως! Εἶναι γλυκὸς ὁ κόπος αὐτὸς γιὰ τοὺς ψαράδες. Ἐκεῖ στὰ νερά, βαθιὰ ἀκόμα καὶ μακριά, εἶναι ὁ θησαυρὸς τους. Τὸν κρατοῦν καὶ τὸν φέρνουν σιγὰ σιγὰ πιὸ κοντὰ τους. Ἄν εἶναι βαρὺς, τόσο τὸ καλύτερο. Ὅσο κι ἂν φαίνεται ἀκίνητο τὸ τεντωμένο σκοινὶ τραβιέται καὶ σώνεται ὁλοένα. Πίσω ἀπ' τὸν τελευταῖο ψαρά ἔχει σχηματιστῇ μιὰ μεγάλη κουλούρα

ἀπὸ τὸ τραβηγμένο σχοινί. "Ετσι θὰ τραβηχτῇ κι ὅσο μένει ἀκόμα.

—Φάνηκε! φωνάζει ἓνας ψαράς.

Βαθιά, μέσα στὴ θάλασσα, φάνηκε ἓνα μικρὸ μαῦρο σημάδι νὰ ἐπιπλέη. Εἶναι ἓνα μικρὸ βαρελάκι, δεμένο στὸ δίχτυ, γιὰ νὰ δείχνῃ ποῦ βρίσκεται.

Σὲ μερικοὺς τόπους τὸ βαρελάκι αὐτὸ τὸ λένε

«τσοπάνο». Καὶ μοιάζει πραγματικὰ μὲ τσοπάνο, ποὺ κάθεται ἐκεῖ καὶ φυλάγει τὰ ψάρια, ποὺ εἶναι μέσα στὸ δίχτυ.

Τώρα πιά οἱ ψαράδες, μὲ νέα ὄρεξη, κινοῦνται γοργά. Κι ἡ ὥρα περνᾷ βιαστικῇ. Τὸ βαρελάκι λὲς καὶ τρέχει πάνω στὰ νερά. Δὲν ἀπέχει πιά παρὰ λίγα βήματα ἀπὸ τὸ γιαλό. Μπορεῖ κανεὶς νὰ ξεχωρίσῃ καὶ τὸ δ μέσα στὰ νερά. Μὲ λίγες ἀκόμα τραβηξιές, ὁ θησαυρὸς θὰ βγῇ στὴν ἀμμουδιά.

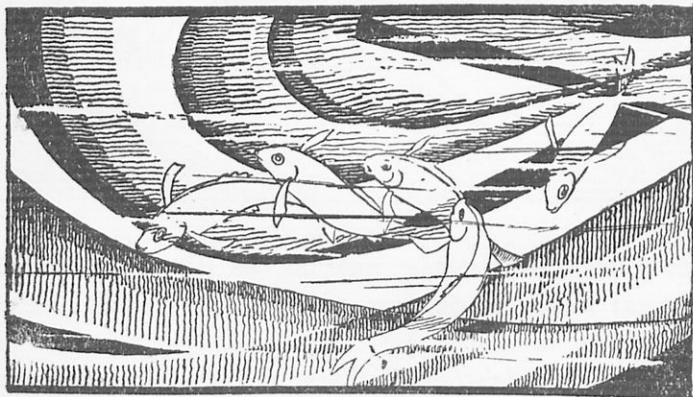
"Εχει μαζευτῇ ἄρκετὸς κόσμος κι ὅλων τὰ μάτια καρφώνονται στὸ δίχτυ. "Εξαφνα, μερικὰ μεγάλα ψάρια, μ' ἓνα πήδημα, βρίσκονται ἔξω ἀπ' τὸ δίχτυ καὶ

χάνονται μέσα στὰ νερά. Μὰ τὸ δίχτυ μένει πάντα γεμάτο κι ἔχει πιά τὴν φτάσει.

Ὁ κόσμος περικυκλώνει τοὺς ψαράδες κι ἀγοράζει ψάρια, ποὺ ἀκόμα σπαρταροῦν. Ἕνας ψαράς γεμίζει μιὰν ἀνάβαθη κόφα, τὴν τοποθετεῖ στὸ κεφάλι του καὶ φεύγει νὰ πάη νὰ τὰ διαλαλήσῃ στὶς γειτονιές:

—Ψάρια, τῆς ὥρας ψάρια!

Καὶ τὸ βραδάκι ἡ βάρκα νανουρίζεται στὰ ρηχὰ νερά, κι οἱ ψαράδες κοντὰ στὸ γιालὸ κάθονται γύρω ἀπὸ μιὰ φωτιά ἀναμμένη ἀνάμεσα σὲ δυὸ πέτρες. Ἐπάνω τῆς βράζει ἀχνίζοντας μιὰ χύτρα. Κι ἡ μυρουδιά τῆς ψαρόσουπας, ποὺ βράζει, ἀπλώνεται γύρω σ' ὅλη τὴν ἀκρογιαλιά.

Ὁ ψαράς.

Μὲς στοῦ λιμανιοῦ ἀραγμένη
τὰ γαλήνια τὰ νερά,
μιὰ ψαρόβαρκα προσμένει
τὴν αὐγούλα τὸν ψαρά.

βαρκάκι δεξιά κι ἄριστερά καὶ ἡ μηχανή του κοπιαστικά ἀνασαίνοντας δούλευε μὲ ὅλη της τῇ δύναμη, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ κρατῇ τὸ ἀτμόπλοιο στὴ γραμμῇ, ποὺ τὸ ὠδηγοῦσε ὁ πλοίαρχος. "Ολοι οἱ ἐπιβάτες κλείστηκαν κάτω στὰ σαλόνια καὶ τὶς καμπίνες, καὶ μόνος ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ τιμονιέρης εἶχαν μείνει ἐπάνω στὴ γέφυρα.

"Αγρία βογκοῦσαν τὰ κύματα, σφύριζαν οἱ ἄνεμοι δυνατά, καὶ χτυποῦσε ἡ μηχανή σὰν δαιμονισμένη.

Σὲ μιὰ καμπίνα ἦταν ξαπλωμένος ὁ μικρὸς Γιωργάκης μὲ τὸν ἐξάδερφό του τὸν Κώστα. Ὑπόφεραν πολὺ ἀπὸ τὴν τρικυμία, δὲν μποροῦσαν νὰ κλείσουν μάτι. Ἀλλὰ κρατιόνταν καλὰ καὶ δὲν ἤθελαν νὰ δείξουν, ὅτι τοὺς πείραζε ἡ θάλασσα ἢ φοβόνταν τὴν τρικυμία.

Ἡ τρικυμία ἀντὶ νὰ λιγοστεύῃ, ὅλο καὶ δυνάμωνε. Σὲ λίγο μπαίνει στὴν καμπίνα τοὺς ὁ πατέρας τοῦ Κώστα. Ἦρθε νὰ ἰδῇ τί γίνονται τὰ παιδιά.

—Μπᾶ! τοὺς εἶπε· δὲν κοιμηθήκατε;

—"Οχι, ἀπαντᾷ ὁ Γιωργάκης. Γίνεται τόσος θόρυβος! Ποῦ βρισκόμαστε τώρα;

—Ἐπρεπε νὰ τὸ καταλάβετε, ἀφοῦ δυνάμωσε ἡ θαλασσοταραχή. Περνοῦμε τὸν Κάβο-Μαλιά.

—Τὸν Κάβο-Μαλιά;

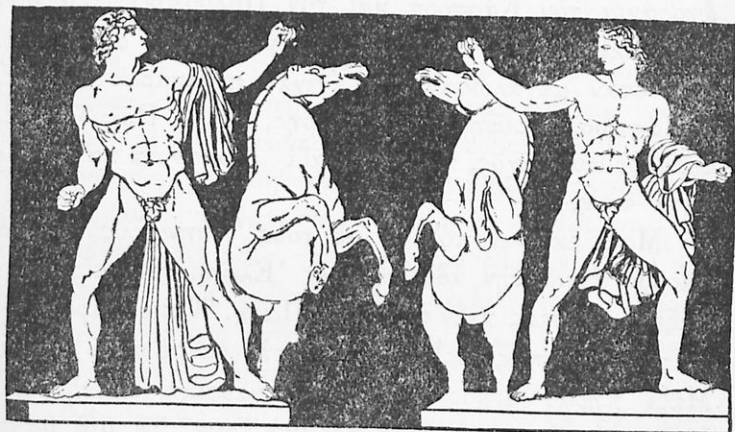
—Ναί! ἐδῶ κάνει πάντα θαλασσοταραχή. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγαν πολλὰ γιὰ τὸ ἀκρωτήριο αὐτὸ τοῦ Μαλέα. Μόνον ἅμα περνοῦσαν τὸ ἀκρωτήριο αὐτὸ οἱ ναυτικοὶ τοὺς μποροῦσαν νὰ εἶναι ἥσυχοι. Ἀμα τὸν περάσωμε καὶ μεῖς θὰ κοιμηθῇτε ξένοιαστοι καὶ ἥσυχοι. Θὰ λιγοστεύῃ ἡ θαλασσοταραχή.

Αὐτὸ καὶ ἔγινε· μόλις πέρασαν τὸ Μαλέα, ἡ θάλασσα ἄρχισε νὰ ἡσυχάζῃ, μίκραιναν τὰ κύματα, δὲ φυσοῦσε ἄγριος ἀέρας καὶ τὸ ἀτμόπλοιο δὲν κουνιόταν τόσο. Ἡ μηχανή του δούλευε, θάρρεψε, μὲ περισ-

σότερη ἡσυχία καὶ ἀνάσαινε πιὸ σιγά, ὅχι μὲ τὴν ἀγωνία, ποὺ πρωτύτερα τὴν ἔκανε νὰ τρίξη ὀλάκερη. Τὰ παιδιὰ κοιμήθηκαν.

Ὅχι ὅμως καὶ πολὺ ὅταν εἶχε ἡσυχάσει ἡ θάλασσα, ξύπνησαν πρὶν νὰ ξημερώσῃ καὶ θέλησαν νὰ ἀνέβουν ἐπάνω νὰ ἰδοῦν τί γίνεται. Ὁ πατέρας τοῦ Κώστα ἀνέβηκε μαζί τους.

Ἐπάνω στὴ γέφυρα τώρα κοιτάζουν ὀλόγυρά τους. Τὰ κύματα χαμηλωμένα δὲ χτυποῦν πιά μὲ δύναμη

στὰ πλάγια τοῦ βαποριοῦ. Δὲ βλέπουν ὅμως τίποτε· μόνον μακριὰ ἀρχίζει νὰ ἀσπρογαλιάζῃ ὁ οὐρανός.

—Τί εἶναι αὐτὸ πατέρα; ρώτησε ἑξαφνα ὁ Κώστας. Καὶ ἔδειχνε ἐπάνω στὸ κατάρτι, στὴν ἄκρη του, μιὰ μικρὴ φλόγα.

—Νὰ καὶ στὸ ἄλλο κατάρτι μιὰ ἴδια φλόγα, λέει κι ὁ Γιωργάκης.

—Εἶναι ἡλεκτρικὴ φλόγα· μετὰ τὴν τρικυμία καὶ τὴ βροχή, συχνὰ φαίνονται αὐτὲς οἱ φλόγες στὴν ἄκρη τῶν καταρτιῶν. Ἐμεῖς τώρα ξέρομε ὅτι γίνονται οἱ φλόγες αὐτὲς ἀπὸ τὸν ἡλεκτρισμό, ποὺ ἔχουν τὰ σύννεφα ἐπάνω καὶ φημι καὶ φημι καὶ τοῦτο ἐστὶν ὁ ἐπαινετικὸς Πρωτοπλάτης.

φαίνεται ανάμεσα σὲ δυὸ ἠλεκτρικὰ σύρματα. Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως, ποὺ δὲν ἤξεραν τὸν ἠλεκτρισμό, ἔπλασαν ὁλόκληρη ἱστορία γιὰ τὰ δυὸ φῶτα αὐτά.

—Πατέρα, μᾶς λέτε τὴν ἱστορία αὐτή; ρωτᾷ ὁ Κώστας.

—Εἶναι πολὺ νόστιμη καὶ εὐχαρίστως νὰ σᾶς τὴ διηγηθῶ.

Ὁ βασιλιάς τῆς Σπάρτης Τυνδάρεος εἶχε πάρει γυναῖκα τὴ Λήδα. Ἡ Λήδα γέννησε δυὸ δίδυμα ἀγοράκια τὸν Κάστορα καὶ τὸν Πολυδεύκη. Τὰ δυὸ ἀδερφάκια ἀγαπιόνταν παρὰ πολὺ κι ἦταν ἀχώριστα. Καὶ ὅταν μεγάλωσαν καὶ ἔγιναν παλικάρια δυνατά, ὁ Κάστωρ, περίφημος καβαλάρης, καὶ ὁ Πολυδεύκης, φοβερὸς πυγμάχος, πάντοτε μαζὶ ἔκαναν τὰ κατορθώματά τους.

Μαζὶ ἔκαμαν πόλεμο μὲ τοὺς Ἀθηναίους γιὰ νὰ πάρουν πίσω τὴν ἀδερφή τους Ἑλένη, ποὺ εἶχε ἄρπάξει ὁ Θησεύς πρὶν ἀπὸ τὸν Πάρη. Ὅπως ξέρετε ἔπειτα τὴν ἄρπαξε ὁ Πάρης, καὶ τὴν ἔφερε στὴν Τροία. Μαζὶ πῆραν μέρος στὴν Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία, ὅπως καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα ἥρωικά ἔργα. Σὲ μιὰ μάχη ὅμως, ἐνῶ ὁ Πολυδεύκης πολεμοῦσε σὲ μιὰν ἄκρη, στὴν ἄλλη οἱ ἐχθροὶ σκότωσαν τὸν Κάστορα. Φαντάζεστε τὴ λύπη τοῦ Πολυδεύκη, ὅταν βρῆκε τὸν ἀδερφό του νεκρό. Ζήτησε νὰ σκοτωθῇ κι αὐτὸς γιὰ νὰ μένη μαζὶ μὲ τὸν ἀγαπημένο του ἀδερφό κάτω στὸν ἄλλο κόσμο, ἀλλ' αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο. Γιατί, ὅπως ἔλεγαν, ὁ Κάστωρ ἦταν θνητός, ὁ Πολυδεύκης ὅμως ἦταν ἀθάνατος.

Τότε παρακάλεσε τὸ Δία νὰ τὸν κάμῃ καὶ αὐτὸν θνητὸ σὰν τὸν Κάστορα.

—Καὶ ὁ Δίας τὸ ἔκαμε; ρώτησε ὁ Γιωργάκης.

—Ὁ Δίας ἀγαποῦσε τὰ δυὸ παλικάρια σὰν παιδιὰ του
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς
καὶ γι' αὐτὸ ὁ κόσμος τοὺς ὠνομάζε Διοσκουροὺς, δηλαδή

ἀγοράκια, παιδιὰ τοῦ Δία. Ἦξερα μὲ τί σκοπὸν ζητοῦσε ὁ Πολυδεύκης νὰ γίνῃ θνητὸς καὶ γι' αὐτὸ ἔκανε κάτι ἄλλο. Μοίρασε τὴν ἀθανασία τοῦ Πολυδεύκη στὰ δυὸ ἀδέρφια. Ἔτσι μιὰ μέρα θὰ ζοῦσε ὁ ἓνας ἐπάνω στὴ γῆ καὶ τὴν ἄλλη ὁ ἄλλος. Καὶ ὅταν τὰ δυὸ ἀδέρφια δὲν ἔμειναν εὐχαριστημένα ἀπὸ αὐτό, γιατί δὲν ἦταν μερό-
νυχτα μαζί, ὅπως τὸ ἤθελαν, τοὺς ἔκαμε ἄστρα καὶ τοὺς ἔβαλε στὸν οὐρανὸ κοντὰ κοντά, νὰ ζοῦν αἰώνια μαζί. Αὐτὰ τὰ δυὸ ἄστρα εἶναι οἱ Δίδυμοι, ὅπως τοὺς λέγουν στὴν Ἀστρονομία.

Ἡ ἀδερφικὴ τους ὅμως ἀγάπη συγκίνησε καὶ ἓναν ἄλλο θεό, τὸ θεὸ τῆς θάλασσας, τὸν Ποσειδῶνα. Καὶ τοὺς ἔδωκε τὴ δύναμη νὰ νικοῦν τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ κύματα καὶ νὰ καταπαύουν τίς τρικυμίες. Γι' αὐτὸ τοὺς φώναζαν σὲ βοήθειά τους οἱ ναυτικοὶ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, ἅμα κινδύνευε νὰ βουλιάξῃ τὸ καράβι τους. Τὰ περισσότερα καράβια τῶν ἀρχαίων ἔβαζαν κάτω ἀπὸ τὸ ἄλμπουρο τῆς πρῶρας, ὅπου ξετυλιζονται οἱ φλόκοι, κολλημένες ἐπάνω στὸ καράβι τίς ξύλινες προτομές τῶν δύο ἀγαπημένων ἀδερφῶν.

Ἀμα οἱ ναυτικοὶ τοὺς παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς βοηθήσουν στὶς τρικυμίες, ποτὲ δὲν ἔλειπαν τὰ δυὸ ἀδέρφια. Ἐτρεχαν, κοπίαζαν, δάμαζαν τοὺς ἀνέμους. Χαμήλωναν καὶ ἴσιωναν τὰ κύματα καὶ ἔπειτα ἀναβαν δυὸ φωτίτσες, δυὸ φλόγες σὰν αὐτὲς ἐπάνω στὰ κατάρτια τῶν καραβιῶν γιὰ νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς θαλασσινοὺς, ὅτι δὲν ἔχουν νὰ φοβοῦνται, ἀφοῦ αὐτοί, οἱ Διόσκουροι, κατέβηκαν κοντὰ τους.

—Ὡστε, εἶπε ὁ Γιωργάκης, αὐτὲς οἱ φλόγες, ποὺ εἶδαμε...

—Εἶναι τὰ φῶτα τῶν Διόσκουρων, ὅπως θὰ ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι; Ὁχι βέβαια! Εἶδατε ὅμως πόσο ὠραῖα

μέ μύθους ἐξηγοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι τὰ διάφορα φυσικά φαινόμενα.

Τώρα τὸ ὄνομα τῶν Διόσκουρων τὸ ἔχομε πιά σάν παροιμία. "Αμα θέλομε νὰ δείξωμε, ὅτι δυὸ ἀγαπιοῦνται σάν ἀδέρφια κι εἶναι ἀχώριστοι φίλοι, λέμε: Οἱ δυὸ αὐτοὶ εἶναι σάν τὸν Κάστορα καὶ τὸν Πολυδεύκη. -

Στὸ μεταξὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ ξημερώνη καὶ τὸ φῶς τὸ πρωινό, τώρα, πού διαλύθηκαν τὰ σύννεφα, σκορπιζόταν ἄφθονο ὀλόγυρά τους.

Τὰ δυὸ παιδιὰ γύρισαν νὰ ἰδοῦν στὰ κατάρτια ἂν οἱ φλόγες τῶν Διόσκουρων ἦταν ἐκεῖ ἀκόμη.

"Οχι, εἶχαν σβήσει. Τὰ δυὸ ξαδερφάκια, πού ἀγαπιόνταν πολὺ, γύρισαν μὲ τὴν ἴδια σκέψη καὶ κοιτάχτηκαν. "Ἐπιασαν τὰ χέρια τους, ἀγκαλιάστηκαν κι εἶπαν:

—Θὰ εἴμαστε ὁ Κάστορας καὶ ὁ Πολυδεύκης.

Δήμητρα καὶ Περσεφόνη.

Σ' ὅλα τὰ βασίλεια καὶ σ' ὅλες τὶς φυλὲς τῆς γῆς ἓνα μεγάλο παράπονο τῶν ἀνθρώπων εἶναι σκορπισμένο. Τὸ παράπονο γιὰ τὶς πίκρες, ποὺ ποιὸς λίγο, ποιὸς πολὺ δοκιμάζουν στὸν κόσμον αὐτό. Σὲ κάθε ἄνθρωπο, σὲ κάθε σπίτι, σὲ κάθε τόπο, στὴ γῇ καὶ στὴ θάλασσα, στὰ βουνὰ καὶ στοὺς κάμπους, στὰ ζῶα καὶ στὰ φυτά, παντοῦ βρίσκεται φωλιασμένη ἡ δυστυχία.

Ἀλλὰ ἡ δυστυχία ἔχει καὶ τὰ καλὰ της. Βασανίζει, ἀλλὰ καὶ εὐεργετεῖ. Κάνει πιὸ ὁμορφὴ τὴ χαρὰ ποὺ ἔρχεται ἔπειτα. Εἶδατε ὕστερα ἀπὸ μιὰ μεγάλη νεροποντή, πῶς μοσκοβολᾷ ὁ ἀέρας, πῶς ὁμορφαίνουν τὰ φρεσκολουσμένα δέντρα, πόσο γλυκὸς εἶναι ὁ ἥλιος;

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πίστευαν ὅτι, ὅπως οἱ ἄνθρωποι, ἔτσι καὶ οἱ Θεοί, εἶχαν τὶς λύπες καὶ τὶς χαρές τους. Καὶ διηγόνταν τὸν ἀκόλουθο ὥραϊο μῦθο:

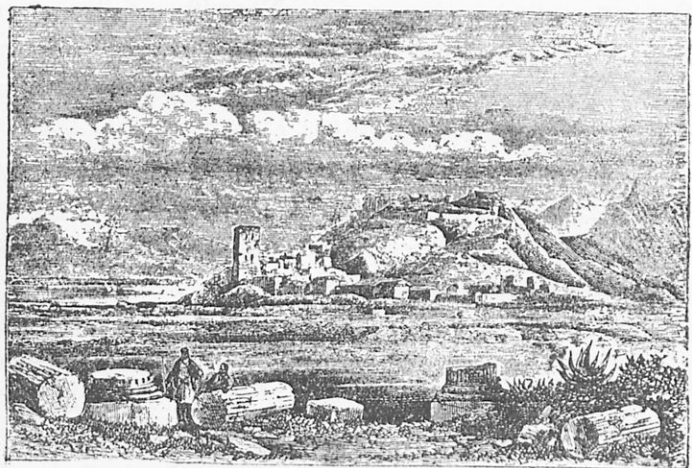
Ἡ Δήμητρα, ἡ μεγαλόπρεπη κι ὥραία θεά, εἶχε μίαν μοναχοκόρη, ὠραιότατη τὴν Περσεφόνη.

Ἦταν μιὰ χαρούμενη ἀνοιξιὰτικὴ μέρα. Ἡ Περσεφόνη μὲ τὶς φίλες της μάζευσαν λουλούδια σ' ἓνα ἀνθόσπαρτο λιβάδι. Πανέμορφα ρόδα καὶ μυρωδάτοι κρίνοι ἀφθονοὶ ἀπλώνονταν μπροστά της. Ἐνας ὥραϊος νάρκισσος ξεχώριζε ἀπ' ὅλα τὰ λουλούδια μέσα στὸ λιβάδι κι ἡ Περσεφόνη ἀπλώνει τὸ χέρι νὰ τὸν κόψῃ.

Ξαφνικὰ ἀνοιξε ἡ γῇ καὶ μέσα σ' ἓνα ὀλόχρυσον ἄρμα ξεπετιέται ὁ βασιλιάς τοῦ Ἀθῆναι, ὁ θεὸς Πλούτωνας. Οὔτε οἱ φωνές, οὔτε τὰ κλάματα γλίτωσαν τὴν ὥραϊα κόρη. Τὴν ἄρπαξε ὁ Πλούτωνας καὶ τὴν ἔφερε στὰ σκοτεινὰ τοῦ βασίλεια γιὰ νὰ τὴν κάμῃ γυναῖκα του καὶ βασίλισσα τῶν νεκρῶν.

Ὅταν ἔμαθε τὴν ἀστυχίαν τὴν δυστυχισμένης Δήμητρα

τρελάθηκε ἀπ' τῇ λύπῃ της. Ἄφησε τὸν Ὀλυμπο καὶ γύριζε σ' ὅλη τὴ γῇ γυρεύοντας παντοῦ τὴν ἀνεύρετῃ κόρη. Ἐννιά μέρες καὶ νύχτες ἔτρεχε παντοῦ νηστική, διψασμένη, ἀπαρηγόρητη. Στὶς δέκα μέρες ἔφτασε στὴν Ἐλευσίνα μεταμορφωμένη σὲ γριά καὶ τὴν

πῆραν στὸ παλάτι τοῦ Κωλεοῦ καὶ τῆς Μετάνειρας γιὰ παραμάννα τοῦ παιδιοῦ τους Δημοφῶντα.

Ἐκεῖ ἀπ' τὸν Ἥλιο, τὸ θεατὴ καὶ μάρτυρα τῆς ἀπαγωγῆς, εἶχε μάθει ἡ Δήμητρα ποῖος ἄρπαξε τὴ μονάκριβη κόρη της. Τὸ χειρότερο ἦταν, ποὺ κι ὁ Δίας κι οἱ ἄλλοι μεγάλοι θεοὶ εἶχαν ἐγκρίνει τὴν πράξη τοῦ Πλούτωνα. Κι αὐτὸ ἀπέλπισε πρὶς πολὺ τὴ δύστυχη μητέρα.

Χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ φανερώθηκε ὅμως στὸ παλάτι πῶς ἦταν θεά. Τότε ὁ βασιλιάς τῆς ἔχτισε ναό, τὸν περίφημο ναὸ τῆς Ἐλευσίνας, ὅπου γίνονταν καὶ τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Ἐκεῖ ἔστησε τὸ θρόνο της ἡ πικραμένη θεὰ κι ἀποφάσισε νὰ ἐκδικηθῇ. Σὰ θεὰ τῆς γεωργίας, ποὺ ἡ γροῦ ποίησιν ἔπρεπε νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἐκδίκησιν τί-

ποτε στὴ γῇ ὅσο ἡ κόρη της ἔμενε σκλαβωμένη στὸν Ἄδη.

Τοῦ κακού οἱ γεωργοὶ ὥργωναν τὴ γῇ καὶ σκόρπιζαν στὰ βαθιὰ αὐλάκια ἄφθονους σπόρους. Κανένας ἀπ' αὐτοὺς δὲ φύτρωνε. Ἡ βοὴ τῶν πεινασμένων λαῶν ἔφτασε ὡς τὸν Ὀλυμπο. Ὁ Δίας, ὁ πατέρας τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων, ἄρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἔστειλε τὴν Ἰριδα καὶ δοκίμασε νὰ μαλακώσῃ τὴν ὀργὴ τῆς θεᾶς. Ἀλλὰ ἡ πονεμένη μητέρα δὲ δέχτηκε κανένα συμβιβασμὸ χωρὶς τὴν ἐπιστροφὴ τῆς κόρης της.

Στενοχωρημένος ὁ Δίας κι οἱ ἄλλοι θεοὶ στέλνουν στὸν Ἄδη τὸν Ἑρμῆ νὰ παραστήσῃ στὸν Πλούτωνα τὸ μεγάλο κακό, ποὺ ξαπλώθηκε στὴ γῇ. Κι ὁ Πλούτωνα ἀναγνώρισε τὸ δίκιο κι ἄφησε τὴν Περσεφόνῃ νὰ φύγῃ μὲ τὸν Ἑρμῆ. Πρὶν φύγῃ ὅμως, τῆς ἔδωσε νὰ φάῃ, χωρὶς ἐκείνη νὰ καταλάβῃ, ἓνα ρόδι· ἤξερε πὼς ὁ καρπὸς αὐτὸς εἶχε τὴ δύναμιν νὰ τὴν κάμῃ νὰ μὴν ξεχάσῃ τὸν Ἄδη.

Μεγάλῃ χαρὰ ξαπλώθηκε στὴν Ἑλευσίνα, ἅμα ἡ Δήμητρα δέχτηκε πάλι στὴν ἀγκαλιά της τὴν πολυαγαπημένη της Περσεφόνῃ. Οἱ κάμποι πρασίνισαν ἀμέσως, τὰ δέντρα φόρεσαν καὶ πάλι τὴν ἀνοιξιὰτικὴ στολὴ τους, ὅλος ὁ κόσμος εὐλόγησε τὴ θεὰ γιὰ τὰ πλούσια δῶρα της, κι οἱ τρεῖς θεοὶ ξαναγυρίζουν στοῦ Ὀλύμπου τὶς ψηλὰς κορφές, στὰ παλάτια τῶν ἀθάνατων θεῶν.

Ἀλλὰ ἡ χαρὰ τῆς Δήμητρας δὲ μπορούσε νὰ εἶναι παντοτινὴ. Ὁ καρπὸς, ποὺ εἶχε φάγῃ ἡ Περσεφόνῃ, τὴν τραβοῦσε στὸν Ἄδη. Καὶ τότε ἔγινε ἓνας συμβιβασμός. Ὅλοι οἱ θεοὶ συμφώνησαν νὰ μένῃ ἡ Περσεφόνῃ τέσσερεis μῆνες στὸν Ἄδη καὶ ὀχτὼ στὸν Ὀλυμπο. Κι ἡ συμφωνία αὕτῃ βάσταξε γιὰ πάντα.

Ὅταν ἡ Περσεφόνῃ κατεβαίνει στὸ σκοτεινὸ Ἄδη,

ὅλη ἡ φύση μελαγχολεῖ. Τὰ φύλλα τῶν δέντρων κι-
τρινίζουν καὶ πέφτουν, τὰ λουλούδια ἕνα ἕνα μαραί-
νονται, οἱ καρποὶ χάνονται ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς,
ὁ οὐρανὸς σκεπάζεται ἀπὸ σύννεφα καὶ συχνὰ μὲ τὰ δά-
κρια τοῦ θρηνεῖ τῆς ἀγαπημένης μοναχοκόρης τὸ χαμό.

Κι ὅταν στὸ γύρισμα τοῦ χρόνου ἔρχεται ἡ ὥρᾳ νὰ
ξαναῖδῃ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἡ κόρη τῆς Δήμητρας, ὅλος
ὁ κόσμος χαίρεται μαζί της. Τὰ λουλούδια στολίζουν
τὸ δρόμο, ποὺ θὰ περάσῃ· τὰ δέντρα ὁμορφαίνουν καὶ
πάλιν τὰ ζῶα χαρούμενα σκορπίζονται στὰ χλοῖσμένα
λιβάδια· οἱ ἄνθρωποι καμαρώνουν τὰ πλούσια γεν-
νήματα τοῦ κάμπου καὶ τὰ πουλιὰ τραγουδώντας σκορ-
πίζουν παντοῦ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς.

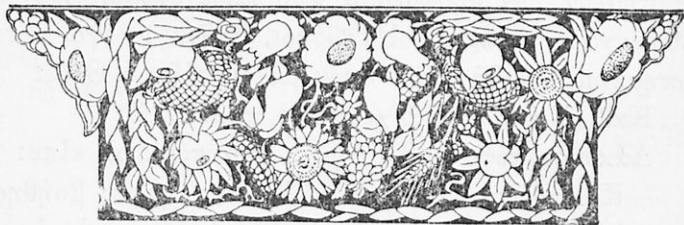
Τὸ ἀλέτρι.

Ζευγαρωμένα ταιριαστά
τὰ βόδια στὸ ζυγὸ
μὲ στὰ βαθιὰ τὰ μάτια τους
τὴ συλλογὴ τους κρύβουν,
καὶ στὸ χωράφι τᾶσπαρτο
σέρνουν μὲ βῆμ' ἀργό,
σέρνουν τ' ἀλέτρι πίσω τους
καὶ κάπου κάπου σκύβουν.

Κι ὀργώνει, ὀργώνει ὅλημερίς
τ' ἀλέτρι τὸ βαρὺ
καὶ πάει ἔμπρὸς καὶ πάει ἔμπρὸς
καὶ πίσω πάλι στρέφει,
γιὰ νᾶρθῃ ὁ σπόρος ὕστερα
νὰ πέσῃ καὶ νὰ βρῇ
βαθιὰ σκαμμένο κι ἀπαλὸ
τὸ χῶμα, ποὺ μᾶς τρέφει.

Καὶ θὰ φυτρώσῃ καὶ θὰ βγῇ
τὸ φύτρο τὸ χλωρὸ
καὶ πράσινο τὸ στάχυ του
τὸν ἥλιο θ' ἀντικρίσῃ,
καὶ θὰ μεστώσῃ, θὰ ψηθῇ
μὲ τὸν καλὸ καιρὸ,
καὶ θὲ νὰ πάῃ στὸ μυλωνᾶ
κι ἀλεύρι θὰ γυρίσῃ.

Εὐλογημένο τρεῖς φορὲς
τ' ἀλέτρι τὸ βαρὺ,
εὐλογημένα τρεῖς φορὲς
τὰ βόδια, ὁ ζευγολάτης,
κι εὐλογημένη τρεῖς φορὲς
ἡ γῆ, ποὺ καρπερὴ
μὲ δίχως βαρυγκόμηση
μᾶς δίνει τὰ καλὰ της.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος καὶ ὁ Ἅγιος Ἀχίλλειος.

Εἶναι πολλὰ χρόνια. Οἱ Τοῦρκοι ἐτοιμάζονται νὰ χτυπήσουν τὴ Θεσσαλονίκη.

Μερικοὶ χριστιανοὶ ἀπὸ τὰ περίχωρα κατέβηκαν στὴν Ἐγνατία ὁδὸ πρῶι πρῶι γιὰ νὰ προφτάσουν τὴ λειτουργία, ποὺ θὰ γίνη στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου στὴ Θεσσαλονίκη, ἀνήμερα τὴ γιορτὴ τοῦ Ἁγίου.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Πλησίαζαν νὰ μποῦν στὴν πόλη, ὅταν βλέπουν κάποιον ντυμένο σὰν στρατιώτη νὰ βγαίνει ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἓναν ἄλλο σὰν ἀρχιερέα ντυμένο, νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὸν ἀντίθετο δρόμο, σὰν νὰ ἔρχοταν ἀπὸ τὴ Λάρισα.

Μόλις ἀπαντήθηκαν οἱ δύο τους, εἶπε ὁ στρατιώτης:

—Χαῖρε, ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ, Ἀχίλλειε!

—Χαῖρε καὶ σὺ, στρατιώτη τοῦ Χριστοῦ, Δημήτριε! ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος.

Μόλις ἄκουσαν τὰ ὀνόματα αὐτὰ οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι στάθηκαν παράμερα μὲ φόβο καὶ περίμεναν νὰ ἀκούσουν τί θὰ ποῦν οἱ δυὸ "Ἄγιοι.

Εἶπε πάλι ὁ ἅγιος Δημήτριος:

—'Απὸ ποῦ ἔρχεσαι καὶ ποῦ πηγαίνεις;

Δάκρυσε ὁ "Ἄγιος Ἀχίλλειος κι εἶπε:

—Οἱ ἄνθρωποι στὴ Λάρισα ἔγιναν ἀμαρτωλοὶ πολὺ. Καὶ ὁ Θεὸς μὲ διάταξε νὰ φύγω ἀπὸ τὴ Λάρισα, πού ὡς σήμερα τὴν προφύλαγα ἀπὸ κάθε ἐχθρό, γιατί θὰ ἔρθουν νὰ τὴν πάρουν οἱ Τοῦρκοι. Βγῆκα κι ἐγὼ καταλυπημένος καὶ θὰ πάω, ὅπου μὲ διατάξῃ ὁ Θεός.

Καὶ σὺ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι σὲ παρακαλῶ;

Δάκρυσε τότε κι ὁ "Ἄγιος Δημήτριος κι εἶπε:

—Κι ἐγὼ τὰ ἴδια ἔπαθα. Πολλὲς φορὲς βοήθησα τὴν πόλη μου, τὴ γλίτωσα ἀπὸ λεηλασίες καὶ αἰχμαλωσίες, ἀπὸ θανατικὰ καὶ ἀρρώστειες. Τώρα ὅμως ἄφησε ὁ Θεὸς ἀνυπεράσπιστους τοὺς κατοίκους της, γιατί πλήθαιναν οἱ ἀμαρτίες τους, καὶ μὲ πρόσταξε καὶ μένα νὰ φύγω καὶ ν' ἀφήσω τὴν πόλη μου νὰ πέσῃ στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Βγῆκα κι ἐγὼ καὶ θὰ πάω, ὅπου μὲ διατάξῃ ὁ Θεός.

Εἶπαν αὐτὰ οἱ "Ἄγιοι κι ἄρχισαν πάλι νὰ κλαῖνε ἀρκετὴ ὥρα. Ὑστερα φιλήθηκαν καὶ ἐτοιμάστηκαν νὰ φύγουν.

—Κρῖμα στὶς ἐκκλησίες μας, ποὺ θὰ γίνουν τζαμιά! εἶπαν, καὶ μὲ βουρκωμένα μάτια πῆραν ὁ καθένας τοὺς κι ἀπὸ ἓνα δρόμο.

Τότε ἀκούστηκε μιὰ φωνή, ποὺ ἔλεγε:

—Καὶ σεῖς, "Ἄγιοι, μὴν κλαῖτε! πάλι μὲ χρόνους μὲ καιρούς, πάλι δικά σας εἶναι!

Οἱ "Ἄγιοι ἔκαναν τὸ σταυρό τους χαρούμενοι κι ἔγιναν ἀμέσως ἄφαντοι.

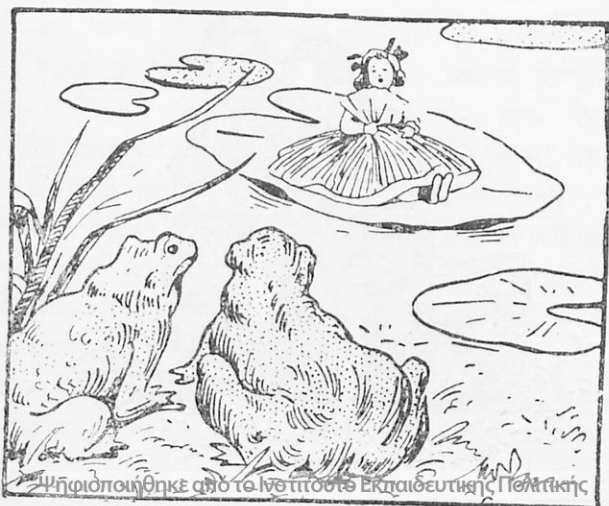
Κι οἱ χριστιανοί, ποὺ εἶδαν αὐτά, δὲν τόλμησαν νὰ πᾶνε στὴ Θεσσαλονίκη, γύρισαν πίσω στὰ χωριά τους καὶ διηγήθηκαν τί εἶδαν. Καὶ ὅταν, πρὶν περάσῃ μῆνας, πῆραν τὴ Θεσσαλονίκη οἱ Τοῦρκοι κι ἔκαμαν τζαμὶ τὴν ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Δημητρίου κι ἔπεσε καὶ ἡ Λάρισα στὰ χέρια τῶν Τοῦρκων, ἔλεγαν στοὺς ἄλλους οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι: "Ἐννοια σας! μιὰ μέρα πάλι θὰ φύγουν οἱ Τοῦρκοι κι ἀπὸ τὴ Λάρισα κι ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὰ τζαμιά θὰ ξαναγίνουν πάλι ἐκκλησίες τῶν Ἀγίων, ποὺ προστατεύουν ἐξ ἀρχῆς τίς δυὸ αὐτὲς πόλεις.

Κι ἔτσι ἔγινε.

Ἀνεπάντεχα.

1. Τὶ εἶναι ἀναμεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς;
2. Πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ μεταφέρῃ νερὸ μέσα σ' ἓνα κόσκινο;
3. Ποιὸ ζῶο μοιάζει καταπληχτικὰ μὲ τὸ λύκο;
4. Εἶναι δύο ἀδελφοί, ὁ ἓνας θεῖος σου ὁ ἄλλος ὄχι. Πῶς συμβαίνει αὐτό;
5. «Ξερὸ χορτάρι» πῶς γράφεται μὲ πέντε γράμματα;
6. Ποιὸ εἶναι τὸ δυνατώτερο ποτό;
7. Ποιὸ ἄλογο βλέπει ἀπὸ πίσω ὅπως καὶ ἀπὸ μπρός;
8. Τί μοιάζει καταπληχτικὰ μὲ μισὸ ψωμί;
9. Ποιὸς ζῇ ἀπὸ τὸν ἄνεμο;
10. Πόσα μέτρα ἔχει τὸ χέρι σου;
11. Τί εἶναι βαρύτερο, μιὰ ὀκὰ μολύβι ἢ μιὰ ὀκὰ βαμπάκι;
12. Τί φωνάζει ὁ κοῦκος: «Ἐλα δῶ» ἢ «φύγε ἀπὸ δῶ»;
13. Πότε τὰ παιδιὰ εἶναι φρονιμώτατα;
14. Ποιὸς ὁμιλεῖ ὅλες τὶς γλῶσσες χωρὶς νὰ ξέρῃ καμιά;

1. Ὁ φίλος μου.

Μόνο δυὸ μέρες διακοπὲς πέρασαν· ἀλλὰ μοῦ φάνηκε πῶς πέρασε πολὺς καιρὸς χωρὶς νὰ ἰδῶ τὸ φίλο μου Ἀντώνη. "Ὅσο περισσότερο τὸν γνωρίζω, τόσο περισσότερο τὸν ἀγαπῶ. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ σ' ὅλους τοὺς ἄλλους συμμαθητές μου. Μόνο τὰ κακὰ παιδιὰ δὲν τὸν συμπαθοῦν, γιατί ὁ Ἀντώνης δὲν τοὺς χαρίζεται σὲ τίποτε.

Προστατεύει πάντα τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς ἀδύνατους. "Αμα κανένας μεγάλος σηκώση χέρι γιὰ νὰ χτυπήσῃ κανένα μικρό, ὁ μικρὸς ζητεῖ τὴ βοήθεια τοῦ Ἀντώνη κι ὁ μεγάλος παύει τὸ θυμὸ του καὶ κατεβάζει τὸ χέρι.

Ὁ φίλος μου εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀπ' ὅλα τὰ παιδιά, γιατί ἦταν ἄρρωστος δυὸ χρόνια καὶ εἶχε διακόψει τὸ σχολεῖο. Εἶναι ὁ ψηλότερος καὶ δυνατώτερος σ' ὅλη τὴν τάξη. Μπορεῖ νὰ σηκώσῃ ψηλὰ μὲ τὸ ἓνα χέρι ἓνα θρανίο. Διαρκῶς τρώγει. Εἶναι πολὺ ἀγαθός.

• "Ὅ,τι δῆποτε κι ἂν τοῦ ζητήσουν, μολύβι, γομαλάστιχα, χαρτί, σουγιαδάκι, τὸ δανεῖζει ἀμέσως ἢ καὶ καμιὰ φορὰ τὸ χαρίζει. Στὸ μάθημα εἶνε ὅλος προσοχῇ. οὔτε μιλεῖ, οὔτε γελά. Κάθεται πάντ' ἀκίνητος στὸ θρανίο, ποῦναι στενὸ γι' αὐτόν, καὶ κοιτάζει στὰ μάτια τὸ δάσκαλο.

"Ὅταν τὸν κοιτάζω, μοῦ χαμογελά μὲ μισοκλεισμένα μάτια, σὰ νὰ μοῦ λέη:

—Λοιπόν, εἴμαστε φίλοι;

—'Αγαπητέ μου Ἀντώνη! φτάνει νὰ σὲ ἰδῇ κανεὶς καὶ μιὰ φορὰ στὸ πρόσωπο γιὰ νὰ σ' ἀγαπήσῃ ἀμέ-

σως! "Ολοι οί μικροί θέλουν νά βρίσκωνται πάντα κοντά του.

Εἶναι πολὺ δυνατὸς στὴν ἀριθμητική. Φέρνει στὸ σχολεῖο τὰ βιβλία του δεμένα μ' ἓνα δερμάτινο λωρί. Ἔχει κι ἓνα σουγιαδάκι μὲ χέρι φιλντισένιο· μιὰ μέρα μάλιστα ἔκοψε μ' αὐτὸ τὸ δάχτυλό του ὡς τὸ κόκκαλο, ἀλλὰ κανεῖς δὲν τὸ κατάλαβε. Τὸ ἔκρυψε κι ἀπὸ τοὺς φίλους του, γιὰ νὰ μὴν τρομάζουν οἱ γονεῖς του. Πῆγε μόνος του στὸ φαρμακεῖο καὶ τοῦ τὸ ἔδωσαν.

Ἐπιτρέπει νὰ τοῦ λένε ὅ,τι δῆποτε ἀστεῖο ἢ πείραγμα καὶ δὲ θυμώνει ποτὲ γι' αὐτό. Ἀλίμονο ὅμως ἂν τὸν πῇ κανεῖς «φεύτη»· πετᾷ φλόγες ἀπ' τὰ μάτια καὶ μπορεῖ ἀκόμα νὰ δώση καὶ γροθιές.

Τὴν περασμένη Κυριακὴ ἔδωσε μιὰ δραχμὴ σ' ἓνα παιδάκι τῆς πρώτης τάξης, ποὺ ἔκλαιε στὸ δρόμο, γιὰτὶ εἶχε χάσει τὴ δική του δραχμὴ καὶ δὲν εἶχε ν' ἀγοράσῃ ἓνα τετράδιο.

"Όταν τὰ παιδιὰ σκέφτονται μαζὶ γιὰ κανένα ζήτημα καὶ συζητοῦν, πάντα ἀκούεται ἡ γνώμη τοῦ Ἀντώνη. Καὶ ὅταν διορίζουν ἀντιπροσώπους γιὰ νὰ ἐκτελέσουν τὴν ἀπόφασή τους, πρῶτος ὀρίζεται ὁ Ἀντώνης.

Ὁ Δάσκαλος πάντα τὸν προσέχει κι ὅταν διαβαίνει κοντά του τὸν χτυπᾷ ἐλαφρὰ στὸν ὄμο.

Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ πολὺ. Εἶμαι εὐχαριστημένος ὅταν σφίγγω τὸ μεγάλο ἀντρίκιο χέρι του στὸ δικό μου.

Εἶμαι βέβαιος, πὼς εἶναι πάντα ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ καὶ τὴ ζωὴ του ἀκόμη γιὰ νὰ σώσῃ ἓνα συμμαθητὴ του! Μπορεῖ νὰ κινδυνέψῃ γιὰ νὰ τὸν ὑπερασπιστῇ!

Αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ στὰ μάτια του. Ἄν καὶ ἡ φωνή του εἶναι χοντρή καὶ ἄγρια, ὅμως εἶναι φωνὴ βγαλμένη ἀπὸ εὐγενικὴ καρδιά. Τὸ νιώθει κανεῖς ἀμέσως.

2. Ὁ Χιονοπόλεμος.

Εἶμαστε πιά στὴν καρδιά τοῦ χειμῶνα. Τὸ χιόνι πέφτει μέρα καὶ νύχτα καὶ σκεπάζει ὅλα μὲ μιὰ ὁλόλευκη καὶ παγερὴ φορεσιά. Τὰ δέντρα γίνονται ἀγνώριστα μὲ τὴ νέα καὶ παράξενη στολὴ τους. Τὰ πουλάκια ξεπαγιασμένα καὶ νηστικά τρυπώνουν, ὅπου μπορέσουν, γιὰ νὰ ζεσταθοῦν καὶ νὰ βροῦν κανέναν παραπεταμένο σπόρο. Ὁ κάμπος ξεκουράζεται κάτω ἀπ' τὸ ἀπέραντο σκέπασμά του καὶ ζεσταίνει στὰ σπλάχνα του τόσους καὶ τόσους σπόρους, ποὺ μὲ ὑπομονὴ περιμένουν τὴν ἀνοιξὴ γιὰ νὰ βγάλουν ἔξαφνα μπροστά μας τὸν τρυφερὸ βλαστὸ τους. Οἱ πλούσιοι ἀνάβουν τὰ τζάκια καὶ τίς θερμάστρες κι οἱ φτωχοὶ νιώθουν πιὸ πολὺ τὴ δυστυχία τους.

Ἦταν μεσημέρι καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου μὲ φωνὲς χαρωπὲς γύριζαν στὰ σπίτια τους.

—Κάνομε χιονοπόλεμο; εἶπε ἓνα ζωηρὸ παιδάκι, μὲ κατακόκκινη ἀπὸ τὸ κρύο μυτίτσα.

Δὲ χρειάστηκε ἄλλη συμφωνία. "Ὅλα τὰ παιδιὰ μοιράστηκαν σὲ δυὸ ομάδες καὶ κάθε μία ἀπ' αὐτὲς ἔρριχνε ἀδιάκοπα στὴν ἄλλη ὁλοστρόγγυλες σφαῖρες ἀπὸ χιόνι. Λίγο λίγο ὁ πόλεμος ἀναψε στὰ γερά. Κόσμος πολὺς περνοῦσε ἀπὸ τὸ πεζοδρόμιο.

—"Ἡσυχά, παιδιὰ! θὰ χτυπήσετε κανένα! φώναξε ἓνας διαβάτης.

Ἀλλὰ τὰ παιδιὰ, ἀναμμένα ἀπὸ τὸ παιχνίδι, δὲν ἄκουαν τίποτε καὶ μόνο γιὰ τὴ νίκη τῆς συντροφιάς τους φρόντιζαν.

Σὲ λίγο μιὰ δυνατὴ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ ἀντικρινὸ μέρος τοῦ δρόμου καὶ ἓνα γεροντάκι φάνηκε νὰ τρικλίζει. Τὸ καπέλο του ἦταν πεσμένο στὸ δρόμο

κι αὐτὸς σκέπαζε μὲ τὰ χέρια τὸ πρόσωπό του. Κοντά του ἓνα παιδὶ φώναζε:

—Βοήθεια! Βοήθεια!

Κόσμος πολὺς μαζεύτηκε. Τὸν εἶχαν χτυπήσει μὲ μιὰ σφαῖρα στὸ μάτι. Ὅλα τὰ παιδιὰ σκορπίστηκαν ἐδῶ κι ἐκεῖ.

Ἕνας χωροφύλακας ἔτρεξε πρὸς τὰ ἐκεῖ.

—Ποιὸς ἦταν; φώναζε· ποιὸς πέταξε τὸ χιόνι; καὶ κοίταζε τὰ χέρια τῶν παιδιῶν γιὰ νὰ ἰδῇ ἂν ἦταν βρεμένα.

Ὁ Λάμπρος μαζεύτηκε σὲ μιὰ ἄκρη κι ἔγινε κίτρινος σὰν τὸ κερί.

—Ποιὸς εἶναι; Ποιὸς πέταξε τὸ χιόνι; φώναζε τώρα κι ὁ κόσμος.

Ὁ Ἀντώνης πλησίασε τὸ Λάμπρο καὶ τοῦ λέει σιγά:

—Ἐμπρός, πήγαινε νὰ παρουσιαστῇς δὲν εἶναι σωστὸ ν' ἀφήσης νὰ πιάσουν κανέναν ἄλλο.

—Μὰ δὲν τὸ ἔκαμα ἐπίτηδες! ἀπάντησε ὁ Λάμπρος· κι ἔτρεμε σὰν τὸ φύλλο.

—Δὲν πειράζει! Τὸ χρέος σου εἶναι νὰ παρουσιαστῇς! τοῦ ξαναεῖπε ὁ Ἀντώνης.

—Μὰ δὲν ἔχω τὸ θάρρος.

—Σὲ συνοδεύω ἐγώ.

Ὁ χωροφύλακας μὲ τοὺς ἄλλους φωνάζουν πάντα δυνατώτερα:

—Ποιὸς ἦταν; ποιὸς πέταξε τὸ χιόνι; Τοῦ ἔσπασαν τὰ γυαλιὰ μέσα στὰ μάτια! Τὸν τύφλωσαν τὸν ἄνθρωπο!

Ὁ κακομοίρης ὁ Λάμπρος ἔτρεμε καὶ κόντευε νὰ σωριαστῇ στὴ γῆ.

—Ἐλα, τοῦ εἶπε αποφασιστικὰ ὁ Ἀντώνης, θὰ σὲ ὑπερασπιστῶ ἐγώ.

Τὸν ἄρπαξε ἀπ' τὸ χέρι καὶ τὸν τράβηξε ἐμπρὸς κρατώντας τον, σὰν νὰ ἦταν ἄρρωστος. Ὁ κόσμος τοὺς εἶδε καὶ κατάλαβε ἀμέσως τί συμβαίνει. Μερικοὶ μάλιστα σήκωσαν τὰ χέρια νὰ τὸν χτυπήσουν.

Ἄλλ' ὁ Ἀντώνης μπῆκε στὴ μέση φωνάζοντας:

—Ντροπή! Τόσοι ἄντρες θὰ τὰ βάλετε μ' ἓνα παιδί;

Ὅλοι σταμάτησαν. ἓνας χωροφύλακας πῆρε τὸ Λάμπρο ἀπ' τὸ χέρι καὶ τὸν πῆγε σ' ἓνα φαρμακεῖο ἐκεῖ κοντά, ὅπου εἶχαν ὁδηγήσει καὶ τὸν πληγωμένο.

Καθόταν σὲ μιὰ καρέκλα μὲ ἓνα μαντήλι στὰ μάτια.

—Δὲν τὸ ἔκαμα ἐπίτηδες! μουρμούριζε ὁ ταλαίπωρος ὁ Λάμπρος.

Μερικοὶ διαβάτες τὸν ἔσπρωξαν ἀπότομα μέσα στὸ φαρμακεῖο φωνάζοντας:

—Γονάτισε! ζήτησε συγγνώμη! καὶ τὸν ἔρριξαν κάτω. Στὴ στιγμή ὅμως δυὸ χέρια δυνατὰ τὸν σήκωσαν καὶ μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε.

—Ὅχι, κύριοι! Ἀφοῦ εἶχε τὸ θάρρος νὰ παρουσιαστῇ, κανένας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὸν ταπεινώσει.

Ἦταν ὁ Διευθυντὴς τοῦ σχολείου, ποὺ τὰ εἶχε ἰδῇ ὅλα. Ὅλοι σώπασαν.

—Ζήτησε συγγνώμη! εἶπε ὁ Διευθυντὴς στὸ Λάμπρο.

Ὁ Λάμπρος ξέσπασε σὲ κλάματα· ἀγκάλιασε τὰ γόνατα τοῦ γέροντα καὶ ἐκεῖνος ψηλαφώντας μὲ τὰ χέρια βρῆκε τὸ κεφαλάκι τοῦ μικροῦ καὶ τὸ χάϊδεψε.

Εὐτυχῶς δὲν εἶχαν πάθει τίποτε σοβαρὸ τὰ μάτια του.

Τότε εἶπαν ὅλοι:

—Πήγαινε παιδί μου, πήγαινε στὸ σπίτι σου!

Ἕνας κύριος παρακολούθησε ὅλη τὴ σκηνὴ αὐτὴ κρατώντας ἀπὸ τὸ χέρι τὸ παιδί του.

‘Ο πατέρας γυρίζει καὶ λέει:

—Σὲ μιὰ τέτοια περίσταση, παιδί μου, θὰ εἶχες τὸ θάρρος νὰ ὁμολογήσης τὴν πράξη σου;

—Ναί, ἀπαντᾷ μὲ συγκίνηση τὸ παιδί.

3. Μία φιλονικία.

Σήμερα τὸ πρωὶ μάλωσα μὲ τὸ φίλο μου τὸν Ἀλέκο. Δὲν τὸ ἔκαμα ἀπὸ ζηλοτυπία, γιατί αὐτὸς πῆρε καλὸ βαθμὸ κι ἐγὼ δὲν ἐπῆρα. “Οχι, δὲν τὸ ἔκαμα γι’ αὐτό. Μὰ εἶχα ἄδικο.

‘Ο Δάσκαλος τὸν εἶχε τοποθετήσει κοντά μου. Ἐγὼ ἔγραφα στὸ τετράδιο τῆς καλλιγραφίας. ‘Ο Ἀλέκος μ’ ἐσπρωξε μὲ τὸν ἀγκῶνα του καὶ μ’ ἔκαμε νὰ λερῶσω ἓνα διήγημα, ποὺ ἔγραφα γιὰ ἓναν ἄρρωστο συμμαθητὴ μου. Καὶ τώρα πρέπει νὰ τὸ ἀντιγράψω.

Τότε ἐγὼ θύμωσα καὶ τοῦ εἶπα μιὰ λέξη ἄσχημη. Αὐτὸς μοῦ ἀπάντησε χαμογελώντας.

—Δὲν τὸ ἔκαμα ἐπίτηδες!

Ἐπρεπε νὰ τὸν πιστέψω, γιατί τὸν γνωρίζω καλά.

Ἄλλὰ παρεξήγησα τὸ χαμόγελό του καὶ σκέφτηκα:

—Τώρα, ποὺ πῆρε καλὸ βαθμὸ μᾶς κάνει τὸν περήφανο. Καί, γιὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῶ, τοῦ ἔδωσα μιὰ σπρωξιά, ποὺ τοῦ χάλασε ὅλη τὴ σελίδα.

Κατακόκκινος τότε ἀπ’ τὸ θυμὸ του φώναξε:

—Ἐσὺ τὸ ἔκαμες ἐπίτηδες!

Καὶ σήκωσε τὸ χέρι. ‘Ο Δάσκαλος τὸν εἶδε καὶ τὸ κατέβασε. Ἄλλὰ πρόσθεσε:

—Σὲ περιμένω ἔξω!

Αὐτὸ μὲ πείραξε. Ὑστερα μετανόησα. Σκέφτηκα πὼς δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ τὸ κάμῃ ἐπίτηδες ὁ Ἀλέκος. Θυμήθηκα μιὰ μέρα, ποὺ πῆγα στὸ σπίτι του πὼς μελετοῦτε, καὶ πὼς περιποιόταν τὸν ἄρρωστο

μητέρα του. Θυμήθηκα τὴν ὑποδοχή, ποὺ τοῦ ἔκαμα στὸ σπίτι μου, καὶ πόσο ἄρесе στὸν πατέρα μου τὸ παιδί αὐτό.

Τί δὲ θὰ ἔδινά γιὰ νὰ μὴν τοῦ εἶχα εἰπῇ αὐτὴ τὴ λέξη καὶ νὰ μὴν τοῦ εἶχα λερώσει τὸ τετράδιο!

Τότε σκέφτηκα τὴ συμβουλή, ποὺ μοῦ ἔδωσε ὁ πατέρας μου: «Ἐχεις ἄδικο; Τρέχα νὰ ζητήσης συγγνώμη».

Δὲν εἶχα ὅμως τὸ θάρρος νὰ τὸ κάμω, γιατίι ντρέπομουν νὰ ταπεινωθῶ.

Τὸν παρατηροῦσα μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ μου, ἔβλεπα τὴ φανέλα του σχισμένη στὸν ὦμο, ἴσως γιὰτ' εἶχε κουβαλήσει πολλὰ ξύλα τοῦ πατέρα του, ποὺ ἦταν ψωμάς. Αὐτὸς κουβαλοῦσε τὰ ξύλα στὸ φοῦρνο. Ἐνιωθα πὼς τὸν ἀγαποῦσα κι ἔλεγα στὸν ἑαυτό μου:

—Θάρρος!

Ἀλλὰ ἡ λέξη «συγγνώμη» δὲν ἔβγαινε ἀπὸ τὰ χεῖλή μου.

Μὲ παρατηροῦσε κι αὐτὸς κάπου κάπου καὶ μοῦ φαινόταν περισσότερο λυπημένος παρὰ θυμωμένος.

Ἀλλὰ τότε τὸν κοίταζα κι ἐγὼ ἄγρια, γιὰ νὰ τοῦ δείξω πὼς δὲν τὸν φοβόμουν.

Αὐτὸς μοῦ ἐπανάλαβε.

—Θὰ ἰδωθοῦμε ἔξω!

Κι ἐγὼ ἀπάντησα.

—Μάλιστα, θὰ ἰδωθοῦμε ἔξω!

Θυμήθηκα ὅμως κάτι, ποὺ μοῦ εἶχε εἰπῇ μιὰ φορὰ ὁ πατέρας μου:

—Ἄν ἔχης ἄδικο, ὑπερασπίσου, ἀλλὰ μὴ χτυπήσης!

Ἔτσι θὰ ἔκανα κι ἐγὼ. Θὰ ὑπερασπιζόμουν τὸν ἑαυτό μου, ἀλλὰ δὲ θὰ τὸν χτυποῦσα.

Ἦμουν ὅμως δυσареστημένος, ἦμουν λυπημένος καὶ δὲν ἐπρόσεχα πιά στὸ μάθημα.

Ἐπὶ τέλους σχολάσαμε.

Σὰ βρέθηκα μόνος στὸ δρόμο, εἶδα πῶς μ' ἀκολουθοῦσε. Σταμάτησα καὶ τὸν περίμενα μὲ τὸ χάρακα στὰ χέρια. Ὅταν πλησίασε, σήκωσα τὸ χέρι.

— Ὅχι, Γιώργο! μοῦ εἶπε μὲ τὸ ἀγαθό του χαμόγελο, ἄς γίνουμε φίλοι σὰν καὶ πρῶτα. Καὶ μοῦ κατέβασε τὸ χάρακα μὲ τὸ χέρι του.

Ἐγὼ τᾶχασα γιὰ μιὰ στιγμή· ἔπειτα ἔνιωσα στὸν ὦμο μου ἓνα χέρι νὰ μὲ σπρώχνῃ καὶ βρέθηκα στὴν ἀγκαλιά του.

Αὐτὸς μὲ φίλησε, λέγοντας:

— Δὲ θὰ μαλώσωμε πιά, Γιώργο!

— Ὅχι, ποτὲ πιά! ἀπάντησα.

Καὶ χωριστήκαμε εὐχαριστημένοι.

Ὅταν ὅμως ἔφτασα στὸ σπίτι μου καὶ διηγήθηκα ὅλα αὐτὰ στὸν πατέρα μου, νομίζοντας ὅτι θὰ τὸν εὐχαριστήσω, αὐτὸς κατσούφιασε καὶ μοῦ εἶπε:

— Ἐπρεπε σὺ πρῶτος νὰ τοῦ δώσης τὸ χέρι σου, ἀφοῦ εἶχες ἄδικο! Δὲν ἔπρεπε νὰ σηκώσης χέρι σ' ἓναν καλύτερό σου.

4. Τὸ γράμμα τῆς ἀδερφῆς μου.

Ἀδερφέ μου,

Σὲ μάλωσε ὁ πατέρας, γιὰ τὴν κακὴ συμπεριφορά στὸ συμμαθητὴ σου καὶ σὺ μὴ μπορώντας νὰ ἐκδικηθῆς τὸν πατέρα μας, ἔκαμες μαζί μου τὴ σκηνή, πού ντρέπομαι καὶ νὰ θυμοῦμαι. Γιατί τὸ ἔκαμες αὐτό, Γιώργο;

Δὲ μπορεῖς νὰ φανταστῆς τὴν θλίψη, ποὺ ἔνοιωσα!

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Δὲν ξέρεις, λοιπόν, ὅτι στὴ μικρὴ σου ἡλικία καθόμουν ὥρες ὀλόκληρες κοντὰ στὸ κρεβατάκι σου, ἀντὶ νὰ παίζω μὲ τ' ἄλλα κορίτσια, κι ὅταν ἀρρώσταινες κατέβαινα πολλὲς φορὲς τὴ νύχτα ἀπ' τὸ κρεβάτι μου, γιὰ νὰ ἰδῶ ἂν ἔκαιε τὸ μέτωπό σου;

Δὲν ξέρεις ἐσύ, ποὺ προσβάλλεις τὴν ἀδερφή σου, ὅτι, ἂν μᾶς συμβῇ κανένα μεγάλο δυστύχημα, θὰ γίνω ἐγὼ μητέρα σου καὶ θὰ σ' ἀγαπήσω σὰν παιδί μου;

Δὲν ξέρεις πῶς, ἂν παρουσιαστῇ ἀνάγκη, θὰ ἐργαστῶ γιὰ σένα, Γιωργό, γιὰ νὰ κερδίσω τὸ ψωμί μας καὶ νὰ σὲ σπουδάσω, πῶς θὰ σ' ἀγαπῶ πάντα ἅμα μεγαλώσης, κι ὅταν θὰ εἶσαι μακριὰ θὰ εἶσαι στὸ νοῦ μου πάντοτε, πάντοτε, γιατί μεγαλώσαμε μαζί;

Νὰ εἶσαι βέβαιος, ἀδερφούλη μου, πῶς ἅμα μεγαλώσης καὶ σοῦ συμβῇ κανένα δυστύχημα καὶ εἶσαι μόνος, ἐμένα θὰ σκεφτῇς, ἐμένα θὰ ζητήσης καὶ θὰ ἐρῇς νὰ μοῦ πῇς:

—Μαρία, ἀδερφούλα μου, ἄφησε νὰ μείνω μαζί σου, νὰ μιλήσωμε λιγάκι γιὰ τὸν καιρὸ, ποὺ ἤμαστε εὐτυχισμένοι—τὸ θυμᾶσαι; Νὰ μιλήσωμε γιὰ τὴ μητέρα μας, γιὰ τὸ σπιτάκι μας, γιὰ τὶς καλὲς ἡμέρες, ποὺ ἔφυγαν τώρα μακριὰ.

Καὶ θὰ βρῇς πάντα τὴν ἀδερφή σου μὲ ἀνοιχτὴ ἀγκαλιά. Ναί, ἀγαπητὲ Γιωργό, καὶ συχώρεσέ με γιὰ τὴν ἐπίπληξη, ποὺ σοῦ κάνω.

Τότε δὲ θὰ θυμοῦμαι κανένα πείραγμά σου, ἔστω κι ἂν μοῦ προξενήσης κι ἄλλες λύπες. Τί μὲ νοιάζει; Θὰ εἶσαι πάντα ὁ ἴδιος ἀδερφός μου καὶ τίποτε ἄλλο· δὲ θὰ θυμοῦμαι παρὰ πῶς σὲ κράτησα μικρὸ στὴν ἀγκαλιά μου· πῶς ἀγαπούσαμε μὲ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα· πῶς μεγάλωσες στὰ χέρια μου· πῶς ἤμουν τόσα χρόνια ὁ πιὸ πιστός σου σύντροφος.

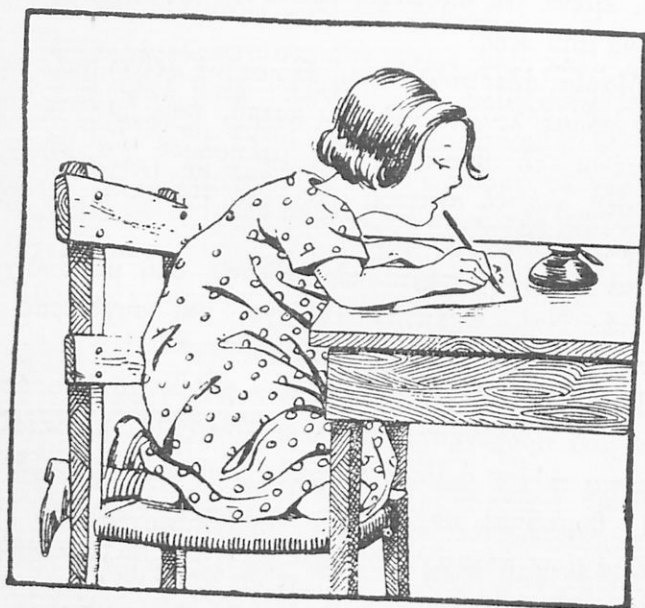
Γράψε μου ἄμωρ μιὰ καλὴ λέξη σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ τε-
τράδιο καὶ τὸ βράδυ θὰ περάσω νὰ τὴ διαβάσω.

Ὡς τόσο γιὰ νὰ σοῦ δείξω, πῶς δὲν εἶμαι θυ-
μωμένη μαζί σου κι ἐπειδὴ ξέρω, πῶς εἶσαι κου-
ρασμένος, σοῦ ἀντιγράφω τὸ διήγημα, ποῦ θὰ ἔγρα-
φες ἐσύ γιὰ τὸν ἄρρωστο συμμαθητὴ σου. Θὰ τὸ βρῇς
στὸ δεξιὸ συρτάρι τοῦ γραφείου σου. Τὸ ἔγραψα τὴν
περασμένη νύχτα, ἐνῶ κοιμόσουν.

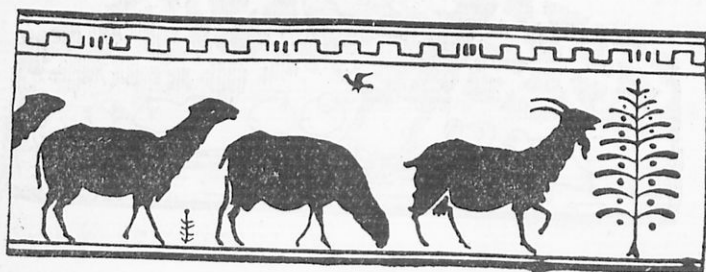
Γράψε μου μιὰ καλὴ λέξη, Γιῶργο μου, σὲ παρα-
καλῶ.

Ἡ ἀδερφή σου
Μαρία

—Δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ φιλήσω τὸ χέρι σου!
Γιῶργος.

Κι ἀκούστη ἓνα φτερούγισμα μιὰ ταραχή, μιὰ ἀντάρα.
 Ὅπ' ἔχει τὸ μονάκριβο, ἔχει πικρὴ τὴν τύχη!
 Σκούζει, χτυπιέται ἢ πέρδικα μὲ τρόμο, μὲ λαχτάρα,
 καὶ τ' ἀκριβό της σπαρταρᾷ στοῦ γερακιοῦ τὸ νύχι.

Τὸ στενὸ δωμάτιο.

Ζοῦσε σ' ἓνα μακρινὸ μέρος ἓνας γέρος σοφός.
 Ἦταν τόσο σοφός, ὥστε κάθε λογῆς ἄνθρωποι, πλούσιοι καὶ φτωχοί, νέοι καὶ γέροι, ἀπὸ μακριὰ κι ἀπὸ κοντά, πῆγαιναν νὰ τοῦ ζητήσουν συμβουλές.

Μιὰ μέρα πῆγε κι ἓνας ἄνθρωπος, ποὺ φαινόταν ἀπὸ τὰ ροῦχα του πολὺ φτωχὸς ὁ κακομοίρης.

—Ἀχ! ἄρχισε νὰ λέη, μόλις ἀντίκρισε τὸ σοφό. Τὰ βάσανά μου εἶναι μεγάλα, παππούλη μου! Τὸ σπίτι, ποὺ ζῶ μὲ τὴ γυναῖκα μου, τὰ παιδιὰ μου καὶ τὸ γέρο πατέρα μου, εἶναι πολὺ μικρό. Τὴ νύχτα πρέπει νὰ στριμωχτοῦμε γιὰ νὰ κοιμηθοῦμε. Μοῦ πόνεσαν τὰ πόδια μου, γιατί δὲ βρίσκω μέρος νὰ τὰ ξαπλώσω καὶ ξεκουρασθῶ. Ὁ πατέρας μου παραπονιέται, ἡ γυναῖκα μου βασανίζεται καὶ τὰ παιδιὰ μου κλαῖνε. Ἀχ! παππούλη μου! σὺ ποὺ εἶσαι ὁ σοφώτερος ἄνθρωπος τοῦ τόπου μας, πές μου τί νὰ κάμω;

Ὁ σοφὸς ἀπάντησε καὶ εἶπε:

—Δὲν μπορεῖς νὰ χαλάσης ἓναν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ σου καὶ νὰ τὸν χτίσης παραπέρα;

—Ὅχι! ἀποκρίθηκε ὁ φτωχός. Οἱ τρεῖς τοῖχοι τοῦ σπιτιοῦ ἀκουμποῦν στοὺς τοίχους τῶν γειτονικῶν σπιτιῶν καὶ ὁ τέταρτος εἶναι ἐπάνω στὸ δρόμο.

Ὁ σοφὸς πάλι σκέφτηκε λίγο κι ὕστερα εἶπε:

—Γύρισε στὸ σπίτι σου. Πάρε μιὰ λεκάνη νερὸ καὶ ρίξε μέσα καμιὰ δεκαριά ψάρια καὶ βάλε τὴν σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ δωματίου σου.

—Παππούλη! φώναξε ὁ δυστυχισμένος μὲ παράπονο, τὸ δωμάτιό μου δὲ χωρεῖ οὔτε ἑμᾶς. Πῶς νὰ στερηθῶ μιὰ γωνιὰ γιὰ τὰ ψάρια αὐτά, ποὺ δὲ μοῦ χρειάζονται διόλου;

—Κάμε ὅπως σὲ συμβουλεύω! εἶπε ὁ σοφός.

Κι ὁ φτωχὸς ἔφυγε.

Σὲ λίγες μέρες γύρισε πάλι κλαίοντας. Ἡ λεκάνη μὲ τὰ δέκα ψάρια τοῦ ἔφερε μεγάλη στενοχώρια. Ἡ γάτα τοῦ σπιτιοῦ ὅλο ἐκεῖ κοντὰ τριγυρνοῦσε γιὰ νὰ φάῃ τὰ ψάρια· καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ κι ἡ οἰκογένειά του εἶναι τώρα ἀναγκασμένη νὰ στριμώνεται περισσότερο.

—Ἐχεις κανένα σκύλο; ρώτησε ὁ σοφός.

—Ἐχω παππούλη!

—Νὰ τὸν βάζεις κι αὐτὸν στὸ δωμάτιό σου τὴ νύχτα νὰ διώχνῃ τὴ γάτα, γιὰ νὰ μὴ φάῃ τὰ ψάρια.

—Μὰ παππούλη! φώναξε μὲ ἀπελπισία ὁ φτωχός.

—Κάνε ὅπως διατάζω! εἶπε ὁ σοφός.

Ἦστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, νὰ πάλι ὁ φτωχὸς στοῦ σοφοῦ τὸ σπίτι.

—Παππούλη μου! ἔκλαιε καὶ θρηνοῦσε τώρα ὁ φτωχὸς ἄνθρωπος. Ὁ σκύλος γαβγίζει ὅλη τὴ νύχτα καὶ κυνηγᾷ τὴ γάτα· δὲν μπορούμε, παππούλη, νὰ κλείσωμε μάτι. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς Εἰπεταῖ ὁ σκύλος πηγαινεῖ καὶ καθέσται

στην ἄλλη γωνιά. "Ετσι εἶναι πιασμένες δυὸ γωνιές. Δὲν ἔχω ποῦ νὰ γείρω τὸ κεφάλι μου ὁ κακομοῖρης! "Ολη μέρα δουλεύω καὶ πηγαίνω κατάκοπος στὸ σπίτι μου. Θέλω νὰ ξεκουραστῶ! Πῶς νὰ κάμω, παππούλη; 'Η γυναῖκα μου λέει, πῶς ἐγὼ φταίω, πῶς ἔκαμα λάθος, πῶς δὲν κατάλαβα καλὰ τί μοῦ εἶπες. Κάτι ἄλλο θὰ ἤθελες νὰ μᾶς πῆς.

—Καθόλου δὲν ἤθελα νὰ εἰπῶ ἄλλο. Κάνεις ἀκριβῶς αὐτό, ποῦ σοῦ λέω. "Εχεις καμιά κατσίκα;

—"Οχι.

—Κανένας ἄλλος γείτονάς σου ἔχει;

—"Εχει ἕνας.

—Νὰ πᾶς νὰ τὸν παρακαλέσης νὰ σοῦ τῇ δανείσῃ. Θὰ τῇ βάζῃς κι αὐτὴ στὸ δωμάτιό σου.

'Ο δυστυχισμένος ἄνθρωπος τὰ ἔχασε τώρα ὅλως διόλου.

—Τί λές, παππούλη; φωνάζει. Κι ἄρχισε νὰ χάνῃ τὴν ὑπομονή του.

—Θὰ κάμῃς ὅπως σοῦ λέγω! φώναζε ἄγρια κι ὁ σοφός. Αὐτὴ τῇ φορὰ θὰ γίνῃ τὸ θαῦμα!

'Ο κακομοῖρης ἀπὸ τὴν ἀπελπισία γύρισε σὲ κακὸ χάλι σπίτι του· ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ; Ἀκολούθησε κι αὐτὴ τῇ φορὰ τῇ συμβουλῇ τοῦ σοφοῦ.

Τέσσερις μέρες περίμενε ὁ ἄμοιρος νὰ ἰδῇ τὸ θαῦμα. 'Η οἰκογένειά του ἦταν τώρα σωριασμένη στὴ μοναδικὴ γωνιά, ποῦχε μείνει ἐλεύθερη. 'Η γάτα τριγυρνοῦσε ὅλη τὴ νύχτα στὴ λεκάνη γιὰ νὰ φάῃ τὰ ψάρια, ὁ σκύλος τραβοῦσε σὰ λυσσασμένος τὴν ἀλυσίδα καθὼς χυμοῦσε νὰ διώξῃ τὴ γάτα κι ἡ κατσίκα βέλαζε ὅλη τὴ νύχτα.

'Επὶ τέλους κατακουρασμένος, μισοπεθαμένος ὁ φτωχὸς πηγαίνει ἕνα πρωὶ πάλι στὸ σοφόν. Ἀντὶ ὅμως νὰ τοῦ εἰπῇ τὰ βασάνά του, ὅπως ἀλλοτε, καὶ νὰ τοῦ

ζητήση συμβουλή, ἔπεσε στὰ γόνατά του καὶ φώναζε:
— Ἐλεος!

Τότε ὁ σοφὸς τοῦ εἶπε:

— Σήκω ἐπάνω, στάσου στὰ πόδια σου κι ἄκουσε!
Γύρισε στὸ σπίτι σου· δῶσε πίσω τὴν κατσίκਾ στὸ
γείτονά σου· βγάλε ἔξω τὸ σκύλο· διώξε τὴ γάτα· πές
στὴ γυναῖκα σου νὰ σᾶς μαγειρέψῃ τὰ ψάρια. Πήγαινε!

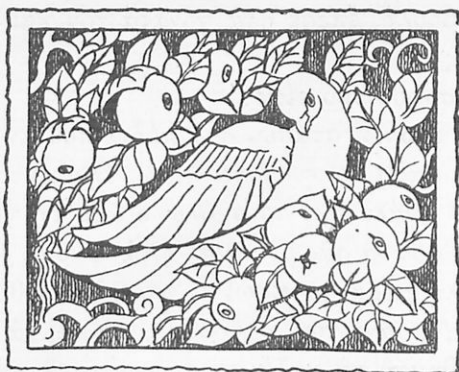
Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ὁ φτωχὸς ἄνθρωπος, ὁ
πατέρας του, ἡ μάνα του, ἡ γυναῖκα του καὶ τὰ ἑξι παι-
διά του ντύθηκαν τὰ καλά τους φορέματα καὶ πῆγαν
ὅλοι μαζί στοῦ σοφοῦ γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσουν γιὰ τὸ
θαῦμα, ποὺ τοὺς ἔκαμε.

— Γιατί ἤρθατε; τοὺς λέει ὁ σοφός.

— Νὰ σοῦ φιλήσωμε τὰ πόδια, ποὺ μᾶς ἔκαμες
τὸ θαῦμα. Ἡ κάμαρά μας μεγάλωσε. Τώρα εἶναι δυὸ
φορὲς μεγαλύτερη ἀπὸ πρὶν.

— Δὲν εἶναι καθόλου μεγαλύτερη, ἀποκρίθηκε μὲ
χαμόγελο ὁ σοφός. Ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ πάθετε αὐτα,
γιὰ νὰ ἐκτιμήσετε καλύτερα τὴν καμαρά σας.

‘Ο φράχτης με τὴ γωνία.

“Ένα φθινοπωρινὸ ἀπόγεμα ἡ κυρούλα μας μᾶς πῆρε μαζί της στὴν ἐξοχή. “Ημαστε τρία παιδάκια κι ἐκείνη καὶ περπατούσαμε στὸ δημόσιο δρόμο, κάτω ἀπ’ τὰ δέντρα. Σὰν κουραστήκαμε, καθήσαμε σὲ μιὰ πεζούλα.

‘Απὸ κάτω ἀπλώνονταν δυὸ κτήματα με πολλὰ δέντρα, ποὺ χωρίζονταν μ’ ἕναν τοῖχο πολὺ ἰδιότροπο στὸ σχέδιο. Ρωτήσαμε τὴν κυρούλα, γιατί τάχα ὁ τοῖχος ἔκανε μιὰ γωνία γύρω σὲ μιὰ μεγάλη καμπουριασμένη ἐλιά.

Κι ἡ καλὴ κυρούλα μᾶς διηγήθηκε αὐτὴ τὴν ὁμορφὴ ἱστορία:

—‘Ο τοῖχος δὲν ἦταν ἀπ’ τὴν ἀρχὴ στραβός. “Ηταν ἴσιος, ὅπως ὅλες οἱ μάντρες τῶν χωραφιῶν. “Εγινε ὅμως ἡ ἐξῆς ἱστορία:

Στὸ φράχτη, ποὺ χώριζε τὰ δυὸ κτήματα, φύτρωσε μιὰ ἐλιά. Μεγάλωσε, θέριαψε καὶ γρήγορα ἔγινε ἡ καλύτερη ἐλιά τοῦ ἐλαιῶνα. Εἶχε ὅμως τὸ ἐλάττωμα νᾶχῃ τὸν κορμὸ στραβὸ καὶ καμπούρη· γι’ αὐτό, χρόνον μετὰ τὸ χρόνο, ἡ ἐλιά ἐγείρε τόσο πολὺ, ποὺ στὸ ἕνα κτῆμα ἔμενε ὁ κορμὸς καὶ στάλλο ἐγερναν τὰ κλαδιὰ μ’ ὅλο τὸ βάρος τοῦ καρποῦ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

‘Ο νοικοκύρης τοῦ χτήματος ποὺ ἔμπαιναν τὰ κλαδιὰ τῆς ἐλιάς δὲν ἄγγιζε ποτὲ μιὰ ἐλιά ἀπ’ τὸ δέντρο αὐτό.

‘Η γυναῖκα του παραξενευόταν γι’ αὐτὸ τὸ πρᾶμα.

— Δὲν εἶν’ ἔτσι; Μαριγώ, ἀπαντοῦσε αὐτός. Εἶναι μεγάλη ἁμαρτία ν’ ἄγγιξω ξένο δέντρο χωρὶς ἄδεια. Αὐτὸ θᾶταν καθαρὴ κλεψιά.

— Ἐχεις δίκιο! τοῦ ἀπαντοῦσε κι ἐκεῖνη.

‘Ο νοικοκύρης πάλι τοῦ διπλανοῦ ἐλαιῶνα, ποὺ ἦταν καλὸς κι ἐκεῖνος, θεωροῦσε μεγάλη ἀσέβεια νὰ μπῇ σὲ ξένο χτῆμα, γιὰ νὰ μαζέψῃ τὶς ἐλιές.

Ἔτσι μὲ τὴν καλωσύνη καὶ τῶν δυό, ἡ ἐλιά ἔμεινε χρόνια καὶ χρόνια ἀνέγγιχτη. Ἀνθίζε, καρποφοροῦσε κι ἔρριχνε σάπιο τὸν καρπὸ, χωρὶς νὰ εἶναι χρήσιμη σὲ κανένα.

Μιὰ μέρα ὅμως ὁ νοικοκύρης τοῦ ἐλαιῶνα φώναξε τὸ φτωχὸ γείτονα καὶ τοῦ εἶπε ἀδερφικά:

— Ἐγώ, φίλε μου, ὅπως ξέρεις, ἔχω πολλές ἐλιές καὶ δὲν περιμένω νὰ ζήσω ἀπ’ τὴν ἀτρύγητη ἐλιά. Σὺ ὅμως, ποὺ ἔχεις πολλὰ παιδιὰ καὶ δὲν ἔχεις καμιὰ ἐλιά, πάρε τὴν σοῦ τὴν χαρίζω.

‘Ο φτωχὸς γείτονας σκέφτηκε καὶ τοῦ ἀπάντησε:

— Ἀδύνατο νὰ κόψω καρπὸ ἀπὸ δέντρο, ποὺ βρίσκεται σὲ ἄλλο χτῆμα. Σ’ εὐχαριστῶ, μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάνω. Ἡ ψυχὴ μου δὲ βαστᾷ...

— Μὰ κι ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ μπῶ μέσα στὸ κτῆμα νὰ πάρω τὸν καρπὸ. Ἐχω στὸ μυαλό μου ὅμως ἓνα σχέδιο καὶ πιστεύω νὰ ἡσυχάσω τὴ συνείδησή σου μ’ αὐτό. Χάλασε τὸ φράχτη καὶ πάρε στὸ χτῆμα σου καὶ τὸν κορμό. Τὸ μόνο κακὸ εἶναι, ποὺ ὁ τοῖχος θὰ σχηματίσῃ μιὰ μυτερὴ γωνία. Δὲν πειράζει ὅμως αὐτὸ θὰ μᾶς θυμίζει μιὰ καλὴ ἐποχὴ. Φρόντισε νὰ βρῇς τὸ χτίστη κι ἐγὼ πλερώνω τὴν ἐργασία.

‘Ο γείτονας τοῦδωσε τὸ χέρι συγκινημένος καὶ τοῦ εἶπε:

—Σ’ εὐχαριστῶ, ποῦ μοῦ δίνεις τὴ μεγαλύτερη ἐλιά· πολὺ θὰ μὲ βοηθήσῃ. Γεμίζει πάντα καρπὸ στὸ σπίτι μου θὰ χαροῦν πολὺ νάχῃς τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ.

‘Ο τρυποφράχτης.

Κάποτε, τὸν παλιὸ καιρὸ, μαζεύτηκαν ὅλα τὰ πουλιά κι ἀποφάσισαν γιὰ πρώτη φορὰ νὰ κάμου δικό τους βασιλεῖο καὶ νὰ ἐκλέξουν καὶ τὸ βασιλιά.

‘Ο Τρυποφράχτης, ποῦ ὅλο φλυαροῦσε στὴ συνέλευση τῶν πουλιῶν, ζήτησε νὰ γίνῃ αὐτὸς βασιλιάς.

Μεγάλος θόρυβος σηκώθηκε ἀνάμεσα στὰ πουλάι.

‘Ο τρυποφράχτης εἶναι τόσο μικρὸς, ποῦ σὲ μερικοὺς τόπους τὸν λένε τρυποκάρυδο. Αὐτὸς ὅμως ἔδειχνε πολλὴ ἐπιμονή, καὶ στὸ τέλος ἀνάγκασε τ’ ἄλλα τὰ πουλιά νὰ τὸν παραδεχτοῦν γιὰ τὸ καλύτερο παλικάρι.

Κι ἔτσι ἓνα πρωὶ ὁ τρυποφράχτης κάθησε στὸ βασιλικὸ θρόνο.

‘Η ἱστορία δὲ γράφει ἂν ἔμεινε πολὺν καιρὸ βασιλιάς καὶ πῶς κυβέρνησε. Μᾶς λέει ὅμως, πῶς ἔχασε τὸ θρόνο του.

Μιὰ μέρα ἡ ἀστυνομία τῶν πουλιῶν εἰδοποιήθηκε, ὅτι στὰ σύνορα τοῦ βασιλείου φάνηκε ἓνα πελώριο πουλί, ἄγνωστο στὸν τόπο. Ἦταν ὁ ξακουσμένος ἀετός. “Ὅσα πουλιά τὸν εἶδαν, τόσο τρόμαξαν, ποῦ δὲν μπορούσαν νὰ διηγηθοῦν στὸ βασιλιά τους τί λογῆς ἦταν αὐτὸ τὸ νέο πουλί.

‘Ο Τρυποφράχτης θύμωσε γιὰ τὴ δειλία τους, τὰ μέλη του ἐκείνη τὴν ἡμέρα τὸν ἀπὸ τὸν ἀετὸν ἐκάλει δρυπτικῶς, εἶπε:

—Μὴ φοβᾶστε. Ἐδῶ εἶμ' ἐγώ, κι ὅποιος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ μένα ἄς κοπιάσῃ!

—Τί λές; τοῦ εἶπαν τὰ πουλιά, πού εἶχαν δῇ τὸν ἀετό. Εἴρεις πόσο μεγάλος εἶναι;

Ὁ Τρυποφράχτης τέντωσε τὴ δεξιὰ του φτερούγα καὶ ρώτησε:

—Εἶναι τόσο;

—Τί λές; Εἶναι μεγάλος!..... φώναξαν πάλι τὰ πουλιά.

Ὁ Τρυποφράχτης τέντωσε περισσότερο τὴν ἴδια φτερούγα καὶ ρώτησε μὲ περιφρόνηση:

—Μήπως εἶναι καὶ τόσο;

—Εἶναι μεγάλος! Εἶναι πολὺ μεγάλος!

Ὁ Τρυποφράχτης ἀποφάσισε ν' ἀνοίξῃ ὅλη τὴ φτερούγα του καὶ νὰ ρωτήσῃ:

—Ἐχει γοῦστο νὰ μοῦ πῆτε, πῶς εἶναι καὶ τόσο;...

Ἀλλὰ ξαφνικά, ἓνας ἴσκιος, σὰ σύννεφο, πέρασε μπροστά του.

—Νά τος! Αὐτὸς εἶναι! φώναξαν τὰ πουλιά τρομαγμένα.

* —Αὐτὸς εἶναι; εἶπε ὁ Τρυποφράχτης βλέποντας τὸν ἴσκιό.

—Τώρα θὰ τοῦ ριχτῇ ὁ βασιλιάς μας, εἶπαν τὰ πουλιά μεταξύ τους, ξέροντας πῶς ὁ ἀρχηγός τους δὲν παραδεχόταν κανέναν ἄλλο γιὰ ἀντρεϊότερο· κι ὅλο κοίταζε ἄγρια τὸν ἴσκιό τοῦ ἀετοῦ.

—Ξέρετε καλά, αὐτὸς εἶναι; ξαναρώτησε.

—Αὐτός! αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι!

Ὁ Τρυποφράχτης χύμηξε ἀπὸ τὸ θρόνο του πρὸς τὰ κάτω.

—Τί μεγάλο φονικό θὰ γίνῃ σήμερα! εἶπαν τὰ πουλιά. Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ γέρο του!

Μερικά είδαν πώς ο βασιλιάς τους πήρε τον ἴσκιο για ἄετο καὶ τοῦ φώναξαν:

—“Οχι κατ’ αὐτοῦ!..... Αὐτὸς εἶναι ὁ ἴσκιος του..
‘Ο ἄετὸς εἶν’ ἐπάνω!.....

—Μὴ μὲ κρατᾶτε! μὴ μ’ ἐμποδίζετε μὲ τὰ λόγια σας! φώναξε ὁ Τρυποφράχτης.

Στὸ μεταξὺ ἔφτασε στὸ φράχτη ἑνὸς χωραφιοῦ.

—‘Εδῶ εἶν’ ἀκόμη; ρώτησε.

—‘Εδῶ!..... Νά τος!..... στριφογυρίζει ἀπὸ πάνω μας.

—‘Ε! τότε φράχτης σας καὶ φράχτης μου! καὶ ὅποιος γλιτώσῃ!

Καὶ χώθηκε βαθιὰ στὸ φράχτη καὶ ἀπὸ τότε ὁ φράχτης εἶναι τὸ παλάτι του.

Τὸ καντήλι καὶ τὸ παιδάκι.

Στὸ μικρὸ ὑπόγειο δωμάτιο τῆς μακρινῆς συνοικίας, ποὺ κατοικοῦσε ὁ μαστρο-Νικόλας ὁ ‘Αλυφαντής μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ παιδάκι του, εἶχαν μαζευτῇ ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὅλες οἱ γυναικοῦλες τῆς γειτονιάς.

Τὸ παιδάκι τοῦ μαστρο-Νικόλα ἦταν βαριὰ ἄρρωστο. ‘Ο μαστρο-Νικόλας ἔλειπε ἀπ’ τὸ πρῶνι στὴ δουλειά του καὶ οἱ καλὲς γειτόνισσες πήγαιναν νὰ συντροφεύουν τὴν ἀπελπισμένη μητέρα καὶ νὰ τὴ

βοηθήσουν στὴ λάτρα τοῦ ἄρρωστο παιδιοῦ της. Καὶ εἶχαν μαζευτῇ τόσες γυναικοῦλες, ποὺ μόλις χωροῦσαν στὸ μικρὸ ἐκεῖνο καὶ στενόχωρο δωμάτιο.

Ἡ πονεμένη μητέρα κρατοῦσε τὸ ἄρρωστο παιδάκι στὰ γόνατά της καὶ τὰ δάκρια κυλοῦσαν ἄθελαι ἀπὸ τὰ μάτια της, καθὼς τὸ νανούριζε νὰ τὸ ἀποκοιμίση. Γιατὶ τὸ μωρὸ ἦταν βαριά ἄρρωστο. Ἀπὸ τὸ πρῶν εἶχε χειροτερέψει πολὺ. Ἀνάσαινε μὲ δυσκολία, τὰ μάγουλά του ἦταν κατακόκκινα σὰν τὴ φωτιά καὶ σάλεψε ἀνήσυχτα τὰ χεράκια του, σὰ νὰ ζητοῦσε βοήθεια. Δὲν εἶχε πιά οὔτε τὴ δύναμη νὰ κλάψη.

— Παναγία μου, κάνε τὸ θαῦμα σου!.. παρακαλοῦσε ἡ ἀπελπισμένη μητέρα.

Καὶ σήκωνε τὰ μάτια της εὐλαβητικά, πρὸς τὸ μικρὸ εἰκονοστάσι, ὅπου ἔκαιε ἀκοίμητο τὸ καντήλι στὴ χάρη της.

Οἱ γυναικοῦλες δὲ μιλοῦσαν πιά, σὰν τὶς ἄλλες τὶς ἡμέρες, γιὰ διάφορα γιαιτροσόφια, ποὺ ἤξερε ἡ καθεμιά της. Μουρμούριζαν μονάχα λυπητερά μεταξὺ τους.

— Δὲν ἔχει ζωὴ τὸ κακόμοιρο. Ἀγγελοκρούστηκε... εἶπε ἡ κυρὰ Στάθαινα, μιὰ γριά γειτόνισσα, ποὺ εἶχε ἀναθρέψει πολλὰ παιδιὰ καὶ εἶχε θάψει τὰ περισσότερα. Γιατὶ ἀπὸ τὰ δέκα παιδιὰ, ποὺ τῆς εἶχε δώσῃ ὁ Θεός, τῆς ζοῦσαν μόνο τὰ τρία.

— Ἐδῶ ἦρθε ἡ ψυχούλα του, εἶπε ἡ κυρὰ Δημήτριναι, δείχνοντας τὸ λαιμό της, σὰν νὰ ἔβλεπε τὴ ψυχούλα τοῦ παιδιοῦ. Ἐτοιμάζεται νὰ πετάξῃ.

— Δὲν τρέχει κανένας νὰ φωνάξῃ ἓνα γιαιτρό; εἶπε μιὰ νέα γυναικούλα. Εἶναι κρῖμα νὰ χαθῇ ἔτσι ἄδικα τὸ παιδί.

— Τί νὰ τοῦ κάνῃ ὁ γιαιτρός; τὴν ἀπεπῆρε ἡ κυρὰ Στάθαινα. Αὐτὸ μιᾶς, τώρα μὲ τὰ ἀγγελάκια τοῦ

οὐρανοῦ... Δὲν τὸ βλέπεις πῶς σηκώνει τὰ ματάκια του;

“Εξαφνα τὰ μάτια τῆς κυρὰ Στάθαινας ἔπεσαν στὸ καντήλι τῆς εἰκόνας, πού εἶχε ἀρχίσει νὰ τρεμοσβήνη. “Ἐγνεψε, μὲ τρόπο, στὶς ἄλλες γυναῖκες καὶ τοὺς τὸ ἔδειξε.

—Τελείωσε!... εἶπε σιγά, γιὰ νὰ μὴν τὴν ἀκούσῃ ἡ μητέρα τοῦ παιδιοῦ. Κακὸ σημάδι. Ἡ ζουῦλα του θὰ σβήσῃ μαζί μὲ τὸ καντήλι. Σώθηκε τὸ λάδι της.

—Τί εἶπατε; ρώτησε ἀνήσυχα ἡ μητέρα τοῦ παιδιοῦ, σὰ νὰ κατάλαβε κάτι.

—Τίποτε, τίποτε, κυρά μου... τῆς εἶπε ἡ κυρὰ Στάθαινα. Ἡ Παναγία, λέμε, νὰ σὲ λυπηθῇ νὰ κάνῃ τὸ θαῦμα της.

Τὸ καντήλι ὅλο καὶ τρεμόσβηνε στὸ εἰκονοστάσι. Τὸ παιδάκι ἀνάσαινε βαριά σὰ νὰ πνιγόταν. Τὰ δάκρυα τῆς μητέρας κυλοῦσαν βουβὰ ἐπάνω στὰ μάγουλά της. Κανέννας δὲ μιλοῦσε πιά μέσα στὸ μικρὸ στενόχωρο δωμάτιο. “Ολοι στήλωσαν τὰ μάτια τους ἐπάνω στὸ ἄρρωστο παιδάκι, περιμένοντας νὰ βγῇ ἡ ψυχούλα του. Καὶ μόνο ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἔλπιζε ἀκόμη. Δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ, πῶς θὰ χάσῃ τὸ παιδάκι της.

“Αἷξαφνα γλίστρησε στὸ δωμάτιο, διακριτικά, ἓνα παιδάκι, μὲ στολὴ μαθητῆ τοῦ Γυμνασίου. Ἦταν ὁ Γιώργος, ὁ γιὸς τοῦ σπιτονοικοκύρη, πού τὸν εἶχε στείλει ὁ πατέρας του νὰ ρωτήσῃ πῶς εἶναι τὸ παιδί.

—Πῶς νὰ εἶναι, παιδί μου; Τὰ ἴδια..... τοῦ εἶπε ἡ Κυρὰ Στάθαινα.

Καὶ τοῦ ἔγνεψε ἀπελπιστικά, δείχνοντάς του τὸ καντήλι, πού τρεμόσβηνε, ἑτοιμο νὰ σβήσῃ.

“Ο Γιώργος, καθὼς μπῆκε στὸ δωμάτιο, ἔνιωθε νὰ τοῦ πᾶν ἀπὸ τὸ κεφάλι τὸ λυσιπείθο Ἑκκλησιαστικὸν Πολιτικόν.

Βλέποντας, τώρα καὶ τὸ καντήλι, ποὺ τρεμόσβηνε, θυμήθηκε τὸ μάθημα γιὰ τὸ ὀξυγόνον, ποὺ τοὺς εἶχε κάνει ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες ὁ καθηγητὴς τους.

«Καὶ ἡ φλόγα, γιὰ νὰ διατηρηθῇ, καὶ τὰ ζῶα γιὰ νὰ ζήσουν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ὀξυγόνον... τοὺς εἶχε πῆ. "Αὐτὰ τοὺς ἀφαιρέσουν τὸ ὀξυγόνον, ἡ φλόγα σβήνει, τὸ ζῶον πεθαίνει».

Καὶ παρακάτω τοὺς εἶχε πῆ:

«Ὅταν σ' ἓνα κλειστὸ μέρος βρίσκονται πολλοὶ ἄνθρωποι, καταστρέφουν τὸ ὀξυγόνον τῆς ἀτμοσφαίρας μὲ τὴν ἀναπνοή τους καὶ τὸ ἀντικαθιστοῦν μὲ ἀνθρακικὸ ὀξύ, ποὺ εἶναι ὀλέθριο γιὰ τὴ ζωὴ. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀερίζουμε ταχτικά, τὰ δωμάτιά μας, νὰ ἀναεώνεται ὁ ἀέρας».

Ὁ Γιῶργος συλλογίστηκε τότε πῶς καὶ τὸ καντήλι καὶ τὸ παιδάκι, πέθαιναν ἀπ' τὴν ἴδια αἰτία. Χωρὶς νὰ πῆ τίποτε σὲ κανένα—ποῖος θὰ τὸν ἄκουε;—γλίστρησε ἀποπίσω ἀπὸ τὶς γυναῖκες, ἀνέβηκε σὲ μιὰ καρέκλα, ἄνοιξε διάπλατο τὸ μικρὸ ψηλὸ παράθυρο καὶ κατέβηκε ἀμέσως κάτω, χωρὶς κανέναν νὰ τὸν πάρῃ εἶδση. Ἐνα ζωογόνον κῦμα ἀπὸ δροσερὸ ἀέρα χύθηκε μέσα στὸ δωμάτιο. Ὡς ποὺ νὰ πάρουν εἶδση οἱ γυναῖκες, ὅλα εἶχαν ἀλλάξει. Ἡ φλόγα τοῦ καντηλιοῦ ζωντάνεψε πάλι καὶ τὸ παιδάκι, ποὺ ψυχομαχοῦσε, ἄρχισε πάλι ν' ἀνασαίνει κανονικά καὶ νὰ ζωντανεύῃ. Οἱ γυναῖκες σταυροκοπήθηκαν, ἡ δυστυχισμένη μητερούλα, ποὺ εἶχε μέρες νὰ χαμογελάσῃ, χαμογέλασε γλυκὰ στὸ παιδάκι της.

—Κλειῖστε τὸ παράθυρο, εἶπε ἡ κυρὰ Στάθαινα, νὰ μὴν κρυώσῃ τὸ παιδί. Ποῖος τὸ ἄνοιξε;

—Ἡ Παναγία τὸ ἄνοιξε..... εἶπε ὁ Γιῶργος. Μὴν τὸ κλείνετε.

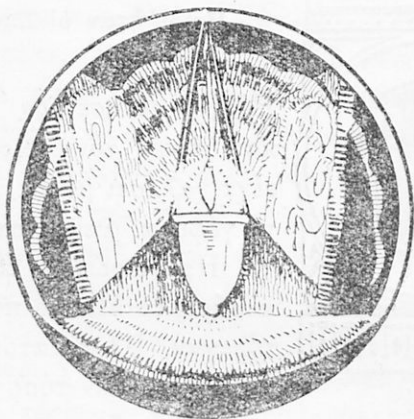
Καὶ τὸ παράθυρο ἔμεινε ἀνοιχτό.

Ὁ Γιώργος συλλογιζόταν εὐχαριστημένος, πὼς ἡ Παναγία τὸν εἶχε στείλει ν' ἀνοίξῃ τὸ παράθυρο.

Ὁ γιάτρος, ποὺ ἦρθε τὸ ἄλλο πρωί—τὸν εἶχε στείλῃ ὁ πατέρας τοῦ Γιώργου—ένας καλὸς καὶ ψυχόπονος ἄνθρωπος—παράγγειλε ν' ἀφήνουν τὸ παράθυρο ἀνοιχτὸ ἡμέρα καὶ νύχτα.

—Ἡ ἀρρώστεια, ποὺ ἔχει τὸ παιδί, εἶπε, θέλει καθαρὸ ἀέρα.

Τὸ παιδάκι σώθηκε. Μὰ ὁ Γιώργος δὲ μαρτύρησε τί ἔκανε ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Κράτησε περήφανα τὸ μυστικὸ του.

Τὰ δῶρα τῆς Πρωτοχρονιάς.

- Πατρίδα μου, τί θές νὰ σοῦ χαρίσω
γιὰ τὸν καλὸ τὸν χρόνο ποὺ θάρθῃ;
- Παιδί μου, τὸ κορμὶ τὸ λιονταρίσιο
καὶ τὸ παλικαρίσιο τὸ σπαθί.

Καὶ τῇ Νεραϊδογέννητῇ τῇ χώρᾳ
μαζὶ μὲ τὸ δικέφαλο ἀετό!

Δὲ θέλω ἐγὼ καινούργια ἢ ξένα δῶρα,

παλιὰ δικά μου πλὴν τοῦ σοῦ ἔχτη.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ ἴνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

—Μητέρα, τὰ δικά σου τὰ στολίδια
τὰ χαίροντ' ἄλλοι μὲς στὴν οἰκουμένη,
καὶ λάμιες τὰ φυλᾶν, τὰ ζώνουν φίδια,
καὶ χάνοντ' ἐκεῖ μέσ' ἀντρειωμένοι.

—Παιδί μου, ὅταν τὴν δόλια σου μητέρα
μὲ τοῦ παιδιοῦ τὸν πόνο ἀγαπᾶς,
μὲ τὴν ἀγάπη μόνο μιὰν ἡμέρα
τὴν παλαιὰ της δόξα θὰ τῆς πᾶς.

Ποιοὶ ἦταν οἱ Σπαρτιᾶτες.

Ξέρξης πέρασε τὸν Ἑλλήσποντο
καί, ἀφοῦ τὸν ἔδειρε, γιατί τοῦ
εἶχε χαλάσει μὲ τὰ κύματά του
τὴ γέφυρα, μπῆκε στὴ Θράκη.

Προχωρώντας ἔφτασε σ' ἓνα
ποτάμι, τὸ Μαῦρο ποτάμι, ὅπως
τὸ λεγαν. Ὁ στρατός, ποὺ εἶχε
μαζί του, ἦταν τόσο πολὺς, ὥστε

ὅταν θέλησε νὰ πιῇ νερὸ ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ποτάμι, ἐστέρ-
ρεψε τὸ ποτάμι.

Ἀπὸ κεῖ τράβηξε μπρὸς κι ἔφτασε σὲ μιὰ με-
γάλη πεδιάδα, ποὺ βρίσκεται στίς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ
Ἑβρου. Ἡ πεδιάδα αὕτῃ λεγόταν Δορίσκοι.

Ὁ Ξέρξης στρατοπέδεψε ἐκεῖ γιὰ νὰ ἀναπαυτοῦν
τὰ στρατεύματά του καὶ γιὰ νὰ περιμένῃ τὸ στόλο του,
ποὺ ἐρχόταν ἀκολουθώντας τὴν παραλία. Μόλις ἤρθε
καὶ ὁ στόλος του, διάταξε νὰ γίνῃ ἀπαρίθμηση γιὰ νὰ
μάθῃ πόσους στρατιῶτες εἶχε αὕτῃ ἡ μυρμηκιά.

Ὑστερ' ἀπὸ τὸ μέτρημα τοῦ στρατοῦ του, ποὺ
κράτησε πολλὰς μέρες, ὁ Ξέρξης ἔκαμε ἐπιθεώρηση
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ γύρισε εὐχαριστημένος στὴ χρυσοῦφαντη σκηνή του. Γιομάτος περηφάνεια γιὰ τὸ πλῆθος τοῦ στρατοῦ προσκίλεσε τότε τὸ Δημάρατο, τὸ βασιλιά τῆς Σπάρτης, ποῦ ἦταν μαζί του, γιατί τὸν εἶχαν διώξει οἱ Σπαρτιᾶτες, καὶ τὸν ρώτησε:

—Φίλε μου Δημάρατε, θέλω κάτι νὰ σὲ ρωτήσω. Ἐσὺ εἶσαι Ἕλληνας καὶ μάλιστα, καθὼς λένε, ἀπὸ μιὰ πόλη μεγάλη καὶ δυνατὴ. Γιὰ πέ μου λοιπόν, θὰ τολμήσουν οἱ Ἕλληνες νὰ μοῦ ἀντισταθοῦν; Βλέπεις καὶ σὺ τί ἄπειρο πλῆθος ἀπὸ στρατὸ ἔχω μαζί μου. Φαντάζομαι πὼς καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ἂν ἐνωθοῦν νὰ μὲ πολεμήσουν, τίποτε δὲ θὰ μπορέσουν νὰ κάμουν.

—Βασιλιά, μου, λέει ὁ Δημάρατος, θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια ἢ νὰ σοῦ εἰπῶ ὅ,τι θὰ σ' εὐχαριστήσῃ;

—Βέβαια, τὴν ἀλήθεια θέλω νὰ μοῦ εἰπῇς, Δημάρατε, καὶ νὰ ξέρης πὼς δὲ θὰ μοῦ κακοφανῇ καὶ δυσάρεστα ἀκόμα ἂν μοῦ εἰπῇς, τοῦ ἀπάντησε ὁ Ξέρξης.

—Λοιπόν, Βασιλιά μου, ἀφοῦ θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, ἄκουσε:

Ὁ Ἕλληνας γεννιέται φτωχός, ἀλλὰ ἔχει τέτοια ἀνατροφή καὶ τέτοιους νόμους, ποῦ τὸν κάνουν ἱκανὸ καὶ τῇ φτώχεια του ὑπομονετικὰ νὰ ὑποφέρῃ καὶ νὰ μὴ δέχεται ἄλλον στὸ κεφάλι του. Ἀ! ὅλα κι ὅλα! Τίποτε δὲ λατρεύει περισσότερο ἀπὸ τὴ λευτεριά του, Τέτοιοι εἶναι ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Μὰ οἱ Σπαρτιᾶτες. Ξεχωριστά, δὲν μποροῦν οὔτε ν' ἀκούσουν κἄν, πὼς θὰ γίνουν δοῦλοι. Καὶ ὅλοι ἀκόμη οἱ Ἕλληνες ἂν ἔρθουν μὲ τὸ μέρος σου, οἱ Σπαρτιᾶτες θὰ σὲ πολεμήσουν ὥς ποῦ νὰ πεθάνουν ὅλοι.

—Καὶ πόσοι εἶναι αὐτοὶ οἱ περήφανοι Σπαρτιᾶτες σου; ρώτησε εἰρωνικὰ ὁ Ξέρξης.

—Μὴ ρωτᾷς πόσοι εἶνε, Βασιλιά μου. Ὅσοι κι ἂν εἶναι, εἴτε πολλοὶ εἴτε λίγοι, βγαίνουν νὰ πολεμήσουν.

Τοὺς εἶναι ἀδιάφορο ἀνεῖναι πολλοὶ ἢ λίγοι, καὶ δὲ λογαριάζουν ἂν οἱ ἐχθροὶ τοὺς εἶναι πολλοὶ ἢ λίγοι.

Μόλις ὁ Ξέρξης ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, γέλασε περιφρονητικά.

—Τί λές, Δημάρατε; τοῦ εἶπε. Ἐγὼ παραδέχομαι πὼς οἱ Σπαρτιᾶτες εἶνε παλικάρια. Μπορεῖς ἐσύ, ποὺ εἶσαι Σπαρτιάτης, καὶ βασιλιάς μάλιστα, νὰ πολεμήσης μόνος σου μὲ δέκα Πέρσες; Καὶ νὰ ξέρης πὼς ὅχι μὲ δέκα, ἀλλὰ μὲ εἴκοσι Πέρσες ἀναλογεῖ κάθε Σπαρτιάτης. Κι ἀκόμα πρέπει νὰ ξέρης πὼς οἱ Πέρσες πολεμοῦν παλικαρίσια. Καὶ ἂν δὲ θέλουν νὰ πολεμήσουν ἔτσι, τοὺς ἀναγκάζω ἐγὼ μὲ τὸ μαστίγιον. Αὐτὰ δὲν τὰ ξέρεις ἐσύ καὶ γι' αὐτὸ μοῦ ἀραδιάζεις ἀνόητα πράγματα.

—Καλά, Βασιλιά μου, τοῦ εἶπε ὁ Δημάρατος. Ἐγὼ τὸξερὰ πὼς θὰ σὲ δυσареστήσω λέγοντας τὴν ἀλήθεια. Ἐχω ὅμως χρέος νὰ σοῦ λέω τὴν ἀλήθεια, γιατί μ' ἔχεις εὐεργετήσῃ. Ἀκουσε λοιπὸν γιὰ νὰ μάθης αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ εἰπῶ ὀρθὰ κοφτά. Ἐγὼ παραδέχομαι πὼς δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ πολεμήσω οὔτε μὲ δέκα οὔτε μὲ δύο, οὔτε κὰν μὲ ἓναν Πέρση, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀνάγκη. Ὅταν ὅμως εἶναι ἀνάγκη, καὶ πρὸ πάντων ὅταν κινδυνεύῃ ἡ Πατρίδα μου, πολεμῶ μὲ ὅσους τύχη. Ἔτσι εἶναι ὅλοι οἱ Σπαρτιᾶτες. Ὅταν πολεμοῦν καθένας χωριστά, εἶναι παλικάρια, ὅταν ὅμως πολεμοῦν ὅλοι μαζί, τότε πιά εἶναι τὰ καλύτερα παλικάρια τοῦ κόσμου.

Οἱ πατριῶτες μου, Βασιλιά μου, ἓναν ἀφέντη ἔχουν, τὸ Νόμο. Κάνουν ὅ,τι διατάξῃ ὁ Νόμος. Κι ὁ Νόμος τοὺς διατάζει νὰ μὴ φεύγουν ποτὲ ἀπὸ τὴ μάχη, ὅσα μεγάλο κι ἂν εἶναι τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ μένοντας ἐκεῖ ἢ νὰ νικοῦν ἢ νὰ πεθαίνουν.

Ὁ Ξέρξης δὲ μίλησε πιά, οὔτε θύμωσε. Μὲ εἰρωνικὸ χαμόγελο ἀπεκρίσθη, ἀπὸ τοῦ ἑκπαιδευτικοῦ πολιτικοῦ

γότερα ὅμως, ὕστερ' ἀπὸ τὴν περίφημη μάχη πῶγινε
στὶς Θερμοπύλες, προσκάλεσε πάλι τὸ Δημάρατο καὶ
τοῦ εἶπε:

—Δημάρατε, εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος, γιατίι λὲς
πάντα τὴν ἀλήθεια. "Ολα ἔγιναν, ὅπως τὰ εἶπες ἐσύ.
'Αναγνωρίζω πῶς οἱ Σπαρτιᾶτες εἶναι πραγματικὰ
παλικάρια.

Οἱ βοσκοὶ τῆς Βηθλεέμ.

Νοτιοανατολικά τῆς Βηθλεέμ, ἓνα δυὸ χιλιόμετρα
ἔξω, εἶναι μιὰ κοιλάδα τριγυρισμένη ἀπὸ βουνά. Ἡ
κοιλάδα αὐτὴ εἶναι πλούσια σὲ πρασινάδες καὶ τὸ
χειμῶνα πολύτιμη βοσκή γιὰ τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια.
Στὴν κοιλάδα αὐτὴ, κάτω ἀπὸ ἓνα βράχο, ἀπὸ παλιούς
καιροὺς ἦταν ἓνα μέρος τριγυρισμένο ἀπὸ χαμηλὴ
μάντρα καὶ πυκνὸ φράχτη ἀπὸ ἀγκαθεροὺς βάτους.

Κάμποσοι τσοπάνηδες ζητώντας τόπο γιὰ βοσκή,
ὠδήγησαν τὰ κοπάδια τους σ' αὐτὴ τὴν κοιλάδα. Μὲ
τὴ δύση τοῦ ἡλίου ἔφεραν τὰ πρόβατά τους στὸ μέρος
ἐκεῖνο κι ἔβαλαν ἓνα σύντροφό τους νὰ τὰ φυλάγῃ.
Οἱ ἄλλοι ἀναψαν φωτιά καὶ κάθησαν νὰ φᾶνε. Ἀφοῦ

ἔφαγαν καὶ κουβέντιασαν γιὰ τὶς δουλειές τους, κουρασμένοι ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας, ἀποκοιμήθηκαν κοντὰ στὴ φωτιά.

Ἦταν μιὰ ξάστερη καὶ κρύα νύχτα. Στὸν οὐρανὸ λαμποκοποῦσαν τὰστέρια. Βασίλευε παντοῦ ἀπόλυτη ἡσυχία. Στὴν πόρτα τῆς μάντρας, τυλιγμένος στὴν κάπα του, πηγαινοερχόταν ὁ φύλακας βοσκός. Κάπου κάπου σταματοῦσε ἀκούοντας κανένα θόρυβο στὸ κοπάδι ἢ τὰ οὐρλιάσματα τῶν τσακαλιῶν στὸ βουνό. Τοῦ φαινόταν πὼς ἀργοῦσαν νὰ φτάσουν τὰ μεσάνυχτα. Ἀλλὰ νά, ἐπὶ τέλους, ποὺ ἤρθε ἡ ποθητὴ στιγμή τῆς ἀλλαγῆς ἔκανε τὸ χρέος του καὶ τώρα ἦταν καιρὸς νὰ ἀναπαυτῇ κι αὐτός. Θὰ ἔρθῃ ὁ ἀντικαταστάτης του κι αὐτὸς θὰ πέσῃ νὰ κοιμηθῇ ὡς τὸ πρῶτὴ χωρὶς ὄνειρα. Κίνησε πιά νὰ πάῃ στὴ φωτιά, ἀλλὰ ξαφνικὰ σταμάτησε. Τοῦ φάνηκε, πὼς ὅλα γύρω φωτίστηκαν μὲ κάποιο ἀσυνήθιστο μαλακὸ καὶ λευκὸ φῶς. Κρατώντας τὴν ἀναπνοή του, διστάζοντας νὰ προχωρήσῃ, παρακολουθοῦσε τὸ παράξενο θέαμα.

Τὸ φῶς ὁλοένα δυνάμωνε. Κοίταξε τὸν οὐρανὸ· τὰστέρια εἶχαν κρυφτῇ ὁ οὐρανὸς λαμποκοποῦσε· τὸ ὥραϊο φῶς μεταμορφώθηκε σὲ λάμψη δυνατὴ, ποὺ δὲν μποροῦσαν ν' ἀντικρύσουν τὰ μάτια του.

Ὁ βοσκὸς τρομαγμένος φώναξε:

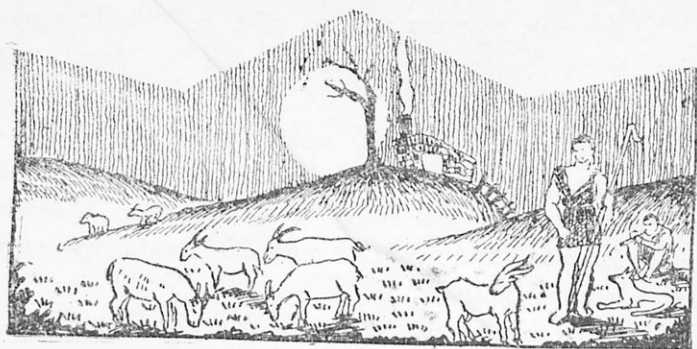
—Σηκωθῆτε! σηκωθῆτε!

Τὰ σκυλιὰ πετάχτηκαν καὶ γάβγιζαν. Τρομαγμένα τὰ ζῶα μαζεύτηκαν ὅλα σ' ἓνα σωρό. Οἱ βοσκοὶ σηκώθηκαν κι ἄρπαξαν τὶς ἀγκλίτσες τους.

—Τί τρέχει; ρώτησαν ὅλοι μὲ μιὰ φωνή.

—Κοιτάξετε! εἶπε ὁ φύλακας, ὁ οὐρανὸς ἔπιασε φωτιά!

Τὸ φῶς εἶχε γίνει ἀνυπόφορα ζωηρό. "Οἱ ἐκλείσαν τὰ μάτια καὶ γονάτισαν. "Εσφίξαν οἱ καρδιές τους

ἀπὸ τὸ φόβο. Ἐκρυψαν τὸ πρόσωπό τους στὴ γῆ.
Ἐξαφνα ἀκούστηκε φωνή:

—Μὴ φοβᾶστε!

Οἱ βοσκοὶ ἀρχίνησαν νὰ παίρνουν θάρρος.

—Μὴ φοβᾶστε! Σᾶς φέρνω μιὰ μεγάλη χαρά.

Ἡ ἥσυχη καὶ ξάστερη φωνή, πού μὲ τὴ γλύκα τῆς
ξεπερνοῦσε κάθε ἀνθρώπινη φωνή, μπῆκε βαθιὰ στὶς
ἀπλοϊκὲς καρδιὲς καὶ τοὺς ἔδωσε πολὺ θάρρος.

Οἱ βοσκοὶ σηκώθηκαν. Εἶδαν μπροστά τους ἕναν
ἄγγελο, τριγυρισμένο ἀπὸ λάμψη. Ἦταν ὁλόλευκα ντυ-
μένος· στὸν ὦμο του φαίνονταν οἱ κορφὲς ἀπὸ τίς
διπλωμένες λαμπερὲς φτεροῦγες του· στὸ κεφάλι του
ἔλαμπε μ' ἀσυνήθιστο φῶς ἕνα ἀστέρι· τὸ πρόσωπό
του εἶχε οὐράνια ὁμορφιά.

Οἱ βοσκοὶ εἶχαν ἀκουστὰ γιὰ ἀγγέλους κι ἔτσι
κατάλαβαν πὼς ἦταν ἄγγελος.

Ὁ ἄγγελος τοὺς εἶπε:

—Σήμερα γεννήθηκε στὴν πόλῃ τοῦ Δαβὶδ ὁ Χρι-
στός, ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου!

Σταμάτησε γιὰ μιὰ στιγμή, λὲς καὶ περίμενε νὰ
χαραχτοῦν βαθιὰ τὰ λόγια του στὶς ψυχὲς τῶν βοσκῶν.

—Καὶ νά, τὸ σημάδι, ἐξακολούθησε. Θὰ βρῆτε ἕνα
σπαργανωμένο μωρὸ νὰ κοιμᾶται σὲ μιὰ φάτνη.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ὁ ἄγγελος σώπασε καὶ τὸ φῶς, ποὺ τὸν τριγυρνοῦσε, ἔγινε ξαφνικὰ τριανταφυλλένιο κι ἄρχισε νὰ σβήνῃ.

Ψηλά στὰ οὐράνια, ποὺ μόλις ἔφταναν τ' ἀνθρώπινα μάτια, τοὺς φαινόταν πῶς ἄκουγαν τὸ χτύπημα ἀπὸ ἑκατομμύρια φωτεινὲς φτεροῦγες κι ἔβλεπαν ἄπειρα λαμπερὰ πλάσματα νὰ πετοῦν. Ἀκούστηκε τότε ἓνας οὐράνιος ψαλμός:

— «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη!»

Ὁ ψαλμός ἀντηχεῖ πολλές φορές.

Ὅταν συνῆλθαν οἱ βοσκοί, κοίταζαν μ' ἀπορία ὁ ἓνας τὸν ἄλλο κι ἓνας τοὺς εἶπε: «Αὐτὸς ἦταν ὁ ἄγγελος Γαβριήλ».

— Θὰ ἰδῆς, δίχως ἄλλο γεννήθηκε ὁ Χριστός! εἶπε ὁ ἄλλος.

— Ὁ Χριστός;..... Καὶ ποὺ τὸ ξέρετε σεῖς;

— Πᾶμε πρῶτα καὶ κοίταξε.

Ὁ φύλακας γέλασε περιφρονητικά.

— Κι ἀνεῖναι ὁ Χριστός, πῶς θὰ τὸν γνωρίσετε σεῖς;

— Γεννήθηκε ἀπόψε τῇ νύχτα καὶ τώρα κοιμᾶται στὴ φάτνη. Ἔτσι μᾶς εἶπαν. Καὶ στὴ Βηθλεὲμ μόνο σ' ἓνα μέρος εἶναι φάτνες.

— Στὴ σπηλιὰ.

— Νχί. Πᾶμε λοιπὸν μαζί.

Πέρασαν ἀπὸ τὴν αὐλή, χωρὶς νὰ τοὺς προσέξῃ κανένας, γιὰτὶ πολλοὶ δὲν εἶχαν κοιμηθῇ ἀκόμα καὶ μιλοῦσαν γιὰ τὸ παράξενο φῶς.

Τὸ ἔμπασμα τῆς σπηλιᾶς ἦταν ἀνοιχτὸ καὶ μέσα ἔφεγγε τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ. Οἱ βοσκοὶ μπῆκαν ἐλεύθερα μέσα.

— Εἰρήνη Ὑμῖν! εἶπε ὁ φύλακας στὸν Ἰωσήφ. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ ἤρθαν γιὰ νὰ βροῦν τὸ βρέφος, ποὺ γεννήθηκε. Πιστεύουν πῶς θὰ τὸ γνωρίσουν, ἡφιιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γιατὶ εἶναι σπαργανωμένο καὶ κοιμᾶται στὴ φάτνη.

Ὁ Ἰωσήφ παραγμένος ἀποκρίθηκε:

—Νά! ἐδῶ εἶναι τὸ βρέφος!

Καὶ τοὺς ὠδήγησε στὴ φάτνη. Ἐκεῖ πραγματικὰ βρισκόταν τὸ βρέφος.

—Αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός! εἶπε ἓνας βοσκός.

—Ὁ Χριστός!..... εἶπαν ὅλοι, καὶ γονάτισαν.

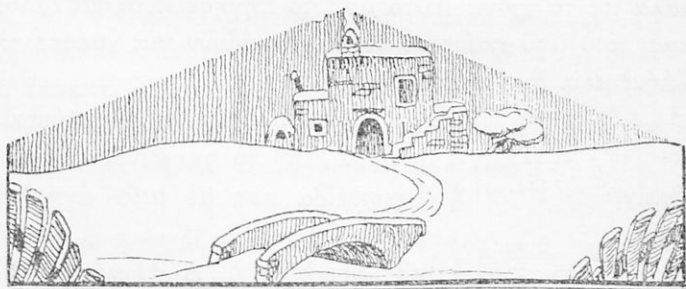
Ἕνας εἶπε:

—Αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός!

Ἀφοῦ φίλησαν τὸ φόρεμα τῆς μητέρας, ποὺ εἶχε πάρῃ στὰ χέρια τῆς τὸ βρέφος, οἱ βοσκοὶ χαρούμενοι κι εὐτυχισμένοι ἔφυγαν.

Στὸ γυρισμὸ τοὺς διηγήθηκαν σὲ ὅλους, ποὺ μαζεύτηκαν γύρω τοὺς, ὅλα ὅσα εἶδαν καὶ ἄκουσαν. Καὶ στὸ δρόμο γυρίζοντας στὰ κοπάδια τοὺς ξανάλεξαν τὸν ψαλμὸ τῶν ἀγγέλων.

—«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰρήνη!»

Χιόνι στὸ χωριό.

Κοιμόμαστε ὅλα τὰ παιδιά στὸ χειμωνιάτικο μὲ διπλὲς βελόντζες· ἡ φωτιὰ ἔπαιρνε νὰ σβήσῃ καὶ κόντευε νὰ ξημερώσῃ, ὅταν ἀκούω νὰ μὲ φωνάζῃ ἀπὸ πέρα ὁ μεγάλος μου ἀδερφός.

—Ἀκόμα δὲν ξύπνησες; μοῦ λέει· ἀκοῦς πῶς λαλοῦν τὰ κοκόρια; Πῶς σοῦ φαίνεται τὸ λάλημα;

—Γιατί ρωτᾷς; τοῦ μουρμουρίζω, καὶ γυρίζω ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά.

—Ὑστερα ἀπὸ ὥρα τὸν ἀκούω πάλι νὰ φωνάζει:

—Δὲν ἀκοῦς τὸ σκυλί μας πῶς γαβγίζει;

—Θὰ κρυώνη, τοῦ λέω.

—Καὶ πῶς σοῦ φαίνεται τὸ ἀλύχτημα;

—Σκυλίσιο, καημένε! Μὰ τί ἔχεις σήμερα, τοῦ λέω, καὶ μᾶς ξύπνησες ὅλους μεσάνυχτα;

—Ἐημέρωσε, μοῦ λέει. "Ακουσα ἀπὸ ὥρα τώρα, ποὺ βγῆκε ἔξω ἡ ψυχοπαίδα μας, ἡ Ρήνα, νὰ πάρη ξύλα γιὰ τὴ φωτιά κι ἀκόμα δὲ φάνηκε βάνω στοίχημα πὼ-χιόνισε ἀπόψε.

—Ἐπειδὴ ἄργησε ἡ Ρήνα; τοῦ λέω.

—Βέβαια, μ' ἀπαντᾷ, θ' ἀνοίγη δρόμο ὥς τὴ μάντρα νὰ πάρη ξύλα. Δὲν ἀκουσες πῶς λαλοῦσαν τὰ κοκόρια; Βουβὰ βουβὰ σὰν ἀπ' τὸν κάτω κόσμος καὶ τὸ σκυλί μας ἀλυχτοῦσε βραχνὰ σὰ νὰ ἦταν μακριά, πολὺ μακριά· κι ὅλα αὐτά, γιατί ἡ φωνὴ δὲν ἀκούεται καλὰ μὲ τὸ χιόνι. Αὐτὸ μᾶς τὸ ξήγησε κι ὁ δάσκαλός μας, ποὺ μοῦ φαίνεται δὲ θὰ τὸν ἴδουν γιὰ μέρες τὰ μάτια μου, ἂν ἔρριξε πολὺ χιόνι.

—"Οποῖος πεινᾷ, τοῦ λέγω, καρβέλια ὀνειρεύεται.

Νά, κι ἀνοίγει ἡ θύρα ἀπὸ τὸ χειμωνιάτικο καὶ μπαίνει ἡ Ρήνα ἡ ψυχοπαίδα μας μὲ μιὰν ἀγκαλιὰ ξύλα.

—Χιόνι, χιόνι! μᾶς φωνάζει ὁ "Αἰ-Θανάσης ἄσπρισε τὰ γένεια του." Ἐνα γόνα τὸ σήκωσε κι ἀκόμα ρίχνει, ρίχνει.

—Ἀλήθεια; τὴ ρωτᾷ ὁ ἀδερφός μου. Εἶναι τόσα πολλὰ τὰ χιόνια, ποὺ νὰ μὴν περνοῦν τὰ παιδιὰ γιὰ τὸ σχολειό,

—Μὴ φοβᾶσαι, τοῦ λέει, ἐγὼ θὰ σᾶς ἀνοίξω δρόμο ὥς τὸ σπῖτι τῆς γειτόνισσας, ἀπὸ κεῖ πάλι θ' ἀνοίξη

δρόμο ἡ γειτόνισσα, πάρα πέρα ἄλλη, καὶ θὰ κοπῇ ὁ δρόμος γιὰ τὴν ἐκκλησίᾳ καὶ τὸ σχολεῖό.

Σὰν ἀναφε καλὰ τὴ φωτιὰ ἡ Κυραμάννα, μᾶς φώναξε:

—Σηκωθῆτε, παιδιὰ, ξημέρωσε. Ἐλᾶτε ν' ἀγναντέψετε τὸ χιόνι, πῶς πέφτει ἀκόμη σὰ βαμπάκι.

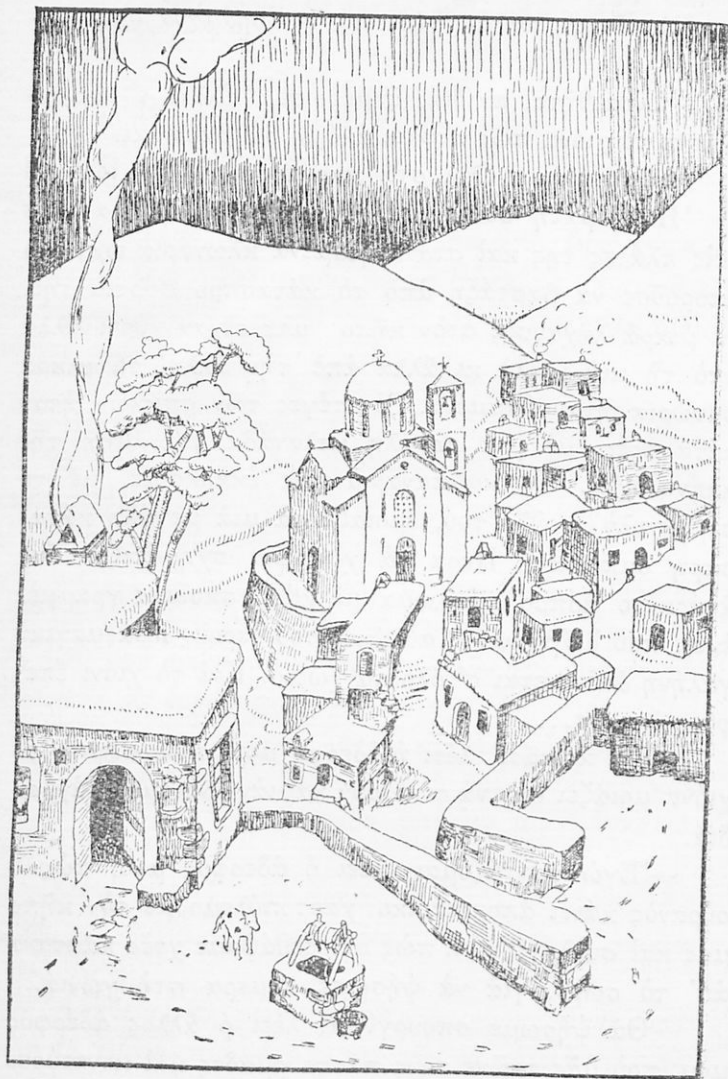
Μαζευτήκαμε ὅλοι στὰ παράθυρα. Τί νὰ ἰδοῦμε!

Ἡ θεόρατη συκαμινιά μας στὴν αὐλὴ κρατοῦσε στὶς πλάτες της καὶ στὰ λυγισμένα κλωνάρια της, ὅσο μποροῦσε νὰ βαστάξῃ ἀπὸ τὸ κάτασπρο φορτίο της, τὰ μικρὰ λαχανικὰ στὸν κῆπο μας εἶχαν γύρει ἄλλα ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά κι ἄλλα ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὰ μικρὰ φυτώρια ἦταν θαμμένα. Οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν ἦταν κάτασπρες, μὲ μιὰ μεγάλη μελανάδα στὴ θέση τῆς καπνοδόχης. Τὸ καμπαναριὸ τῆς ἐκκλησιᾶς, μὲ τὸ στρογγυλὸ τροῦλο του, ἔμοιαζε σὰ μιὰ μεγάλη κάτασπρη ὀμπρέλα. Πέρα τὰ χωράφια σχημάτιζαν ἓνα ἀπέραντο ἄσπρο πάπλωμα μὲ κάτι σκοῦρες γραμμὲς ἐκεῖ, ποὺ διόβαιναν τ' αὐλάκια τοῦ νεροῦ. Μιὰ μαγικὴ γαλήνη ἀπλώνεται σ' ὅλο τὸ χωριό. Καὶ τὸ χιόνι ἔπεφτε, ἔπεφτε....

—Γιὰ κοιτᾶτε, λέει ἡ ἀδερφή μου, πῶς πέφτει τὸ χιόνι· μοιάζει σὰν νὰ τινάζουν καμινὰν ἀνθισμένη ἀχλαδιά.

—Ἐγὼ φαντάζομαι, λέει ὁ ἀδερφός μου, πῶς ὁ οὐρανὸς κάνει ἀποκριάτικο χαρτοπόλεμο μὲ τὸν κῆπο μας καὶ συλλογίζομαι πῶς δὲν ξεθάψαμε χτές κᾶστανα ἀπ' τὸ σωρό, γιὰ νὰ ψήσωμε σήμερα στὴ γωνιά.

—Θὰ ψήσωμε σπουργίτια, λέει ὁ ἄλλος ἀδερφός μου, ποὺ μᾶς τρῶνε τοὺς παστοურμάδες καὶ κοντεύουν ν' ἀφήσουν τὰ κόκκαλα μονάνα. Λὲς καὶ τοὺς κρεμάσαμε στὰ παραθύρια γιὰ τὴν ἀφεντιά τους. Σὰν σταμάτησῃ τὸ χιόνι, ὁ πατέρας θὰ βάλῃ τὰ ποδήματα νὰ πάη-

σὲ κανένα γείτονα καὶ μεῖς θὰ κυνηγήσωμε στὰ παραθύρια.

Μὰ ἔλα ποῦ δὲ συμφωνοῦσαν μὲ τὸ μικρότερο ἀδερφό μου!

Αὐτὸς μὲ κανέναν τρόπο δὲν ἤθελε νὰ σκοτώσωμε τὰ σπουργίτια. Τέλος συμβιβάστηκαν. Νὰ πιάσουν πουλιά, καὶ νὰ μὴ τὰ σκοτώσουν, ἀλλὰ νὰ τὰ βάλουν στὸ κλουβὶ καὶ νὰ τὰ ταγίζουν.

Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι καθίσαμε στὸ χειμωνιάτικο καὶ βλέπαμε ἀπὸ τὰ παράθυρα κάτω τὸ χωριό.

Τὸ χιόνι εἶχε ξεκόψει· κάποτε κάποτε ἀκούοταν μιὰ φωνίτσα πουλιοῦ στὰ χιονοφορτωμένα δέντρα— Τσόν, τσόν! Πίν, πίν, πίν!—καὶ σὲ κάθε φτερούγισμα πουλιοῦ ἓνας σωρὸς γκρεμιζόταν ἀπ' τὰ κλωνάρια, ποῦ τὰ τίναζε φεύγοντας.

Ἡ Ρήνα μας εἶχε ἀνοίξει δρόμο ὥς πέρα στὴ μάντρα, κι ἔλειωνε χιόνι στὸ καζάνι νὰ ποτίσῃ τίς γίδες, ποῦ θὰ κάθονταν τώρα μέρες κλεισμένες· καὶ κοντὰ στὴ φωτιά τοῦ καζανιοῦ προσθήλιαζε ἓνα κατσικάκι, ποῦ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο.

Τέσσερεις πέντε γυναῖκες εἶχαν κινήσει νὰ κόψουν δρόμο χωμένες στὰ χιόνια ὥς τὸ ζωνάρι, γιὰ νὰ κουβαλήσουν κλαδὶ γιὰ τὰ ζωντανά, ποῦ τὰ ἔκλεισε μέσα ἡ βαρυχειμωνιά, καὶ συναλλάζονται πότε ἡ μιὰ μπροστὰ πότε ἡ ἄλλη, γιὰ νὰ ξεκουράζονται.

Οἱ κότες δοκίμαζαν νὰ βγοῦν ἀπ' τὸ κοτέτσι τους, καί, χωμένες στὸ χιόνι, μὲ τὰ φτερά ἀνοιγμένα, γύριζαν στὸ σπιτάκι τους. Ἀδιάκοπο βέλασμα τῶν γιδιῶν καὶ τῶν προβάτων στὶς μάντρες ἀκούοταν. Σκοῦρο σύννεφο σηκωνόταν ὁ καπνὸς ἀπὸ τὰ σπίτια ἐπάνω στὸ ἀσπρισμένο χωριό. Ἀχνιζε ἀντίκρυ μας ἡ βρῦση τῆς γειτονιάς σὰ ν' ἀβγαίνει χοχλαστὸ τὸ νερό της. Τί σπάνια ὁμορφιά!....

Σὲ δυὸ τρία σπίτια ξεχιόνιζαν τὶς σκεπὲς γιὰ νὰ μὴ σωροβολιαστοῦν ἀπ' τὸ χιόνι.

—'Ακούω φωνὲς ἐπάνω, μᾶς λέει ἡ μητέρα μου, καὶ θὰ μάλωσαν τὰ παιδιὰ. Πές τους νὰ κατεβοῦν κάτω, γιατί ἔγινε ὁ τραχανὰς γιὰ τὸ πρωινό.

Τὰ φωνάζουμε νὰ κατεβοῦν, κι ἔρχονται πειστωμένα καὶ τὰ δυό. Δὲν εἶχαν πιάσει οὔτε φτερό. Ἐκεῖ πού τρώγαμε τὸν τραχανὰ καὶ τὸ ψημένο τυρὶ μὲ πυρωμένες φέτες ψωμιοῦ στὴ φωτιά, τοὺς λέει ἡ Κυραμάννα:

—Καλύτερα πού δὲν πιάσατε τίποτε. Ἔχουν καὶ τὰ πουλιὰ μανάδες σάν ἐσᾶς κι ἀδέρφια καὶ παιδιὰ καὶ κάθε ἓνα τὸ ταῖρι του. Δὲν ἦταν κρῖμα νὰ ὀρφανεῖσουν γιὰ τὸ χατίρι σας; Ὑστερα, τὰ πουλιὰ εἶναι χρειαζόμενα· δὲ σᾶς τὸ εἶπε ὁ Δάσκαλός σας; Μᾶς καθαρίζουν τ'ἀμπέλια μας, τοὺς κήπους μας, τρώγοντας τὶς κάμπιες καὶ τὰ σκουλήκια. Γιὰ τέτοιο καλὸ, πού μᾶς κάνουν, ἐσεῖς θέλετε νὰ τὰ πιάνετε;

Ἡ εὐχὴ τῆς μάνας.

Μιά φορά κι ἓναν καιρὸ ἦταν ἓνας πλούσιος παραματευτῆς κι εἶχε τὴ γυναῖκα του καὶ δυὸ ἀρσενικὰ παιδιὰ.

Οἱ δουλειὲς τοῦ μαγαζιοῦ του ὅμως πῆραν ξαφνικὰ κακὸ δρόμο. Ὅλο ζημιονόταν, ὥς πού ἔχασε σχεδὸν ὅλα τὰ χρήματά του. Ἀναγκάστηκε νὰ ξεπαρατεῖ.

Ἐνα πρωὶ φίλησε δακρυσμένος τοὺς δικούς του κι ἔφυγε.

Πέρασαν χρόνια πολλά. Ἡ γυναῖκα του γέρασε, τὰ παιδιὰ μεγάλωσαν κι αὐτὸς δὲ γύριζε πίσω. Τὰ λίγα χρήματα πού ἄφησε στὸ σπίτι τελείωσαν ἀπὸ καιρό· ἀλλὰ τὰ παιδιὰ τὸ φύλαγαν κρυφὸ ἀπ' τὴ μητέρα τους γιὰ νὰ μὴ τὴν σπείνουν. Ἐκπαιδευτικὴς Πολιτικῆς

"Ολη τὴν ἡμέρα πῆγαιναν καὶ ξενοδούλευαν, γιὰ νὰ διατηροῦν τὸ σπίτι.

"Εξαφνα ἀρρώστησε ἡ μητέρα τους καὶ χρειάστηκαν πολλὰ χρήματα σὲ γιατροὺς καὶ γιατρικά. Ἀλλὰ δὲν ἔφτανε αὐτό. Τώρα δούλευε τὸ ἓνα παιδὶ μονάχα, γιατί τὸ ἄλλο καθόταν στὸ σπίτι κοντὰ στὴν ἀρρωστη μητέρα. Κι ἔτσι τὰ χρήματα τελείωσαν καὶ χρεωστοῦσαν καὶ κάμποσα. Τί νὰ κάμουν;

• "Ἐνα πρῶτὸ λέει τὸ μικρότερο:

—"Ἄλλο δὲ βλέπω, παρὰ νὰ μὲ δέσης καὶ νὰ πᾶμε νὰ μὲ πουλήσης σκλάβο. "Ἐτσι θὰ πάρης ἀρκετὰ χρήματα γιὰ τὴ μητέρα.

Τὸ μεγαλύτερο ἀδέρφι ἀποκρίθηκε:

—Καλὰ λές, ἀδερφέ μου, κι ἐγὼ ἄλλο τρόπο δὲ βλέπω. Ἀλλὰ ἐσὺ νὰ μὲ πουλήσης σκλάβο, γιατί ἐγὼ εἶμαι δυνατώτερος καὶ μπορῶ νὰ δουλέψω περισσότερο. Ἐσὺ νὰ μείνης μὲ τὴ μητέρα μας.

Ὁ μικρότερος ὅμως δὲν τὸ παραδεχόταν μὲ καλὸν τρόπο.

—"Ἄς γίνῃ λοιπὸν τὸ θέλημά σου, εἶπε ὁ μέγας.

Τὸν ἀγκάλιασε, τὸν φίλησε καὶ πῆγαν μαζὶ στὴ μητέρα τους.

—Μητέρα, εἶπε ὁ πρῶτος, ἓνας ἀπὸ μᾶς πρέπει νὰ ξενιτευτῇ, νὰ πάη νὰ βρῇ τὸν πατέρα. "Όταν ἔφυγε, μᾶς ἄφησε μικρὰ παιδιὰ. Τώρα μεγαλώσαμε. Μπορεῖ νὰ ἔχη καὶ τὴν ἀνάγκη μας στὰ ξένα. 'Ο ἀδερφός μου θὰ φύγη, κι ἐγὼ θὰ μείνω μαζί σου.

—Παιδιά μου, λέει ἡ μητέρα, ἤθελα νὰ σᾶς ἔχω πάντα καὶ τοὺς δυὸ κοντά μου, μὰ δὲν εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. "Ας γίνη ὅπως λέτε.

Τότε ὁ μικρότερος γονάτισε καὶ φίλησε τὸ χέρι τῆς μάνας του καὶ τὸ ἔβρεξε μὲ τὰ δάκρυά του.

Κι ἐκείνη τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά της καὶ τοῦ εἶπε:

—Πήγαινε στὸ καλὸ, ἀγαπημένο μου παιδί· ἡ εὐχὴ τῆς μάνας σου θὰ σὲ φυλάξῃ στὸ δρόμο σου.

Κι ἔβγαλε ἀπ' τὸ λαιμό της ἓνα μικρὸ φυλαχτὸ καὶ τὸ πέρασε στὸ λαιμὸ τοῦ παιδιοῦ της.

'Ο μικρὸς πουλήθηκε σκλάβος σ' ἓνα γέρο πλούσιο. Πολλὰ λεφτὰ πῆρε ὁ μέγας ἀπ' αὐτόν, μὰ τὸ ἔκρυψε ἀπ' τὴν μητέρα του καὶ τὰ ξόδεψε λίγα λίγα.

'Ο γέρος τὴν ἄλλη μέρα ταξίδεψε μαζί μὲ τὸ μικρὸ σκλάβο του. Στὴν ἀρχὴ τὸ ταξίδι ἦταν καλὸ, ἀλλὰ σὲ δυὸ μέρες ἄγρια τρικυμία ἔρριξε τὸ καράβι στοὺς βράχους κι ὅλοι οἱ ἐπιβάτες πνίγηκαν. Μόνο ὁ μικρὸς ξε-νιτεμένος γλίτωσε. Πάλευε μὲ τὰ κύματα καβαλικε-μένος σ' ἓνα κομμάτι τοῦ σπασμένου καταρτιοῦ. Τὰ κύματα τὸν ἔδερναν ἀδιάκοπα· βλέπει ἓνα μεγάλο ψάρι, ἓνα δελφίνι, νὰ πλησιάζῃ καὶ τρόμαξε.

—Μὴ φοβᾶσαι, τοῦ λέει. "Ερχομαι νὰ σὲ γλι-τώσω· μὲ στέλνει ἡ εὐχὴ τῆς μάνας σου.

Τὸν πῆρε καβάλα στὴ ράχη του καὶ τὸν ἔβγαλε στὴν ἀκρογιαλιά. Ἦταν βρεγμένος, κουρασμένος καὶ δὲν μπορούσε νὰ σαλέψῃ.

"Ερχομαι νὰ σε γλιτώσω· μὲ στέλνει ἡ εὐχὴ τῆς μάνας σου.

βέλι ψωμί καὶ κοντά σ' αὐτὸν δεύτερος καὶ τρίτος καὶ ἄλλα πολλὰ καβούρια. Τρόμαξε ὁ μικρὸς ναυαγός.

—Μὴ φοβηθῆς διόλου, τοῦ λέγουν. Καλὸ θὰ σοῦ κάνωμε, ὅχι κακό· μᾶς στέλνει ἡ εὐχὴ τῆς μάνας σου.

Καὶ τὸν ἔπιασαν ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ ὅλα ἀπὸ τὰ ροῦχα, τὸν ἔσυραν ἐπάνω στὴν ἀμμουδιά, τὸν πῆγαν σ' ἓνα σταυροδρόμι καὶ κεῖ τὸν παράτησαν.

Σὲ λίγο ἓνας ἀσπρομάλλης γέρος περνοῦσε ἀπὸ κεῖ μὲ τοὺς δούλους του. Συμπόνεσε τὸ νέο κι εἶπε:

—Σηκώσετεαὐτὸ τὸ παλικάρι καὶ φέρτε το στὸ σπίτι.

Ἄνοιξε τὰ μάτια του ὁ νέος καὶ εἶπε:

—Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τὸ πλερώσῃ, ἄρχοντά μου, τὸ καλὸ ποὺ κάνεις. Δὲν ἤθελα νὰ πεθάνω ἔτσι, πρὶν ἰδῶ τὸν πατέρα μου καὶ τὴ μητέρα μου.

Δάκρυσε ὁ γέρος.

—Εἶχα κι ἐγώ, λέει, γυναῖκα καὶ παιδιά. Ἡ ἀνάγκη μ' ἔκαμε νὰ ξενιτευτῶ καὶ νὰ τοὺς ἀποχωριστῶ.

Τὰ δυὸ τελευταῖα χρόνια κέρδισα πολλὰ χρήματα καὶ τώρα ἐτοιμάζομαι νὰ γυρίσω κοντά τους.

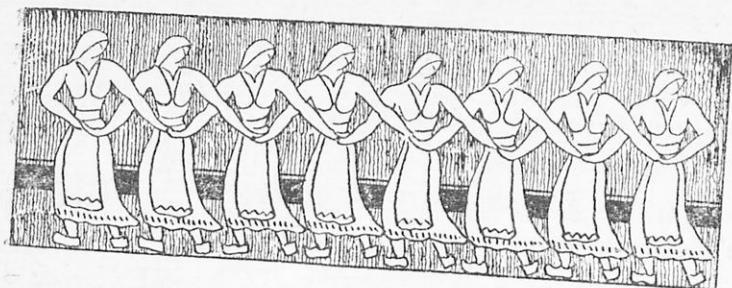
Στὸ σπίτι, ποὺ ξεκουμπώθηκε ν' ἀλλάξῃ τὰ βρεμένα ροῦχα του, φάνηκε τὸ φυλαχτό, ποὺ εἶχε στὸ λαιμό.

—Μπα! τί εἶν' αὐτὸ ποὺ φορεῖς; ρώτησε ὁ γέρος.

Καὶ κεῖνος τοῦ εἶπε ὅλη τὴν ἱστορία του. Ὁ γέρος πρᾶγματευτῆς ὅσο ἄκουε τὰ λόγια ἔτρεμε, κοκκίνιζε ἡ ὄψη του καὶ δάκρυζαν τὰ μάτια του. Στὸ τέλος ἀπλώνει τὸ χέρι, πιάνει καὶ κοιτάζει τὸ φυλαχτὸ κι ἀμέσως πέφτει κι ἀγκαλιάζει τὸ παλικάρι καὶ τὸ καταφιλεῖ.

—Παιδί μου, καλὸ μου παιδί, ἡ εὐχὴ τῆς μάνας σου σ' ἔφερε στὴν ἀγκαλιά τοῦ πατέρα σου!

Καὶ τὴν ἄλλη μέρα, φέρνοντας κι ἄμετρα πλούτη γύρισαν στὸ σπιτάκι τους, κι ἔζησαν ὅλοι εὐτυχισμένοι καὶ χαρούμενοι.

Τὸ πανηγύρι τοῦ χωριοῦ.

Αὔριο γίνεται πανηγύρι στὸ γειτονικὸ χωριό. Γιορτάζει ἡ ἐκκλησιά του, ποὺ εἶναι στὸ ὄνομα τῆς Παναγίας χτισμένη. Ὁ Φῶτος καὶ ἡ Μαρία εἶναι κατενθουσιασμένοι. Ποτὲ δὲν ἔχουν ἰδῆ πανηγύρι σὲ χωριό. Ἀπὸ τὸ πρῶτὸ τὸ χωριό εἶναι ἀνάστατο. Κάθε σπίτι κόνει τίς ἐτοιμασίες του. Θὰ πᾶνε ἀποβραδὶς, θὰ βρεθοῦν στὸν ἑσπερινὸ καὶ τῇ νύχτα θὰ ἀγρυπνήσουν καὶ θὰ κάμουν παράκληση στὴν Παναγία. Τὰ φορέματα τὰ καινούργια ἐτοιμάζονται, τὰ ἄσπρα πουκάμισα τῶν ἀντρῶν σιδερώνονται, τὰ μικρὰ παιδιὰ λούζονται καὶ φοροῦν καθαρὰ φορεματάκια.

Οἱ φούρνοι τοῦ χωριοῦ ἀνάβουν καὶ μοσκοβολοῦν ἀπὸ τὰ ψωμιά, ποὺ θὰ πάρουν μαζί τους οἱ πανηγυριῶτες.

Ἡ γιαγιά μὲ τὰ κορίτσια ἐτοιμάζει τὰ τρόφιμα. Θὰ μείνουν ἐκεῖ ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ πρέπει νάχουν νὰ τρῶνε. Κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα ἀνοίγει ἡ ὄρεξη.

—Θὰ βάλωμε τὰ καλὰ μας, γιαγιά; ρωτᾷ ἡ Μαρία.

—Τὰ καλὰ σας, βέβαια. Ἄν δὲ στολιστοῦμε σήμε-
ρα, πότε θὰ στολιστοῦμε; Τὰ παιδιὰ νιώθουν μιὰ παρά-
ξενη χαρά. Πηδοῦν, χορεύουν, τραγουδοῦν. Ὅλα τὰ
παιδιὰ τοῦ χωριοῦ κάνουν τὸ ἴδιον. Αὐτὸ γίνεταί γιατί
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

νιώθουν πώς ἡ γιορτὴ δὲν εἶναι μόνο δική τους, ἀλλὰ ὅλου τοῦ χωριοῦ. Μιὰ εὐθυμία γενική.

Ἀλλὰ τί εἶναι ἐκεῖνο, ποὺ μαυρίζει ἐκεῖ πέρα στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου;

—Γιαγιά, ἔλα νὰ ἰδῇς! Φωνάζει ἡ Μαρία.

—Πανηγυριῶτες! λέει ἡ γιαγιά, καὶ ἔτρεξε νὰ ἰδῇ.

—Τί πολλοί! λέει καὶ ἡ Ἄννα, καὶ ἐξηγεῖ στὴ Μαρία.

—Ὁλος αὐτὸς ὁ κόσμος, ποὺ βλέπεις, ἔρχεται γιὰ τὸ πανηγύρι. Θὰ ἔρθουν ἀπὸ ὅλα τὰ χωριά.

Χιλιάδες θὰ ἔρθουν.

—Ἀχ, τί ὠραῖα! Κοίταξε! Κοίταξε, Ἄννα. Στὰ ἄλογά τους ἔχουν πολύχρωμα σκεπάσματα καὶ δὲς πῶς φαντάζουν. Πράσινα, κόκκινα, κίτρινα, γαλάζια!

Ἀλήθεια τὸ θέαμα ἦταν ὠραιότατο.

Ἦταν μιὰ μακριὰ πολύχρωμη κορδέλλα στὸν ἄσπρο δρόμο, ποὺ πότε χανόταν μέσα ἀπὸ τὶς ἐλιές καὶ πότε ἀπλωνόταν μὲ τὰ χαρούμενα χρώματά της!

Καὶ δὲν ἦταν μόνο αὐτό. Ὁργανα ἔπαιζαν καὶ τραγούδια ἀκούονταν καὶ συνομιλίες, ὅσο πλησίαζαν. Ἄντρες, γυναῖκες, γέροι, παιδιὰ μαζώνονταν ἐκεῖ.

Ἀλλὰ ἀληθινὸς ἐνθουσιασμὸς ἔπιασε τὰ παιδιὰ, ὅταν βρέθηκαν καὶ αὐτὰ μαζὶ μὲ ὅλο τὸν κόσμο στὸν περίβολο τῆς ἐκκλησιᾶς. Τί μαγευτικὸ μέρος! Ἀνάμεσα σὲ λεῦκες καὶ πλατάνια πανύψηλα ἔτρεχε νερὸ ἄφθονο ἀπὸ μιὰ πηγὴ κρυμμένη στὰ πολυτρίχια καὶ στὰ ἄλλα πράσινα χορταράκια. Χιλιάδες τζιτζίκια ἔτριζαν κρυμμένα στὰ δέντρα.

Ἡ καμπάνα χτυποῦσε ἀδιάκεπα. Ἡ ἐκκλησία βρισκόταν ψηλὰ χτισμένη μέσα σὲ μιὰ σπηλιὰ τοῦ βράχου. Τὰ παιδιὰ μὲ τὴ γιαγιά καὶ τὸν πατέρα τους ἀνέβηκαν γιὰ νὰ προσκυνήσουν καὶ νὰ ἀνάψουν τὰ κερά-

κια τους. Κι ἐκεῖ ἦταν πλῆθος πολύ, καὶ ἄκουε τὸν ἑσπερινό. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς γεροὺς βρίσκονταν καὶ πολλοὶ ἄρρωστοι, ποὺ εἶχαν ἔρθει γιὰ νὰ παρακαλέσουν τὴν Παναγιὰ νὰ τοὺς κάμῃ καλά.

Εἶχαν ξεκινήσει ἀπὸ μακριὰ μὲ τὴν καρδιά γεμάτη ἐλπίδα!

«Ἡ Παναγιὰ θὰ μᾶς κάμῃ καλά!» ἔλεγαν.

Καὶ τώρα, ἐκεῖ στὰ πέτρινα σκαλοπάτια τῆς ἐκκλησιᾶς, μὲ τὰ μάτια κλεισμένα, ἄκουαν τὴν παράκληση, ποὺ ἔψελναν καλλίφωνοι ψάλτες.

Ἀφοῦ τελείωσε ὁ ἑσπερινός, τὰ παιδιὰ πῆγαν καὶ κάθισαν κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ ἔβλεπαν τὸ λαμπρότατο θέαμα.

Ἄλλοι χόρευαν παράξενους χωριάτικους χορούς, ἄλλοι ἔτρωγαν καθισμένοι καταγῆς, ἄλλοι ἔσκυβαν ἕνας ἕνας καὶ ἔπιναν τὸ παγωμένο νερὸ ἀπὸ τὴν πηγὴ καὶ ἄλλοι ἀγόραζαν διάφορα πράγματα ἀπὸ τοὺς μικρεμπόρους, ποὺ εἶχαν σὲ μεγάλα τραπέζια τὰ ἐμπορεύματά τους.

Ὅλα αὐτὰ γίνονταν μέσα σὲ θόρυβο ἀδιάκοπο, ποὺ τὸν μεγάλωναν οἱ φωνές τῶν χιλιάδων τζιτζικιῶν καὶ οἱ καμπάνες τῆς ἐκκλησιᾶς, ποὺ σήμαιναν χαρούμενα.

Τὸ ἄλλο βράδυ, ὅταν γύρισαν στὸ χωριό, τὰ παιδιὰ ἔλεγαν τίς ἐντυπώσεις τους.

— Ἐμένα μοῦ ἄρεσαν οἱ χωριατοποῦλες μὲ τίς ὥραιές τους χρωματιστὲς ποδιές, ἔλεγε ἡ Μαρία.

— Ἐγὼ δὲ θὰ ξεχάσω ποτὲ τὰ νερά καὶ τὰ δέντρα, εἶπε ὁ Φῶτος.

Καθένας εἶχε τὴ γνώμη του, ἀλλὰ ὅλοι μαζὶ συμφωνοῦσαν, ὅτι δὲν εἶχαν ποτὲ διασκεδάσει καλύτερα.

Στὸ χωριό.

Στὸ χωριὸν τ' ἀντικρυνό,
ποῦ πλαγιάζει στὸ βουνό,
πήγαμε μιὰ Κυριακή,
καλεσμένοι μερικοί,
μὲ τὸν ὁμορφο καιρό,
γιὰ νὰ ἰδοῦμε τὸ χορό,
ποῦ θά σέρναν μ' ἀρχοντιά
παλικάρια, λεβεντιά,
καὶ τῶν πεύκων τὸν ἀέρα
θ' ἀναπνέαμε ὅλη μέρα.

Σὰν ἐφτάσαμε ἐκεῖ
οἱ καλοὶ οἱ χωρικοὶ
ἦλθαν μ' ἄδολη χαρὰ
στὸν καθένα, μὲ σειρά,
«καλῶς ὤρισε» νὰ εἰποῦν
καὶ νταούλια νὰ χτυποῦν,
κι ἐλαφροὶ σὰν τὸ φτερό,
νὰ πετοῦν μὲς στὸ χορό.

Κι ἔτσι μ' ὄρεξη πολλή
τὸ ἀρνάκι στὸ σουβλί
εἶδαμε νὰ τὸ περνοῦν
καὶ στὴ θράκα νὰ γυρνοῦν,
καὶ κατόπι μὲ βιολιά,
σὰν ἐφάγαμε καλά,
μᾶς προβγάλαν ἀρκετοί,
οἱ καλοὶ οἱ χωρικοὶ,
κι ἐγυρίσαμε στὴν πόλη
εὐχαριστημένοι ὅλοι.

Γιατί νά κρυφακοῦν;

Μιά φορά δυὸ ταιδάκια ἀπὸ τὴν πόλιν πήγαιναν στὴν ἐξοχή. Ἔχασαν ὅμως τὸ δρόμο, ὅταν περνοῦσαν ἓνα πυκνὸ δάσος, κι ἀναγκάστηκαν νά καταφύγουν σ' ἓνα φτωχικὸ ξενοδοχεῖο, ποῦ βρισκόταν ἐκεῖ κοντά.

Τὴ νύχτα ἄκουσαν κάποιον στὸ διπλανὸ δωμάτιο νά μιλῇ δυνατά. Γιὰ ν' ἀκούσουν τὴν ὁμιλία κόλλησαν τ' αὐτί τους στὴν κλειδαρότρυπα κι ἄκουσαν τὸν ξενοδόχο νά λέη:

— Αὔριο νά ἐτοιμάσης μεγάλη φωτιά. Σκοπεύω νά σφάξω τοὺς δυὸ μικροὺς κατεργαρίους, ποῦ μᾶς ἤρθαν ἀπ' τὴν πόλιν χτῆς καὶ νά τοὺς ψήσω!

Τὰ καημένα τὰ παιδιὰ τρόμαξαν, ἅμα ἄκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια. Νόμισαν πὼς ὁ ξενοδόχος μιλοῦσε γι' αὐτά.

Ἀποφάσισαν νά φύγουν ἀμέσως κρυφὰ καὶ πήδησαν ἀπὸ τὸ παράθυρο. Καθὼς ἔπεσαν ὅμως, χτύπησαν τὰ πόδια τους καὶ δύσκολα μποροῦσαν νά περπατήσουν.

Βρῆκαν καὶ τὴν ἐξώπορτα κλειστὴ καὶ δὲ μπόρεσαν νά βγοῦν ἀπ' τὴν αὐλή. Τρύπωσαν σ' ἓνα χαμηλὸ στάβλο τῆς αὐλῆς καὶ πέρασαν τὴ νύχτα καταφοβισμένα, δίπλα σὲ μερικοὺς χοίρους.

Τὸ πρωὶ ὁ ξενοδόχος ἄνοιξε τὴν πόρτα τοῦ στάβλου, κρατώντας ἓνα μαχαίρι φρεσκοτροχισμένο, καὶ φώναξε:

— Ἐλᾶτ' ἐδῶ κατεργαράκια! αὕτὴ εἶναι ἡ τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς σας!

Τὰ παιδιὰ ἔκλαιαν δυνατά· γονάτισαν καὶ παρακαλοῦσαν τὸν ξενοδόχο νά τοὺς χαρίσῃ τὴ ζωή.

Ὁ ξενοδόχος παραξενεύτηκε σὰν εἶδε τὰ παιδιὰ σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος καὶ τὸν εὐεργετικὸν πόμπον κρκακα-
ψήφισαν ὅτι ἀπὸ τοῦ Νότιου τοῦ ἐκκαθαριστικοῦ πόμπου κρκακα-

λοῦσαν νὰ τοὺς χαρίσῃ τὴ ζωὴ. Κι αὐτὰ τοῦ διηγήθηκαν τί εἶχε γίνεи.

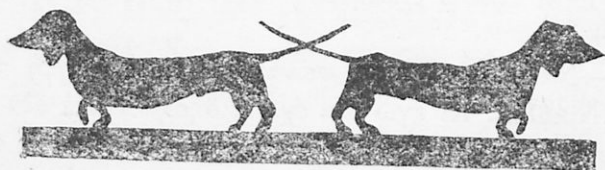
— Παιδιά μου, εἶπε τότε μὲ χαμόγελο ὁ ξενοδόχος, δὲν ἔλεγα γιὰ σᾶς, ἀλλὰ γιὰ δυὸ γουρουνάκια, ποὺ μοῦ ἔστειλαν χτὲς ἀπὸ τὴν πόλη καὶ τώρα θὰ τὰ σφάζω. Μάθετε ὅμως στὸ ἐξῆς νὰ μὴν κρυφακοῦτε ἀπ' τὶς κλειδαριὲς καὶ τοὺς τοίχους.

Σκύλος καὶ λύκος.

Δὲν ξέρομε πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ παράδοξο· ἔγινε ὅμως. Ἐνας σκύλος κι ἓνας λύκος ἔπιασαν φιλία. Πήγαιναν μαζί στὸ δάσος, συνομιλοῦσαν μεταξὺ τους πολὺ φιλικά, γιὰτὶ φαίνεται ὅτι καὶ οἱ λύκοι ἔχουν τὶς ὥρες, ποὺ εἶναι καλοὶ καὶ γλυκομίλητοι.

Μὰ κάθε λίγο καὶ λιγάκι ἡ συνομιλία κοβόταν ξαφνικά. Ἄν γινόταν ὁ παραμικρὸς θόρυβος, ἂν ἔπεφτε κανένα φύλλο, ἂν περνοῦσε ὁ ἴσκιος κανενὸς πουλιοῦ, ὁ λύκος τρόμαζε καὶ τέντωνε τ' αὐτιά του νὰ ἀφουγκραστῇ καλὰ καὶ προσεχτικά. Σὲ κάθε στιγμή φαινόταν ἑτοιμὸς νὰ πολεμήσῃ κανένα ἐχθρὸ ἢ νὰ φύγῃ βιαστικά.

— Τί ἀνήσυχος, ποὺ εἶσαι! τοῦ εἶπε ὁ σκύλος. "Ὅλο κάτι ὑποψιάζεσαι, ὅλο νομίζεις, πὼς θὰ ὀρμήσῃ κανένας ἐπάνω σου. Στιγμὴ δὲν ἡσυχάζεις. "Ἀφῆσε τώρα τὶς ἀνησυχίες κι ἔλα νὰ περπατήσωμε ἡσυχὰ χωρὶς φροντίδες.

—Δὲν μπορῶ! ἀπαντᾷ ὁ λύκος. Ἔχω ἐχθρὸ ὅλο τὸν κόσμον!

—Ἄ, κατάλαβα! εἶπε ὁ σκύλος. Δὲν ἔκαμες σὲ κανένα καλὸ καὶ μόνο κακὸ ἔκαμες σὲ ὅλους. Γι' αὐτὸ φοβᾶσαι, κακομοίρη!

Λιοντάρι, ἀρκούδα καὶ ἄλεπού.

Ἐνα λιοντάρι καὶ μιὰ ἀρκούδα ἔκαμαν συντροφιά γιὰ νὰ κυνηγήσουν. Ἀφοῦ ἔτρεξαν πολλὴ ὥρα, βρῆκαν στὸ δάσος ἓνα ἐλαφάκι. Ἐπιασαν ὅμως τρομερὴ φιλονικία ποῖος νὰ τὸ πρωτοφάη καὶ ἀφοῦ πιάστηκαν μεταξύ τους καταξεσχίστηκαν καὶ ἔπεσαν κάτω καταματωμένοι καὶ μισοπεθαμένοι.

Τότε περνοῦσε ἀπ' ἐκεῖ μιὰ ἄλεπού. Μόλις εἶδε τὰ ζῶα ξαπλωμένα καὶ τὸ ἐλάφι στὴ μέση, τὸ ἄρπαξε καὶ τόβαλε στὰ πόδια.

Ὅταν ὕστερ' ἀπὸ κάμποση ὥρα συνῆρθαν λίγο τὸ λιοντάρι καὶ ἡ ἀρκούδα, κι εἶπαν:

—Τί πάθαμε! Σκοτωθήκαμε μεταξύ μας γιὰ νὰ ὠφεληθῇ ἡ ἄλεπού.

Ἀπὸ στόμα σὲ στόμα.

—Μὲ λύπη μου τὸ κάνω, εἶναι ὅμως χρέος μου νὰ σὲ εἰδοποιήσω, φίλε μου, ὅτι σὲ ἔκλεψαν. Ὁ γείτονάς σου, ὁ Σταθάς, μπῆκε στὸ περιβόλι σου, καθὼς μοῦ εἶπαν, γέμισε ἓνα κάρο πορτοκάλια καὶ τὸ πῆγε στὸ σπίτι του.

Ἔτσι εἶπε ὁ Δημητρὸς στὸν κὺρ Νικόλα, τὸ φίλο του.

—Νὰ τὸ πιστέψω; φώναξε μὲ κατάπληξή του ὁ κὺρ Νικόλας. Κι ἐγὼ δὲν ἔχω εἶδηση! Ποτὲ δὲν μποροῦσα νὰ φανταστῶ ὅτι ὁ Σταθάς μπορεῖ νὰ χάμῃ τέτοιο.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πρᾶμα· θὰ τὸν κάμω ὅπως νὰ μετανιώσῃ πικρά, ἂν τὸ πρᾶμα ἔγινε καθὼς τὸ λές. Ποιὸς τὸν εἶδε;

—Τὸν εἶδαν πολλοὶ καὶ κοντὰ στοὺς ἄλλους καὶ ὁ μάστρο Πέτρος, ὁ πεταλωτής.

Ὁ κύρ Νικόλας, ὁ εὐκατάστατος κτηματίας τοῦ χωριοῦ, ἔτρεξε ἀμέσως νὰ βρῇ τὸν πεταλωτή.

—Εἶναι ἀλήθεια, τὸν ρώτησε, πὼς εἶδες ἐσὺ τὸ Σταθά, τὸ γείτονά μου, νὰ φορτώνῃ ἀπὸ τὸ περιβόλι μου ἓνα κάρο πορτοκάλια;

—Πῶ, πῶ! ἓνα κάρο!.... Ἐνα καροτσάκι τοῦ χεριοῦ ἦταν ὄχι κάρο! ἀπάντησε ὁ πεταλωτής.

—Μὰ τὸν εἶδες μὲ τὰ μάτια σου;

—Ὅχι δά! τὸ ἄκουσα, ποὺ τὸ ἔλεγε ὁ μπάρμπα Θανάσης, ὁ μυλωνάς.

Τρέχει ὁ κύρ Νικόλας στὸ μύλο καὶ βρίσκει τὸν μπάρμπα Θανάση.

—Λοιπὸν, μπάρμπα Θανάση, εἶδες ἐσὺ ἀληθινὰ τὸ Σταθά, τὸ γείτονά μου, νὰ κλέβῃ ἀπὸ τὸ περιβόλι μου ἓνα καροτσάκι πορτοκάλια;

—Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε;

—Ὁ μάστρο Πέτρος.

—Οὐ! τὸ παραφούσκωσε ὁ ἔρρημος!

Ἐγὼ εἶπα ἓνα κορινάκι κι ὄχι ἓνα καροτσάκι. Ἀγκαλὰ δὲν τὸν εἶδα ἐγὼ μὲ τὰ μάτια μου· ἐμένα μοῦ τὸ εἶπε ἡ κυρά Μαριορή, τοῦ ἀγροφύλακα.

ΠΑΪΡΝΕΙ ΔΡΟΜΟ ὁ κύρ Νικόλας νὰ βρῇ τὴν κυρά Μαριορή, τοῦ ἀγροφύλακα. Τῇ ρωτᾷ, κι αὐτὴ τοῦ ἀπαντᾷ χολοσκασμένη.

—Ἐγώ; Μπᾶ, τὴν κακομοίρα! Ἐγὼ δὲν εἶπα τέτοιο πρᾶμα! Ἐγὼ ἄκουσα μονάχα τὸν περιβολάρη σου, τὸν Μανώλη, νὰ λήῃ πὼς ὁ Σταθάς, ὁ γείτονάς σου, ἔκοψε ἓνα δυὸ πορτοκάλια ἀπὸ τὸ περιβόλι σου. Νάτος κιόλας ὁ Μανώλης! Ἐλα δῶ, Μανώλη..

Ρωτᾷ ὁ κύρ Νικόλας τὸν ἄνθρωπό του ἂν πραγματικὰ εἶδε τὸ Σταθὰ νὰ μπαίνει στὸ περιβόλι καὶ νὰ κόβῃ ἓνα δυὸ πορτοκάλια.

—Κανένας ἀπολύτως, ἀπαντᾷ ὁ Μανώλης, δὲ μπῆκε μέσα στὸ περιβόλι. Περνοῦσε μοναχὰ ἀπ' ἔξω ὁ κύρ Σταθὰς καὶ μοῦ εἶπε:

«Αἱ, Μανώλη! Βλέπω τὰ πορτοκάλια τοῦ κύρ Νικόλα, πὼς εἶναι ὥριμα κιόλας· σήμερα αὔριο θὰ μπορέσῃ νὰ κόψῃ καὶ νὰ φορτώσῃ ἓνα κάρο ὁλόκληρο!»

Γέλασε ὁ κύρ Νικόλας καὶ ἔφυγε λιγάκι θυμωμένος, γιὰτὶ ἔχασε τόσῃν ὥρᾳ δίνοντας πίστη σὲ μιὰ ἀνόητη κακογλωσσιά.

Τὸ μάτι.

Ἐδῶ καὶ τρία χρόνια ἀρρώστησε ἑξαφνα τ' ἀδερφάκι μου. Στὴν ἀρχὴ ἔνιωσε ἓνα σύγκρουσι καὶ ὕστερα τὸ ἔπιασε δυνατὸς πυρετός. Ὁ πατέρας κι ἡ μάνα μου ἔλειπαν σὲ ταξίδι. Γιατρὸς στὸ χωριὸ δὲν ἦταν. Ἡ κυρούλα μου ἔβγαλε ἀμέσως τὴν ἀπόφασιν, πὼς ἦταν μάτι κι εἶπε νὰ στείλῃ κανένα στὴ γριά Μόρφω, ποὺ ἤξερε λογιῶν-λογιῶν μάγια καὶ ξορκίσματα. Αὐτὴ, βέβαια, θὰ ἤξερε κανένα καὶ γιὰ τὸ μάτι.

Διάλεξε λοιπὸν ἐμένα νὰ πάω στὴ μάγισσα· μ' ὀρμήνεψε καλὰ καὶ μ' ἔστειλε. Ἐγὼ, μαθητὴς τοῦ ἐλληνικοῦ τότε, δὲν πίστευα καὶ πολὺ στὰ μάγια, ἀλλὰ δὲν ἤθελα καὶ νὰ χαλάσω τὸ χατίρι τῆς κυρούλας μου.

Ὅταν ὅμως ἔφτασα στὸ χωριό, ὅπου βρισκόταν ἡ μάγισσα, μοῦ εἶπαν πὼς ἔλειπε σ' ἄλλο χωριό, γιὰ τέτοια δουλειὰ κι ἐκεῖ.

Τί μπορούσα τότε νὰ κάνω; Γύρισα τρεχάτος στὸ χωριὸ νὰ τὸ πῶ τῆς κυρούλας μου.

Περνώντας ἀπ' τὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, εἶδα

τὸ Δάσκαλο νὰ στέκεται μπροστὰ στὸ σχολεῖο. Μόλις μὲ εἶδε λαχανιασμένο, μὲ ρώτησε τί τρέχει. Ἀφοῦ τοῦ τὰ ἱστόρησα ὅλα, ὁ Δάσκαλος φώναξε:

— Ἀχ! αὐτοὶ οἱ χωρικοί! Ποτὲ δὲ θὰ ἰάθουν πὼς δὲν ὑπάρχουν μάγια!..... Ἀκουσε ἐδῶ, παιδί μου. Νὰ πῆς τῆς κυρούλας σου, ὅτι βρῆκες τὴ μάγισσα κι ὅτι σοῦ ἔδωσε τὸ γιατρικό, ποῦ ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω. Εἶναι καθαρὸ νερὸ καὶ δὲ θὰ βλάψῃ. Νὰ δοῦμε, θὰ φωνάξῃ ἡ κυρούλα σου ἀπὸ τὰ γειτονικὰ χωριά κανένα γιατρὸ σὰν ἰδῇ, πὼς τὰ γιατρικὰ τῆς μάγισσας δὲν ὠφέλησαν;

Ἀλλὰ τὴν ἄλλη μέρα ὁ ἀδερφός μου ἦταν καλὰ· κι ἡ κυρούλα μου ἐξακολουθεῖ καὶ τώρα ἀκόμα νὰ νομίζει, ὅτι τὸ γιατρικὸ τῆς μάγισσας τὸν ἔσωσε!.....

Ἡ βασίλισσα τῶν μελισσῶν.

Ὁ χωρικὸς ἀνοίξε τὴν κυψέλη του.

— Ἐμπρός! ἐβγάτε ἔξω! εἶπε στὶς μέλισσες. Ὁ ἥλιος λάμπει καὶ παντοῦ ἀνοίγουν τὰ λουλούδια, ποὺ χαίρεσαι νὰ τὰ βλέπῃς. Τώρα νὰ εἴστε ἐργατικὲς καὶ νὰ μοῦ μαζέψετε ἀρκετὸ μέλι, γιὰ νὰ τὸ πουλήσω τὸ φθινόπωρο στὸν ἔμπορο.

Μ' ἓνα ζωηρὸ βούισμα ἔβγαιναν ἀπ' τὴν κυψέλη οἱ μέλισσες· τέντωναν τὰ φτερά τους νὰ ξεμουδιάσουν ἀπ' τὸ χειμωνιάτικο καθισιό. Ἀπὸ παντοῦ ἔβγαιναν, σκαρφάλωναν στὴν κυψέλη, πετοῦσαν στὰ λουλούδια καὶ στοὺς θάμνους καὶ περπατοῦσαν ἐπάνω στὸ γῶμα.

Ἦταν χιλιάδες μέλισσες.

Τελευταία βγῆκε ἡ βασίλισσα. Ἦταν μεγαλύτερη ἀπὸ τίς ἄλλες καὶ κυβερνοῦσε τὸ βασίλειο τῶν μελισσῶν.

— Ἀφῆστε τώρα τ' ἀστεῖα, παιδιά, φώναξε· ἀρχίστε τὴ δουλειά· μιὰ καλὴ μέλισσα δὲν πρέπει νὰ τεμπελιάζη καὶ νὰ ἀφήνῃ τὸν καιρὸ τῆς νὰ χάνεται.

Ἐπειτα τὶς χώρισε σὲ τμήματα καὶ κανόνισε τί ἐργασία θὰ κάνῃ τὸ καθένα.

— Σεῖς ἐδῶ θὰ πᾶτε νὰ ἰδῆτε ἂν ὑπάρχῃ μέλι τσὰ λουλούδια· σεῖς θὰ μαζέψετε τὴ γύρη τῶν λουλουδιῶν καὶ θὰ τὴν παραδώσετε σ' ἐκεῖνες τὶς μεγάλες ἐκεῖ.

Κι ἐκεῖνες ἔφυγαν ἀμέσως.

Εἶχαν μείνει στὴν κυψέλη μόνο οἱ μικρὲς μέλισσες ἦταν τὸ τελευταῖο τμήμα καὶ δὲν εἶχαν ἀρχίσει ἀκόμα νὰ δουλεύουν.

— Ἐμεῖς τί θὰ κάμωμε; εἶπαν.

— Σεῖς θὰ ἰδρώσετε νὰ βγάλετε κερί.

Ὡραῖο, κίτρινο κερί βγῆκε ἀπὸ τὸ σῶμα τους.

— Εὖγε! τοὺς εἶπε ἡ βασίλισσα. Τώρα θὰ χτίσωμε.

Οἱ παλιὲς μέλισσες πῆραν ἀμέσως τὸ κερί κι ἀρχισαν νὰ χτίζουν ἓνα σωρὸ μικρὰ ἐξάγωνα δωμάτια ὅλα ὅμοια, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο.

Ἐνῶ αὐτὲς ἔχτιζαν, ἔφτασαν κι οἱ ἄλλες μέλισσες μὲ γύρη τῶν λουλουδιῶν καὶ μὲ μέλι.

— Τώρα θὰ ζυμώσωμε, εἶπε ἡ βασίλισσα. Βάλετε ὅμως πρῶτα λίγο μέλι· γίνονται νοστιμώτερα τὰ ψωμιά.

Ζύμωσαν νόστιμα μικρὰ ψωμάκια καὶ τᾶφεραν. στὰ δωμάτια.

— Τώρα πρέπει ν' ἀρχίσω κι ἐγὼ τὴν ἐργασία μου! εἶπε ἡ βασίλισσα. Κι ἀναστέναξε, γιατί αὐτὸ ἦταν τὸ δυσκολώτερο.

Κάθησε στὴ μέση τῆς κυψέλης κι ἀρχισε νὰ γεννᾷ αὐγά. Γεννοῦσε μεγάλους σωρούς οἱ μέλισσες ἔρχονταν, ἔπαιρναν τ' αὐγουλάκια καὶ τὰ τοποθετοῦσαν στὰ καινούργια ^{δωμάτια} ~~φωλιόκητο~~ ^{οὐλάκια}.

Ὅταν ταχτοποιήθηκαν ὅλα, διάταξε ἡ βασίλισσα νὰ βάλουν πόρτες στὰ μικρὰ δωμάτια καὶ νὰ τὰ κλείσουν καλὰ.

— Ἔτσι εἶναι καλὰ, εἶπε. Τώρα μπορεῖτε νὰ μοῦ χτίσετε δέκα ὁμορφα, μεγάλα δωμάτια, στὴν ἄκρη τῆς κυψέλης.

Ἐγινε κι αὐτὸ ἀμέσως καὶ ἡ βασίλισσα ἔκαμε δέκα ὠραῖα αὐγουλάκια, ἀπὸ ἓνα σὲ κάθε δωμάτιο, καὶ τὰ ἔκλεισε μὲ μικρὲς θύρες.

Ὅλη τὴν ἡμέρα δούλευαν οἱ μέλισσες καὶ μάζευαν σωροὺς ἀπὸ μέλι καὶ γύρη. Τὸ βράδυ, ἅμα τελείωναν τὴ δουλειά τους, ἀνοιγαν λίγο τὶς πόρτες τῶν δωματίων κι ἔρριχναν μιὰ ματιά στὰ αὐγά.

— Προσέξτε! εἶπε μιὰ μέρα ἡ βασίλισσα. Τώρα θὰ βγοῦν. Κι ἔξαφνα ἔσπασαν ὅλα τ' αὐγά. Σὲ κάθε δωμάτιο ἦταν ἓνα μικρὸ μωρό.

— Τί πράματα εἶν' αὐτά; εἶπαν οἱ μικρὲς μέλισσες οὔτε μάτια ἔχουν, οὔτε φτερά, οὔτε πόδια.

— Εἶναι ἀνύμφες», εἶπε ἡ βασίλισσα. Ἔτσι ἦσαστε καὶ σεῖς μιὰ φορά. Πρῶτα πρέπει νὰ γίνῃ κανένας ἀνύμφη», γιὰ νὰ γίνῃ ὕστερα σωστὴ μέλισσα. Γρήγορα ὅμως δώστε τους τίποτε νὰ φᾶνε.

Οἱ μέλισσες κοπίαζαν γιὰ νὰ τρέφουν τὰ μικρὰ. Δὲν τὰ μεταχειρίζονταν ὅμως ὅλα μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Τὰ δέκα, ποὺ ἦταν στὰ μεγάλα δωμάτια, ἔτρωγαν ὅσο μέλι ἤθελαν.

— Αὐτὲς εἶναι βασιλοποῦλες! εἶπε ἡ βασίλισσα γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὶς μεταχειρίζεστε καλὰ.

Σὲ ἓνα ἀπ' τὰ μικρὰ ἐξάγωνα δωμάτια, κολλητὰ στὰ δωμάτια ποὺ ἦταν οἱ βασιλοποῦλες, ἦταν μιὰ μικροσκοπικὴ ἀνύμφη». Ἦταν ἡ μικρότερη ἀπ' ὅλες καὶ

μόλις είχε βγῆ ἀπὸ τὸ αὐγό. Δὲν μπορούσε νὰ ἰδῇ, ἀλλ' ἄκουε τὶς μεγάλες μέλισσες, ποὺ φλυαροῦσαν ἀπ' ἔξω. Καθόταν σιωπηλὴ καὶ συλλογισμένη.

—Θὰ ἤθελα νὰ φάω λιγάκι περισσότερο! εἶπε καὶ χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ δωματίου της.

—'Αρκετὰ σοῦ δώσαμε γιὰ σήμερα! ἀπάντησε μιὰ γριὰ μέλισσα, ποὺ γύριζε ἀπ' ἔξω!

Ἦταν ἡ παραμάννα τους.

—Ναί, ἀλλὰ πεινώ! φώναξε ἡ μικρὴ «νύμφη» καὶ θέλω νὰ μὲ βάλετε σ' ἓνα βασιλικὸ δωμάτιο ἐδῶ μέσα εἶναι στενόχωρα!

—Καλὲ κοίταξ ἐκεῖ! εἶπε εἰρωνικὰ ἡ γριὰ μέλισσα. Σὰ νὰ εἶναι σωστὴ βασιλοπούλα κι ἔχει τόσες ἀξιώσεις! 'Εσύ, παιδί μου, εἶσαι μιὰ κοινὴ ἐργάτρια καὶ ποτὲ δὲ θὰ γίνῃς τίποτε ἄλλο στὴ ζωὴ σου.

—Μὰ ἐγὼ θέλω νὰ γίνω βασίλισσα! φώναξε καὶ χτυποῦσε δυνατὰ τὴν πόρτα της.

Στὶς ἀνοησίες αὐτὲς ἡ γριὰ δὲν ἔδωσε καμιὰ ἀπάντηση καὶ πῆγε στὶς ἄλλες παρακάτω.

Σὲ λίγο, ποὺ ξαναγύρισε, ἄκουσε ὅλες τὶς βασιλοπούλες νὰ φωνάζουν.

—Τί διατάζετε; τὶς ρώτησε μὲ μεγάλη ταπεινωση.

—Θέλομε κι ἄλλο μέλι! φώναζαν ὅλες μὲ μιὰ φωνή.

—'Αμέσως! στὸ λεπτό! εἶπε ἡ παραμάννα κ' ἔσπερνε γρήγορα τὰ γεροντικὰ πόδια της.

Σὲ λίγο γύρισε μαζί μὲ μερικὲς ἄλλες μέλισσες φορτωμένες μὲ μέλι· τὸ ἔδωσε στὶς μικρὲς βασιλοπούλες καὶ ἡσύχασαν.

Σὲ λίγο ἤρθε κι ἡ βασίλισσα.

—Φύγετε ἀπ' ἐδῶ γρήγορα! εἶπε στὶς μέλισσες θέλω νὰ μείνω μόνη.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Πολλή ὥρα στάθηκε σιωπηλὴ μπροστὰ στὰ δωμάτια, ποὺ ἦταν οἱ βασιλοποῦλες.

—'Εδῶ κάθονται τώρα καὶ κοιμοῦνται! ἔλεγε. Τρῶνε καὶ κοιμοῦνται ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ· αὐτὸ μονάχα ξέρουν. Καὶ κάθε μέρα μεγαλώνουν καὶ παχαίνουν. Σὲ λίγες μέρες θὰ ἔχουν μεγαλώσει καὶ θὰ βγοῦν. Καὶ τότε πιά πέρασε ὁ καιρὸς μου! Τὸ ξέρω· ἄκουσα τίς μέλισσες νὰ λένε, πὼς θέλουν νεώτερη καὶ ὠραιότερη βασίλισσα· ἐμένα θὰ μὲ διώξουν. Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν τὸ παραδέχομαι. Αὐριο θὰ τίς σκοτώσω καὶ τίς δέκα.

Καὶ ἔφυγε. Ἡ μικρὴ «νύμφη» ὅμως τὰ εἶχε ἀκούσει ὅλα.

—Θεέ μου! σκέφτηκε· εἶναι κρῖμα νὰ χαθοῦν οἱ μικρὲς βασιλοποῦλες. Εἶναι βέβαια πολὺ φαντασμένες, ἀλλὰ εἶναι λυπηρὸ νὰ τίς σκοτώσῃ ἡ βασίλισσα. Ἔτσι μοῦ ἔρχεται νὰ τὸ πῶ σὲ κείνη τῇ γριά τῇ γκρινιάρᾳ.

Καὶ πραγματικὰ σὲ λίγο τῆς τὰ μαρτύρησε ὅλα.

—Κύριε ἐλέησον! φώναξε ἡ γριά, ἀλήθεια τὸ γές; Καὶ χτυπώντας τὰ φτερά της ἀπὸ τὴν ταραχὴ της, ἔτρεξε νὰ τὸ πῇ καὶ στὶς ἄλλες μέλισσες.

Τὸ ἄλλο βράδυ ἦρθε ἡ βασίλισσα τὴν ὥρα ποὺ νόμιζε, πὼς κοιμοῦνται ὅλες οἱ μέλισσες, γιὰ νὰ σκοτώσῃ τίς βασιλοποῦλες· ἡ μικρὴ «νύμφη» τὴν ἄκουε νὰ μονολογῇ, ἀλλὰ φοβόταν τὴν κακὴ βασίλισσα καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ σαλέψῃ.

—Ἀχ! ἂς μὴ τίς σκοτώσῃ, σκέφτηκε καὶ πλησίωσε στὴ θύρα γιὰ ν' ἀκούσῃ τί θὰ γίνῃ.

Ἡ βασίλισσα κοίταξε προσεχτικὰ ὅλα τὰ μέρη· ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ρίχτηκαν ἐπάνω της οἱ μέλισσες τὴν ἄρπαξαν ἀπὸ τὰ φτερά καὶ τὴν τράβηξαν ἔξω.

—Τί εἶναι αὐτά; φώναξε. Κάματε ἐπανάσταση;

—Ὁχι Μεγαλειοτάτη! ἀπαντοῦν οἱ μέλισσες μὲ

σεβασμό· ἀλλὰ ξέρομε, ὅτι σκοπεύετε νὰ σκοτώσετε τὶς βασιλοποῦλες κι αὐτὸ δὲν τὸ παραδεχόμαστε. Τί θὰ γίνωμε τὸ φθινόπωρο, ποῦ θὰ πεθάνετε;

— Ἀφῆστε με! φώναξε ἡ βασίλισσα, καὶ προσπαθοῦσε νὰ λευθερωθῇ. Εἶμαι ἀκόμη βασίλισσα καὶ μπορῶ νὰ κάνω ὅ,τι θέλω. Ποῦ τὸ ξέρετε, πὼς θὰ πεθάνω τὸ φθινόπωρο;

Ἀλλὰ οἱ μέλισσες τὴν κρατοῦσαν σφιχτὰ καὶ τὴν ἔβγαλαν ἔξω ἀπὸ τὴν κυψέλη. Αὐτὴ τίναξε μὲ θυμὸ τὰ φτερά της καὶ φώναξε:

— Ἐσεῖς δὲν ἀξίζετε νὰ σᾶς κυβερνῶ. Δὲ μένω οὔτε στιγμή ἐδῶ. Θὰ φύγω καὶ θὰ πάω νὰ ἰδρῶσω νέο βασίλειο. Θέλει καμιὰ νὰ ἔρθῃ μαζί μου;

Πολλὲς ἀπὸ τὶς παλιὲς μέλισσες τὴν ἀκολούθησαν κι ἔφυγαν μαζί της.

— Πάει! Δὲν ἔχομε πιά βασίλισσα! εἶπαν οἱ ἄλλες μέλισσες.

Καλότερεφان τὶς βασιλοποῦλες ὅλη μέρα μὲ μέλι. Αὐτὲς ὅλο μεγάλωναν καὶ μάλλωναν μεταξύ τους. Τὴ μικρὴ «νύμφη» δὲ συλλογιζόταν κανεῖς.

Ἐνα πρωὶ ἀνοιξαν οἱ θύρες κι ἀπ' τὰ βασιλικά δωμάτια βγῆκαν δέκα ὥραῖες μεγάλες βασίλισσες.

Οἱ ἄλλες μέλισσες τὶς κοίταζαν μὲ θαυμασμό.

— Τί ὥραῖες, ποῦ εἶναι! ἔλεγαν. Εἶναι δύσκολο νὰ εἰπῇ κανεῖς πιά εἶναι ἡ ὥραιότερη.

— Ἐγώ! φώναξε μιά.

— Ἐχεις λάθος! εἶπε μιά ἄλλη, καὶ τὴν τρύπησε μὲ τὸ κεντρί της.

— Ἰδέα, ποῦ σᾶς πέρασε! φώναξε ἡ τρίτη· ἐγὼ εἶμαι πολὺ ὥραιότερη ἀπὸ σᾶς.

Ἀρχισαν νὰ φωνάζουν ὅλες μαζί καὶ σὲ λίγο ἔγινε φοβερὴ μάχη. Μιά ὥρα κράτησε. Κομμένα φτερά καὶ πόδια ἔπαιρταν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Σὲ λίγο ὅλες οἱ βασιλοποῦ-

λες ἦταν νεκρές. Δυὸ μονάχα ἐξακολουθοῦσαν νὰ πολεμοῦν ἀκόμῃ, ἀλλὰ πολὺ σύντομα τρυπήθηκαν τόσο δυνατὰ μὲ τὸ κεντρί τους, ὥστε ἔπεσαν κι αὐτὲς νεκρές.

— Ὠραία δουλειά! φώναζαν οἱ ἄλλες μέλισσες ταραγμένες. Τώρα δὲν ἔχουμε βασίλισσα. Τί θὰ γίνη;

Ἀπελπισμένες ἔτρεχαν ἐδῶ κι ἐκεῖ. Οἱ γεροντότερες ὅμως κι ἐξυπνότερες τραβήχτηκαν σὲ μιὰ γωνιά κι ἔκαμαν συμβούλιο. Τότε ἡ παραμιάνα τοὺς εἶπε:

— Ἀκοῦστε ἐμένα, ποὺ εἶδαν πολλὰ τὰ μάτια μου. Σὲ τέτοια περίσταση διαλέγουν μιὰ «νύμφη», τὴ βάζουν σ' ἓνα καλὸ δωμάτιο, τὴν τρέφουν μὲ τὸ ἐκλεχτότερο μέλι καὶ τὴν κάνουν βασίλισσα. Σὰς συμβουλεύω μάλιστα νὰ ἐκλέξετε τὴ μικρὴ νύμφη, ποὺ κάθεται κοντὰ στὰ βασιλικά δωμάτια. Σὰ γειτόνισσα κάτι θὰ ἔμαθε ἀπὸ ἀρχοντιά ἐκεῖ. Ἐπειτα, αὐτὴ μαρτύρησε τὸν κακὸ σκοπὸ τῆς παλιᾶς βασίλισσας νὰ σκοτώσῃ τὶς βασιλοπούλες. Αὐτὴ νὰ πάρωμε!

Ὅλες οἱ μέλισσες σὲ παράταξιν πῆγαν στὸ μικρὸ δωμάτιο τῆς «νύμφης». Ἡ παραμιάνα χτύπησε μὲ εὐγένεια τὴν πόρτα, ἀνοίξε προσεχτικὰ καὶ διηγήθηκε στὴ μικρὴ «νύμφη», τί ἀποφάσισαν οἱ μέλισσες.

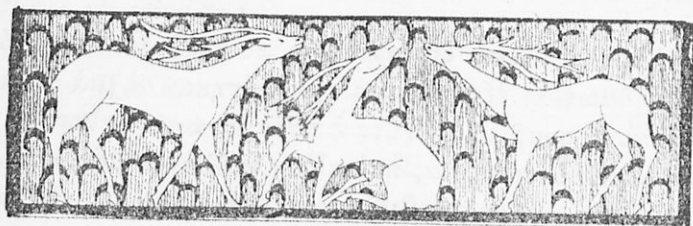
Στὴν ἀρχὴ αὐτὴ δὲν τολμοῦσε νὰ πιστέψῃ τὸν ξαφνικὸ προβιβασμό. Ὅταν ὅμως τὴν πῆγαν προσεχτικὰ σ' ἓνα ἀπ' τὰ ὠραῖα μεγάλα δωμάτια καὶ τῆς ἔφερναν ὅσο μέλι ἤθελε, κατάλαβε πὼς δὲν ἦταν ἀστεῖα.

— Βλέπεις λοιπὸν πὼς θὰ γίνω βασίλισσα; εἶπε στὴ γριά. Αὐτὸ δὲν τὸ περίμενες βέβαια. Ἔ;

— Ἐλπίζω, Μεγαλειοτάτη, νὰ μὲ συχωρέσετε γιὰ τὸ ἄσκημα λόγια μου τοῦ παλιοῦ καιροῦ καὶ τὴν προσκύνησε μὲ σεβασμό.

— Συχωρεμένη νά εἶσαι! ἀποκρίθηκε ἡ νέα βασίλισσα. Φέρε μου ἀκόμη λίγο μέλι!

Σὲ λίγον καιρὸ ἡ νύμφη ἔγινε μέλισσα καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ δωμάτιό της μεγαλόσωμη καὶ ὠραία. Καὶ τὴν κηλὰ ἤξερε νὰ διατάζη!

Ἡ τεχνητὴ λίμνη στὸ Μαραθῶνα.

Τὰ παιδιὰ τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου ἀποφάσισαν νὰ πᾶνε ἓνα πρωί, τὶς γιορτὲς τῶν Χριστουγέννων, νὰ ἐπισκεφτοῦν τὰ ἔργα τῆς τεχνητῆς λίμνης τοῦ Μαραθῶνα.

—Τὰ ἔργα αὐτά, τοὺς εἶχε πῆ ὁ δάσκαλός τους, εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἔργα, ποὺ ἔχουν γίνει στὸν τόπο μας. Εἶναι ἀπὸ τὰ τεράστια καὶ σοφὰ ἐκεῖνα ἔργα, ποὺ δείχνουν πῶς ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ δύναμη τοῦ μυαλοῦ του κατορθώνει νὰ δαμάξῃ καὶ αὐτὴ τὴ φύση ἀκόμη καὶ νὰ τὴν ὑποτάσῃ στὴ θέλησή του. Νὰ πᾶτε, χωρὶς ἄλλο, νὰ ἰδῆτε καὶ νὰ θαυμάσετε τὰ ἔργα, ἀφοῦ, μάλιστα βρέθηκε ὁ ἄνθρωπος, ποὺ θὰ σᾶς τὰ ἐξηγήσῃ.

Ὁ ἄνθρωπος, ποὺ γι' αὐτὸν μιλοῦσε ὁ δάσκαλος, ἦταν ἓνας μηχανικὸς τῆς Ἑταιρείας, θεῖος ἑνὸς μαθητῆ τοῦ σχολείου, τοῦ Ἐπαμεινώνδα, ποὺ εἶχε προσκαλέσει τὸν ἀνιψιὸ του νὰ πάῃ μὲ τὰ ἄλλα παιδιὰ στὸ Μαραθῶνα καὶ εἶχε προσφερθῇ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ ὅ,τι θὰ ἔβλεπαν.

Τὸ πρῶτὸ ἐκεῖνο λοιπόν, ἓνα ὥραϊο χειμωνιάτικο πρῶτὸ, τὰ παιδιὰ πῆραν μαζί τους τροφές, γιὰ νὰ φᾶνε τὸ μεσημέρι, καὶ ξεκίνησαν. Ὅταν ἔφτασαν στὸ μέρος, ποὺ ἐνώνονται τὰ ρεύματα τοῦ Χαράδρου καὶ τοῦ Βαρνάβα καὶ σχηματίζουν τὴς δυὸ στενωπὲς κοιλάδες, ποὺ σὲ λίγο καιρὸ, θὰ γίνονταν μιὰ μεγάλη λίμνη, στάθηκαν ψηλὰ σ' ἓνα λόφο καὶ κοίταζαν θαμπωμένα τὸ καταπληχτικὸ θέαμα, ποὺ ἀπλωνόταν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τους. Ποτέ τους δὲν εἶχαν ἰδῆ τέτοιο θέαμα.

Τεράστια βαροῦλκα, κρεμασμένα ἀπὸ τοὺς βράχους, κουνούσαν τὰ μεγάλα σιδερένια χέρια τους σὰ χέρια γιγάντων, στὸν ἀέρα καὶ κουβαλοῦσαν πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα τρομερὰ βάρη ἀπὸ πέτρες καὶ ἄλλα ὕλικά, σὰν νὰ ἦταν παιγνίδι. Μικροὶ σιδηρόδρομοι, ἄλλοι κάτω στὴν κοιλάδα καὶ ἄλλοι κρεμαστοὶ στὸν ἀέρα, ἔσκιζαν ὅλο τὸν τόπο καὶ κουβαλοῦσαν ὕλικά ἢ ἔπαιρναν τὰ χρώματα ἀπὸ τὰ σκαψίματα καὶ τὰ πήγαιναν μακριὰ νὰ τὰ πετάξουν. Ἄλλες μηχανές σὲ ψηλὰ μέρη ἔπαιρναν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὴν πέτρα, τὴν ἄλεθαν σὰ μύλοι τοῦ καφέ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, μὲ μεγάλα λούκια, ἄφηναν νὰ τρέχη μιὰ φιλὴ σκόνη, ποὺ ἦταν τὸ τσιμέντο γιὰ τὰ διάφορα χτισίματα ἐπάνω στοὺς βράχους. Καὶ χιλιάδες ἐργάτες σὰν μυρμήγκια πήγαιναν καὶ ἔρχονταν ἀδιάκοπα ἐδῶ κι ἐκεῖ.

Τὰ παιδιὰ ἔβλεπαν σαστισμένα ὅλο αὐτὸ τὸ ἀνακάτωμα μηχανῶν καὶ ἀνθρώπων μὰ δὲν μπορούσαν νὰ καταλάβουν τί γίνεται ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τους. Εἶχε σαστίσει ὁ νοῦς τους. Καθένας ἔλεγε τὴν ιδέα του, ἔδινε ἀπὸ μιὰ ἐξήγηση τοῦ κεφαλιοῦ του, ἀλλὰ πάλι δὲν μπορούσαν νὰ βγάλουν κανένα νόημα. Τότε ἓνας μικρὸς εἶπε:

— Σὰν τρελοὶ δὲν κάνουνε, παιδιὰ;

Μήπως εἶχε ἄδικο ὁ μικρὸς; Ὅλα τὰ πράγματα,

πού δὲν καταλαβαίνει κανείς, μήπως δὲν φαίνονται σὰν τρέλες;

—“Αδिका σπάζομε τὸ κεφάλι μας! εἶπε τότε ὁ Ἐπαμεινώνδας. Μόνο, ἀντὶ νὰ λέμε κουταμάρες ἐδῶ, ἄς πᾶμε μιὰ ὥρα ἀρχύτερα νὰ βροῦμε τὸ θεῖο μου, νὰ μᾶς τὰ ἐξηγήσῃ.

Ρώτησαν κάποιον ἐργάτη καὶ αὐτὸς τοὺς ὠδήγησε πρόθυμα ὡς τὸ μέρος, πού εἶναι τὰ γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰ σπίτια τῶν ἐργατῶν—μία πολιτεία ὁλόκληρη, πού φύτρωσε ἐπάνω στὸ βουνό—γιὰ νὰ βροῦν τὸ μηχανικό, πού ζητοῦσαν. Ἐκεῖνος, ἓνας εὐγενικώτατος νέος, πού εἶχε ἰδῇ τὰ παιδιὰ νὰ ἔρχονται ἀπὸ μακριά, προχώρησε νὰ τὰ προαπαντήσῃ.

—Καλῶς τὰ παιδιὰ! τοὺς εἶπε καὶ φίλησε τὸν ἀνιψιό του. Ἐμεῖς στὸν καιρό μας δὲν εἶχαμε τὴν τύχη νὰ ἰδοῦμε ποτὲ τέτοια μεγάλα ἔργα. Ἐνα γεφυράκι ἦταν γιὰ μᾶς σπουδαῖο πρᾶγμα. Ἐσεῖς, παιδιὰ, εἰστε τυχερώτεροι. Στὶς ἡμέρες σας, θὰ ἰδῇτε καὶ ἄλλα ἀκόμη θαύματα, πού οὔτε στὸν ὕπνο μας τὰ εἶχαμε ἰδῇ ἔμεῖς, ὅταν ἤμαστε παιδιὰ.

Τοὺς πῆρε καὶ πῆγαν καὶ στάθηκαν σ' ἓνα μέρος, πού ἀποκάτω τους ἀπλωνόταν, καθαρώτερα τώρα, τὸ τεράστιο ἔργο.

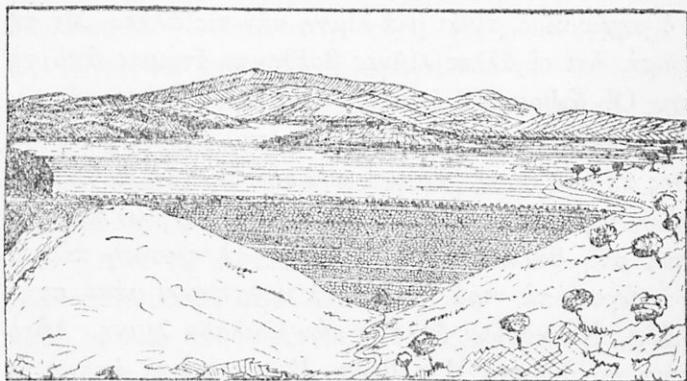
—Πρὶν σᾶς δείξω ἓνα ἓνα τὰ διάφορα ἔργα, τοὺς μίλησε, πρέπει πρῶτα νὰ σᾶς ἐξηγήσω τί θέλομε νὰ κάνουμε ἐδῶ.

Καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς μιλᾷ.

—Ἡ Ἀθήνα μας, καθὼς ξέρετε, δὲν ἔχει πολὺ νερό, ὅπως ἄλλοι τόποι. Καὶ ὅσο ἤμαστε λίγοι κουτσοπερνούσαμε μὲ τὸ Ἀδριάνειο Ὑδραγωγεῖο, πού ὅπως καταλαβαίνετε ἀπὸ τὸ ὄνομά του, τὸ εἶχε φτιάσει ὁ φιλέλληνας ἐκεῖνος Ρωμαῖος Αὐτοκράτορας, ὁ Ἀδριανός. Ὅσο πληθαίναμε ὁμῶς, τὸ νερὸ ἄρχισε

νά μᾶς λείπη. "Οχι μονάχα δὲν μᾶς ἔφτανε γιὰ τὴ λάτρα τῶν σπιτιῶν, γιὰ τὰ λουτρά μας καὶ γιὰ τὴν καθαριότητα τῆς πόλης—καὶ τὸ νερό, ὅπως ξέρετε, εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ υἰεΐα γιὰ μιὰ πόλη—ἀλλὰ πολλὰ καλοκαίρια δὲν εἶχαμε καὶ νὰ πιοῦμε. Διψοῦσαμε. Καὶ τὰ τελευταῖα χρόνια, ποὺ πληθύνουμε ἀκόμη περισσότερο, τὸ κακὸ παρὰ γινε.

—Δὲν μπορούσαμε νὰ βροῦμε ἄλλο νερὸ ἐξὸν ἀπ' αὐτό, ποὺ μᾶς ἔδινε τὸ Ἀδριάνειο Ὑδραγωγεῖο; ρώτησε ἓνα παιδί.

Ἡ τεχνητὴ λίμνη τοῦ Μαραθῶνα.

—Παιδί μου, τοῦ εἶπε ὁ μηχανικός, μὴ νομίζεις, πὼς αὐτὸ ποὺ σοῦ ἤρθε ἐσένα στὸ νοῦ, δὲν ἤρθε στὸ νοῦ καὶ τῶν κυβερνητῶν τοῦ τόπου. Ἀπὸ χρόνια καὶ χρόνια γίνονται μελέτες γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Στὴν ἀρχὴ σκέφτηκαν νὰ φέρουν στὴν Ἀθῆνα, μὲ μεγάλα τεχνικὰ ἔργα, τὰ νερά τῆς λίμνης Στυμφαλίας καὶ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ. Μὰ τὰ σχέδια αὐτὰ ἔμειναν στὴ μέση, γιατί χρειάζονταν καὶ μεγάλα ἔξοδα. Ἐπειτα κοίταξαν νὰ βροῦν νερά στὸν τόπο. Τρύπησαν τὸ «Θριάσιο Πεδίον» καὶ ἄνοιξαν ἀρτεσιανὰ γιὰ δοκιμὴ. Μὰ καὶ πάλι δὲ βρέθηκε ἀρκετὸ νερό. Καθὰ-

ριταν τὸ παλιὸ ὕδραγωγεῖο, ἔφαζαν νὰ βροῦν ἄλλοῦ νερά, ἀλλὰ τὸ νερὸ ἦταν πάντα λιγοστὸ γιὰ μιὰ πόλη σὰν τὴν Ἀθήνα. Καὶ πολλὰ καλοκαίρια διψάσαμε, ἐνῶ τὸ κακὸ κάθε χρόνον καὶ χειροτέρευε. Αὐτὴ ἡ κατάσταση δὲν μπορούσε πιά νὰ προχωρήσῃ. Ἡ Ἀθήνα κινδύνευε νὰ δεκατιστῇ ἀπὸ τὴ δίψα καὶ τὶς ἐπιδημίες. Τότε ἀποφασίστηκε νὰ ζητήσωμε τὴ σωτηρίαν μας σὲ μιὰ τεχνητὴ λίμνη, ὅπως ἔγινε καὶ σὲ ἄλλους τόπους, ποὺ δὲν εἶχαν νερό.

—Τί εἶναι, κύριε, ἡ τεχνητὴ λίμνη;

—Ἡ τεχνητὴ λίμνη, παιδί μου, ἐξήγησε στὰ παιδιά ὁ μηχανικός, εἶναι μιὰ λίμνη σὰν τὶς ἄλλες. Μὲ τὴ διαφορὰ, ὅτι οἱ ἄλλες λίμνες βρέθηκαν ἑτοιμες ἀπὸ τὴ φύση. Οἱ ἄνθρωποι, λοιπόν, σκέφτηκαν νὰ φτιάσουν κι αὐτοὶ μιὰ λίμνη μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ποὺ γίνονται οἱ λίμνες ἀπὸ τὴ φύση. Σὲ μιὰ κοιλάδα δηλαδή, ποὺ κατεβαίνουν νερά ἀπὸ τὰ γύρω βουνὰ καὶ φεύγουν καὶ χύνονται στὴ θάλασσα, νὰ κλείσουν τὴ φυσικὴ πόρτα, ποὺ φεύγουν τὰ νερά καὶ νὰ τὰ κρατήσουν μέσα στὴν κοιλάδα. Νὰ κάνουν δηλαδή τὴν κοιλάδα λίμνη. Αὐτὸ γίνεται κι ἐδῶ στὸ Μαραθῶνα. Βλέπετε ἐκεῖ ἀπέναντι, ποὺ οἱ ἐργάτες χτίζουν ἓνα θεόρατο τοῖχο;

Τὰ παιδιά γύρισαν καὶ κοίταξαν πρὸς τὸ μέρος, ποὺ τοὺς ἔδειξε ὁ μηχανικός.

—Λοιπόν, ἐξακολούθησε ὁ μηχανικός, τὰ νερά, ποὺ κατέβαζαν στὴν κοιλάδα αὐτὴ ἀπὸ τὰ τριγύρω βουνὰ οἱ δυὸ χεῖμαρροι, ὁ Χάραδρος καὶ ὁ Βαρνάβας, ἔφευγαν ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ καὶ πήγαιναν καὶ χύνονταν στὴ θάλασσα τοῦ Εὐβοϊκοῦ. Ἐκεῖ λοιπόν χτίζεται τώρα ἓνας θεόρατος τοῖχος, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ βαστάξῃ τὴ δύναμη τῶν νερῶν καὶ νὰ τὰ ἐμποδίσῃ νὰ φεύγουν καὶ νὰ χάνωνται. Αὐτὸ εἶναι τὸ φράγμα, ποὺ λέμε ἐμεῖς οἱ μηχανικοί. Ὅταν τελειώσῃ τὸ φράγμα αὐτό, τὰ νερά

δὲ θὰ φεύγουν πιά. Κι ἐδῶ πού βλέπετε δέντρα καὶ θάμνους, θὰ βλέπετε μιὰ ὠραία λίμνη, πού θὰ δίνη τὸ νερό της στὴ διψασμένη πόλη.

—Μὰ θὰ φτάνη αὐτὸ τὸ νερό, κύριε, γιὰ τὴν Ἀθήνα; ρώτησε ἓνας ἄλλος μαθητής. Καὶ ὅταν δὲν βρέχη, ποῦ θὰ τὸ βρίσκη τὸ νερό ἢ λίμνη;

—Κατάλαβα, παιδί μου..... τοῦ εἶπε, χαμογελώντας ὁ μηχανικός. Φοβᾶσαι κι ἐσύ, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι μεγαλύτεροί σου, μήπως πᾶνε ἄδικα τὰ ἐξοδα, πού γίνονται. Μὰ μὴν ἀνησυχῆς παιδί μου. Αὐτὲς οἱ δουλειές δὲ γίνονται στὴν τύχη. Πρὶν νὰ γίνουν, σοφοὶ ἄνθρωποι μελετοῦν τὸ καθετὶ καὶ τὸ λογαριάζουν. Λοιπόν, αὐτὴ τὴ στιγμή, ξέρομε ὅχι μονάχα, πὼς ἡ λίμνη θὰ ἔχη πάντα νερό, ἀλλὰ καὶ πόσο θὰ ἔχη καὶ στίς χρονιές ἀκόμα τῆς μεγάλης ἀνομβρίας.

—Πὼς τὸ ξέρομε, κύριε; ρώτησαν πολλὰ παιδιά.

—Ἀπὸ τὸ Ἀστεροσκοπεῖο, παιδιά μου. Τὸ Ἀστεροσκοπεῖο μετρᾷ μὲ εἰδικὰ ἐργαλεῖα πόσο νερὸ πέφτει κάθε χρονιά στὴν Ἀττική, ὅπως καὶ σὲ ἄλλα μέρη. Πρὶν ἀποφασίσουν, λοιπόν, οἱ μηχανικοὶ νὰ κάνουν τὴ λίμνη τοῦ Μαραθῶνα, μελέτησαν τίς παρατηρήσεις τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου πενῆντα ὀλοκλήρων χρόνων. Καὶ εἶδαν τί νερὸ πέφτει χρονιά μὲ τὴ χρονιά. Καὶ ὑπολόγισαν πόσο θὰ μαζεύεται στὴ λίμνη. Καὶ οἱ ὑπολογισμοὶ τοὺς αὐτοὶ βγῆκαν σωστοί, ἀπὸ τίς παρατηρήσεις, πού ἔγιναν μὲ τίς τελευταῖες βροχές. Βλέπετε, λοιπόν, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ αὐτοί, πού καταστρώνει τὸ Ἀστεροσκοπεῖο καὶ πού βλέποντάς τοὺς νομίζετε, ὅτι δὲν ἔχουν καμιὰ πραχτική ἀξία, βλέπετε πόσο χρησιμεύουν σὲ μιὰ στιγμή, πού θὰ τοὺς χρειαστοῦμε.

Καὶ ὁ μηχανικὸς εἶπε ἀκόμα:

—Πρὶν ἀρχίσουν νὰ γίνωνται, λοιπόν, ὅλα αὐτὰ τὰ τεράστια ἔργα, πού βλέπετε, καὶ πού θὰ στοιχίσουν

ἐκατομύρια λίρες, ὅλα εἶχαν λογαριαστῇ μὲ τὸ νῆ καὶ μὲ τὸ σῖγμα.

Κάποιος μαθητῆς εἶπε σ' ἓναν ἄλλον:

— "Ἐπρεπε νὰ ἔρθουν οἱ ξένοι νὰ μᾶς ἀνοίξουν τὰ μάτια μας!

Ὁ μηχανικός, ποὺ πῆρε τὸ αὐτί του τὰ λόγια αὐτά, γύρισε καὶ εἶπε στὸ μαθητή:

— Αὐτό, ποὺ εἶπες, παιδί μου, δὲν εἶναι σωστό. Λὲν ἦρθαν οἱ ξένοι καὶ μᾶς ἀνοίξαν τὰ μάτια μας. Ὁλη αὐτὴ τῇ μελέτῃ γιὰ τὴν τεχνητὴ λίμνη τὴ ἔκανε δικιάς μας μηχανικός Ἕλληνας. Ἐνας τόμος ὁλόκληρος εἶναι ἡ μελέτῃ του, μὲ σχέδια, μὲ ἀριθμούς, μὲ ὑπολογισμούς. Αὐτὸς βρῆκε τὴ θέση, ποὺ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ λίμνη, αὐτὸς μελέτησε τὸ ἔδαφος, αὐτὸς ἔκανε τοὺς ὑπολογισμούς τῶν βροχῶν, αὐτὸς ἐτοίμασε ὅλη τὴν ἐργασία. Οἱ ξένοι ἦρθαν νὰ ἐκτελέσουν τὸ ἔργο ἐπάνω στὰ σχέδια τοῦ Ἕλληνα μηχανικοῦ, μὲ τὴν πεῖρα ποὺ ἔχουν, γιατί ἔκαμαν καὶ ἄλλα τέτια ἔργα. Καὶ ἔφεραν εἰδικούς μηχανικούς, εἰδικούς ἐργοδηγούς, εἰδικούς ἐργάτες, εἰδικὰ ἐργαλεῖα. Καὶ τοὺς πρέπει κάθε θαυμασμός γιὰ τὴν ἐντέλεια, ποὺ κάνουν τὴ δύσκολη αὐτὴ δουλειά. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε, ὅτι τὸ σπουδαιότερο, τὸ ἐπιστημονικὸ μέρος τοῦ ἔργου, τὸ χρωστοῦμε στὴν ἐλληνικὴ ἐπιστήμη. Καὶ πρέπει νὰ εἴμαστε περήφανοι γι' αὐτό.

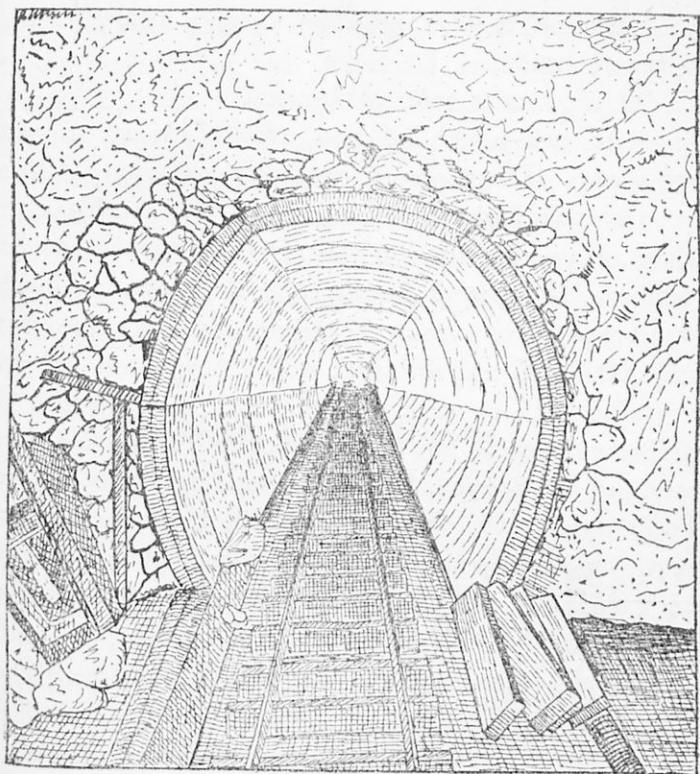
Ὁ μηχανικός ὠδήγησε κατόπιν τὰ παιδιὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ κοντὰ τὰ ἔργα.

— Νά, τὸ φράγμα, τοὺς εἶπε, ἓνα ἀπὸ τὰ δυὸ σπουδαιότερα μέρη τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ γι' αὐτὸ μιλήσαμε πρωτύτερα. Πᾶμε τώρα νὰ ἰδοῦμε καὶ τὴ σήραγγα.

Καὶ τοὺς ὠδήγησε στὸ στόμιο τῆς σήραγγας, ποὺ ἀνοίγε σὰ μιὰ μεγάλη σπηλιὰ στὸ βράχο. Τὰ παιδιὰ προχώρησαν μέσα λιγάκι καὶ γύρισαν ἐκστατικὰ γιὰ

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὴν ἐργασία, πὺν γινόταν ἐκεῖ μέσα στὴν καρδιά τοῦ βουνοῦ, μὲ τεχνητὸ ἀερισμὸ καὶ μὲ τεχνητὸ φωτισμὸ. Οἱ ἐργάτες τρυποῦσαν τὸ βράχο καὶ προχωροῦσαν μπροστά.

Ἡ σήραγγα τῆς τεχνητῆς λίμνης.

—Αὐτὴ ἡ σήραγγα, παιδιὰ μου εἶπε ὁ μηχανικὸς εἶναι τὸ δεύτερο σπουδαῖο μέρος τοῦ ἔργου. Ἀρχίζει ἀπὸ ἐδῶ καὶ προχωρεῖ κάτω ἀπὸ τὸ βουνό, ὡς πὺν νὰ φτάσῃ στὸ ἄλλο τῆς στόμιο, πὺν εἶναι στὴ Χελιδονοῦ. Δεκατρεῖς χιλιάδες πενταχόσια μέτρα μᾶκρος. Φανταστήτε. Καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ σήραγγα στερεώνεται ἀπὸ μέσα, καὶ οἱ τοῖχοι τῆς στρώνονται μὲ τσιμέντο, ὅσο προ-

χωρεῖ ἡ ἐργασία. Ἐργάτες μὲ μικρὰ ἐργαλεῖα, σάν πιστόλια, ποὺ κινοῦνται μὲ συμπιεσμένο ἀέρα, τρυποῦν λίγο λίγο τὸ βράχο. Καὶ ἡ ἐργασία δὲν παύει μέρα καὶ νύχτα, γιορτὴ καὶ καθημερινή.

—Καὶ σὲ τί θὰ χρησιμέψῃ αὐτὴ ἡ σήραγγα; ρώτησαν τὰ παιδιά.

Ὁ μηχανικὸς τοὺς ἐξήγησε:

—Δὲ φτάνει, παιδιά μου, νὰ μαζέψωμε τὰ νερά στὴ λίμνη. Πρέπει νὰ τὰ στείλωμε καὶ στὴν Ἀθήνα.

Τὰ νερά ὅμως δὲν μποροῦν νὰ καβαλικέψουν τὸ βουνὸ καὶ νὰ πᾶνε μονάχα τους. Θὰ περάσουν κάτω ἀπὸ τὸ βουνό. Ἡ σήραγγα λοιπὸν ἔχει δύο σκοποὺς. Πρῶτα νὰ μεταφέρῃ τὸ νερὸ τῆς λίμνης ἀπὸ τὸ Μπογιατί στὴ Χελιδονοῦ καὶ ἀπ' ἐκεῖ στὴν Ἀθήνα, καὶ δεύτερο νὰ μαζεύῃ ὅλα τὰ νερά, ποὺ χύνονται μέσα τῆς ἀπὸ τίς φλέβες τοῦ νεροῦ, ποὺ βρέθηκαν μέσα στὸ βουνὸ ἀπὸ τὸ τρύπημα τοῦ βράχου. Καὶ τέτοια νερά, βρέθηκαν ἀρκετά. Τώρα προσωρινά, ὅσο προχωρεῖ ἡ ἐργασία, τὰ κλείνουν, γιὰ νὰ μὴν πνίξουν τοὺς ἐργάτες. Ὅταν τελειώσῃ ἡ ἐργασία θὰ τὰ ἀνοίξουν νὰ τρέξουν καὶ αὐτὰ μέσα καὶ νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὰ νερά τῆς λίμνης.

Ἀφοῦ ἐπισκέφτηκαν καὶ ἄλλα μικρότερα ἔργα, ὁ μηχανικὸς τοὺς εἶπε:

—Ὅλη αὐτὴ ἡ ἐργασία, ποὺ βλέπετε, γίνεται μὲ ἓνα μονάχα ἐργοστάσιο ἡλεκτρισμοῦ, ποὺ βρίσκεται στὸ Καστρί, ἀνάμεσα ἀκριβῶς Μπογιατί καὶ Χελιδονοῦ. Αὐτὸ εἶναι σὰ νὰ λέμε ἡ καρδιὰ τοῦ πελώριου αὐτοῦ ὀργανισμοῦ. Αὐτὸ στέλνει τὸ ρεῦμα γιὰ νὰ κινοῦνται ὅλα τὰ ἐργαλεῖα, αὐτὸ στέλνει τὸ φῶς, αὐτὸ τὸ συμπιεσμένο ἀέρα στὴ σήραγγα. Βλέπετε πόσο σοφὰ εἶναι κανονισμένα ὅλα.

Τὰ παιδιά εὐχαρίστησαν τὸ μηχανικὸ καὶ ἐτοιμάστηκαν νὰ πρὸςφροντισθοῦν μετὰ τὰ φαγάκια, ποὺ εἶχαν

φέρει μαζί τους. Μιά τελευταία ὅμως ἀπορία τοὺς ἀπόμεινε:

—Θὰ εἶναι καθαρὸ, κύριε, αὐτὸ τὸ νερό, ποὺ θὰ πίνουμε;

—Ἐννοια σας, παιδιά μου! τοὺς εἶπε ὁ μηχανικός. Τὸ νερὸ πρὶν φτάσῃ στὴν Ἀθήνα θὰ περνᾷ ἀπὸ μεγάλα διυλιστήρια καὶ ἔπειτα θὰ ἀπολυμαίνεται ἀπὸ τὰ μικρόβια. Θὰ εἶναι καθαρὸ, ὑγιεινὸ καὶ χωρὶς κα-
νένα μικρόβιο. Αὐτὸ θὰ σώσῃ τὴν Ἀθήνα. Θὰ τῆς δώσῃ
ὕγεια, καθαριότητα, δέντρα, ὁμορφιές. Ἄς εὐχρηθοῦμε
μόνο νὰ τελειώσῃ μιὰ ὥρα ἀρχύτερα. Καὶ θὰ τελειώσῃ.

Τὰ παιδιά ἀφοῦ προγευματίσαν μὲ πολλὴ ὄρεξη
γύρισαν στὸ χωριὸ ἐνθουσιασμένα ἀπὸ ὅσα εἶδαν.
Τοὺς φαινόταν σὰν ὄνειρο.

Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά.

Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει
Καραβοκύρης στέκεται
κρατώντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια,
θ' ἀκούσῃς «καλῶς ὦρι-
[σες]

ἀπὸ χιλιάδες χεῖλια.
Μὴν τὰ πιστέψῃς! Ἄπι-
[στες

εὐχὲς ποὺ ἀγέρας παίρνει
καὶ τίς σκορπᾷ στὸ δρόμο του καὶ πίσω δὲν τίς φέρνει!
Τὸ μόνο «καλῶς ὦρισες» τὴ μόνη εὐχὴ ποὺ πιάνει!
θὰ τὴν ἀκούσῃς στὸ φτωχὸ τοῦ τόπου σου λιμάνι.

Ποιοὶ ἦταν οἱ παλιοὶ Ἀθηναῖοι.

Ξέρξης, φεύγοντας ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καταντροπιασμένος, ὕστερα ἀπὸ τὴ ναυμαχία καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ στῆ Σαλαμῖνα, ἄφηκε τὸ γαμπρό του Μαρδόνιο μὲ τρακόσιες χιλιάδες, τὸν καλῦτερο στρατό του, μὲ τὴν πεποίθησιν, πὼς αὐτὸς θὰ νικοῦσε τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ Μαρδόνιος ξεχείμαζε στὴ Θεσσαλία. Σκέφτηκε, πὼς θὰ μπορούσε νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἂν καταφέρῃ νὰ πάρῃ μαζί του τοὺς Ἀθηναίους. Γιατὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ὥρην βρῖσκονταν σὲ ἐλκεσινὴ κατάστασιν. Ἡ Ἀθήνα εἶχε κατὰ τὸν Ξέρξη καὶ αὐτοὶ δὲν εἶχαν ποῦ νὰ σταθοῦν ἀπὸ τὴν δυστυχίαν.

Ἐστειλε λοιπὸν τὸ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον νὰ τοὺς εἰπῇ νὰ γίνοντο σύμμαχοί του καὶ ὁ Μεγάλος Βασιλεὺς τοὺς ὑπόσχετο ὅ,τι θέλουν: Νὰ τοὺς ξαναχτίσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς ναοὺς ποὺ ἔκαψε, νὰ τοὺς δώσῃ καὶ ἄλλες χώρες, ὅσες διαλέξουν καὶ ὅ,τι ἄλλο ζητήσουν. Ἄν ὅμως ἀρνηθοῦν πρέπει νὰ ξέρουν, πὼς ὁ στρατὸς τοῦ Ξέρξη εἶναι τόσο πολὺς, ποὺ δὲ θὰ μπόρουν νὰ τὰ βγάλουν πέρα καὶ πὼς ὅλα θὰ τὰ χάσουν. Καὶ τὴν πατρίδα τους καὶ τὴ ζωὴ τους ἀκόμα.

— Αὐτὰ, εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος, σὰς λέω σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Μαρδονίου. Κι ἐγὼ σὰς συμβουλεύω νὰ δεχθῆτε αὐτὰς τίς προτάσεις, γιατί θὰ καταστραφῆτε.

Οἱ Σπαρτιάτες ἀνέβησαν ἐκ τῆς πόλεως τοῦ

Μαρδονίου καὶ φοβήθηκαν μήπως οἱ Ἀθηναῖοι συμβιβαστοῦν μὲ τοὺς Πέρσας. Ἔστειλαν λοιπὸν καὶ αὐτοὶ ἀμέσως πρέσβεις στὴν Ἀθήνα καὶ παρακαλοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴ ξεγελαστοῦν καὶ συμμαχήσουν μὲ τοὺς βαρβάρους.

—Θέλετε, ἐσεῖς οἱ Ἀθηναῖοι, ἔλεγαν οἱ πρέσβεις, νὰ ὑποδουλώσετε τοὺς Ἕλληνας; Ἔσεῖς, ποὺ ἀγωνίζεστε γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν λαῶν; Δὲν τὸ πιστεύομε.

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἀπάντησαν στὸν Ἀλέξανδρον μὲ τὰ παρακάτω λόγια:

—Ξέρομε καλά, πὼς ὁ Μαρδόνιος εἶναι δυνατότερος ἀπὸ μᾶς, γιατί καὶ στρατὸ ἔχει πολὺ καὶ χρήματα. Ἐπειδὴ ὅμως ἀγαποῦμε τὴν ἐλευθερίαν μας, θὰ ἀγωνιστοῦμε γι' αὐτὴ ὅσο μποροῦμε. Μὴ χάνης λοιπὸν τὰ λόγια σου, γιατί δὲ μᾶς πείθεις. Νὰ εἰπῇς ὅμως στὸ Μαρδόνιο πῶς: ἐνόσω ὁ ἥλιος ἀκολουθεῖ αὐτὸν τὸ δρόμο, ποὺ πηγαίνει σήμερον, ποτὲ δὲ θὰ γίνωμε σύμμαχοι τοῦ Ξέρξη. Θὰ τὸν πολεμήσωμε μὲ θάρρος, ἔχοντας τὴ βοήθειαν τῶν θεῶν, αὐτῶν, ποὺ τοὺς ἔκκψε τοὺς ναοὺς. Καλὰ θὰ κάμης μάλιστα νὰ μὴ ξανατολμήσης νὰ μᾶς εἰπῇς τέτοιες προτάσεις, γιατί θὰ σὲ θεωρήσωμε ἐχθρὸ μας καὶ μπορεῖς νὰ πάθης κακὸν κακόν.

Ὑστερα ἀπάντησαν στοὺς Σπαρτιᾶτες μ' αὐτὰ τὰ λόγια:

—Μᾶς προσβάλλετε λέγοντας πὼς μποροῦμε ἐμεῖς, οἱ Ἀθηναῖοι, νὰ γίνωμε φίλοι τῶν βαρβάρων. Γιὰ μᾶς δὲν ὑπάρχει πουθενὰ τόσο χρυσάφι, οὔτε ἐπάνω στὴ γῆ οὔτε ἀποκάτω ἀπ' τὴ γῆ, οὔτε καμιὰ χώρα τόσο πλούσια, ποὺ παίρνοντας αὐτὰ νὰ προδώσωμε τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνας ἔχομε τὴν ἴδια καταγωγή καὶ τὴν ἴδια γλῶσσαν καὶ τὴν ἴδια θρησκείαν καὶ τὶς ἴδιες συνήθειες. Δὲν εἶναι δυνατό οἱ Ἀθηναῖοι

ν' ἀρνηθοῦν ὅλ' αὐτὰ καὶ νὰ προδώσουν τ' ἀδέρφια τους. Μάθετε λοιπόν, ἂν δὲν τὸ ξέρετε, πῶς ἐνόσω κι ἓνας ἀκόμα Ἀθηναῖος εἶναι ζωντανός, ἐμεῖς δὲ θὰ κάμουμε ποτὲ καμιὰ συμφωνία μὲ τὸν Ξέρξη.

Ἡ προσευχή.

Ἐβρεχε, ὅταν ἓνας ξένος περνοῦσε ἀπὸ ἓνα μικρὸ χωριὸ καὶ ζητοῦσε κανένα μέρος νὰ περάσῃ τὴ νύχτα του. Δὲν μποροῦσε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ δρόμο του ἀπὸ τὴ βροχὴ καὶ τὴν κακοκαιρία.

Χτύπησε μιὰ πόρτα καὶ τοῦ ἀνοιξαν. Εἶπε ποιὸς ἦταν καὶ ὅτι ζητοῦσε σπίτι νὰ μείνῃ ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Ὁ κύρ Ἡλίας, ὅπως τὸν ἔλεγαν τὸ νοικοκύρη τοῦ σπιτιοῦ, τὸν δέχτηκε μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση.

Ἀφοῦ ἔφαγαν καὶ σήκωσαν τὸ τραπέζι, ὁ κύρ Ἡλίας φώναξε τὴ γυναῖκα του.

—Ποῦ εἶσαι, Πολυξένη; Ἐτοίμασε νὰ κοιμηθῇ ὁ ξένος, γιατί θὰ εἶναι κουρασμένος. Σὺ, Παναγιωτίτσα, φέρε ἓνα ποτήρι νερὸ καὶ βάλε το στὸ τραπέζι.

Ἡ Παναγιωτίτσα ἦταν ψυχοκόρη τοῦ κύρ Ἡλία ὡς δώδεκα χρόνων. Δικὰ του παιδιὰ δὲν εἶχε ὁ κύρ Ἡλίας.

Ἡ κυρὰ Πολυξένη ἐτοίμασε ἓνα ζεστὸ κρεβάτι μὲ κάτασπρα στρωσίδια, ποὺ μοσκομύριζαν ρίγανη.

Ὁ ξένος δὲν εἶχε ἀκόμη κοιμηθῇ, ὅταν ἄκουσε

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σιγανές όμιλίες στὴν πόρτα, ποὺ χάριζε τὸ δωμάτιο, ποὺ κοιμόταν, ἀπὸ τὸ χειμωνιάτικο.

— Πήγαινε, παιδί μου, μὴ σκιάζεσαι.

— Ἀφῆσέ με, θείτσα, νὰ τὴν πῶ ἐδῶ. Ντρέπομαι.

— Εἶναι ἀμαρτία, παιδί μου. Τὴν προσευχὴ τὴν κάνουν μπροστὰ στὰ εἰκονίσματα καὶ ὄχι μπροστὰ στὴ γωνιά. Μὴν ντρέπεσαι! Ὁ ξένος κοιμᾶται, δὲν τὸν βλέπεις;

Ὁ ξένος καμώθηκε πῶς κοιμόταν βαθιά.

Ἡ Παναγιωτίτσα πῆρε θάρρος καὶ σιγὰ πατώντας ἐπάνω στὰ νύχια, πῆγε κάτω ἀπὸ τὸ εἰκονοστάσιο κι ἄρχισε μὲ τὴν παιδική της φωνὴ νὰ λέη:

— Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς... Παναγίτσα μου, φύλαξε τὸ μπάρμπα μου, τὴ θείτσα μου, τὸν ξένο μας κι ὅλους τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους!...

Ἔτσι τελείωσε τὴν προσευχὴ της ἡ Παναγιωτίτσα.

Καὶ ὁ ξένος ψιθύρισε μὲ συγκίνηση καὶ μὲ σιγανὴ φωνὴ γιὰ νὰ μὴ διακόψῃ τὴν προσευχὴ της.

— Σ' εὐχαριστῶ, κοριτσάκι μου, ποὺ θυμήθηκες στὴν προσευχὴ σου καὶ μένα τὸν ξένο.

Ὁ σκύλος, ὁ Γερόσκυλος.

— Παππού, παππού, ξύπνα παππού! εἶπαν τὰ κουτάβια στὸ Γερόσκυλο.

— Τί εἶναι; τί φωνάζετ' ἔτσι; ρώτησε βαριά ὁ Γερόσκυλος.

— Δὲν ἀκοῦς τί γίνεται στὴ ράχη; Δὲν ἀκοῦς τὰ οὐρλιαχτά;

— Δὲν ἀκούω! εἶπε ὁ Γερόσκυλος· ἐσᾶς μονάχα ἀκούω. Ἀφῆστε με νὰ κοιμηθῶ.

Καὶ τυλίχτηκε μὲς στὸ μαλλί του.

— Πάει, κουφάθηκε ὁ γεροπαππούς! Ἀπ' τὰ γεράματα ὁ κακομμένος. Τώρα τί θὰ κάνουν! ἐπεὶ τὸν κουφάβια;

—Δὲν ἀκούω χοντρή φωνή, εἶπε ὁ Γερόσκυλος, τάχα μιλώντας μὲ τὸν ἑαυτοῦ. Κεῖνος ὁ Γεροκλέφτης δὲν εἶναι μὲ τὰ κλεφτόπουλά του. Τάβαλε αὐτὰ μοναχὰ νὰ φωνάζουν ἀπὸ κείνη τῇ μεριά..... Αἰ, ἄκουσε, γριά! Τρέχα στὸ μονοπάτι μὲ τὴν ἀγραπιδιά!

—Τί νὰ κάμω ἐκεῖ μοναχὴ μου;

—Αὐτό, ποῦ θὰ σοῦ πῶ! Ἄν φοβᾶσαι, πές το! Θὰ πιάσης τὸ στενὸ καὶ θὰ φυλάξης! Ὁ Γερόλυκος, ἅμα τὸ βρῆ πιασμένο, εἶναι δειλός. Θάρθῃ ἀπὸ τ' ἄλλο μονοπάτι στὸ κοτρώνι ἐκεῖ θὰ φυλάω ἐγώ..... Ἄλλο μονοπάτι δὲν ὑπάρχει. Στὴ δουλειά σου τώρα. Νά, ἄκουσε, ξανάρχισε τὸ χορὸ τῆς ἡ κλεφτοπαρέα! Καὶ σεῖς, χαζοκούταβα, κοιτᾷτ' ἐδῶ καλὰ! Ὁ λύκος εἶναι πολὺ πονηρός. Βάνει τὰ λυκόπουλα ἀπ' τὴ μιὰ μεριά κι οὐρλιάζουν σὰν τὰ τσακάλια, γιὰ νὰ πιστέψω πῶς ἀπὸ κεῖ εἶν' ὁ φόβος, κι αὐτὸς ἔρχετ' ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά. Δὲ γελιέμαι πιά. Τραβᾶτε, σὰν κουτάβια ποῦ εἴστε καὶ σεῖς, κι ἀρχίστε ν' ἀλυχτᾶτε τὰ λυκόπουλα. Ἐτσι θὰ πιστέψῃ ὁ φίλος, πῶς μὲ γέλασε, καὶ πάει. Ἀκόμα ἐδῶ εἴστε; Ἐμπρός, ἀλύχτημα καὶ δρόμο!

—Τί θὰ κάμῃς τώρα σύ; εἶπε ἡ γριά σκύλα, ἀφοῦ ἔμεινε μοναχὴ μὲ τὸ γέρο τῆς.

—Τί θὰ κάμω τώρα; Ἐσὺ τράβα στὴ δουλειά σου, στὴν ἀγραπιδιά. Ξέρω γὰρ τί θὰ κάμω.

Κίνησε κι αὐτὸς καὶ πήγαινε στὸ δικό του μονοπάτι. Ἐπιασε τὸ κοτρώνι καὶ περίμενε. Ἀπ' τὸν ἀνήφορο κατέβαινε ὁ Γερόλυκος, κουνώντας τὴν οὐρά του καὶ χαιρόταν ἀπὸ τώρα γιὰ τὸ κυνῆγι τὸ καλὸ, ποῦ τὸν περίμενε. Ἐτσι, μὲ πόδι ἀνάλαφρο ἔφτασε στὸ κοτρώνι. Μὰ καθὼς τὸ πέρασε ἓνα βῆμα μοναχὰ, βρέθηκε ὁ Γερόσκυλος στὴ ράχη του μ' ἓνα πήδημα. Ὑστερα μιὰ καλὴ δαγκωματιά στὸ σβέρκο, ἐκεῖ στὸ ραχοκόκκαλο. Κι ὕστερα, κόκκαλο.

Τὰ κουτάβια κατόπι πῆγαν καὶ χόρευαν τρι-
γύρω του καὶ τοῦ τραβοῦσαν τὸ τομάρι.

Μὰ ὁ Γερόσκυλος πῆγε καὶ ξαπλώθηκε πάλι στὴν
παλιά του θέση. Κι ἔκανε τὸν κοιμισμένο πάλι.

Ἡ ἀνοιξη.

Τὰ χιόνια λειῶσαν στὰ βουνά
κι ἡ ἀνοιξη προβάλλει
καὶ σὰν βασίλισσα περνᾷ
μὲ τ' ἀνθηρὰ τῆς κάλλη.

Τ' ἀηδόνια γλυκοκελαδοῦν
σὲ δάση μυρωμένα!
κι οἱ πεταλοῦδες χαιρετοῦν,
τὰ κρῖνα τ' ἀνθισμένα!

Τὰ χελιδόνια στὴν παλιά
φωλιά γυρίσαν πάλι,
καὶ ψάλλουν μὲ γλυκιὰ λαλιά
τῆς ἀνοιξῆς τὰ κάλλη.

Ποιὸς φταίει.

Ξελαρυγγιαστήκαμε τίς προάλλες τὰ σουρουπώ-
ματα ὅλα τὰ παιδιὰ φωνάζοντας τὸ γατάκι μας. Ψί,
ψί, ψί, ἀπὸ δῶ, ψί, ψί, ψί, ἀπὸ κεῖ, ἀλλὰ ποῦ γατούλα!
Σκορπιστήκαμε ὅλα ψάχνοντας στὸ μαγερεϊό, στὰ
κελάρια, στὶς μάντρες, στὴν καλύβα, στὸν κῆπο... "Α-
φαντο τὸ γατάκι μας ἀπὸ τὸ πρῶι.

—Κώστα, λέγω στὸ μικρὸ ἀδερφό μου, δὲν πᾶς
καὶ στὸ ἐπάνω πάτωμα νὰ φωνάξεις, μὴν εἶναι σὲ κα-
νένα ντουλάπι κλεισμένο;

—Δὲ βαριέσαι..... μοῦ λέει. "Αν ἦταν κλεισμένο,
θὰ σήκωνε τὸ στίλιν ἀπὸ τὸ ντουλάπι καὶ τὸν γατάκι.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαίδευτικῆς Πολιτικῆς

—Τι ἔγινε λοιπόν;

—Ξέρω κι ἐγώ; μοῦ μουρμουρίζει.

Καὶ σὰ νὰ μοῦ φάνηκαν τὰ μάτια του βουρκωμένα.

—Δὲν ντρέπεσαι, καημένε Κώστα; τοῦ λέω. Κλαῖς γιὰ τὸ γατί; Κάπου ἐδῶ θὰ εἶναι τρυπωμένο ἢ θὰ εἶναι κλεισμένο σὲ κανένα γειτονόσπιτο. Στὰ ὑστερνά, κι ἂν χαθῇ, θὰ κάνη ἡ γάτα μας ἄλλο.

—'Εγὼ τὴ θέλω τὴ γατούλα! μοῦ φωνάζει τότε, καὶ βάνει τὰ κλάματα στὰ γερά.

—Σώπα, καημένε, τοῦ λέω, θὰ σὲ γελάσουν ὅλοι, ἄμα σὲ δοῦν νὰ κλαῖς. Τώρα μεγάλωσες πιά.

Ἀκόμῃ χειρότερα. Ποῦ νὰ ἡμερέψῃ ὁ Κώστας!

Σὲ λίγο ἤμαστε ὅλοι μαζωμένοι στὴν αὐλή.

—'Εγὼ ξέρω, μᾶς λέει ὁ Κώστας κλαίοντας, ποῦ εἶναι ἡ γατούλα μας..... φταίει αὐτὴ. Τὴ φώναξα δυὸ ὥρες μὲ ὅλα τὰ δυνατά μου καὶ δὲν ἦρθε. Εἶπα ὕστερα πὼς ἦρθε στὸ σπίτι μοναχὴ της· ἔρχομαι ἐδῶ, τὴ φωνάζω, δὲ φάνηκε πουθενά. Ἀπόμεινε στὸ λόγγο.....

—Στὸ λόγγο;.... τὸν ρωτᾷ ὁ μεγαλύτερος ἀδερφός μου. Ποιὸς τὴν πῆγε ἐκεῖ τὴ γατούλα;

—'Εγὼ τὴν πῆγα, τοῦ ἀποκρίνεται. Τὴν πῆρα μαζί μὲ τὸ σκυλί μας, τὴν Κατσιβέλω, γιὰ νὰ παίξουν ἐκεῖ κυνηγητό.

—Μὰ τὸ γατάκι θὰ κυνηγοῦσε ἡ Κατσιβέλω; Αὐτὴ παίζει κάθε μέρα μ' αὐτό.

—Σὰ δὲ βρισκόταν ἐκεῖ λαγός, τί θὰ ἔκανε τὸ σκυλί; Δὲ θὰ κυνηγοῦσε τὸ γατάκι;

—'Ε, κι ὕστερα;

—Νά, σὰν πῆγα στὸ λόγγο, ἀπόλυσα πρῶτα ἀπὸ τὴν ἀγκυλιά μου τὴ γατούλα, ὕστερα ἔλυσα τὴν Κατσιβέλω ἀπὸ τὴν ἀλυσίδα καὶ τὴ βάνω νὰ κυνηγήσῃ τὸ γατί. Αὐτὸ τὸ χαμένο φοβήθηκε καὶ κρύφτηκε·

χάθηκε απ' τὰ μάτια μου καὶ τὸ σκυλὶ τράβηξε ἄλλο δρόμο.

—Καὶ τώρα; τὸν ρωτᾷ ὁ ἀδερφός του ὁ Τάκης

—Νὰ τί λέω τώρα νὰ κάνουμε. Νὰ πᾶμε ὅλοι αὐριο τὸ πρωὶ νὰ τὸ βροῦμε. Ψάχνοντας ἄλλος ἀπὸ δῶ, ἄλλος ἀπὸ κεῖ, θὰ τὸ ξετρυπώσουμε. Μπορεῖ ν' ἀκούσῃ τις δικές σας τις φωνές καὶ νὰ φανερωθῇ, γιατί θὰ φοβᾶται τώρα ἀπὸ μένα. Καὶ νὰ πᾶμε ἔτσι γιὰ περίπατο, νὰ μὴν τὸ μάθῃ ὁ πατέρας καὶ μὲ μαλώσῃ.

Τὴν ἄλλῃ μέρα, ὁ Κώστας, ποὺ χρειαζόταν βασιλικά ἔξοδα γιὰ νὰ ξυπνήσῃ, εἶχε σηκωθῇ ἀπὸ τὰ χαράματα. Μᾶς ξύπνησε, καὶ μᾶς ἔβαλε ὅλους μπροστὰ γιὰ τὸ λιβάδι.

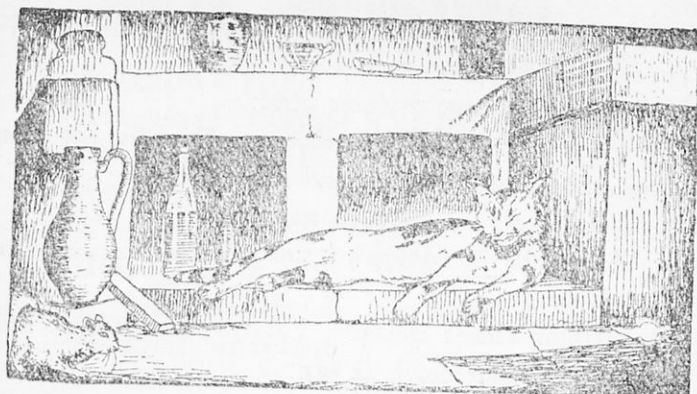
"Ἄς εἶναι καλὰ ὁ καημένος, γιατί μᾶς ἔκανε μὲ τὸ στανιὸ νὰ χροῦμε μιὰ πρωινὴ δροσιὰ τοῦ Ἀλωνάρη ἐπάνω στὶς κλεισμένες ρεματιές τοῦ λιβαδιοῦ μας. Πήραμε μαζί μας κι ἓνα καλάθι μὲ τὰ χρειαζόμενα γιὰ νὰ προγευματίσωμε ἐκεῖ στὶς κρύες βρυσούλες τοῦ ἀπέραντου λόγγου.

Ὁ Κώστας μοναχὰ δὲν τὴν κατάλαβε αὐτὴ τὴν ἀπόλαυση. Εἶχε ξεχωριστὸ βάσανο γιὰ τὴ γατούλα καὶ γύριζε ἀκούραστος σὰν κατσίκι τὰ μονοπάτια καὶ τὶς νεροσυρμές ἔσκιζε σὰ λαγωνικὸ τὰ χαμόκλαδα καὶ τὰ βᾶτα, φωνάζοντας ἀδιάκοπα: ψί, ψί, ψί. Καὶ μεῖς σὲ κάθε πηγὴ, ποὺ θὰ περνούσαμε, ἀνοίγαμε τὸ καλάθι καὶ τὸ στρώναμε πάλι σὰ νηστικοὶ κι ὀχόρταστοι.

Ὁ Κώστας θύμωνε.—'Ὡς πότε θὰ τρῶτε; φώναζε. "Ἡρθαμε δῶ νὰ φᾶμε ἢ νὰ βροῦμε τὴ γάτα; Καὶ βάνει πάλι τὰ κλάματα ὁ χαηδεμένος παραπονιάρης.

"Ἦταν τὸ τυχερό μας, ποὺ ἤρθε ὁ ἀγροφύλακας τοῦ χωριοῦ, σὰν ἄκουσε τὶς φωνές καὶ τὰ κλάματά του.

—Μὴ χρειαζόχατε παιδί μου τοῦ λέει. Ἡ γάτα

θάρτῃ μοναχὴ τῆς στὸ σπίτι σας ὕστερα ἀπὸ δυὸ τρεῖς μέρες, σὰν πεινάσῃ. Ὅχι τόσο κοντὰ στὸ χωριὸ ποὺ τὴν ἄφησες, μὰ ὥρες μακριὰ κι ἂν τὴν πῆγαινες, αὐτὴ θὰ ἐρχόταν μοναχὴ τῆς. Ξέρεις τί θὰ πῇ γάτα; Ποῦ χάνεται αὐτὴ! εἶναι ἐφτάψυχη! Γυρίστε στὸ χωριό· τώρα φοβᾶται καὶ κρύβεται. Κόβω τὸ κεφάλι μου, ἂν δὲν ξημερώσῃ αὐτὲς τὶς μέρες στὴν αὐλή σας.

Κι ἀλήθεια. Ὑστερα ἀπὸ δυὸ μέρες μᾶς ἤρθε ἓνα γατὶ στὸ σπίτι φοβισμένο καὶ ἄγριο, μὲ τὴν τρίχα σηκωμένη σὰν ἀγριόγατος καὶ φόβιο ἀπὸ τὴν πείνα. Ἦταν ἡ γατούλα μας.

Μ' ὅλες τὶς φωνὲς τοῦ Κώστα, γιὰ νὰ μὴ φανερωθῇ τὸ κυνήγι του, τὴ βγάλαμε ἀπὸ τότε ἀλαγούδακιν.

Ὁ ἀντίλαλος.

Τὸ ἀπομεσήμερο εἶπε ὁ πατέρας στὰ δυὸ του παιδιά, τὸ Δημητράκη καὶ τὴν Ἑλένη.

—Τώρα θὰ ἀνεβοῦμε σ' ἐκεῖνο τὸ ὕψωμα ἐκεῖ, γιὰ νὰ ἰδοῦμε κάτω τὴν κοιλάδα καὶ τὸ ἀντικρινὸ βουνό.

Πατέρας, μητέρα καὶ παιδιά ξεκίνησαν. Στὸ δρόμο εἶδαν ἓνα πολὺ μεγάλο βράχο, σὰν μικρὸ βουναλάκι.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

—“Α! ἄ! Τί μεγάλος βράχος! εἶπε ὁ Δημητράκης.

—“Α! ἄ! ἄ! ἀπάντησε μιὰ φωνή.

‘Ο Δημητράκης ἀμέσως εἶπε:

—Χωρὶς ἄλλο, κάποιο ἄλλο παιδί εἶναι κρυμμένο πίσω ἀπὸ καμιὰ πέτρα καὶ μὲ περιπαίζει.

—Ποιὸς εἶσαι; Φώναζε καὶ πάλι.

‘Αλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ἡ φωνὴ ἀκούστηκε νὰ λέη:

—Εἶσαι;

—Ποιὸς εἶσαι; φωνάζει καὶ ἡ ‘Ελένη, ἀλλὰ πάλι ἀκούστηκε ἡ ἴδια φωνὴ νὰ λέη:

—Εἶσαι;

‘Ο Δημητράκης θύμωσε καὶ φώναζε μὲ ὅλη τὴ δύναμή του:

—Σώπα, κουτέ!

—Κουτέ! τοῦ ἀπαντᾷ ἡ φωνή.

Αὐτὸ ἦταν πάρα πολὺ. ‘Ο Δημητράκης δὲν κρατιέται πιὰ. Ἀρχίζει νὰ λέη ὅ,τι φτάσῃ.

—Εἶσαι κακομαθημένος!

—Κακομαθημένος!

—“Αν τολμᾷς ἔβγα!

—“Εβγα! λέει ἡ φωνή.

‘Ο Δημητράκης ἀγριεύει, ὁρμᾷ στὸ μέρος, ποὺ νόμιζε πὼς ἔβγαινε ἡ φωνή καὶ ψάχνει νὰ βρῇ τὸ κακὸ παιδί, ποὺ τὸν περιπαίζει. Ψάχνει, ψάχνει, ἀλλὰ τοῦ κάκου! Δὲ βρίσκει κανέναν.

‘Ο πατέρας καὶ ἡ μητέρα χαμογελοῦσαν, ποὺ ἔβλεπαν τὸν Δημητράκη νὰ ψάχνῃ νὰ βρῇ τὸ κακὸ παιδί.

‘Η ‘Ελένη στεκόταν περίεργη χωρὶς νὰ μιλῇ.

“Αμα γύρισε πίσω ὁ Δημητράκης, ὁ πατέρας λέει:

—Δημητράκη, δὲν ἔχεις δίκαιο νὰ θυμῶνῃς καὶ νὰ λές τόσο ἄσκημα λόγια. “Ελα πάλι καὶ φώναξε μὲ καλὸ τρόπο, νὰ ἰδοῦμε τί θ’ ἀποκριθῇ τὸ παιδί.

‘Ο Δημητράκης ὅμως δὲν ἤθελε πιά νὰ φωνάξῃ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Φώναξε ἐσύ, Ἑλένη! εἶπε ἡ μητέρα.

— Ἡ Ἑλένη φώναξε:

— Καλημέρα!

— Καλημέρα! ἀπάντησε ἡ φωνή.

— Εἶσαι καλὸ παιδί!

— Καλὸ παιδί!

— Σ' ἀγαπῶ πολὺ!

— Πολύ!

— Κι ἐγώ! φώναξε ὁ Δημητράκης.

— Κι ἐγώ! ἀπάντησε ἡ φωνή.

Τὰ παιδιὰ τώρα δὲν ἤξεραν τί νὰ εἰποῦν.

— Ποιὸς μᾶς ἀπαντᾷ, πατέρα; εἶπαν τὰ παιδιὰ.

— Κανένας δὲν ἀπαντᾷ, εἶπε ὁ πατέρας. Ἡ φωνὴ ποὺ ἀκούτε εἶναι ὁ ἀντίλαλος τῆς δικῆς σας φωνῆς. Αὐτὸ γίνεται ὅταν μπροστά μας σὲ λίγη ἀπόσταση βρίσκεται ἓνας ψηλὸς τοῖχος ἢ κανένας ψηλὸς βράχος. "Ὅ,τι λέγει ὁ καθένας, ἐκεῖνο καὶ ἀκούει. "Αν πῆτε γλυκὰ λόγια καὶ καλὰ, τέτοια λόγια θ' ἀκούσετε "Ὅπως φέρεται καθένας, ἔτσι τοῦ φέρεται κι ὁ ἀντίλαλος.

Ἡ κίσσα.

Μιὰ κίσσα, καθισμένη ἐπάνω σὲ ξερόκλαδο, ἔβλεπε μιὰ πέρδικα νὰ βόσκη ἥσυχα μὲ τὰ πουλιά της, ἀνάμεσα στὰ σκοῖνα.

"Ενα γεράκι ἀποπάνω ζύγιαζε καμαρωτό. Κυνήγι γύρευε. "Εβλεπε τὴν κίσσα, ἔβλεπε καὶ τὴν πέρδικα.

Ἡ κίσσα σήκωνε τὰ μάτια ἀπὸ τὴν πέρδικα, γιὰ κοιτάξῃ τὸ γεράκι. Καὶ πάλι κοίταζε τὴν πέρδικα προσεχτικά.

— Καλὰ σᾶς ἔχω τώρα! ἔλεγε χαρούμενη. Τὸ γεράκι νὰ το, εἶν' ἔτοιμο! Κρά! Κρά!

Μὲ τὴ φωνὴ τῆς κίσσας ἡ πέρδικα ξαφνίστηκε.
Εἶδε τὸ γεράκι καὶ τρύπωσε στὰ χαμόκλαδα.

Ἡ κίσσα πῆγαινε νὰ σιάσῃ ἀπὸ τὸ κακὸ της, ἅμα
εἶδε τὸ καλὸ, ποὺ ἔκαμε, κι ἄς μὴν τὸ ἤθελε.

—Σ' ἐμένα χρωστᾶτε τὴ ζωὴ σας! εἶπε στὴν πέρ-
δικα. Νὰ ἔχετε χάρη. Κρά, κρά!

Γύρισε κι εἶδε πάλι τὸ γεράκι. Γελοῦσε γιὰ τὸ
ἔξυπνο κάμωμά της.

—Καλὰ τὴν ἔπαθες καὶ σύ! εἶπε τοῦ γερακιοῦ.
Ἔτσι νὰ ξέρης! Εἶδες τί ἀξίζω ἐγώ; Κρά, κρά!

Τὸ γεράκι δὲν ἤξερε τίποτε ἀπ' αὐτά. Μονάχα
τὴν κίσσα τώρα κοίταζε. Καὶ πρὶν τῆς δώσῃ καιρὸ
νὰ πῇ καὶ πάλι τίποτε, χύθηκε καὶ τὴν ἄρπαξε.

Ἡ κίσσα πιά δὲν εἶπε τίποτε.

Λιοντάρι καὶ λαγός.

Ἐνα λιοντάρι βρῆκε μὲς στὸ δάσος ἓνα λαγὸ πλη-
γωμένο. Τὸν ἄρπαξε καὶ ἦταν ἔτοιμο νὰ τὸν φάῃ.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ὅμως πέρασε ἀπ' ἐμπρός του
ἓνα ἐλάφι. Ἀφῆνει τὸ λαγὸ καὶ τρέχει νὰ πιάσῃ τὸ
ἐλάφι. Ὁ λαγὸς τότε βρῆκε εὐκαιρίαν καὶ, ὅπως μπο-
ροῦσε, τὸ ἔβαλε στὰ πόδια καὶ τρύπωσε μακριά.

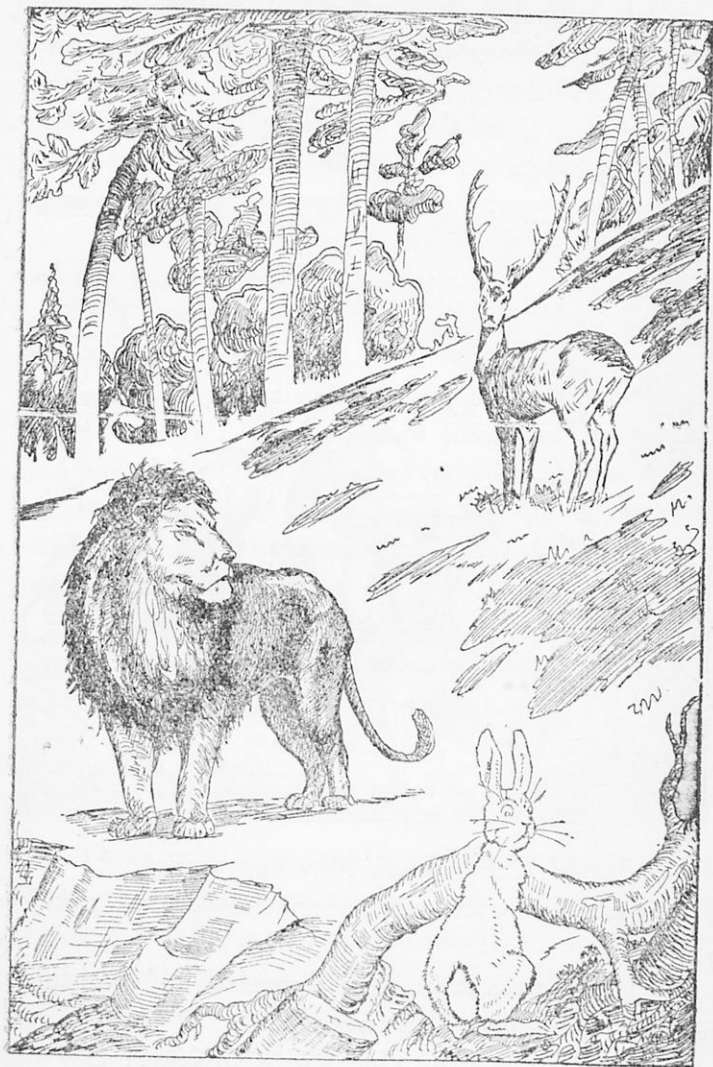
Τὸ λιοντάρι, ἀφοῦ κυνήγησε πολὺ ὥρα τὸ ἐλάφι
καὶ δὲν μπόρεσε νὰ τὸ πιάσῃ, γύρισε πάλι στὸ ἴδιο
μέρος γιὰ νὰ φάῃ τὸ λαγόν. Ἀλλὰ ποῦ λαγός!

—Καλὰ νὰ πάθω, συλλογίστηκε τὸ λιοντάρι, ἀφοῦ
ἄφησα τὸ ἔτοιμο φαγὶ καὶ πῆγα νὰ βρῶ καλύτερο.

Ἀγελάδα, ἀράχνη καὶ μυρμήγκι.

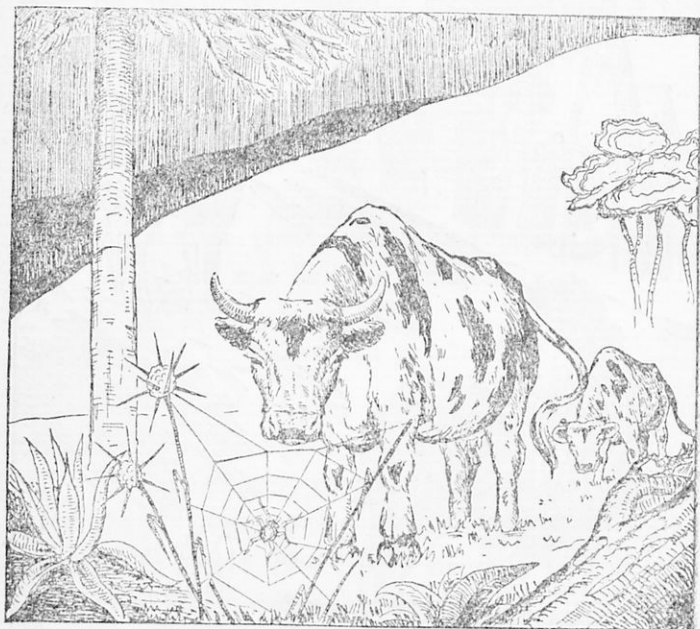
Μία ἀγελάδα μὲ τὸ μοσχαρακὶ της περπατοῦσε
στὸ λιβάδι κι ἔτρωγε.

Τὴν εἶλαν ἀσῆσει νὰ βέσκη ἐλεύθερα γιὰ νὰ κατε-
ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

βάση γάλα, νὰ θρέψῃ τὸ μοσχάράκι τῆς καὶ ὅ,τι περισσέψῃ ἀπὸ τὸ γάλα τῆς νὰ τὸ κάμουν τυρὶ καὶ βούτυρο.

“Ήσυχα ἤσυχα περπατοῦσε καὶ γύριζε κι ἔβλεπε τὸ χαριτωμένο μοσχάράκι τῆς μὲ ἀγάπη καὶ τρυφερότητα σὰν καλὴ μητέρα, ποῦ ἦταν. “Ἐξαφνα ἀκούει κοντά τῆς μέσα ἀπὸ μερικὰ χαμόκλαδα κάποιον, ποῦ τῆς φώναζε.

—“Ε σύ! Στάσου ἐκεῖ. Μὴν προχωρῆς!

Γέρνει κάτω τὸ κεφάλι τῆς καὶ βλέπει μιὰν ἀράχνη.

—Γιατί, παρακαλῶ, νὰ μὴν περάσω ἀπ’ ἐδῶ; ἐρωτᾷ μὲ πολλὴ καλωσύνη ἡ ἀγελάδα.

—Αἰωνίως βόδι θὰ εἶσαι! ἔτσι τὸ θέλω! Δὲν πρέπει νὰ περάσῃς!

Ἡ ἀγελάδα δὲν εἶπε τίποτε. Σήκωσε τὸ κεφάλι τῆς, φώναξε τὸ μοσχάράκι τῆς καὶ πέρασεν καὶ

οἱ δύο χωρὶς νὰ δώσουν προσοχή στὰ λόγια καὶ στὸ θυμὸ τῆς ἀράχνης. Τὸ πανί της, ποὺ εἶχε στήσει ἐκεῖ γιὰ νὰ πιᾶση μικρὰ ἔντομα, εἶχε χαλάσει μὲ τὸ πέρασμα τῆς ἀγελάδας. Λίγο παρακάτω ἡ ἀγελάδα σταμάτησε πάλι. Εἶχε ἀκούσει νὰ τῆς φωνάζουν:

—Καλή μου ἀγελάδα! Μὴν προχωρῆς ἀπ' ἐδῶ, σὲ παρακαλῶ.

Γυρίζει καὶ βλέπει ἓνα μυρμήγκι ἀνεβασμένο ἐπάνω σ' ἓνα χορτάρι, ποὺ τὴν παρακαλοῦσε νὰ μὴν περάσῃ.

—Γιατί νὰ μὴν περάσω ἀπ' ἐδῶ; ἐρωτᾷ ἡ ἀγελάδα.

—Γιατί, ἀποκρίνεται τὸ μυρμήγκι, ἔχω ἐδῶ κάτω τὴ φωλιά μας. Ἐκεῖ εἶναι τὰ μικρά μας καὶ ὅ,τι ἔχομε μαζώνει γιὰ νὰ φᾶμε τὸ χειμῶνα. Ἐπειδὴ δὲν τὸ ξέρεις, μπορεῖ νὰ πατήσης ἐπάνω μὲ τὸ βαρὺ σου πόδι καὶ θὰ μᾶς καταστρέψῃς ὁλότελα. Ἀλλαξε δρόμο, σὲ παρακαλῶ.

—Βέβαια ἔχεις δίκιο, καλὰ ποὺ μοῦ τὸ εἶπες! Καὶ ἡ ἀγελάδα, γεμάτη καλωσύνη, πῆρε τὸ μοσχαρακί της καὶ ἐπέρασαν ἀπ' ἄλλο μέρος.

Ἕνα παιγνίδι.

Τὸ παιγνίδι αὐτὸ τὸ εἶχαν μάθει τὰ παιδιὰ στὸ μάθημα τῆς Ἀριθμητικῆς. Καὶ τώρα τὸ παίζουν στὴν αὐλή, πιὸ ἐλεύθερα καὶ μὲ περισσότερη ζωηρότητα.

Τὰ παιδιὰ, δεκαπέντε τὸ ὅλο, πιάνονται χέρι μὲ χέρι καὶ κάνουν ἓνα κύκλο. Ὁ Πέτρος μπαίνει στὴ μέση καὶ διεθύνει τὸ παιγνίδι:

—Θὰ μετρᾶτε ἓνα ἓνα κατὰ σειρὰ ὥς τὸ ἑκατό. Κάθε φορὰ ὅμως ποὺ θὰ πῶ, ποιοὶ θὰ λαλήσουν, ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ, ποὺ ἔχουν τὸν ἀριθμὸ ποὺ θὰ πῶ,

Θά κάνουν τὴ φωνὴ ἑνὸς ζώου, ὅποια φωνὴ τοὺς ἀρέσει.

Προσοχή: Θά λαλήσουν τὰ τρία: δηλαδή, ὅποιος εἶναι νὰ πῇ τὸ τρία ἢ τὸ ἕξι ἢ τὸ ἐννιά, τόσες φορές τὸ τρία δηλαδή, δὲ θά λήη τὸν ἀριθμὸ, ἀλλὰ θά φωνάξῃ μιὰ φωνή.

Τὸ καταλάβετε;

—Ναί, ἀπαντοῦν τὰ παιδιὰ. Τὸ ξέρομε τὸ παιγνίδι.

Προσοχή τὸ λοιπόν. Ἀρχίζομε· τὰ τρία θά λαλήσουν. Ἐμπρὸς ἄρχισε ἀπὸ τὸ ἓνα, Κώστα.

Τὰ πολλαπλάσια τοῦ τρία, ξαναλέει ὁ Πέτρος· Ἐμπρός!

Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν: Ἐνα, δύο.....

—Τσίου! τσίου! φωνάζει σὰν πουλάκι ἡ Μαρία, ποὺ ἔχει τὸν ἀριθμὸ τρία.

—Τέσσερα! πέντε!

—Γάβ! Γάβ! φωνάζει σὰν μαντρόσκυλος ὁ Τάκης ποὺ εἶχε τὸν ἀριθμὸ ἕξι.

Τὰ παιδιὰ γελοῦν, προσέχουν ὅμως νὰ μὴ χαλάσῃ τὸ παιγνίδι.

—Ἐφτά, ὀχτώ!

—Νιάρ-νιαού! κάνει δυνατὰ ἡ Αἰέλα.

—Δέκα! ἑντεκα!

—Κουκουβάου! Κουκουβάου! κάνει ὁ Τάκης.

—Δεκατρία! Δεκατέσσερα!

—Κουκουρίκο! κάνει τὸ παιδί, ποὺ ἔχει τὸν ἀριθμὸ δεκαπέντε.

Τὰ γέλια ἐξακολουθοῦν ζωηρά, ἐξακολουθεῖ ὅμως καὶ τὸ παιγνίδι.

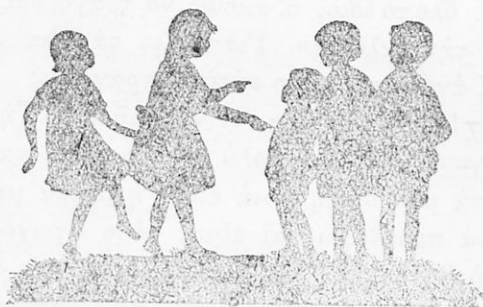
Τὰ παιδιὰ φροντίζουν νὰ μὴν ποῦν τὴν ἴδια φωνὴ ζώου, ποὺ εἶπε ἄλλο παιδί. Καὶ ἅμα ἔχουν ὦρα, ὅπως γίνετα

τὸ ἑννιά, τὸ δέκα, ἔχουν καιρὸ νὰ σκεφτοῦν καὶ νὰ βροῦν τὴ φωνή, ποῦ πρέπει νὰ φωνάξουν. "Όταν ὅμως ὁ ἀριθμὸς εἶναι μικρὸς, ὅπως τὸ τρία, τέσσερα, ἔρχεται ἡ σειρά τους πρὶν νὰ σκεφτοῦν καὶ ν' ἀποφασίσουν, κομπιάζουν καὶ χάνουν στὸ παιγνίδι. Βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὴ γραμμὴ καὶ παίζουν τὰ ἄλλα. "Αμα τὰ παιδιὰ μείνουν δέκα μονάχα, ξαναμπαίνουν ὅλα στὴ γραμμὴ καὶ ξαναρχίζει τὸ παιγνίδι.

Τὰ παιδιὰ βρῆκαν τὸ παιγνίδι αὐτὸ τόσο διασκεδαστικό, ποῦ μόλις μαζευτοῦν πολλὰ ὁμέσως λένε:

— Παιδιὰ νὰ παίξωμε τὰ πολλαπλάσια!

— "Ετσι θὰ μάθω κι ἐγὼ καλὰ τὸν πολλαπλασιασμό, λέει ἡ Σοφούλα, ποῦ δὲν εἶναι πολὺ δυνατὴ στὴν Ἀριθμητική.

‘Ο σακκορράφος.

“Ενας σακκορράφος ὕφαινε τσουβάλια καὶ τραγουδοῦσε καὶ ἔλεγε:

— Μοναχὸς μου τὴν ἔκλεισα.

‘Απὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ αὐτὸ τὸ τραγούδι ἔλεγε.

Μιὰ μέρα πέθανε ὁ ἄνθρωπος.

Ἡ φησιολογήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀκούει πού τραγουδᾷ καὶ λέει ὅλο τὸ ἴδιο τραγούδι καὶ ἀπόρησε.

Ξαναπέρασε τὴ νύχτα· ὁ σακκορράφος ἔκανε νυχτέρι καὶ πάλι τὸ ἴδιο τραγούδι ἔλεγε:

—Μοναχός μου τὴν ἔκλεια.

Δὲ βάσταξε ὁ ἄρχοντας, μπαίνει στὸ ἐργαστήρι τοῦ σακκορράφου καὶ τοῦ λέει:

—Θὰ σὲ ρωτήσω κάτι, τεχνίτη μου, ἀλλὰ θέλω νὰ μοῦ πῆς τὴν ἀλήθεια.

Ὁ σακκορράφος, πού εἶχε προσηκωθῇ, ἅμα εἶδε τὸν ἄρχοντα, τοῦ ἀποκρίθηκε:

—Σὰν τὸ ξέρω, ἄρχοντά μου, βέβαια καὶ θὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια.

Καὶ ὁ ἄρχοντας λέει:

—Μέρα καὶ νύχτα περνῶ ἀπ' ἐδῶ καὶ μονάχα ἓνα τραγούδι, ὅλο τὸ ἴδιο, σ' ἀκούω νὰ τραγουδᾷς: «Μοναχός μου τὴν ἔκλεια». Γιατί ὅλο τὰ ἴδια τραγουδᾷς καὶ γιατί ἀγάπησες μόνο αὐτὸ τὸ τραγούδι;

—Ἀχ! ἄρχοντά μου, τί νὰ σοῦ πῶ! Τὴ φτώχεια μου τραγουδῶ. Εἶμαι πολὺ φτωχός καὶ παρακάλεσα τὸ Θεὸ νὰ μοῦ δείξῃ ποιὰ εἶναι ἡ μοῖρα μου καὶ δὲ μπορῶ νὰ προοδέψω καὶ εἶμαι τόσο φτωχός. Λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ βράδυ, πού παρακάλεσα τὸ Θεό, ἀποκοιμήθηκα καὶ εἶδα στ' ὄνειρό μου, πὼς βρέθηκα σ' ἓνα μέρος, πού εἶχε χιλιάδες βρύσες, πού ἔτρεχαν. Ἄλλη ἔτρεχε σὰν ποταμός, ἄλλη σὰ συνηθισμένη βρύση, ἄλλη ἔτρεχε πολὺ, ἄλλη λίγο· ἄλλη εἶχε πολλοὺς σωλῆνες καὶ ἄλλη ἓνα μονάχα· ἄλλες μόλις ἔσταζαν: στίκ! στίκ! στίκ!

Ἐκεῖ κοντὰ βρέθηκε καὶ ἓνας ἄνθρωπος καὶ τὸν ρωτῶ τί εἶναι οἱ βρύσες αὐτές.

—Εἶναι οἱ μοῖρες τῶν ἀνθρώπων! μοῦ ἀπαντᾷ.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

"Ετσι εἶναι; Καὶ δὲ μοῦ δείχνεις ποιά εἶναι ἡ δική μου ἡ βρύση κι ἡ δική μου μοῖρα;

"Ας εἶναι καλὰ ὁ ἄνθρωπος, μοῦ ἔδειξε τὴ βρύση μου. Σὰν εἶδα, πὺ μόλις ἔσταζε: στίκ! στίκ! στίκ! νόμισα πὺς ἦταν βουλωμένος ὁ σωλῆνας τῆς καὶ βάζω ἓνα ξυλαράκι νὰ τὸν ξεβουλώσω. Σπάζει τὸ ξυλαράκι, μένει μέσα στὸ σωλῆνα καὶ τώρα δὲν ἔσταζε πιά καθόλου. "Εκλεισε, θαρρεῖς, ἡ βρύση γιὰ καλὰ.

Μοναχὸς μου τὴν ἔκλεισα! φώναξα μὲ λαχτάρα καὶ ξύπνησα. Καὶ αὐτὰ τὰ λόγια μου τὰ ἔκανα τραγουδι καὶ τὰ τραγουδῶ τώρα μέρα καὶ νύχτα καὶ κλαίω τὴ μοῖρα μου.

Ὁ ἄρχοντας ἔφυγε χωρὶς νὰ τοῦ πῇ τίποτε. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα τοῦ στέλνει μιὰ καλοψημένη πίττα μ' ἓναν ἄνθρωπό του.

Παίρνει στὰ χέρια του τὴν πίττα ὁ σακκορράφος καὶ λέει μὲ τὸ νοῦ του:

— "Αν φᾶμε ἀπόψε τὴν πίττα αὐτὴ τί θὰ καταλάβωμε; Εἴμαστε πέντε ψυχὲς καὶ δὲ θὰ χορτάσωμε. "Ας τὴ δώσω τοῦ διπλανοῦ μάγερα, θὰ μοῦ δώση μερικὰ ψωμιὰ καὶ λίγα φαγητὰ νὰ περάσωμε δυὸ τρεῖς μέρες τουλάχιστο.

"Ετσι εἶπε κι ἔτσι ἔκανε.

Ὁ μάγερας πῆρε τὴν πίττα, τοῦ ἔδωκε τρία ψωμιὰ καὶ τρία πιάτα φαγητὰ ἀπὸ τὰ περισσευόμενα καὶ ὁ σακκορράφος γύρισε στὴ δουλειὰ του εὐχαριστημένος, πὺ εἶχε φαγητὸ γιὰ τρεῖς μέρες νὰ δώσῃ τῆς γυναῖκας καὶ τῶν παιδιῶν του.

Ὁ μάγερας ὅμως, μόλις ἔκοψε τὴν πίττα, τὴ βρῆκε γεμάτη φλουριά. Τὰ μαζώνει μέσα στὸ μαντίλι του καὶ τρέχει καταχαρούμενος σπίτι του.

Δυὸ μέρες ὕστερα ξαναπερνᾷ ὁ ἄρχοντας ἀπὸ τὸ

ἐργαστήρι τοῦ σακκορράφου κι ἀκούει τὸ ἴδιο τὸ τραγοῦδι.

—Θὰ τὰ βρῆκε λίγα τὰ φλουριά! συλλογίστηκε. Καὶ τὸ βράδυ τοῦ στέλνει πάλι μιὰ παραγεμιστὴ χῆνα.

Πάλι ὁ σακκορράφος δίνει τὴ χῆνα στὸ μάγερα, ποὺ καταχάρηκε ἅμα τὴν εἶδε καὶ τοῦ ἔδωκε διπλά καὶ τρίδιπλα ψωμιὰ καὶ φαγητά.

—Τί νὰ σοῦ πῶ, φίλε μου, λέει ὁ σακκορράφος. Τί νὰ τὴν κάμω τὴ χῆνα αὐτὴ! Σήμερα θὰ τὴ φάμε, αὔριο πάλι θὰ πεινοῦμε. Πάρε τὴν ἐσύ.

Τὴν ἄλλη μέρα ξαναπερνᾷ ὁ ἄρχοντας κι ἀκούει πάλι τὸ ἴδιο τραγοῦδι. Ἀπόρησε, ἀνοίγει τὴ θύρα καὶ μπαίνει:

—Τί κάνεις, μάστορη; τοῦ λέει.

—Τί νὰ κάνω, ἄρχοντά μου. Δουλεύω τὴν τέχνη μου γιὰ νὰ βγάλω τὸ ψωμί μου.

—Πῶς σοῦ φάνηκαν ἡ πίττα κι ἡ χῆνα; ἦταν καλές;

—Ἀχ, ἄρχοντά μου! Τί νὰ μᾶς κάνουν ἐμᾶς, πέντε ψυχὲς μιὰ πίττα καὶ μιὰ χῆνα! Θὰ κουτσοτρώγαμε ἓνα βράδυ καὶ ἓνα μεσημέρι κι ἔπειτα πάλι πεῖνα, χωρὶς χῆνα καὶ πίττα. Τὶς πῆγα τὸ λοιπὸν τοῦ διπλανοῦ μάγερα καὶ μοῦ ἔδωσε φαγιὰ καὶ ψωμιὰ, πᾶν χορτάσαμε κι ἔχομε καὶ γιὰ αὔριο ἀκόμη.

Ἄμα τ' ἄκουσε αὐτὰ ὁ ἄρχοντας εἶπε μὲ τὸ νεῦ του.

—Ἀλήθεια μονάχος του ἔκλεισε τὴ μοῖρα του!

Ἐφυγε καὶ πῆγε στὸ ἀρχοντικό του φωνάζει δυὸ ἀνθρώπους του, τοὺς δίνει ἓνα σακκούλι φλουριά καὶ τοὺς παραγγέλλει:

—Θὰ πᾶτε νὰ φυλάξετε ἔξω ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι τοῦ σακκορράφου τὸ βράδυ. Ἄμα δῆτε πῶς κλείνει τὸ ἐργαστήρι γιὰ νὰ φύγῃ σπίτι του, νὰ τρέξετε μπροστὰ καὶ στὸ γεφύρι ἐπάνω, ἀπ' ὅπου εἶναι ὁ δρόμος.

μος του, θ' αφήστε τὸ σακκούλι μὲ τὰ φλουριά. Θὰ παραμονεύετε καὶ δὲ θ' αφήσετε ἄλλον νὰ πάρῃ τὸ σακκούλι. Ὁ σακκορράφος ὅμως ἄς τὸ πάρῃ. Ἐπειτα ἐλάτε γρήγορα νὰ μοῦ πῆτε τί ἔγινε.

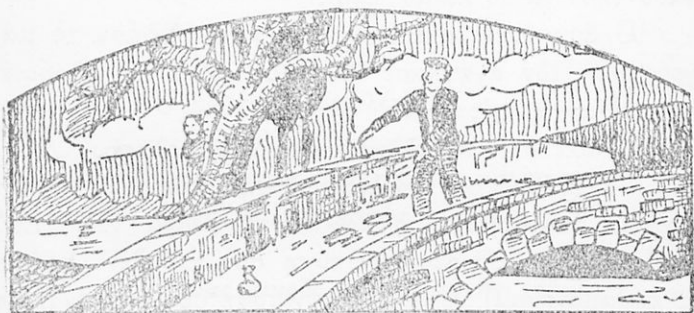
Ἔτσι ἔκαμαν αὐτοὶ καὶ τὸ βράδυ ἔρχονται στὸν ἄρχοντα καὶ τοῦ φέρνουν πίσω τὸ σακκούλι.

—Γιατί τὸ φέρατε πίσω;

—Τί ἔπρεπε νὰ κάνουμε; Νὰ τὸ ἀφήσωμε ἐπάνω στὸ γεφύρι καὶ νὰ γυρίσωμε πίσω;

—Μπᾶ! Τί ἔγινε λοιπόν;

—Νά, τί ἔγινε, ἄρχοντά μου. Κάμαμε ὅ,τι μᾶς εἶ-

πατε ἅμα εἶδαμε τὸ σακκορράφο νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι του γιὰ τὸ σπίτι, τρέξαμε ἐμπρὸς κι ἀφήσαμε τὸ σακκούλι μὲ τὰ φλουριά ἐπάνω στὸ γεφύρι καὶ παραμονεύαμε νὰ ἰδοῦμε τί θὰ γίνῃ. Μόλις πάτησε στὸ γεφύρι ὁ σακκορράφος, σταματᾷ καὶ τὸν ἀκοῦμε νὰ λέῃ: «Τόσα χρόνια περνῶ τὸ γεφύρι αὐτὸ μ' ἀνοιχτὰ μάτια, ἄς τὸ περάσω καὶ μιὰ φορὰ μὲ κλειστά. Θὰ ἰδῶ ἂν μπορέσω νὰ τὸ περάσω, ἢ θὰ πέσω κάτω ἀπὸ τὸ γεφύρι καὶ θὰ σκοτωθῶ, νὰ γλιτώσω τουλάχιστο ἀπὸ τέτοια ζωή!» Καὶ τὸν εἶδαμε, ἄρχοντα, νὰ περνᾷ μὲ κλειστά μάτια, χωρὶς νὰ βλέπῃ τὸ σακκούλι καὶ νὰ φεύγῃ. Τότε τὸ πήραμε κι ἐμεῖς καὶ ὥς τὸ φέραμε.

—'Αληθινὰ μοναχὸς τοῦ κλείνει τὴν τύχη τοῦ!
Εἶπε ὁ ἄρχοντας καὶ τὸ πρῶν φωνάζει τὸ σακκορράφο
καὶ τοῦ λέει:

—Δὲν ἔχεις καθόλου γνώση; Καλὰ! γιὰ τὴν πίττα
καὶ γιὰ τὴ χήνα φέρθηκες γνωστικά καὶ τίς πού-
λησες, γιατί δὲν ἤξερες τί εἶχαν μέσα. Τίς εἶχα παρα-
γεμίσει μὲ φλουριά. Γιατί ὅμως πέρασες τὸ γεφύρι
χτὲς μὲ ασφαλιστὰ μάτια καὶ δὲν εἶδες τὸ σακούλι
μὲ τὰ φλουριά, πού ἔστειλα καὶ τὰ ἔβαλαν ἐκεῖ γιὰ
νὰ τὰ βρῇς καὶ νὰ γίνης πλούσιος;

—Δὲ φταίω ἐγώ, ἄρχοντά μου. Ἡ μοῖρα μου μὲ
σκούνησε νὰ τὸ κάμω ἔτσι.

Ὁ ἄρχοντας ἔστειλε ἔπειτα καὶ φώναξαν τὸ μά-
γερα καὶ τὸν ἀνάγκασε νὰ δώσῃ πίσω τὰ φλουριά,
πού εἶχαν ἡ πίττα καὶ ἡ χήνα.

Ἔδωκε ὅλα τὰ φλουριά στὸ σακκόρραφο.

—Ὁ ἄνθρωπος, τοῦ λέει, μὲ τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὴν
ἐργασία τοῦ ἀνοίγει ἢ κλείνει τὴ μοῖρα τοῦ. Ἐσὺ
μοναχὸς σου ἔκλεισες τὴν τύχη σου καὶ δὲν πρέπει
νὰ παραπονιέσαι. Ἐκλεισες τὴν τύχη σου ἀπὸ ἀνοησία
καὶ νὰ ἐγὼ πού τὴν ἀνοίγω πάλι γιὰ σένα. Ἀλλάξε
κεφάλι καὶ μὲ τὰ φλουριά αὐτὰ κοίτα νὰ κάμῃς κα-
μιὰ δουλειὰ καὶ νὰ μὴν τραγουδᾷς αὐτὸ τὸ τραγούδι.

Ἡ ἀγάπη τῆς δουλειᾶς.

Πάντα στὴ δουλειὰ μ' ἀρέσει
νὰ περνᾷ ὁ καιρὸς γλυκά,
τὸ μικρὸ μας περβολάκι
τὸ ποτίζω ταχτικά!

Τὴν τρελλή μας καρδερίνα
νηστικιά δὲ λησμονῶ,
κι ὅταν ράβει ἡ μητεροῦλα,
τίς βελόνες τῆς περνῶ.

Πότε μελετῶ, καὶ πότε
γράφω γράμμα τῆς γιαγιάς.
Πότε λουλουδάκια κόφτω
νὰ τὰ πᾶω τῆς Παναγιᾶς.

Κι ἡ καλή μας Παναγίτσα
σὰν πλαγιάζω πιά ἀπαλά,
ἔρχεται καὶ μὲ φιλάκια
τὰ ματάκια μου σφαλᾷ.

Ὁ πατέρας λέει λόγο,
καὶ σωστὸ καὶ γνωστικό:
"Ὅποιος μιὰ δουλειὰ δὲν κάνει,
συνηθίζει στὸ κακό.

"Ενας μικρὸς βιοπαλαιστής.

- Νὰ τὰ λουστράρω, κύριε;
- Ποιὸς νὰ ἐμπιστευτῇ ἓνα νήπιο;
- Μὰ ξέρεις ἐσὺ νὰ λουστράρης;
- Θὰ ἰδῇτε, κύριε, τί ὥραῖα, πὺ ξέρω.
- Τέλος πάντων..... Ἐμπρός!

Τὸ νήπιο τοποθέτησε τὸ καινούριο κασελάκι του
ἔβγαλε τίς σχεδὸν ἀμεταχείριστες βοῦρτσες του, ξε-
βούλωσε τὸ ἀμεταχείριστο ἀκόμη μπουκαλάκι τοῦ
βερνικιοῦ του καὶ ἄρχισε τὴ δουλειά του, μὲ μιὰ εὐсу-
νειδησίᾳ μοναδική καὶ μὲ ἀρκετὴ τέχνη.

- 'Απὸ πότε μπῆκες στὴ δουλειά;
- 'Απὸ σήμερα τὸ πρωί, κύριε. Ἀλλὰ ἔμαθα πρῶτα.

— Παιὸς σ' ἔμαθε;
— Ἐνα παιδί, πατριώτης μου, λίγο μεγαλύτερος ἀπὸ μένα.

— Ἀπὸ ποῦ εἶσαι;

— Ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο.

— Ἐχεις πατέρα;

— Ὁχι.

— Μάνα;

— Ὁχι.

— Ἀδέρφια, συγγενεῖς;

— Κανένα, κύριε. Χάθηκαν ὅλοι. Μοναχὸς μου εἶμαι.

— Ποῦ μένεις;

— Σὲ μιὰ πατριώτισσά μας, ποὺ ἤρθαμε μαζὶ ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο. Στὴν Κοκκινιά καθόμαστε.

— Ἔτσι σὲ κρατᾷ ἡ πατριώτισσά σου;

— Ὁχι, κύριε! Πλερώνω πέντε δραχμὲς τὴν ἡμέρα, καὶ τρώγω τὸ βράδυ καὶ κοιμοῦμαι. Πρὶν ἔκανα θελήματα, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔβγαζα τὸ τάλληρο. Ἐγίνα, λοιπὸν λοῦστρος.

— Πόσα βγάζεις τώρα;

— Σήμερα ἔβγαλα ἑπτὰ δραχμὲς. Θὰ πληρώσω τὶς πέντε, θὰ μοῦ μείνουν δύο.

— Γιατί εἶναι ξεσκισμένο τὸ πουκάμισό σου;

— Μοῦ τὸ ἔσκισαν οἱ ἄλλοι λοῦστροι τοῦ Φαλήρου, γιατί δὲ θέλουν νὰ δουλεύω. Θὰ με διώξουν, λένε. Εἶπαν στὸν ἀστυφύλακα νὰ με διώξη.

— Γιατί θὰ σὲ διώξη;

— Γιατί δὲν ἔχω, λέει, ἄδεια.

— Καὶ γιατί δὲν βγάζεις ἄδεια;

— Μοῦ χρειάζεται ἓνα εἰκοσιπεντάριχο, κύριε, γιὰ τὴν ἄδεια. Δὲν τὸ ἔχω νὰ τὸ δώσω. Ἀμα μαζέψω, θὰ τὴ βγάλω.

—'Αν σὲ διώξουν ὅμως;.....

Μεγάλο πρόβλημα εἶχε νὰ λύσῃ τὸ νήπιο.

—Νὰ σοῦ τὸ δώσω ἐγώ..... τοῦ εἶπεν ὁ κύριος,
ποῦ τοῦ εἶχε συμπληρώσει τὸ γυάλισμα.

—Καὶ πῶς θὰ σᾶς τὸ δώσω πίσω;

—Δὲ θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσης. Φτάνει νὰ βγάλῃς
τὴν ἄδεια.

Ὁ κύριος ἔβγαλε ἓνα εἰκοσιπεντάρικο καὶ τὸν
ἔδωκε στὸ νήπιο, ποῦ εὐχαρίστησε βιαστικὰ καὶ ξα-
φανίστηκε μὲ πηδῆματα μικροῦ κατσικιού.

—Τὸ κασελάκι σου, μικρέ.

—Θὰ γυρίσω κύριε.

Ὕστερα ἀπὸ ἓνα τέταρτο γύρισε μὲ ἓνα χαρτί
στὸ χέρι του.

—Ἡ ἄδεια, κύριε. Τὴν ἔβγαλα.

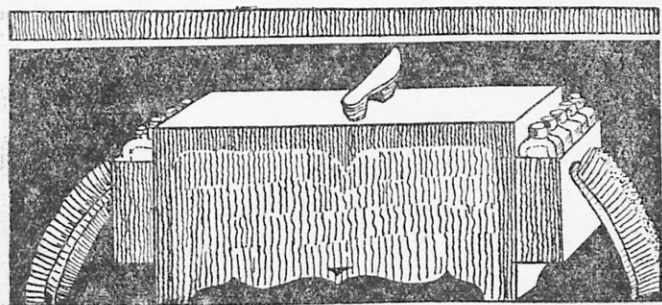
—Μπράβο σου! Εἶσαι τίμιο παιδί καὶ θὰ προκό-
ψῃς.

Τὸ νήπιο, σήκωσε δακρυσμένα τὰ ματάκια του
πρὸς τὸν εὐεργέτη του.

—Ἐγώ, κύριε, δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὸ ξεπλερώσω.

—Ὁ Θεός.....

Καὶ ἀπομακρύνθηκε σφουγγίζοντας τὰ μάτια του...

Ἀλυκές.

Εἶχε ξεσπάσει ἄγρια θαλασσοταραχὴ κάτω στὸ λιμάνι. Ἡ θάλασσα ἀγριεμένη ἔρριχνε θεόρατα κύματα ἐπάνω στὸ περιγιάλι καὶ τὰ νερά προχωροῦσαν βαθιά μέσα στὴ στεριά. Ποτὲ δὲ θυμόνταν ἄλλοτε νὰ ἔγινε τόσο δυνατὴ τρικυμία στὸ λιμανάκι τοῦ χωριοῦ.

Ὁ Φάρος, ποὺ ἦταν χτισμένος ἐπάνω σ' ἓνα βράχο, κινδύνεψε νὰ γκρεμιστῇ ἐκεῖνο τὸ βράδυ· τὰ κύματα τὸν ἔδερναν ἀλύπητα καὶ τὰ νερά καὶ οἱ ἀφρο-
τους πετιόνταν ψηλά, τόσο ποὺ κάποτε κάποτε σκέπαζαν καὶ τὸ κρύσταλλο τοῦ Φάρου, τὸ ἀμάτι τοῦ Δράκου», ὅπως τὸ ἔλεγαν οἱ χωριανοί.

Κι ἀληθινὰ ἦταν μάτι τοῦ Δράκου· τὸ διάκριναν ἀπὸ μακριὰ οἱ ναυτικοί, ποὺ τὸ ἔβλεπαν καὶ τοὺς φαινόταν, ἔτσι ποὺ τὸ ἄνοιγε καὶ ἔκλεινε, σὰν νὰ τοὺς ἔγνεφε νὰ πᾶνε κοντά του καὶ νὰ μποῦν στὸ λιμανάκι μέσα, νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἐκείνη τὴ φορὰ ὅμως καὶ στὸ λιμάνι ἂν ἔμπαιναν τὰ καράβια, δὲ θὰ γλίτωναν ἀπὸ τὴ θαλασσοταραχὴ. Κι ἐκεῖ μέσα τὰ κύματα ἔμπαιναν μανιασμένα καὶ ὀρμητικὰ καὶ ξέσπαζαν στὸ ἀκρογιάλι καὶ τὸ πλημμύριζαν. Καὶ ὅπως ἔπεφταν ἐπάνω στὸ Φάρο, νόμιζες, πὼς προσπαθοῦσαν νὰ τὸν σβήσουν, γιὰ νὰ μὴ ξεγελαστῇ κανένα καράβι καὶ ἀνωφέλευτα μπῇ στὸ λιμάνι, ὅπου θὰ κινδύνευε τόσο, ὅσο καὶ ἔξω στὸ πέλαγος.

Τὴν ἄλλη μέρα, Σάββατο, ἡ θαλασσοταραχὴ κάπως λιγότεψε. Τὴν Κυριακὴ ὅμως, χαρὰ Θεοῦ! Ἡ τρικυμία εἶχε πάψει καὶ στὸ λιμάνι ἡ γαλήνη βασίλευε.

Ἀπὸ τὸ λιμάνι ὡς τὸ χωριὸ ἐπάνω ἦταν μισὴ ὥρα δρόμος. Μαθεύτηκε στὸ χωριό, ὅτι μεγάλη τρικυμία εἶχε ξεσπάσει στὸ λιμάνι, κι ὅτι ἓνα μικρὸ κα-
Φηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ραβάκι είχε μπῆ τὴν νύχτα στὸ λιμάνι, ἀφοῦ λίγο ἔλειψε νὰ βουλιάξῃ καὶ νὰ σπάσῃ στὸ βράχο.

Τρία παιδιὰ τοῦ σχολείου, ὁ Πάνος, ὁ Δημήτρης καὶ ὁ Μάνθος, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπόλυση τῆς Ἐκκλησίας, ἀποφάσισαν τὸ ἀπομεσήμερο νὰ κατεβοῦν στὸ λιμάνι, νὰ ἰδοῦν τί ζημιὲς ἔκαμε ἡ τρικυμία. Καὶ μόλις ἔφαγαν, ξεκίνησαν βιαστικὰ γιὰ τὸ λιμάνι.

Ἀμα ἔφτασαν στὸ γιὰλὸ δυσκολεύτηκαν νὰ τὸν γνωρίσουν. Ὅλα τὰ χαλίκια του καὶ ἡ ἀμμουδιὰ εἶχαν ριχτῇ, σὰν νὰ εἶχαν σκουπιστῇ μὲ μιὰ μεγάλη θεόρατη σκούπα, πολὺ μέσα στὴ στεριά. Καὶ πίσω ἀπὸ τὴ νέα γραμμὴ, ποὺ σχηματίζαν τώρα τὰ χαλίκια, ἔβλεπαν τὰ παιδιὰ μικρὲς λίμνες ἀπὸ τὸ ἀρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας. Σὲ μερικὰ μέρη, ἔβλεπαν στρωμένο κάτι ἄσπρο καὶ σταχτί, σὰν πλάκα, ποὺ σιέπαζε τὸ χῶμα.

—Τί εἶναι αὐτό; εἶπε ὁ Πάνος κι ἔσκυψε νὰ παρατηρήσῃ ἀπὸ κοντὰ τὴν πλάκα, ποὺ γυάλιζε στὶς θερμὲς ἀχτῖνες τοῦ ἡλίου.

—Εἶναι ἀλάτι! φώναξε ὁ Μάνθος, ποὺ τὸ εἶχε παρατηρήσῃ ἀπὸ κοντὰ.

Τὰ τρία παιδιὰ ἔξυσαν λίγο τὴν πλάκα καὶ δοκίμασαν. Ἦταν ἀληθινὰ μιὰ μεγάλη πλάκα ἀπὸ ἀλάτι.

—Ἡ θάλασσα θὰ ἔρριξε τὰ νερά της ὡς ἐδῶ, ξεράθηκαν τὰ νερά ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἔγιναν ἀτμός κι ἔμεινε τὸ ἀλάτι της, εἶπε ὁ Πάνος.

—Καὶ ἔτσι ἔγινε μιὰ ἀλυκὴ! εἶπε ὁ Δημήτρης.

—Ἀλυκὴ; ρώτησαν τὰ ἄλλα παιδιὰ.

—Ναί, ἀλυκὴ. Ἔτσι μοῦ τὸ εἶπε ὁ πατέρας, ποὺ εἶναι ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι, εἶπε ὁ Δημήτρης. Ἐκεῖ ἔχουν ἀλυκὲς καὶ βγάζουν ἀλάτι πολὺ.

—Σοῦ εἶπε ὁ πατέρας σου πῶς τὸ βγάζουν;

—Καὶ βράζουν. Να, οὕτως ἔγινε ἐδῶ. Πάλιν δὲ ἐπά-

νω κάτω, ὅπως ἔγινε ἐδῶ. Ἔχουν σκαμμένους μεγά-
λους λάκκους, τὶς δεξαμενές, τὶς γεμίζουν ἀπὸ θα-
λάσσης καὶ ὁ ἥλιος ἐξατμίζει τὸ νερὸ· ἀφοῦ ἐξατμισθῇ
κάμποσο, ἀφήνουν τὸ νερὸ ποὺ μένει νὰ χυθῇ μέσα
σὲ μεγάλους λάκκους μὲ λίγο βάθος. Αὐτοὶ οἱ λάκ-
κοι ὀνομάζονται τηγάνια.

—Καὶ τηγανίζουν ἐκεῖ τὸ νερό; ρώτησε γελώντας
ὁ Πάνος.

—Εἶναι σὰν νὰ τὸ τηγανίζουν ἡ φωτιά ὅμως ἀντὶ νὰ εἶναι ἀπὸ κάτω, εἶναι ἀπ' ἐπάνω εἶναι ὁ ἥλιος. Ἐτσι τὸ νερὸ ἐξατμίζεται καὶ γίνεται πιὸ πηχτό. Ἐπειτα τὸ ἀφήνουν τὸ νερὸ νὰ τρέξη σὲ ἄλλο πιὸ ρηχὰ τηγάνια. Ἐκεῖ πιά ἐξατμίζεται ὅλο τὸ νερὸ καὶ μένει κάτω στὸν πάτο τοῦ τηγανιοῦ τὸ ἀλάτι. Τὸ μαζώνουν τότε σὲ σωροὺς καὶ τὸ παίρνουν καὶ μᾶς τὸ πουλοῦν. Καμιά φορά, ἀν φοβοῦνται μὴ γίνη βροχὴ καὶ τὸ λειώσῃ, σκεπάζουν μὲ κεραμίδια τοὺς σωροὺς. Αὐτὰ μοῦ διηγήθηκε ὁ πατέρας μου.

—Ξέρετε τί λέω ἐγώ; εἶπε ὁ Μάνθος· νὰ κάνω-
με ἐδῶ μιὰν ἀλυκὴ κι ἐμεῖς νὰ παίρνωμε ἀλάτι καὶ νὰ
μὴν ἔχωμε ἀνάγκη ν' ἀγοράζωμε.

—'Αφῆσε τὰ ἄστεϊα, εἶπε ὁ Δημήτρης. Χρειάζεται πολὺς τόπος γιὰ ἀλυκὴ καὶ πολὺς κόπος γιὰ ἀλάτι. Ἀπὸ ἑκατὸ ὀκτάδες θαλασσινὸ νερό, μόλις δυόμιση ὥς τρεῖς ὀκτάδες ἀλάτι μπορούμε νὰ πάρουμε ἐκεῖνο ὅχι τόσο καθαρὸ, ὅπως αὐτὸ ποὺ βρίσκομε στὴν ἀγορά!

—Δὲν ἀφήνομε τὴν ἄλυσκὴν ἐδῶ καὶ τὸ ἄλατι καὶ νὰ πᾶμε νὰ ἰδοῦμε ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ καράβι, ποῦ εἶναι ἀραγμένο κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά; εἶπε ὁ Πάνος.

Τα παιδιά προχώρησαν στο καράβι. Τήν ώρα που έφταναν αντίκρου του κάποιου με μια μικρή βάρικα. Ήβγαινε από το καράβι ο Υπουργός της Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

"Αμα εἶδε τὰ τρία παιδιὰ νὰ κοιτάζουν μὲ περιέργεια τὸ καράβι του, μόλις πάτησε στὴ στεριά, ρώτησε:

—Τί θέλετε, παιδιά; Τί κοιτάζετε τὸ καράβι;

—Δικό σας εἶναι;

—Ναί, εἶμαι καραβοκύρης του καὶ καπετάνιος. Θέλετε τίποτε;

—Θὰ ὑποφέρατε πολὺ ἀπὸ τὴν τρικυμία; ρώτησε δειλὰ ὁ Δημήτρης.

—Καὶ βέβαια. Λίγο ἔλειψε νὰ βουλιάξῃ τὸ καράβι μας καὶ νὰ πνιγώμαστε ὅλοι. Ἄν δὲν κάναμε ἀβαρία, θὰ χανόμασταν.

—Ἀβαρία; εἶπε μὲ ἀπορία τοῦ ὁ Πάνος.

—Ναί, ἀβαρία. Ρίξαμε ὅλο τὸ φορτίο μας στὴ θάλασσα.

—Καὶ τί φορτίο εἶχατε;

—Ἀλάτι ἀπὸ τὴ Λέσβο. Μιτυληνιὸς εἶμαι.

Τὰ παιδιὰ κοιτάχτηκαν ἀναμεταξύ τους. Θυμήθηκαν τὴν ἀλυκίη τους.

Ὁ καπετάνιος ἐξακολούθησε.

—Ἄς εἶναι καλὰ ὁ "Αἰ-Νικόλας! εἶπε καὶ ἔκαμε τὸ σταυρό του. Φτηνὰ τὴ γλιτώσαμε! Ὅσο γιὰ τὸ ἀλάτι, ἡ θάλασσα μᾶς τὸ ἔδωσε, ἡ θάλασσα μᾶς τὸ πῆρε. Θὰ ἀρμύρισε λιγάκι παραπάνω ἐκεῖ ποῦ τὸ ρίξαμε, εἶπε γελώντας, ἀλλὰ θὰ τῆς τὸ πάρουμε πίσω.

—Νά, ἐκεῖ κάτω μαζώχτηκε ἀρκετὸ ἀλάτι, ἀπὸ τὴν τρικυμία, εἶπε ὁ Δημήτρης. Δὲν τὸ παίρνετε;

Ὁ καπετάνιος γέλασε μὲ τὴν καρδιά του.

—Βέβαια θὰ ἔγινε ἐκεῖ καμιὰ μικρὴ ἀλυκίη, εἶπε. Ἀλλὰ τὸ ἀλάτι πρέπει νὰ περνᾷ ἀπὸ δεξαμενὴ σὲ δεξαμενὴ καὶ ἀπὸ τηγάνι σὲ τηγάνι γιὰ νὰ καθαριστῇ. Ἐπειτα θέλει πολλὲς γυναικες νὰ τὸ μαζώνουν σὲ σωράς. Παλαιοὶ ἀνθρώποι τοῦτο ἔκαναν σὲ

ζεμπίλια. Ἀκόμη γιὰ νὰ τὸ μεταφέρουν ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρῃ τῆς ἄλυκῆς, ὡς ἐκεῖ ποῦ θὰ τὸ φορτώσουν στὰ καράβια, θέλει κι ἓνα μικρὸ σιδηρόδρομο, ἀπὸ βαγονάκια, ποῦ μπορεῖ καὶ νὰ τὰ σπρώχνουν ἄνθρωποι ἐπάνω στὶς σιδηρογραμμὲς ἢ καὶ νὰ τὰ σέρνουν ζῶα. Καὶ τί δὲ θέλει ἀκόμη; Ὡς καὶ μηχανή, ὅπου νὰ ἀδειάζωνται τὰ βαγονάκια καὶ ἀπ' ἐκεῖνη νὰ χύνεται μὲ σωλῆνες σὰν νερὸ μέσα στὸ καράβι. Καὶ γιὰ νὰ γεμίση τὸ καραβάκι αὐτό, ποῦ βλέπετε, θέλει χιλιάδες ὀκάδες ἁλάτι. Πόσο εἶναι τὸ ἁλάτι ποῦ μοῦ εἶπατε;

— Οὐτε δέκα ὀκάδες! ἀπάντησε ὁ Δημήτρης.

— Τὸ βλέπετε;

— Καὶ πόσο ἁλάτι βγάζουν οἱ ἄλυκὲς στὴ Λέσβο;

— Ἐ, εἶπε μὲ περηφάνεια ὁ καπετάνιος. Τουλάχιστο ἕξι ὡς ἑπτὰ ἑκατομμύρια ὀκάδες τὸ χρόνο!

Τὰ παιδιὰ τὸ ἄκουσαν μὲ ἀπορία τους. Ἐπτὰ ἑκατομμύρια ὀκάδες!

— Καὶ βγάζουν καὶ σὲ ἄλλα μέρη τόσο ἁλάτι;

— Περισσότερο ἀπὸ τὴ Λέσβο ὄχι. Ἀλλὰ βγάζουν πολὺ. Στὴ Λευκάδα βγάζουν οἱ ἄλυκὲς τῆς ὡς ἕξι ἑκατομμύρια ὀκάδες τὸ χρόνο. Τὰ δυὸ αὐτὰ νησιά, τὸ ἓνα στὸ Αἰγαῖο καὶ τὸ ἄλλο στὸ Ἴόνιο δίνουν τόσο, ἁλάτι, ὅσο δίνουν περίπου ὅλες οἱ ἄλλες ἄλυκὲς μας.

— Καὶ ποῦ ἄλλοι ὑπάρχουν ἄλυκὲς; ρώτησε ὁ Δημήτρης, ποῦ νόμιζε ὅτι οἱ ἄλυκὲς τοῦ Μεσολογγοῦ θὰ ἦταν οἱ μεγαλύτερες.

— Στὴν Τουρλίδα ποῦ βγάζουν ἁλάτι ὡς 4 ἑκατομμύρια ὀκάδες. Στὴν Ἀνάβυσσο βγάζουν παραπάνω ἀπὸ 3 ἑκατομμύρια. Ἐπειτα ἔχουν ἄλυκὲς καὶ στὴ Σάμο, ποῦ βγάζουν ἓνα ὡς ἐνάμισυ ἑκατομμύριο καὶ σὲ πολλὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, στὴ Μακεδονία καὶ στὴν Ἡπειρο, ποῦ δίνει καθεμιὰ ἄλυκὴ τὸ πολὺ ὡς ἓνα ἑκατομμύριο.

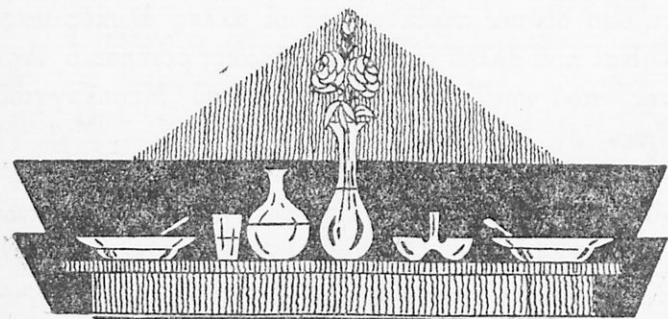
—Καὶ ξοδεύομε ὅλο αὐτὸ τὸ ἀλάτι καὶ τὰ ἑκατομμύρια τίς ὀκιάδες; ρώτησε ὁ Μάνθος.

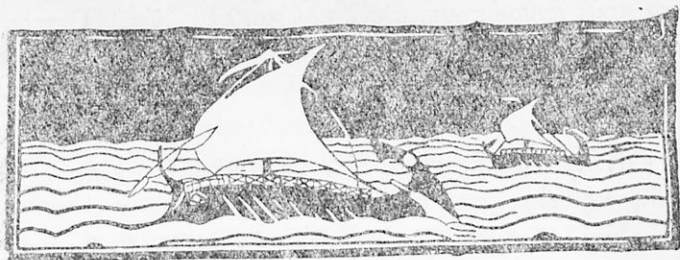
—Ἄλλοτε ἡ γῶρα μας δὲν ἔβγαζε τόσο ἀλάτι, ὅσο μᾶς χρειαζόταν καὶ φέρναμε ἀπ' ἔξω ἔπως ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία. Τώρα ὅμως οἱ ἀλυκὲς μας βγάζουν ὅσο ἀλάτι μᾶς χρειάζεται. Περισσεύει μάλιστα καὶ ἀριστὸ καὶ τὸ στέλνομε στὶς ἄλλες γῶρες, ὅπου δὲν ἔχουν.

Σᾶς στενοχώρεσα μὲ τὴν πολυλογία μου, εἶπε τελευταῖα ὁ καπετάνιος. Μὰ ξέρετε εἶναι δουλειά μου τὸ ἀλάτι καὶ εὐχαριστιέται κανένας νὰ μιλήῃ γιὰ τὴ δουλειά του.

—Ἀπεναντίας! εἶπαν τὰ παιδιὰ. Σᾶς εὐχαριστοῦμε πολὺ, γιατί μᾶς μάθατε τόσα πράγματα καὶ μᾶς συγχωρεῖτε, πού σᾶς βαρύνουμε μὲ τόσες ἐρωτήσεις.

Τὰ τρία παιδιὰ ἀποχαιρέτισαν τὸν καπετάνιο καὶ ὅταν σὲ λίγο γιὰ νὰ γυρίσουν στὸ χωριὸ πέρασαν ἀπὸ τίς «ἀλυκὲς» ὅπως ὠνόμασαν τὸ μέρος, πού βρῆκαν τὸ ἀλάτι, ἔσπασαν τὴν πλάκα καὶ πῆραν μερικὰ κομμάτια, πού θὰ τὰ ἔδειχναν στοὺς ἄλλους μαθητὲς καὶ θὰ διηγόνταν τί τοὺς εἶχε πῆ κι ὁ καπετάνιος.

Πῶς σώθηκε ὁ Ἀρίονας.

Εἶχαν ἀριθμητικὴ στὴν τετάρτη τάξη. Κόντευε νὰ τελειώσῃ πιά τὸ μάθημα, καὶ τὰ παιδιὰ ἦταν πολὺ κουρασμένα. Ὁ Γεώργιος μάλιστα, ποὺ δὲν τοῦ ἄρεσε καὶ πολὺ ἡ ἀριθμητικὴ ἄρχισε νὰ χασμουριέται.

Ξαφνικά, ἀπ' τὸ διπλανὸ δωμάτιο τῆς πέμπτης τάξης, ἄρχισε σιγανὰ ἓνα τραγουδάκι. Ὁ Δάσκαλος τὸ συνώδευε μὲ τὸ βιολί του. Τὸ τραγούδι λίγο-λίγο ζώηρευε καὶ χαιρόταν κανεὶς ν' ἀκούῃ τίς δροσερὲς παιδικὲς φωνὲς καὶ τὴ γλυκιὰ μελωδίᾳ τοῦ βιολιοῦ.

Ἡ ἀριθμητικὴ τῆς τετάρτης εἶχε τελειώσει καὶ τὰ παιδιὰ, ὅσο νὰ χτυπήσῃ τὸ κουδούνι, ἄκουαν τὸ ὁμορφο τραγουδάκι. Ἀλλὰ δὲν ἦταν πιά τὰ ἴδια παιδιὰ τῆς τετάρτης κάποιο θαῦμα ἔγινε ἐκεῖ μέσα. Οὔτε κουρασμένα πρόσωπα ἔβλεπε κανεὶς πιά οὔτε στενοχώρια γιὰ τὴν ἄργητα τοῦ κουδουνιοῦ. "Ὡς κι ὁ Γεώργιος ἔπαψε νὰ χασμουριέται..... Μιά νέα ζωὴ γέμισε τὴν τάξη. Τὰ μάτια τῶν παιδιῶν λαμποκοποῦσαν καὶ χαρὰ σκορπίστηκε παντοῦ.

—Τί ὠραῖα! εἶπε ὁ Κώστας.

—Ἀλήθεια, παιδιὰ μου, πολὺ ὠραῖα εἶναι, ἀπάντησε ὁ Δάσκαλος. Βλέπετε, μονομιᾶς καὶ τὸ σῶμα μας ξεκουράστηκε κι ἡ ψυχὴ μας ἔγινε χαρούμενη. Αὕτῃ τῇ χάρῃ ἔχει ἡ μουσικὴ. Καὶ δὲ συγκινεῖ μ•

νάχα τούς ανθρώπους, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ζῶα. Ὑστερα, στήν ἐκθεση, θὰ σᾶς διηγηθῶ μιὰ ὁμορφη ἱστορία γιὰ τὴ δύναμη τῆς μουσικῆς.

—Κάτι θὰ μᾶς πῆτε γιὰ τὴ μουσική, εἶπαν τὰ παιδιὰ τὴν ὥρα, ποὺ εἶχαν ἐκθεση.

—Ναί, παιδιὰ μου, ἀκούστε τὴν ἀκόλουθη ἱστορία.

Κάποτε στήν Κόρινθο ἦταν βασιλιάς ὁ Περίανδρος, ἓνας ἀπὸ τούς ἐφτά σοφοὺς τῆς πατρίδας μας. Μαζί του ἔζησε πολὺν καιρὸ ὁ ποιητὴς καὶ μουσικὸς Ἀρίονας. Ὁ Ἀρίονας εἶχε ταξιδέψει στήν Ἰταλία, ὅπου ἦταν πολλὲς πόλεις ἐλληνικές. Γι' αὐτὸ καὶ τὴν ἔλεγαν Μεγάλῃ Ἑλλάδα. Ὑστερ' ἀπὸ κάμποσον καιρὸ μπῆκε σ' ἓνα πλοῖο, γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃ στήν Κόρινθο.

Στὸ δρόμο οἱ ναῦτες ἀποφάσισαν νὰ τοῦ πάρουν τὰ χρήματα καὶ νὰ τὸν ρίξουν στὴ θάλασσα. Ὁ Ἀρίονας τοὺς εἶδε νὰ κρυφομιλοῦν καὶ κατάλαβε τὸ σκοπὸ τους. Σὲ λίγο δυὸ ναῦτες τὸν πλησίασαν.

Ὁ ἓνας εἶχε τὰ χέρια πίσω του καὶ βαστοῦσε ἓνα σκοινί. Ὁ ἄλλος τοῦ πῆρε ὅλα τὰ χρήματά του. Τὸν ἄρπαξαν ἔπειτα νὰ τὸν ρίξουν στὴ θάλασσα.

—Ἀφῆστε με τουλάχιστο, τοὺς εἶπε, νὰ παίξω τὴ λύρα μου καὶ νὰ προσευχηθῶ. Ἐπειτα μὲ ρίχνετε.

Τί εἶχαν νὰ χάσουν; Τὸν ἄφησαν.

Ὁ Ἀρίονας πῆρε τὴ λύρα του, τραβήχτηκε στήν πρύμη τοῦ καραβιοῦ, κι ἄρχισε νὰ παίξῃ τὰ πιὸ γλυκὰ τραγούδια, ποὺ ἤξερε. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ ἓνα κοπάδι δελφίνια βγῆκε στήν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας πηδοῦσαν κι ἔκαναν χίλια παιχνίδια, χαρούμενα κι εὐτυχισμένα. Ποῦ νὰ ξανακούσουν τέτοια μουσική στ' ἄρμυρά νερά, ποὺ ζοῦσαν;

Τὰ δελφίνια δὲν ξεμάκραιναν. Περικύκλωσαν τὸ καράβι καὶ ταξίδευαν μαζί του. Κι ὁ Ἀρίονας, χωρὶς

νά τὸν προφτάσουν οἱ ναῦτες, ρίχτηκε στὴ θάλασσα μονάχος του καὶ κολυμποῦσε δίπλα στὰ δελφίνια. Σὲ λίγη ὥρα ὅμως κουράστηκε κι ἔμεινε πίσω ἀπ' αὐτά. Καὶ τότε τὰ εὐγενικὰ ζῶα τὸν πῆραν καβάλα καὶ τὸν ἔβγαλαν, χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε, στὸ ἀκρωτήριο Ταινάρο. Ἀπὸ κεῖ πῆγε ὁ Ἀρίονας πεζὸς στὴν Κόρινθο.

Τὸ πρῶτο πλοῖο εἶχε φτάσει πολὺ πρωτύτερα στὴν Κόρινθο. Ὁ Περίανδρος, ποὺ περίμενε τὸ φίλο του, ρώτησε τοὺς ναῦτες τί ἀπόγινε. Κι ἐκεῖνοι τοῦ εἶπαν, πὼς εἶναι καλά, ἀλλὰ προτίμησε νὰ μείνῃ λίγο ἀκόμη στὴν Ἰταλία. Ποῦ νὰ φανταστοῦν, πὼς ὁ Ἀρίονας ἦταν ζωντανός! Σὰ γύρισε ὅμως ἀργότερα κι αὐτὸς στὴν Κόρινθο, πλήρωσαν πολὺ ἀκριβὰ τὸ ἐγκλημά τους.

ᾠδα τρικυμίας.

Μαῦρα τὰ βουνά,
καταχνιὰ τὰ θάφτει
θύελλα περνᾷ

Ἄνεμος φυσᾷ,
τὸ καλύβι τρίζει,
ὁ γιάλος λυσσᾷ,

καὶ θρονεῖ καὶ ἀσπράττει κυματίζει, ἀφορίζει.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Γλάρος πού περνᾷ,
ψάρια νὰ γυρεύῃ,
βάρκα στ' ἀνοιχτά!
Ναύτης κινδυνεύει!

Ἡ Ταναγραία κούκλα.

τὰ 457 π.Χ. τὸν καιρό, πού πο-
λεμοῦσαν οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τοὺς
Σπαρτιάτες, ζοῦσε στὴν Τανάγρα
τῆς Βοιωτίας ὁ γλύπτης Ἑρμογέ-
νης. Τὸ σπιτάκι του, μὲ τοὺς ζω-
γραφισμένους τοίχους, ἦταν στὴν
ἄκρῃ τῆς πόλης.

Ὁ Ἑρμογένης ζοῦσε ἀπὸ τὰ πῆ-
λινα ἀγαλματάκια, πού ἔφτιανε. Ἦταν τόσο ὕμωρφα καὶ
λεπτοκαμωμένα, ὥστε οἱ ἀγοραστὲς μάλωναν μεταξὺ
τοὺς ποιὸς νὰ τὰ πρωταγοράσῃ. Τ' ἀγαλματάκια αὐτὰ
παρίσταναν ἄντρες, γυναῖκες, κοπέλες, στρατιῶτες,
δούλους, μάγειρους, παραμάνες, ὅλο τὸν κόσμον. Καὶ
καθένας ἤθελε νὰ στολίσῃ τὸ σπίτι του μ' ἓνα ἀπ' αὐτά.

Κάποτε, ὅταν ὁ γλύπτης ἐργαζόταν στὸ κατώφλι
τοῦ σπιτιοῦ του, τὰ παιδιὰ μαζεῦονταν γύρω του. Τὰ
τραβοῦσαν ἐκεῖ τὰ πῆλινα κούκλάκια, πού τόσο τε-
χνικὰ ἔφτιανε ὁ Ἑρμογένης. Τὸν κοίταζαν μὲ περιέρ-
γεια, πῶς ζύμωνε τὸ κοκκινόχρωμα, πῶς μὲ ἓνα ξυλα-
ράκι χάραζε τὰ πρόσωπα καὶ πῶς σιγὰ σιγὰ ξεχώριζε
τὸ μέτωπο ἢ ἡ μύτη. Πόση χαρὰ ζωγραφιζόταν στὸ
πρόσωπο τῶν παιδιῶν, ὅταν ὁ Ἑρμογένης ἄρχιζε νὰ
ζωγραφίῃ τὴν κούκλας του κι ὕστερα ἀπὸ λίγες πινε-
λιὰς παρουσιαζόταν ἓνα κόκκινο στοματάκι, μαῦρα
ματάκια καὶ ξανθὰ μαλλιάκια. Τὸ καθένα παιδάκι ἤθελε
μιὰ τέτοια κούκλα. Ὁ Ἑρμογένης ἔφτιασε καὶ ἓνα
παιδάκι μὲ ἓνα κόκκινο στοματάκι, μαῦρα ματάκια καὶ
ξανθὰ μαλλιάκια. Τὸ καθένα παιδάκι ἤθελε
μιὰ τέτοια κούκλα.

τῇ γεμάτῃ πόθο ματιά τῶν παιδιῶν τῆς γειτονίᾳς καὶ τοὺς ἔλεγε :

— Ζητήστε λεφτὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς σας· ἡ κούκλα δὲν ἔχει ἀκριβὰ· μόνο δέκα ὀβολοὺς ἔχει.

Ἀντικρὺ στὸ σπίτι του καθόταν μιὰ φτωγὴ χήρα, τόσο φτωγὴ, ποὺ κάποτε δὲν εἶχε οὔτε ψωμί. Μὰ δὲν πονοῦσε τόσο γιὰ τὸν ἑαυτὴ της ὅσο γιὰ τὸ μονάκριβο κοριτσάκι της, ἐννιά χρόνων. Τὸ κοριτσάκι ὅμως δὲν παραπονιόταν. Φρόνιμο, ὑπάκουο, λεπτοκαμωμένο, λάτρευε τὴ μανούλα του καὶ πάντα χαίδευόταν κοντὰ της. Τὸ ἔλεγαν Ἀμπελίδα.

Ἡ Ἀμπελίδα δὲν εἶχε καμιὰ κούκλα. Ποῦ νὰ βρῇ τοὺς δέκα ὀβολοὺς ! Μὲ τόσους ὀβολοὺς ἡ μανούλα της μπορούσε νὰ ζήσει ὀλόκληρες πέντε μέρες. Κι οὔτε λόγο ἔκανε στὴ μανούλα της ἡ Ἀμπελίδα γιὰ κούκλα. Μόλις ὅμως ἔβλεπε τὸν Ἑρμογένη νὰ δουλεύῃ στὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ του, ἔτρεχε ἀμέσως, καθόταν κοντὰ του καὶ δὲν ξεκολλοῦσε τὰ μάτια της ἀπ' τὴς χαριτωμένες κούκλιδες.

Μιὰν ὁμορφὴ αὐγὴ ἡ ἥσυχη πόλη τῆς Τανάγρας, ξύπνησε ἀπὸ τὴς σάλπιγγες. Εἶχε ἔρθει ὁ στρατὸς τῶν Ἀθηναίων γεμίζοντας τὴν πλατεῖα καὶ τὸ θέατρο. Οἱ στρατιῶτες φώναζαν στοὺς πολῖτες :

— Δὲν ἤρθαμε νὰ κάνουμε κακὸ σὲ σᾶς, ἀλλὰ γιὰ νὰ περιμένουμε τοὺς Σπαρτιᾶτες, ποὺ γυρίζουν ἐδῶ στὰ περίχωρα, καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς νὰ τοὺς συντρίψουμε.

Ἡσυχασμένοι οἱ Ταναγραῖοι βγήκαν ἀπὸ τὰ σπίτια τους γιὰ νὰ ἰδοῦν τοὺς στρατιῶτες. Ὁ Ἑρμογένης, ὅπως πάντα, δούλευε στὴν πόρτα του. Κι ἡ Ἀμπελίδα βρισκόταν κοντὰ του. Ὁ Ἑρμογένης κρατοῦσε στὰ χέρια του μιὰ πανέμορφη κούκλα. Τῆς ἔκανε τὸ φόρεμα θαλασσί, τὸ κεφαλάκι της τὸ στόλισε

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μέ πράσινα φυλλαράκια καὶ στὰ χέρια της φόρεσε χρυσὰ βραχιόλια.

—Τί ἀριστούργημα! τοῦ λέει ἡ Ἀμπελίδα. Ὡ! ἂν ἦταν δική μου! ὀλάκερη μέρα θὰ τὴν κρατοῦσα στὴν ἀγκαλιά μου, θὰ τὴ χαϊδεύα, θὰ τὴ νανούριζα καὶ θὰ τὴ φύλαγα ὥς νὰ πεθάνω.....

—Δὲ βαριέσαι!.... τῆς λέει ὁ Ἑρμογένης. Θά-
κανες ὅ,τι κάνουν ὅλα τὰ παιδιά.Θὰ τὴν ἔσπαζες πολὺ γρήγορα.

Ξαφνικά, ἀκούστηκαν φωνές:

—Στὰ σπίτια σας! γλήγορα στὰ σπίτια σας! Οἱ Σπαρτιᾶτες! Οἱ Σπαρτιᾶτες!

Οἱ Ταναγραῖοι κλείστηκαν στὰ σπίτια τους. Τὰ βέλη σφύριζαν ἀκατάπαυτα. Παντοῦ πετοῦσαν πέτρες. Μιὰ πέτρα χτύπησε κατάστηθα τὴν Ἀμπελίδα καὶ τὴν ἔρριξε χάμου.

Ἡ μανούλα της ἔσκυψε, τὴ σήκωσε, τὴν πῆρε στὴν ἀγκαλιά της κι ἔτρεξε μὲ ὅση δύναμη εἶχε στὸ σπίτι της.

Σὲ λίγες ὥρες ἀπλώθηκε καὶ πάλι ἡσυχία στὴν πόλη. Οἱ δυὸ στρατοὶ βγῆκαν ἔξω στὸν κάμπο νὰ πολεμήσουν. Ὁ κόσμος βγῆκε στίς ἐργασίες του. Βγῆκε κι ὁ Ἑρμογένης στὸ δρόμο.

Ξαφνικά, βλέπει τὴ μητέρα τῆς Ἀμπελίδας νὰ ἔρχεται τόσο λυπημένη, ποὺ ἡ καρδιά του χτύπησε δυνατά.

—Γείτονα, τοῦ λέει, ἡ κόρη μου πεθαίνει.

—Πῶς μπορεῖ νὰ γίνη αὐτό; ἀπαντᾷ ὁ Ἑρμογένης: ἐμεῖς μιλούσαμε μαζί τὸ πρωὶ σ' αὐτὴ τὴ θέση!

—Πεθαίνει! ξανάειπε ἡ δυστυχημένη γυναῖκα: μιὰ πέτρα τὴ χτύπησε κατάστηθα. Καὶ μοῦ ζητᾷ κλαίοντας τὴν κούκλα μὲ τὸ θαλασσί τὸ φόρεμα. Δὲ μπορῶ νὰ σοῦ τὴν πλερώσω. Δάνεισέ μου τὴν ὅσο νά.....

Πολὺ γρήγορα θὰ τὴν πτόωσιν τίς.

- Περίμενε λίγο, θά ἔρθω κι ἐγὼ μαζί σου.

Ἡ Ἀμπελιδα ἦταν ξαπλωμένη στὸ φτωχικὸ τῆς κρεβάτι. Σὰν εἶδε νὰ μπαίνει ἡ μανούλα τῆς κι ὁ Ἑρμογένης, ἓνα χαμόγελο φώτισε τὸ ὠχρὸ πρόσωπό τῆς.

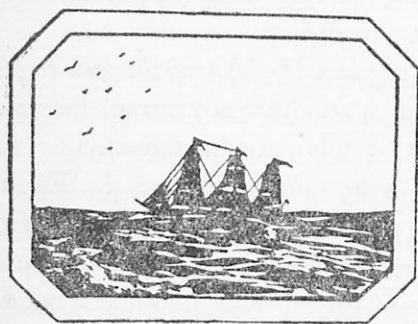
— Ποῦ εἶναι; ρώτησε.

— Ἐδῶ, ἀποκρίθηκε ὁ Ἑρμογένης, μὲ πνιγμένη φωνή. Τὰ δάκρυα δὲν τὸν ἄφηναν νὰ μιλήσῃ. Ἔβαλε τὴν κούκλα στὰ γόνατα τῆς ὀρφανῆς.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ! ψιθύρισε ἡ Ἀμπελιδα. Τώρα εἶμαι εὐτυχισμένη· ἡ κούκλα θά μοῦ σώσῃ τὴ ζωή.

Οἱ θεοὶ λυπήθηκαν τὴν πικραμένη χήρα, καὶ τὸ κοριτσάκι τῆς σιγὰ σιγὰ πῆρε τὸ καλύτερο. Ἐξῆσε πολλὰ χρόνια ἀκόμα. Ἀλλὰ ποτὲ δὲ χωρίστηκε ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη τῆς κούκλα. Κι ὅταν πέθανε τὴ θάψανε μαζί μ' αὐτή.

Πολλὰ χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε. Δὲν εἶναι ὅμως πολὺς καιρὸς ποὺ ἓνας σοφὸς βρῆκε στὰ ἐρείπια τῆς Τανάγρας μιὰ κούκλα τόσο ὁμορφη, ὅσο ἦταν τὸν καιρὸ, ποὺ βγῆκε ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Ἑρμογένη. Καὶ τώρα στὸ μουσεῖο τῶν Ἀθηνῶν μὲ καμάρι δείχνουν στοὺς ἐπισκέπτες τὴν Ταναγραία κούκλα.

Τὸ εὐλογημένο καράβι

— Ποῦ πᾶς καραβάκι
μὲ τέτοιον καιρὸ;
Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα,
δὲν τὴ φοβᾶσαι;
Ἀνέμοι σφυρίζουν
καὶ πέφτει νερό....
Ποῦ πᾶς καραβάκι
μὲ τέτοιον καιρὸ;

— Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.

Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Βοριάδες, νοτιάδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φτάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο πανί.

—Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύχτα καρτέρι,
ἐπάνω σου ἂν πέση τὸ κῦμα θεριῶ
καὶ πάρη τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη;
Ποῦ πᾶς караβάκι μὲ τέτοιον καιρό;

—Ψηλά στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, ποὺ ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία.
Ὁρθὸς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία.

Χριστὸς ἀνέστη!

Γιατί ὁ ἀέρας εἶναι πιὸ ζεστὸς καὶ ἥσυχος ἀπόψε;
Γιατί τ' ἀνθισμένα δέντρα μοσκοβολοῦν πιὸ πολὺ;

Γιατί λάμπουν πιὸ πολὺ τ' ἀστέρια στὸν οὐρανό;
Γιατί ὅλη ἡ πλάση εἶναι χαρούμενη; Γιατί ἡ καρδιά
μας γιομίζει ἀπὸ χαρά;

Ἀκοῦστε γιατί γίνονται ὅλ' αὐτά:

Χριστὸς Ἀνέστη! Χριστὸς ἀνέστη! φωνάζουν γλυκὰ
οἱ καμπάνες, ποὺ σημαίνουν.

Χριστὸς ἀνέστη! μουρμουρίζουν τὰ ποταμάκια,
κατεβαίνοντας ἀπ' τὸ βουνό, γιὰ νὰ ποτίσουν τὸν
κάμπο.

Χριστὸς ἀνέστη! ψέλνουν τὰ αἰώνια φῶτα τοῦ
γαλανοῦ οὐρανοῦ.

Χριστὸς ἀνέστη! τραγουδεῖ τὸ χελιδόνι, ποὺ γυρί-
ζοντας ἀπ' τὸ Νότο, ἔφερε τὴν ἀνοιξή μ' ὅλα τὰ καλά
της!

Στις φροντίδες γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τῆς Πασχαλιᾶς
ξεχώριζε τ' ἀρχοντόσπιτο τῆς κυοῖας Ἑλένης. Τί ἐτοι-
ψήφισποήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μασίες μεγάλες, πού ἔκανε! Ζύμωνε καὶ-ξαναζύμωνε ἄφθονα τσουρέκια καὶ τὰ ἔστελνε στὸ φούρνο. Καὶ πάλι τῆς φαινόταν λίγα κι ἔστελνε κι ἄλλα. Ἐπειτα ἄρχισαν τὰ γλυκίσματα· λογιῶν λογιῶν γλυκίσματα· καὶ κρασί καὶ φρούτα ἄφθονα. Κι ὀλόκληρα κοφίνια κόκκινα αὐγά. Πέντε ἄρνιά ἦταν δεμένα στὴν αὐλή της.

—Καλέ, κυρά Λένη, τῆς λέει μιὰ γειτόνισσα, γάμο θὰ κάμετε ἢ Λαμπρή;

—Λαμπρή, κυρά μου, Λαμπρή θὰ κάμωμε. Ἀλλὰ πρέπει νὰ γιορτάσουν τὴ Λαμπρὴ κι οἱ «δυστυχισμένοι», πού εἶναι κλεισμένοι στὴ φυλακὴ.

Καὶ πραγματικά· ἡ περισσότερὴ ἐτοιμασία τῆς καλῆς ἀρχόντισσας ἦταν γι' αὐτούς. Καὶ δὲ γινόταν πρώτη φορὰ αὐτό. Ἡ εὐγενικὴ γυναῖκα ὅλη τὴ ζωὴ της ἀφωσιώθηκε σ' αὐτούς. Ὅλο καὶ τοὺς θυμόταν.

Δὲν ξέταζε τί ἔγκλημα ἔκανε ὁ καθένας τους, μεγάλο ἢ μικρό. Κοίταζε μόνο τὴ δυστυχία τους καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὴ γλυκάνη μὲ τὴν καλωσύνη της. Οὔτε φυλακισμένους δὲν τοὺς ἔλεγε· νόμιζε πὼς μ' αὐτὸ τοὺς ντρόπιαζε. Καὶ τοὺς ἔλεγε πάντα «δυστυχισμένους». Κι αὐτοὶ τὴν ἔλεγαν μητέρα τους.

—Ἄν στενέψη ὁ Παράδεισος, ἔλεγαν, καὶ χωρεῖ ἓναν ἄνθρωπο μονάχα, πρέπει νὰ μπῇ σ' αὐτὸν αὐτὴ ἡ ἅγια γυναῖκα.

Ἀπ' ὅλα τὰ σπίτια ξεκινοῦν τώρα γιὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ὅλοι οἱ δρόμοι γεμίζουν ἀπὸ νέους καὶ γέροντες, ἄντρες καὶ γυναῖκες, παιδιά καὶ κοριτσάκια χαρούμενα. Οἱ μεγάλοι κρατοῦν κεράκια γιὰ νὰ βλέπουν στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας, καὶ τὰ παιδάκια χρωματιστὰ φαναράκια. Τ' ἀηδόνια κρυμμένα στὰ πυκνά

κλαδιά, γεμίζουν τὸν ἀέρα μὲ τὸ μελωδικὸ τραγούδι τους. Κι ἀπὸ μακριὰ φτάνει ἡ βαριά καὶ γλυκιὰ φωνὴ τῆς καμπάνας. Τί ὕμνοφο νυχτιά!

Ἡ ἐκκλησία γέμισε πιά. Οἱ παπάδες μὲ τὰ χρυσὰ τους ἄμφια βγαίνουν στὴν Ὁραία Πύλη. Γιά μιὰ στιγμὴ ὅλα τὰ κερὰ σβήνουν καὶ μόνο τὸ ἀχνὸ φῶς τῶν καντιλιῶν ἀπομένει. Ὁ γεροντότερος παπὰς πηγαίνει στὸ καντίλι, ποὺ καίει στὴν Ἀγία Τράπεζα καὶ ἀνάβει τὴ λαμπάδα του. Ξαναβγαίνει στὴν Ὁραία Πύλη καὶ μὲ τὴν τρεμουλιαστὴ φωνή του ψέλνει:

—Δεῦτε λάβετε φῶς!.....

Καὶ δίνει φῶς πρῶτα στοὺς ἄλλους παπάδες καὶ ὕστερα σ' ὅλους τοὺς χριστιανοὺς καὶ ὅλη ἡ ἐκκλησία λαμποκοπᾷ. Καὶ φαντάζουν τώρα πιὸ πολὺ οἱ χρυσὲς φορεσιῆς τῶν παπάδων.

Ξεκινοῦν αὐτοὶ μπροστὰ μὲ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ὁ κόσμος τοὺς ἀκολουθεῖ. Βγαίνουν στὴν πλατεῖα τῆς ἐκκλησιᾶς νὰ κάνουν τὴν Ἀνάστασι. Οἱ πικράδες καὶ οἱ ψάλτες ἀνεβαίνουν στὴν ἐξέδρα.

Κάποια στιγμὴ χτυπᾷ τὸ μεγάλο ὥρολόγι τῆς ἐκκλησιᾶς μεσάνυχτα. Ὁλος ὁ κόσμος νιώθει τὴν καρδιά του νὰ χτυπᾷ δυνατά. Οὔτε ἀνασασμὸς δὲν ἀκούεται. Ὁ Γερόπαπας καὶ πάλι μὲ τὴν τρεμουλιαστὴ φωνή του διαβάζει τὸ Εὐαγγέλιο. Ὅταν τελείωσε, πῆρε τὸ θυμιατό, λιβάνισε τὴν εἰκόνα καὶ τὸ Εὐαγγέλιο, ὕψωσε τὸ γέρικο κορμί του καὶ ἔψαλε:

—Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.....

Χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση σκορπίστηκε παντοῦ. Οἱ καμπάνες χτυποῦν χαρμόсуна.

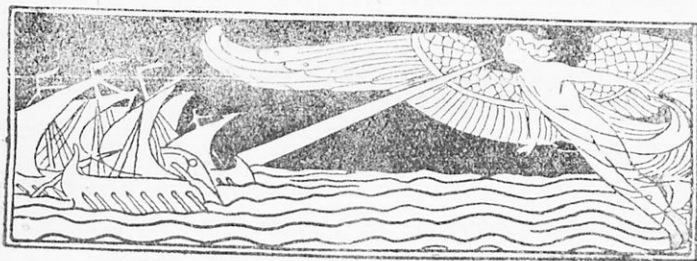
Οἱ ἄλλοι παπάδες ξαναλένε τό: «Χριστὸς Ἀνέστη» τὸ λένε καὶ οἱ ψάλτες, τὸ ψέλνει καὶ ὅλος ὁ κόσμος μαζί, ἀνεβοκατεβάζοντας χαρούμενα τὶς λαμπάδες.

Κι ὕστερα, μὲ τὶς λαμπάδες ἀναμμένες, σκορπί-

ζουνε στους δρόμους γυρίζοντας στά σπίτια τους κάνουν ένα στυρό στήν εξώπορτα με τόν καπνό τῆς λαμπάδας, ανάβουν τὸ καντήλι ἀπ' τὸ φῶς τῆς κι ὕστερα τὴ στένουν στὸ πασχαλινὸ τραπέζι δίπλα στά κόκκινα αὐγά καὶ τὰ καλοψημένα τὰ τσουρέκια.

Ψάλλουν ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ : «Χριστὸς Ἀνέστη» κι ἀρχίζουν τὸ φαγοπῆτι τῆς Λαμπρῆς.

Εὐλογημένη Πασχαλιά! Στὸν ἐρχομὸ σου ὅλος ὁ κόσμος, μικροὶ καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ φτωχοὶ γίνονται χαρούμενοι κι εὐτυχισμένοι.

Ὁ μπάρμπα Στέλιος ὁ φαράς.

μπάρμπα Στέλιος ὁ ψεῖρας καθόταν σ' ἓνα σπιτάκι ποὺ ἦταν γτισμένο κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά. Οὔτε σπιτί ἦταν, οὔτε καλύβα· ἔτσι, ἓνα καλυβόσπιτο. Ὁ μπάρμπα Στέλιος καὶ ἡ γυναῖκα του, μὲ μερικά ξύλα χοντρά, μὲ κάμποσα καλάμια καὶ μὲ λάσπη ἔφτιασαν μόνοι τὸ σπιτάκι τους, σάν τὰ χελιδόνια. Καὶ μόνο ἓνας μαραγκὸς χρειάστηκε καμιά δυὸ μέρες στὸ τέλος, γιὰ νὰ ταιριάξῃ τὴ σκεπή.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐκεῖ λοιπὸν ἔζησαν χρόνια πολλά· ἀπόχτησαν καὶ παιδιὰ, ἀλλὰ τοὺς τὰ πῆρε ὁ Χάρος. Ἐνα μόνον γλίτωσε ἀπ' τὰ νύχια του, ἀλλὰ καὶ κεῖνο τὸ πῆρε ἡ ξενιτεία. Δέκα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε, ποὺ ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀμερική, καὶ οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόαση. Ζῆ; Πέθανε; Κανέννας δὲν ἔξερε.

Μοναχικὸ κι ἔρημο στέκεται κάτω στὴν ἀκρογιαλιά τὸ σπιτάκι τοῦ μπάρμπα Στέλιου. Ἐμπρὸς του ἔχει τὸ ἀπέραντο πέλαγο, πίσω του τὸν ἀμμουδερὸ κάμφο μὲ σκοῖνα κι ἀρμύρες. Οὔτε σπίτι κοντά, οὔτε καλύβια, οὔτε σαλάγισμα προβάτων, οὔτε φωνὴ ζευγολάτῃ, οὔτε γάβγισμα σκύλου, οὔτε λάλημα πετεινοῦ. Ἀπέραντὴ μοναξιά!

Μόνον, ὅταν ὁ μανιασμένος βοριάς φυσᾷ ἀπὸ τὸ πέλαγο, βουίζουν οἱ ἀρμύρες, βουίζουν τὰ σκοῖνα σπάζουν ἄγρια τὰ κύματα καὶ σειέται συθέμελα τὸ σπιτάκι τοῦ μπάρμπα Στέλιου.

Ὅσος ὅμως θόρυβος καὶ κακὸ κι ἂν γινόταν ἔξω, μέσα στὸ σπιτάκι τοῦ ψαρᾶ βασίλευε αἰώνια γαλήνη. Μύγα νὰ πετοῦσε θ' ἀκούοταν. Ὁ μπάρμπα Στέλιος κι ἡ γυναῖκα του σχεδὸν ποτὲ δὲ μιλοῦσαν. Ὅχι γιατί ἦταν μαλωμένοι ἴσια ἴσια ποὺ ἦταν πολὺ ἀγαπημένοι. Ποτὲ τοὺς δὲ γκρίνιαζαν. Ἀλλὰ τὴν ἀγάπη τοὺς τὴν ἔδειχναν ὅχι μὲ λόγια, ἀλλὰ μὲ ἔργα.

Ὅταν μαγεύρουν κρέας—πρᾶμα πολὺ σπάνιο—ἡ γριά Στέλιαινα ἔβανε τὰ καλύτερα κομμάτια στὸ πιάτο τοῦ μπάρμπα Στέλιου. Ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξη, τὰ ἔβανε στὸ πιάτο τῆς γυναίκας του κι ἐκείνη τὰ δέχεται χωρὶς νὰ πῇ τίποτε.

Κάθε πρωὶ ξεσυνερίζονταν ποῖος θὰ σηκωθῇ νωρύτερα, νὰ ψῆσῃ καφὲ καὶ γιὰ τοὺς δύο. Ὁ μπάρμπα Στέλιος, ὅση φτώχεια κι ἂν εἶχε, δὲν ἄφηνε ποτὲ τὴ γριά του χωρὶς καφὲ καὶ ζάχαρη, χωρὶς ποπούτσια

χωρίς τσεμπέρι. Κι ἔτσι ζοῦσαν τὰ δυὸ γεροντάκια ἀγαπημένα κι ἀμίλητα. Αἰώνια τὴν ἴδια σκέψη εἶχαν κι οἱ δυὸ τὴ σκέψη τοῦ παιδιοῦ τους, ποῦ τὸ πῆρε ἡ ξενιτειά· ποτὲ ὅμως δὲν ἔκαναν ὁμιλία γι' αὐτό. Δὲν ἤθελε ὁ ἓνας νὰ ματώνη τὴν πληγὴ τοῦ ἄλλου.

Δίπλα στὸ σπιτάκι τοῦ μπάρμπα Στέλιου, ἦταν ἀκουμπισμένη ἡ καλύβα τῆς βαρκούλας του· ἔμοιαζε σὰν παιδάκι ἀκουμπισμένο στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας του.

Ὅταν ὁ καιρὸς ἦταν καλός, ὁ μπάρμπα Στέλιος ψάρευε, ἔβανε τὰ ψάρια στὸ πανέρι του καὶ τὰ πηγαινε στὴ χώρα. Μὲ τὰ λεφτά, ποῦ ἔπαιρνε, ἔβανε πάλι στὸ πανέρι καφὲ καὶ ζάχαρη, ἓνα πακέτο καπνὸ, ἓνα ψωμί, μιὰ μποτίλια τῆς μισῆς ὀκάς μὲ λάδι, ἄλλη μιὰ μὲ κρασί, κι ἄλλα μικροψώνια τοῦ σπιτιοῦ. Τί ἥσυχη κι ὁμορφὴ ζωή!

Ὅταν ὅμως ὁ μπάρμπα Στέλιος, ἔβλεπε μακριὰ στὸ πέλαγο νὰ ἔρχεται ὁ μανιασμένος ὁ βοριάς καβάλα στὰ μαῦρα κύματα, ἔσερνε μὲ τὴ γριά του τὴ βάρκα ἔξω καὶ τὴν ἔκλεινε στὴν καλύβα τῆς.

Ἐκεῖνες οἱ μέρες τοῦ βοριά, ἦταν ἡμέρες σαρακοστῆς γιὰ τὸ γεροντικὸ ἀντρώγυνο. Τὸ πανέρι δὲν πηγαινε πιά στὴ χώρα μὲ ψάρια, οὔτ' ἐρχόταν φορτωμένο ψώνια.

Τότε ψάρευε στὸ χέρσο κάμπο ἡ γριά Στέλιαινα ἄγρια ραδίκια.

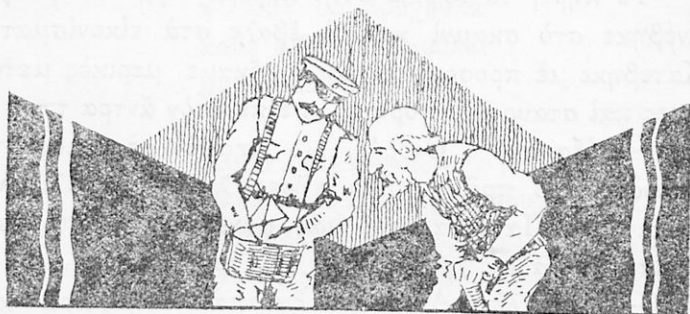
Ἐναν καιρὸ ὁ βοριάς κράτησε πολὺ. Ἑβδομάδες ὁλόκληρες φυσοῦσε. Ἡ σαρακοστὴ γινόταν πιὸ σκληρή. Τὰ γεροντάκια νήστευαν καὶ τὸ λάδι. Στὸ τέλος ἔλειψε κι ὁ καπνὸς τοῦ μπάρμπα Στέλιου. Ὅλα αὐτὰ κάπως ὑποφέρονταν. Ἀμα ὅμως ἔλειψε κι ὁ καφὲς καὶ ἡ ζάχαρη τῆς γριάς Στέλιαινας, ὁ γέρος ἔνοιωσε βαθιὰ ἀπελπισία. Τοῦ φαινόταν ἡ θάλασσα μαύρη κι ὁ οὐρανὸς σκοτεινός.

Ἡ γριά τὸν λυπήθηκε. Ἀνοιξε τὴν κασέλα της, ξεδίπλωσε ἓνα κουρέλι κι ἔβαλε στὸ χέρι τοῦ μπάρμπα Στέλιου ἓνα πεντόδραχμο.

— Πάρε το, τοῦ εἶπε. Τὰ μάζευα πεντάρια, πεντάρια.... Πήγαινε ν' ἀγοράσης καπνό.

Ἐλαμψε ἀμέσως τὸ πρόσωπο τοῦ μπάρμπα Στέλιου. Ἀμα τραβήχτηκε πὺς πέρα ἢ γριά, αὐτὸς μурμουρίσε: «Ναί, δὲ θ' ἀγοράσω καπνό..... Θ' ἀγοράσω πρῶτα πρῶτα καφέ καὶ ζάχαρη, ἔπειτα λάδι, κι ἂν περισσέψουν λεφτά, θὰ πάρω καὶ καπνό».

Ἀργήσε πολὺ νὰ γυρίσῃ ἀπὸ τῆ χώρα ὁ μπάρμπα

Στέλιος. Πέρασε τὸ μεσημέρι, ἤρθε τὸ δειλινό, κι αὐτὸς ἀκόμα νὰ ἔρθῃ. Ἡ γριά στενοχωριόταν. Δὲν ξανάγινε ποτὲ αὐτό. Μὴν ἔπαθε τίποτε τάχα;

Τὸ βραδινὸ ἀνοιξε τὴν πόρτα ὁ μπάρμπα Στέλιος καὶ πέταξε ἐπάνω στὸ ξύλινο κρεβάτι ἓνα σωρὸ ὠραῖα ψώνια. Ἡ γριά μὲ γουρλωμένα μάτια, κοίταζε πότε τὰ ψώνια καὶ πότε τὸν ἄντρα της. Τέλος, ὁ γέρος ἀνοιξε τὸ στόμα του.

— Ὁ γιός μας.....ἔστειλε γράμμα.....μὲ λεφτά..... μοῦ τὰ ἔδωσε ὁ ταχυδρόμος.....νὰ τὸ γράμμα.

Κι ἔβγαιναν σφιχτὲς οἱ λέξεις ἀπὸ τὸ στόμα του, σὰν νὰ εἶχε ξεσυνηθίσει τόσα χρόνια νὰ μιλῇ.

—Ο γιός μας!... γράμμα.. λεφτά.. φώναξε βρα-
χνά ή γριά Στέλιαινα κι έμεινε με άνοιχτό στόμα.

—Διάβασε τὸ γράμμα ὁ μπακάλης ὁ Θανάσης...
«Εστειλε πεντακόσιες δραχμές... Δὲν ἔγραφε τόσα χρό-
νια, γιατί δὲν εἶχε λεφτά νὰ μᾶς στείλῃ. Τώρα θὰ μᾶς
στέλνῃ ταχτικά... Εἶναι καλὰ...

Ἀνάσανε βαθιὰ ὁ μπάρμπα Στέλιος, σὰν νὰ πέρασε
μεγάλο ἀνήφορο. Τόσο εἶχε ξεσυνηθίσει νὰ μιλᾷ.

—Σοῦ πῆρα ἐδῶ, ἐξακολούθησε, παπούτσια, γιατί
δὲν εἶχες, καφέ, ζάχαρη, κρέας καὶ καπνὸ δικό μου.

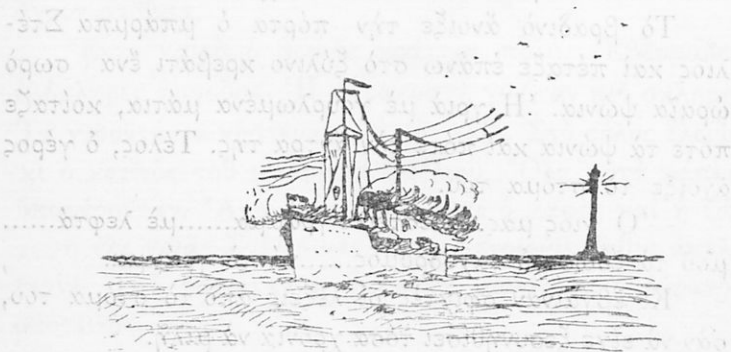
—Δός μου τὸ γράμμα!

Τὸ πῆρε, τὸ ἔσφιξε στὴν καρδιά της, τὸ φίλησε
ἀνέβηκε στὸ σκαμνὶ καὶ τὸ ἔβαλε στὰ εἰκονίσματα.
Κατέβηκε μὲ προσοχὴ κι ἀφοῦ ἔκαμε μερικὲς μετὰ-
νοιες καὶ σταυροῦς, γύρισε κι εἶπε στὸν ἄντρα της:

—Δόξα σοι ὁ Θεός!..... Λησμόνησες ὅμως τὸ
σπουδαιότερο πρᾶμα. Δὲν πῆρες λιβάνι νὰ λιβανί-
σωμε τὴν Παναγία, ποὺ μᾶς φανέρωσε τὸ γιό μας,
ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια, ποὺ τὴν παρακαλοῦσα.

—Σωστά λές! Αὔριο θὰ ξαναπάω στὴ χώρα καὶ
θὰ πάρω λιβάνι κι ὅ,τι ἄλλο θέλεις. Εἴμαστε πλούσιοι.

Κι ἓνα χαμόγελο φώτισε τὸ πρόσωπο τοῦ μπαρμπα
Στέλιου τοῦ ψαρᾶ, ποὺ εἶχε χρόνια νὰ τὸ ἰδῇ ἡ γριά του.

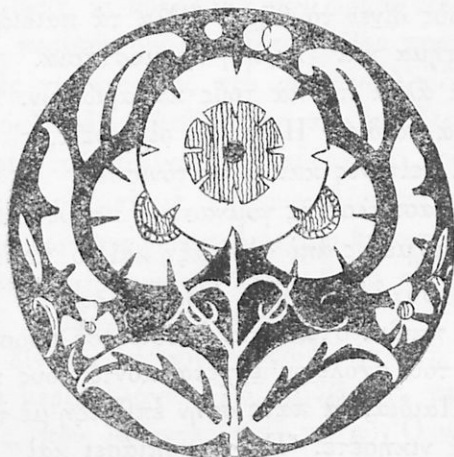
Ἡ γιορτὴ τῆς μάνας.

Μανούλα, ὅλα τὰ λουλούδια
στὸ ἀγνό μας περιβόλι
σήμερα κάνουν σκόλη,
ποὺ σκόλη ἔχεις καὶ σύ.

Κι ἐγὼ πῆγα στὰ πι' ὁμορφα
τὰ σύναξα ἓνα ἓνα
καὶ τᾶφερα γιὰ σένα,
μανούλα μου χρυσῇ.

Πάρ' τα! Στὸ κάθε φύλλο τους
φιλάκια σὰ βροχούλα·
κάθε φιλή κι εὐκούλα
μὲ λόγια μυστικά.

Κι ἂν θές, μανούλα, ἀγνότερο
λουλούδι στὴ γιορτὴ σου,
νά, πάρε τὸ παιδί σου
καὶ φίλα το γλυκά.

Νικητές!

"Ολα τὰ παιδιά εἶναι μαζωμένα στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου, σήμερα Κυριακὴ, καὶ μιλοῦν καὶ συζητοῦν ζωηρά. Κανένα ὅμως δὲν ἀρχίζει τὸ παιγνίδι. Τριγυρίζουν τὴ γυμναστικὴ τους ὁμάδα, τὰ παιδιά δηλαδή, ποὺ θὰ πάρουν μέρος στὴ γυμναστικὴ ἐπίδειξη, ποὺ θὰ γίνη στὸ Στάδιο τῆς Ἀθήνας.

Ἡ ὁμάδα εἶναι ντυμένη μὲ ὁμοιόμορφη στολή. Ἕνα παιδί, τὸ μεγαλύτερο στὸ ἀνάστημα, κρατᾷ τὴ σημαία τοῦ σχολείου, περήφανα καὶ ζωηρά.

"Ολα τὰ παιδιά τῆς ὁμάδας ἔχουν καρδιοχτύπι. Θὰ τὰ καταφέρουμε; θὰ ἐπαινεθοῦμε; Δὲ θέλουν τὸ βραβεῖο γιὰ τὸν ἑαυτό τους. Τὸ θέλουν γιὰ τὸ σχολεῖο τους.

Τὰ ἄλλα παιδιά, ποὺ τοὺς τριγυρνοῦν, τοὺς δίνουν θάρρος.

—Γειά σας! Νὰ μᾶς βγάλετε ἀσπροπρόσωπους. Νὰ τιμήσετε τὸ σχολεῖο μας. Θάρρος!

Ἡ ὥρα, ποὺ θὰ φύγουν πλησιάζει. Ἡ ὁμάδα μπαίνει στὴ γραμμὴ. Ἐμπρὸς ἡ σημαία καὶ τὸ ταμποῦρλο, ποὺ τοὺς δίνει τὸ βῆμα. "Ολα τὰ παιδιά ἔχουν ὠραῖο παράστημα καὶ λιγερὴ κορμοστασιά.

Τὰ ἄλλα παιδιά τοὺς καμαρώνουν. Καὶ δὲν εἶναι μόνο τὰ παιδιά. Ἦρθαν κι οἱ γονεῖς, τ' ἀδέρφια τους, ὅλοι οἱ γείτονες καὶ οἱ γειτόνισσες.

Ὁ δάσκαλος τῆς γυμναστικῆς τοὺς ἐπιθεωρεῖ. Εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν τάξη καὶ τὸ παράστημά τους.

Προσοχή! Διατάζει ὁ δάσκαλος.

Τὰ παιδιά στέκονται ἀμέσως σὲ προσοχή. Ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου ἔρχεται κοντὰ τους καὶ τοὺς λέει:

—Παιδιά, νὰ πᾶτε στὴν ἐπίδειξη μὲ τὴ βεβαιότητα πὼς θὰ νικήσετε. Ἐχετε κοπιάσει καὶ ἔχετε γυμναστῇ καλὰ. Λίγη προσοχή χρειάζεται. Εἶμαι βέβαιος,

πὼς θὰ γυρίσετε νικητὲς καὶ θὰ τιμῆσετε τὸ σχολεῖο σας. Ἐμπρὸς παιδιὰ. Καλὴ ἐπιτυχία!

—Καλὴ ἐπιτυχία! φωνάζει ὁ κόσμος ὀλόγυρά τους καὶ ἡ γυμναστικὴ ὁμάδα ξεκινᾷ.

Μὲ βῆμα ρυθμικὸ προχωροῦν καὶ στὸ πέρασμά τους ὁ κόσμος ἐνθουσιάζεται καὶ τοὺς χειροκροτεῖ.

Ἐφτασαν μπροστὰ στὸ Στάδιο. Ἡ σημαία τους χαιρετίζει τὸν ἀνδριάντα τοῦ Ἀβέρωφ καὶ τὰ παιδιὰ χαιρετίζουν σὰν περνοῦν ἀπὸ μπροστὰ του.

Μπαίνουν ἀπὸ τὴ μεσαία θύρα στὸ ἀνοιχτὸ Στάδιο. Ρίχνουν μιὰ ματιὰ ὀλόγυρά τους. Κάτω στὸ στίβο εἶναι ἀραδιασμένα τὰ σχολεῖα, ποὺ παίρνουν μέρος στὴν ἐπίδειξη. Κορίτσια καὶ ἀγόρια στέκονται ἀκίνητα στὴ θέση, ποὺ τοὺς ὥρισαν.

Ὀλόγυρα ἀπὸ τὸ στίβο, στὴν πλαγιά τοῦ λόφου, ξεδιπλώνονται, ἡ μιὰ ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἄλλη, οἱ μαρμαρένιες κερκίδες, γεμάτες κόσμος, ποὺ ἤρθε νὰ τοὺς δῇ. Ἀντίκρυ τους, στὸ βάθος, εἶναι ἡ Ἑλλανόδικος ἐπιτροπὴ. Αὐτὴ, ποὺ θὰ κρίνῃ καὶ θὰ ἐπαινέσῃ τὶς ἐμάδες. Τὸ Στάδιο ἀστράφτει καὶ ὁ ἥλιος τὸ φωτίζει χαρούμενος, νομίζεις, κι αὐτὸς γιὰ τὴν ὠραία τελετὴ.

Εἶχε ἰδῇ, περίπου δυὸ χιλιάδες χρόνια πρωτύτερα, ὅμοιες τελετὲς γυμναστικὲς στὸ ἀρχαῖο Στάδιο. Καὶ τώρα στὸ νέο Στάδιο αὐτό, ὅπως τὸ ξαναζωντάνεψε ἡ γενναιοδωρία τοῦ ἐθνικοῦ μας εὐεργέτη, τοῦ Ἀβέρωφ, μὲ μάρμαρο καὶ μὲ τοίχους ὀλόγυρα, χαίρεται ποὺ βλέπει νὰ ζωντανεύουν παλιές του θύμησης.

Τὰ παιδιὰ παίρνουν τὴ θέση, ὅπου τοὺς ὀδηγεῖ ὁ ἀλυτάρχης. Στέκονται καὶ περιμένουν.

Σὲ λίγο δίνεται τὸ σύνθημα. Ἡ τελετὴ ἀρχίζει. Κάποιος λέει μερικὰ λόγια. Τὰ παιδιὰ δὲν προσέχουν στοὺς λόγους, ποὺ λέγονται ἐκεῖ κάτω. Ὁ νοῦς τους

εἶναι καρφωμένος στὰ παραγγέλματα, ποὺ θὰ δοθοῦν καὶ ὁ καθένας μὲ τὸ νοῦ του τὰ ἐκτελεῖ, ἔτσι ἀκίνητος, ὅπως εἶναι.

Τώρα ἡ διαταγή, ποὺ θ' ἀρχίσουν, δίνεται.

“Ὅλα τὰ παιδιὰ κινοῦνται ρυθμικὰ καὶ ἐκτελοῦν πιστὰ τὰ παραγγέλματα. Μιὰ θάλασσα ἀπὸ κεφάλια, χέρια ἀπλωμένα, πόδια ποὺ κινοῦνται κανονικά, γέμισε, θαρρεῖς τὸ στίβο. Ἀπὸ τίς κερκίδες χειροκροτοῦν ζωηρά.

Νὰ τὸ τελευταῖο γύμνασμα, τὸ τελευταῖο παράγγελμα. Γίνεται κι αὐτὸ τόσο ὁμορφα καὶ κανονικά, ποὺ τὰ χειροκροτήματα εἶναι ἀτελείωτα.

Τώρα περιμένουν τὸ ἀποτέλεσμα.

“Ὅλων τῶν παιδιῶν τὰ μάτια εἶναι γυρισμένα σ' ἐκεῖνον ποὺ κρατεῖ τὸν τηλεβόα. Καὶ νά! πλησιάζει τὸν τηλεβόα στὸ στόμα του. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔκαμε τὴν κρίση της καὶ τώρα ὁ τηλεβόας θὰ δώσῃ τὰ ἀποτελέσματα.

Τὸ πρῶτο σχολεῖο δὲν ἦταν τὸ δικό τους. Ἡ ὀμάδα μας κοιτάχτηκε μὲ ἀγωνία. Ἦταν ὅμως τὸ δεύτερο.

Τὰ παιδιὰ πάλι κοιτάχτηκαν μὲ περηφάνεια καὶ μὲ χαρά. Κόντεψαν νὰ φωνάξουν:

—Εἶναι τὸ σχολεῖο μας! Ἐμεῖς εἴμαστε.

Τὰ μάτια τους ἄστραφταν, τὰ πρόσωπά τους γελοῦσαν.

Μόλις κρατιοῦνται. “Ὅταν ἀκούστηκε ἡ ἀγγελία, πὼς τελείωσε ἡ τελετὴ, καὶ δόθηκε ἡ διαταγὴ νὰ φύγουν, τὰ παιδιὰ χαρούμενα παρατάχτηκαν καὶ περήφανα ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Στάδιο.

Μὲ πόση εὐγνωμοσύνη χαιρέτισαν καὶ τώρα τὸν ἀνδριάντα τοῦ Ἀβέρωφ, ποὺ σκόρπισε τὰ χρήματά

τὴν ἀγγελία τῆς νίκης. Ἐφυγες ἀπὸ τῆ σειρᾶ ὅμως.

Ὁ Μαραθωνομάχος, ὅπως ἀμέσως τὸν βάφτισαν τὰ παιδιὰ, ἔσκυψε τὸ κεφάλι του. Τὰ ἄλλα παιδιὰ παρακάλεσαν τὸ διευθυντὴ νὰ τοῦ συχωρέσῃ τὸ σφάλμα.

— Καλά, καλά! Παρασύρθηκες ἅπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ φέρῃς γρήγορα τὴν εἰδηση, ποῦ θὰ μᾶς εὐχαριστοῦσε τόσο. Πήγαινε! σὲ συχωρῶ!

Νέα χειροκροτήματα καὶ ζήτη.

Ὁλη ἡ συνοικία συνάχτηκε στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου. Ὅλοι χαίρονταν γιὰ τὴ νίκη τῶν παιδιῶν τοῦ σχολείου, σὰν νὰ ἦταν δική τους νίκη.

— Νὰ τους! ἔρχονται! φωνάζει ἓνα παιδί.

Κι ἀληθινὰ φάνηκαν ἀπὸ τὸ δρόμο νὰ ἔρχονται στὴ γραμμὴ ὅλα μὲ τάξη καὶ ἡσυχία.

Ἡ αὐλὴ ἄδειασε ἀμέσως. Τὰ ἄλλα παιδιὰ ἔτρεξαν καὶ τοὺς ἔκοψαν τὸ δρόμο. Ἐσπασαν τὴν σειρὰ τους, τοὺς ἀγκάλιασαν, καὶ τοὺς ἔφεραν μπροστὰ στὸ σχολεῖο. Ὅλοι εἶχαν μιὰ τέτοια συγκίνηση, ποῦ λίγο ἀκόμη θὰ ἔκλαιαν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους.

Ὁ δάσκαλος καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου εἶχαν κι αὐτοὶ συγκινηθῇ πολύ.

— Εὔγε! παιδιὰ μου, τοὺς εἶπε ὁ διευθυντὴς ἅμα ἦρθαν κοντά του. Εὔγε! τιμῆσατε τὸ σχολεῖο σας καὶ τὴ συνοικία σας! Σᾶς τιμοῦν ὅμως, ὅπως βλέπετε, ὅλοι ἐδῶ. Οἱ συμμαθητές σας, τὸ σχολεῖο, ἡ συνοικία. Βέβαια δὲν μπορούμε νὰ γκρεμίσουμε τὰ τεῖχη γιὰ νὰ σᾶς δεχτοῦμε, οὔτε νὰ σᾶς δώσουμε τίς ἄλλες τιμές, ποῦ ἔδιναν οἱ ἀρχαῖοι προπάτορές μας σ' ὅσους συμπατριῶτες τους γύριζαν νικητὲς ἀπὸ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες. Νιώθουμε ὅμως ὅλοι μας γενικὴ χαρὰ, γιὰτὶ δὲν πήγατε νὰ νικήσετε ὁ καθένας ξεχωριστά, πήγατε σὰν ομάδα καὶ ὅχι σὰν ἄτομα. Ἐτσι ἡ νίκη σας ἔγινε πρὶν ἀγαπήτῃ καὶ πρὶν γενικῇ.

Γι' αὐτὸ εἶναι περήφανοι καὶ τὸ σχολεῖο καὶ οἱ
γονεῖς σας καὶ ὅλοι μας.

— Ζήτω ἡ ομάδα μας! φώναξαν ὅλοι.

Καὶ τὰ παιδιὰ τῆς ομάδας, ἐνίωσαν πολὺ βαθύ-
τερη εὐχαρίστηση καὶ χαρά, παρὰ ἂν ὁ καθένας κέρ-
διζε ξεχωριστὰ καμιά νίκη.

Ἔργασία.

Ξημερώνει αὐγὴ δροσάτη
μὲ τὸ πρῶτο της πουλὶ
λὲς καὶ κράζει τὸν ἐργάτη
στὴ φιλόπονη ζωή.

Πρὶν νὰ σβήσῃ κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά
νέοι, μισόκοποι καὶ γέροι
τρέξτε' ὅλοι στὴ δουλειά.

Πέρα ἐκεῖθε οἱ φροντίδες
ἅς πετάξουνε, καθὼς
ξαφνιασμένες νυχτερίδες,
ὅπου ἀγνάντεψαν τὸ φῶς.

Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
ἓνα ἀγκάθι στὴν καρδιά.
Πέστε ἀζήλευτα: εἶναι τοῦτος
ἐργασίας κληρονομιά.

Σηκωθῆτε ἡ γῆ χαρίζει
μόνον ἄφθονο καρπὸ
ἂν ὁ κόπος τὴν πετύχει

‘Ο ποντικός κι ἡ θυγατέρα του.

Μιά φορά ἓνας ποντικός καλοθρεμμένος εἶχε μιὰ πολὺ ὁμορφὴ θυγατέρα. Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ τὴν παντρεύῃ, μὰ δὲν ἤθελε νὰ τὴ δώσῃ σὲ ποντικό.

—‘Εγὼ εἶμαι σωστός ἄρχοντας, ἔλεγε· ἡ κόρη μου εἶναι ὁμορφὴ καὶ ἔχει πολλὴ προίκα. ‘Ο γαμπρός μου δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ αὐτὴ τὴ συχαμένη φυλὴ τῶν ποντικῶν. Πρέπει νὰ εἶναι καλύτερος ἀπὸ ποντικό καὶ νὰ τιμήσῃ τὴ γενιά μου καὶ ἐμένα τὸν ἴδιο.

Τὴν ὥρα ποὺ συλλογιζόταν αὐτά, γυρίζει καὶ βλέπει τὸν ἥλιο νὰ λάμπῃ.

“Α! εἶπε μὲ τὸ νοῦ του. Νά! καλὸς γαμπρός γιὰ τὸ κορίτσι μου! Αὐτὸς μάλιστα, ὅχι ποντικός!

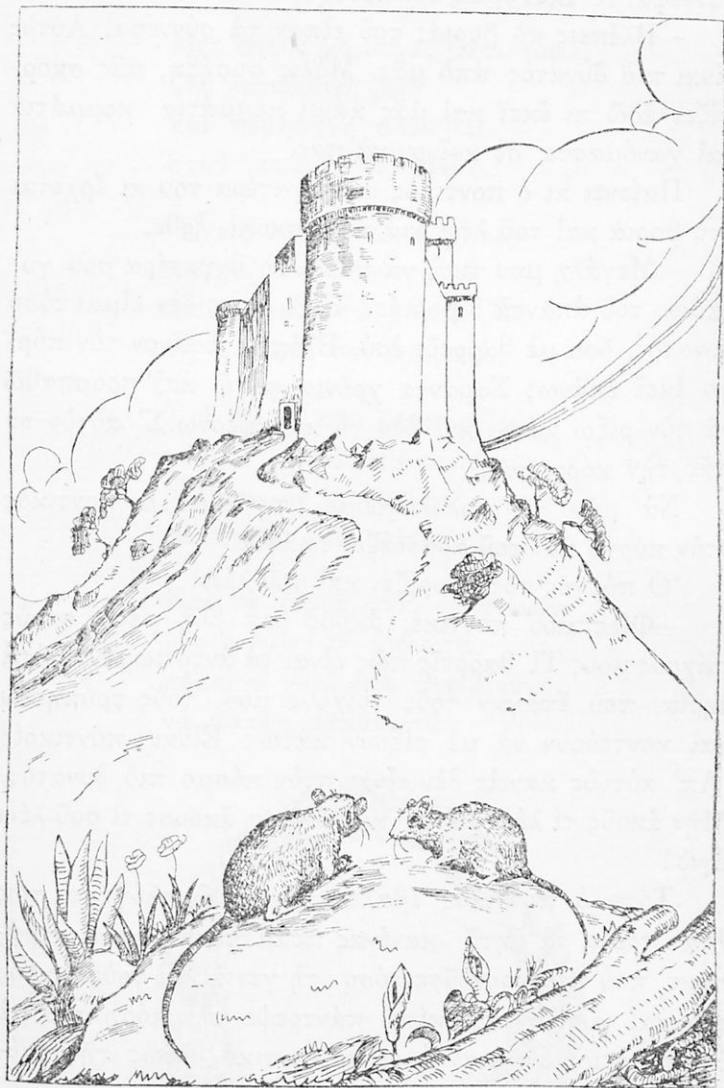
Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ παίρνει τὴ θυγατέρα μαζί του καὶ τρέχει στὸ παλάτι τοῦ ἥλιου.

—“Ἦλιε, τοῦ λέει. Παίρνεις τὴ θυγατέρα μου γυναῖκα; “Ετσι ὁμορφὴ, ποὺ εἶναι, δὲ θέλω νὰ τὴ δώσω σὲ ἄλλον· μόνο γιὰ σένα ταιριάζει, ποὺ εἶσαι τόσο ὁμορφος καὶ τόσο δυνατός.

‘Ο ἥλιος παραξενεύτηκε, χαμογέλασε καί, γιὰ νὰ τὸν ξεφορτωθῇ μὲ τρόπο, τοῦ εἶπε.

—Μετὰ χαρᾶς θὰ ἔπαιρνα τὴν κόρη σου γυναῖκα, ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἐγὼ τόσο δυνατός, ὅσο φαντάζεσαι. Εἶναι ἄλλοι πολὺ δυνατότεροι ἀπὸ μένα στὸν κόσμον αὐτό. Δὲς ἐκεῖνα τὰ σύννεφα ἐκεῖ κάτω! “Αμα μὲ πλακώσουν, σκοτεινιάζω, χάνω τὴν ὁμορφιά καὶ τὴ δύναμή μου, καὶ τίποτε δὲ μπορῶ νὰ κάμω. Σύρε σὲ κεῖνα καὶ θὰ βρῇς τὸ γαμπρό, ποὺ ζητᾶς γιὰ τὴ θυγατέρα σου.

‘Ο ποντικός εἶπε μέσα του: “Εχει δίκιο ὁ ἥλιος. Αὐτὰ εἶναι πιὸ δυνατά· ἓνα ἀπ’ αὐτὰ θὰ κάμω γαμπρό μου. ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Φεύγει ἀπὸ τὸ παλάτι τοῦ ἡλίου καὶ τρέχει στὰ σύννεφα. Κ' ἐκεῖ ὅμως δὲν πέτυχε.

—Βλέπεις τὸ βοριά; τοῦ εἶπαν τὰ σύννεφα. Αὐτὸς εἶναι πιὸ δυνατὸς ἀπὸ μᾶς. Μόλις φυσήξῃ, μᾶς σκορπίζει ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ μᾶς κάνει κομμάτια κομμάτια καὶ χανόμαστε· σὲ κεῖνον νὰ πᾶς.

Παίρνει κι ὁ ποντικὸς τὴ θυγατέρα του κι ἔρχεται στὸ βοριά καὶ τοῦ λέει γιὰ ποῖο σκοπὸ ἦρθε.

—Μεγάλῃ μου τιμῇ νὰ πάρω τὴ θυγατέρα σου γυναῖκα, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ βοριάς. Ἐγὼ ὅμως δὲν εἶμαι τόσο δυνατὸς, ὅσο μὲ θαρρεῖς ἐσύ. Βλέπεις ἐκεῖνον τὸν πύργο ἐκεῖ ἐπάνω; Σαράντα χρόνια φυσῶ καὶ προσπαθῶ νὰ τὸν ρίξω κάτω καὶ δὲν τὸ καταφέρνω. Σ' αὐτὸν νὰ πᾶς τὴν κόρη σου.

Νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε, πηγαίνει ὁ ποντικὸς στὸν πύργο καὶ τοῦ ἀραδιάζει τὰ ἴδια.

Ὁ πύργος τότε γυρίζει καὶ τοῦ λέει:

—Φίλε μου ποντικέ, ἀκοῦς μιὰ βοή μέσα στοὺς τοίχους μου; Τί θαρρεῖς πὼς εἶναι τὰ ἀντρειωμένα αὐτὰ θηρία, ποὺ ἔφαγαν τοὺς τοίχους μου, τοὺς τρύπησαν καὶ κοντεύουν νὰ μὲ ρίξουν κάτω; Εἶναι ποντικοί! Ἀπ' αὐτοὺς κανεὶς δὲν εἶναι στὸν κόσμον πιὸ δυνατὸς. Μὴν ἀκοῦς τί λέει ὁ ἓνας κι ὁ ἄλλος; Ἄκουσε τί σοῦ λέω ἐγώ!

Τότε ὁ ποντικὸς ἔβαλε γνώση· ὡμολόγησε πὼς ἦταν τρέλα νὰ ζητᾷ κανέναν πράγματι ἀδύνατον, ντράπηκε, ποὺ περιφρονοῦσε τόσο τὴ γενιὰ καὶ τοὺς δικούς του καὶ γυρίζοντας πίσω πάντρεψε τὴν κόρη του μὲ ἓνα ἀντρειωμένο καὶ ὁμορφὸ ποντικὸ, ὅπως τῆς ταίριαζε.

Παπαρούνα.

Μὲς στοὺς κάμπους βασιλεύεις,
ζῆς χαρούμενη ζωὴ
καὶ περήφανη σαλεύεις
στοῦ ζεφύρου τὴν πνοή.

Ἔχεις λουλουδάκια χίλια
ποθητὴ σου συντροφιά
καὶ κοιτοῦν τὰ χαμομήλια
τῇ δροσάτῃ σου ὁμορφιά.

Στὴ θεωρίᾳ σου λαμπυρίζει,
φέγγει ὁ ἥλιος πιὸ πολὺ
μέλισσα σὲ τριγυρίζει,
πεταλούδα σὲ φιλεῖ.

Καὶ τὰ χόρτα, ποὺ φυτρώνουν
γύρω γύρω σ' ἀπλωτά,
πράσινο χαλὶ σοῦ στρώνουν
νὰ πατῆς καμαρωτά.

Ἡ πρωτομαγιά.

Εὐπνα, ξύπνα, Κωστάκη μου! Εὐπνα, παιδί μου, ἔλεγεν ἀπαλὰ ἀπαλὰ ἡ μητέρα μου στὸ μικρό μου ἀδερφό. Εὐπνα, μάτια μου, θὰ πᾶμε στὸν κῆπο μας γιὰ τὴν πρωτομαγιά, θὰ μάσωμε τριαντάφυλλα, γαρούφαλα, παπαρούνες, λογιῶν λογιῶν λουλούδια.

Ποῦ νὰ ξυπνήσῃ αὐτός!

—Ἀφῆσέ με, μουρμούριζε. Δὲν ἔρχομαι ἐγώ.

—Εὐπνα, παιδί μου, θὰ φᾶμε μέσπουλες, θὰ φᾶμε φράουλες.

—Δὲ βαριέσαι, τῆς λέω, αὐτὸς ξέρεي πὼς οἱ φράουλες εἶναι ἀκόμη ἄγουρες, μπορεῖ νὰ σοῦ πῇ καὶ πότε θὰ εἶναι μισογινωμένες.

—Εὐπνα, σοῦ λέω, τοῦ ξαναφωνάζει, θὰ βράσωμε καφὲ μὲ γάλα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἀπιδιά, πέρα στ' ἐπάνω τὸ πεζούλι καὶ θὰ βουτήσωμε καὶ τὰ ζαχαρωτὰ κουλουράκια, ποὺ ἔκανα χτές. Θὰ τὰ φᾶν οἱ ἄλλοι καὶ δὲ θὰ ἀφήσουν τίποτε γιὰ σένα.

Αὐτὸ τὸν πάτησε στὴν πληγὴ του.

Πετάχτηκε ἀπὸ τὸ στρώμα, σὰν νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ ὕπνο, καὶ τράβηξε ἴσια γιὰ ἔξω.

—Στάσου, στάσου, καημένε, τοῦ λέει γελώντας ἡ μητέρα του, ἄντυτος καὶ ξυπόλυτος θὰ πᾶς στὸν κῆπο; Μὴ φοβᾶσαι, τώρα θὰ τὰ πάω στὸ φούρνο τὰ κουλουράκια καὶ ὕστερα θὰ σᾶς τὰ μοιράσω.

—Βάλε τον νὰ νιφτῇ, γυρίζει καὶ μοῦ λέει, καὶ πάρε τον μᾶς καρτεροῦν ἐκεῖ ὅλοι οἱ ἄλλοι, καὶ φυλαχτῆτε ἀπὸ τίς δροσιές, μὴν περνᾶτε ἀπὸ τὸ τριφύλλι, θὰ μουσκέψετε.

Ὅσο νὰ κάνω ἔτσι κι ἀλλιῶς, ὁ Κώστας ἦταν ἑτοιμος καὶ κινήσαμε γιὰ τὸν κῆπο μας, ποὺ ἄρχιζε ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἦταν ἡ ὥρα, ποὺ οἱ γριᾶς καὶ τὰ λιανόπαιδα ἔπαιρναν τὰ κατσίκια τους νὰ τὰ βοσκήσουν ἐπάνω στὸ λιβάδι.

Τ' ἀηδόνια πολεμοῦσαν ποιοὺ νὰ λαλήσῃ καλύτερα καὶ δυνατώτερα· θαρροῦσες πὼς τ' ἄλλα τὰ πουλιά ζήλευαν, κι ὅλα τὰ καημένα κόβονταν νὰ μὴν ἀπομείνῃ κανένα παραπίσω.

Χαρὰ Θεοῦ ἦταν!

Ἀκούστηκε κι ὁ κοῦκος ἐπάνω στὸ λόγγο.

—Βλέπεις τί μοῦ ἔκαμε αὐτὴ ἡ μητέρα; μοῦ φωνάζει ξαφνικά ὁ μικρὸς ἀδερφός μου. Δὲν ἤθελε νὰ μοῦ δώσῃ τὰ κουλουράκια νὰ τὰ πάω στὴν ἀπιδιά. Μὰ τώρα μὲ τσάκισε ὁ κοῦκος. "Αν μοῦ τὰ ἔδινε, θὰ ἔτρωγα δυὸ τρία καὶ δὲ θὰ μ' εὔρισκε νηστικὸ νὰ με τσακίσῃ, θὰ τὸν τσάκιζα ἐγὼ φαγωμένος.

Καὶ γίνεται ἄφαντος ἀπὸ σιμά μου γιὰ νὰ προφτάσῃ κάτι νὰ βάλῃ στὸ στόμα του. "Οταν πῆγα καὶ γὼ στὴν ἀπιδιά μοῦ λέει:

—Μιὰ φορὰ μὲ τσάκισε νηστικὸ, τώρα ἄς λαλήσῃ ὅσο θέλει! Σὰν ἔβαλα τὶς φωνὲς στὴ μητέρα, μοῦ ἔδωσε πέντε κουλουράκια, κι ἀφήνω πόσα θὰ βουτήσω στὸ γάλα. Μὰ δὲ μοῦ λές, μ' ἐρωτᾷ, τί κρυφτούλια παίζουν αὐτοὶ οἱ κοῦκοι; "Ενας φωνάζει ἀπὸ τὴ ρεματιά «κούκου» ὁ ἄλλος ἀπὸ τὴν ἄλλη πάλι, «κούκου». Δὲν τὸ ξέρουν καλὰ τὸ παιγνίδι. Ἐμεῖς σὰν παίζουμε τὰ κρυφτούλια, ἓνα παιδί μονάχα κρυμμένο φωνάζει «κούκου!» οἱ ἄλλοι ψάχνουν νὰ τὸ βροῦν.

—Σῦρε νὰ τοὺς τὸ μάθῃς, τοῦ λέγω.

—Ἐπιμονή! ποὺ τὴν ἔχει κι αὐτὸς ὁ πατέρας! μοῦ λέει κρυφά, ἔδω στὸ δικό μας τὸν κῆπο θὰ πιάσωμε τὸ Μάη; Δὲν πᾶμε παρακάτω στὸ λόγγο, ποὺ βόσκουν τὰ κατσίκια νὰ μάσωμε σταφύλια τοῦ κούκου; Ἀλήθεια! ἔχουν... οἱ κοῦκοι σταφύλια. Αὐτὰ εἶναι λου-

λούδια, δὲν τρώγονται. Νὰ κάνουμε ἄρμαθιές ἀπὸ μαργαρίτες. Ἐκανα ἐγὼ τὴν ἄλλη Κυριακὴ μιὰ ἄρμαθιά μεγάλη σὰ σκοινί.

—Γιὰ κοίτα, τί ὁμορφα εἶναι ἐκεῖ ἐπάνω! μοῦ λέει ἡ ἀδερφή μου, ἔχει δίκιο ὁ Κώστας.

—Ἀλήθεια! Εἶχαν σκορπιστῇ τὰ παιδάκια μὲ τ' ἄρνια καὶ τὰ κατσίκια στὶς φουντωμένες ρεματιές καὶ στὰ ζωγραφισμένα ἀπὸ πρασινάδες κι ἀγριολούλουδα πλάγια, κι ἀκούονταν ὡς κάτω οἱ φωνές καὶ τὰ τραγούδια τους.

—Σήμερα, μᾶς λέει ὁ πατέρας, ἀφοῦ δὲν εἶχαν σχολεῖο τὰ παιδιά, βγῆκαν ὅλα μὲ τὰ κατσίκια τους στὸ λιβάδι. Γιὰ τηρᾶτε τί σάλαγο τοὺς κάνουν! Βρῆκαν καὶ τὰ κατσίκια τὸ μᾶστορά τους.

Ἐκεῖ, ποὺ κοιτάζαμε, ἀχολόγησε ὁ λόγγος ἀπὸ τίς φωνές τοῦ σκυλιοῦ μας, τῆς Κατσιβέλω, σὰν κάποιος νὰ τὴν ἔδειρε.

—Κάποιο παλιόπαιδο μᾶς χτύπησε τὸ σκυλί μας, φωνάζει ὁ μεγαλύτερος ἀδερφός μου.

—Δὲν τὸ χτύπησε κανένας, ἀπαντᾷ ὁ πατέρας μας, λαγὸ πέταξε ἡ Κατσιβέλω. Βρῆκε καιρὸ σήμερα νὰ ξεσκιάση καὶ πῆγε μονάχη της στὸ κυνήγι. Παρατηρήσετε τώρα νὰ δῆτε καὶ τὸ λαγό. Νά! Νά! τηρᾶτε στὴ ράχη ἐκεῖ, ποὺ προγγίστηκαν τὰ κατσίκια καὶ φωνάζουν τρέχοντας τὰ παιδιά. Νά τος ὁ λαγός! Τᾶχασε ὁ κακόμοιρος, ἀνάμεσα στὰ κατσίκια καὶ στὰ παιδιά. Γιὰ ἀκοῦστε τί φωνές! τί κακό, τί ἀνακατωμὸς γίνεται ἐκεῖ ἐπάνω!

—Νὰ φέρω τὸ τουφέκι, πατέρα; φωνάζει ὁ μεγάλος ἀδερφός, θὰ τὸν ξαναγυρίση.

—Κακὸς γείτονας στὸν κῆπο μας εἶνε αὐτὸς ὁ λαγός, τοῦ ἀποκρίνεται, ἀλλὰ τί νὰ τὸν κάνης; αὐτὸς τώρα θὰ εἶνε κακὸς γείτονας ἀπὸ τὸν πατέρα σου.

—Ένα παράξενο πράγμα κοιτάτε, μάς λέγει ὁ ἀδερφός μου. Αὐτὸ τὸ πουλάκι μὲ τὸ κάτασπρο κορμὶ καὶ τὲς μαῦρες φτεροῦγες τριγυρίζει ἐπάνω στὴν ἀπιδιὰ ἀπὸ τὴν ὥρα, ποὺ ἤρθαμε καὶ δέφεύγει ἀπὸ σιμὰ μας. Τὸ φοβίζουन τὰ παιδιὰ κι αὐτὸ πάλι ἔρχεται κι ὅλο τσιτσιρίζει, σὰν κάτι νὰ θέλῃ νὰ μᾶς πῇ. Ἀπὸ τόση ὥρα θέλω νὰ ἰδῶ τί γυρεύει καὶ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω.

—Ἀλήθεια, πατέρα, λέει ὁ Κώστας, τί θέλει αὐτὸ τὸ πουλί;

—Αὐτὸ εἶναι ἓνα μυστικὸ, καὶ μονάχα ἐγὼ τὸ ξέρω, τοῦ ἀπαντᾷ.

—Δὲ μᾶς τὸ λὲς καὶ μᾶς;

—Μὰ σ' ἐμένα μονάχα φανέρωσε τὸ μυστικὸ του, τὸ πρωί, ποὺ ἤρθα μοναχός μου, δὲ θέλει νὰ τὸ μάθετε καὶ σεῖς.

Ὁ μικρὸς ὅμως τοῦ φορτώθηκε στὰ καλά.

—Πές μας, πές μας, πατέρα, αὐτὸ τὸ μυστικὸ, ἔτσι νὰ ζήσης!

—Θὰ σᾶς τὸ πῶ, ἀλλὰ μὲ μιὰ συμφωνία: Νά, αὐτὸ τὸ πουλάκι ἔχει τὴ φωλιά του ἐκεῖ μέσα στὴν τρύπα τοῦ πεζουλιοῦ καὶ θέλει νὰ θρέψῃ τὰ μικρά του ποὺ πεινοῦν, ὅπως καὶ σεῖς σήμερα προτοῦ φᾶτε τὸ γάλα μὲ τὰ κουλουράκια καρτερεῖ τώρα νὰ φύγετε ἀπὸ δῶ, γιὰ νὰ μὴ δῆτε τὸ μέρος, ποὺ ἔχει κρυμμένη τὴ φωλιά του καὶ πᾶτε καὶ ἀρπάξετε τὰ πουλάκια. Καὶ τώρα ξεφωνίζει ἀπὸ τὸ κακό του ποὺ τὰ νιώθει νηστικά. Ἀπὸ μένα δὲ φοβᾶται, γιατί βλέπει πὼς εἶμαι κι ἐγὼ γονιὸς σὰν αὐτὸ καὶ ξέρω τί πόνο ἔχουν τὰ παιδιὰ: καταλαβαίνει πὼς δὲ θὰ μ' ἀφήσῃ ποτὲ ἢ καρδιά μου νὰ τὰ πειράξω τ' ἀγαπημένα του. Σὲ σᾶς ὅμως δὲν ἐμπιστεύεται.

Καὶ τώρα ποὺ σᾶς τὸ μαρτύρησα, μᾶς λέει, νὰ μὴ πειράξῃ

δυὸ χωριά. Ἀγκαλὰ δὲν πιστεύω νὰ βρεθῇ κανένα ἀπὸ
σᾶς τόσο ἄσπλαχνο καὶ κακόψυχο νὰ κάνῃ τέτοιο κακό.
Ἐλᾶτε λοιπὸν νὰ πᾶμε πέρα γιὰ νὰ τ' ἀφήσωμε ἥσυχο,
ἀφοῦ πεινοῦν τὰ παιδιὰ του. Γιά συλλογιστῆτε νὰ
πεινούσατε καὶ σεῖς καὶ νὰ μὴμποροῦσα νὰ σᾶς φέρω
ψωμί!

—Εἶδες ἐκεῖ! μᾶς λέει λαχταριστὰ ὁ μεγάλος
μου ἀδερφός. Λησμόνησα νὰ κρεμάσω στὴν ἐξώθυρα
τὸ στεφάνι μὲ τὰ λουλούδια! Θὰ κρέμασαν τὰ γειτο-
νόπουλα ἀγκάθια στὴ θύρα σὰν δὲ βρῆκαν λουλούδια!

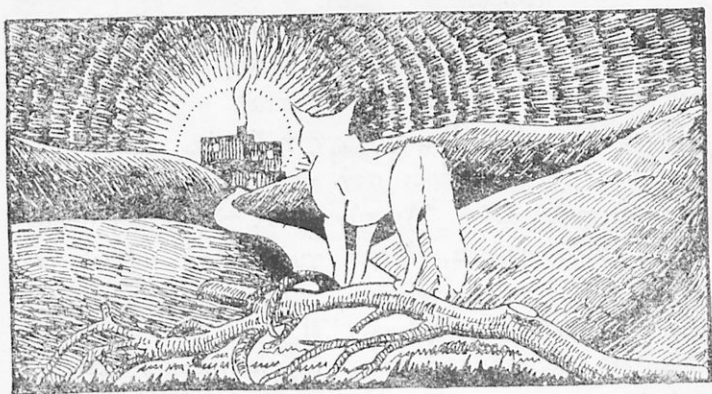
—Καλὸ ξημέρωμα! τοῦ ἀπαντᾷ ἡ μητέρα μας.
Πῆγα μοναχὴ μου πρῶτ' πρῶτ' καὶ τὸ κρέμασα. Ἄν
καρτεροῦσα νὰ τὸ κρεμάσῃς ἐσὺ τὴν ὥρα ποὺ ξύ-
πνησες, θὰ μαζεύαμε τ' ἀγκάθια μὲ τὰ σακιά ἀπὸ τὴ
θύρα μας.

Ἡ Αὐγή.

Σκορπίζει ἡ αὐγούλα
ζωὴ στὴ λχγκαδιὰ
καὶ λάμπει ἡ δροσούλα
στὰ πράσινα κλαδιὰ.

Ροδοφωτίζ' ἡ δύση,
λάμπ' ἡ ἀνατολὴ
καὶ φόρεσ' ὅλη ἡ φύση
χαρούμενη στολή.

Νεράκι παγωμένο
τρέχει στὴ ρεματιά.
Πουλὶ χαριτωμένο
τὸ λέει στὴν ἰτιά.

Ἡ ἀλεπού.

“Αμα περνᾷ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάνη ἓνα.

Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς: “Αμα βαδίζει καὶ μὲ τὰ τέσσερα, μπερεῖ νὰ πέση σὲ τέσσαρεις κινδύνους. Κάνει λοιπὸν τὰ τέσσερα ἓνα, καὶ τοὺς κινδύνους της τοὺς περιορίζει σὲ ἓνα. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴ τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβὰ. Πέφτει καὶ μὲ τὰ τέσσερα στὴν παγίδα. Ἀπ’ αὐτὸ ἐγίνε ἡ παροιμία: «Ἡ πονηρὴ ἀλεπού πιάνεται καὶ ἀπὸ τὰ τέσσερα».

Μυρίζεται τὴν παγίδα ὥσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τ’ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαρμμένο, πατημένο ἀπ’ ἄνθρωπο, χῶμα σκεπασμένο ἀπὸ κλαριά, εἶναι ὑπερτα σημαδία. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσο πολὺ τὴν φιλοποψία της, ὥστε ἐξαιρετικὰ γι’ αὐτὴν μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλιά, γιατί, ἂν εἶναι καινούργια, κι ἀπὸ τὴν μυρουδιά τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

“Αμα θέλει νὰ κλέψῃ κανένα ἀρνί, πέφτει ἀπὸ κοντὰ στὸν τσοπάνη, τὸν πηγαίνει ὡς στὴ στάνη, καὶ τὸν παραμονεύει ὡς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ. “Αν συναντήσῃ κο-

πάδι ἀρνιῶν στὸ δρόμο, ξεκόβει ἓνα, ἐνῶ προσποιεῖται πὼς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ πιάσῃ, τὸ κυνηγᾷ ἀπ' ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπ' ἐκεῖ, ὥς πού νὰ τοῦ δώσῃ δρόμο πρὸς τὸ λόγγο, ὅπου πιά τὸ συγυρίζει ἄνετα.

Ποτὲ δὲν κάνει ἀδικαιολόγητη ζημία. Κάθε κότα πού πνίγει, τὴ μεταφέρει στὴ φωλιά της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλη. "Αν τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτετοῦν, ἂν ἔχῃ καιρὸ φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της κατὰ τὸ βάθος τοῦ κοιτετισιοῦ, γιατί γνωρίζει πὼς ἡ λάμψη τους θὰ τὴν προδώσῃ.

"Αν οἱ κότες εἶναι σκαρφαλωμένες ἐπάνω σὲ δέντρο, κάθεται ἀπὸ κάτω καὶ τίς ρίχνει ματιές. Κοινὴ ἰδέα εἶναι πὼς ἔχει μαγνήτη στὰ μάτια της.

"Αμα καταδιώκεται ἀπὸ σκυλί, τὴν οὐρὰ της τὴν ἔχει διπλωμένη. "Αν τὸ σκυλί τὴ ζυγώσῃ πολὺ, τὴν πετᾷ δεξιὰ ἢ ἀριστερά. Τὸ σκυλί στρέφει, γιατί νομίζει ὅτι πῆρε διεύθυνση πρὸς τὰ ἐκεῖ. "Αλλ' ἡ ἀλεπού ἔχει πιά κάνει ἀντίθετη στροφή. "Οσο νὰ γυρίσῃ καὶ καλοσκεφτῇ τὸ σκυλί, αὐτὴ ἔχει κερδίσει δέκα δεκαπέντε βήματα.

Τὸ καλοκαίρι τῆς πέφτουν τὰ μαλλιά, ὅλα σχεδόν. Τόσο ὥστε τότε μπαίνει κάποτε ἄφοβα στὰ χωριά. Εὐτυχῶς γι' αὐτὴ, δὲν ἔχει καμιὰ ἀξία γιατί εἶναι μαδημένη πιά καὶ δὲν τὴν κυνηγοῦν οἱ χωρικοί.

Τὸ δέρμα τῆς ἐλληνικῆς ἀλεπούς δὲν εἶνε ἀπὸ τὰ ἐκλεχτότερα. Μ' ὅλα ταῦτα ἔχει τόσο πλῆθος ἡ "Ελλάδα, ὥστε μαζὶ μὲ τὴ βίδρα της καὶ τὸ κουνάβι της, πού εἶνε σὲ μερικὲς ἐπαρχίες πολὺ ἐκλεχτό, ὑπολογίζεται ὅτι στὸ παγκόσμιον γουναρεμπόριο, πού ἀνεβαίνει σὲ τριακόσια πενήντα ἑκατομμύρια φράγκα, ἀντιπροσωπεύεται μὲ 5—7 ἑκατομμύρια.

Στὴν "Ακαρνανία βρῆκαν τὴν ἀκόλουθη μέθοδο γιὰ νὰ τὴν πιάνουν. Κόβουν ἓνα νεροχολόχιο, ἐπένω

ἐπάνω τόσο, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ περάσῃ μέσα τὸ κεφάλι της. Στὸ βάθος τῆς νεροκολοκύθας βάζουν πάχος χοιρινό.

Ἡ ἀλεπού τὸ μυρίζεται, βυθίζει τὴ μούρη της καὶ ἅμα φτάσῃ στὸν πυθμένα, τ' αὐτιά της ποὺ στριμώχτηκαν γιὰ νὰ χωρέσουν μέσα, ἀνοίγουν καὶ μένει μὲ τὸ νεροκολόκυθο στὸ πρόσωπο, σὰν νὰ φορῇ μάσκα.

Μία μικρὴ Ἀθηναία
στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ.

αἰθῆ, εἶπε ἡ Δημῶ, ἡ παρα-
μάννα, θέλεις νὰ σοῦ διηγηθῶ
τὴν ἱστορία τῆς νυφίτσας, ποὺ
μπῆκε σὲ μιὰ σιταπευθήκη;

—Ὅχι! εἶπε ἡ Εἰαθῆ.

—Μήπως θέλεις νὰ σοῦ
διηγηθῶ γιὰ τὸν Ὀδυσσεά,
ποὺ πῆγε στὴ σπηλιά τοῦ Κύ-
κλωπα;

—Ὅχι! ὄχι! ὄχι! ἀπάντησε καὶ πάλι ἡ Εἰαθῆ.

—Ἀλήθεια, δὲ θέλεις νὰ μάθης πῶς ὁ φοβερὸς
Πολύφημος, μὲ τὸ ἓνα μεγάλο μάτι στὸ μέτωπο, κρά-
τησε κλεισμένο μέσα στὴ σπηλιά του τὸν πονηρὸ Ὀδυσ-
σεά; Δὲ θέλεις νὰ μάθης, πῶς ὁ Ὀδυσσεάς κατὰφερε
νὰ τοῦ βγάλῃ τὸ μάτι κι ὕστερα νὰ βγῇ ἀπὸ τὴ σπηλιά,
χυρμμένος ἀποκάτω ἀπὸ τὴν κοιλιά τοῦ κριαριοῦ;

—Ὅχι! ὄχι! ὄχι! ἀπάντησε μὲ πείσμα ἡ Εἰαθῆ.

—Εἰαθῆ! ἀκούστηκε μιὰ βαριά, γυναικεία φωνή,
ὅν δὲ θέλῃς νὰ κάτσης φρόνιμα καὶ δὲν ἀκοῦς τὴ Δημῶ,
θὰ πῶ νὰ ἔρθῃ ἀμέσως νὰ σὲ πάρῃ ἡ Μορμολύκη, ποὺ
παίρνει ἐκεῖνα τὰ παιδιά, ποὺ δὲν ἀκοῦν!

Μόλις ἀκούσθη τὸ ἐπὶ τοῦ Περικλῆ, ἡ Εἰαθῆ, ἀκούσθη,

σώπασε καὶ κρύφτηκε στὸ εὐρύχωρο ἱμάτιο τῆς παρα-
μάνας της, ἐνῶ ἡ Λευκίππη, ἡ μητέρα της, στόλιζε
τὴν ἄλλη θυγατέρα της, τὴν Εὐχαρη.

Ἦταν ἡ μέρα, ποὺ γίνονταν οἱ μεγάλες γιορτὲς
τῆς Ἀθῆνας.

Ἀπ' ὅλη τὴν Ἀστική καὶ ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς
Ελλάδας γέροι καὶ νέοι, ἄντρες καὶ γυναῖκες καὶ παι-
διά, ἦταν μαζεμένοι γιὰ νὰ ἰδοῦν τὴ μεγαλύτερη καὶ
λαμπρότερη γιορτὴ τῆς Ἀθῆνας, τὰ μεγάλα Πανα-
θηναῖα. Ἡ γιορτὴ αὐτὴ γινόταν γιὰ χάρη τῆς
Παλλάδας Ἀθηνᾶς, ποὺ προστάτευε τὴν πόλιν. Ἡ
Εὐχαρη, κόρη τοῦ Δημοχάρη, ἐνὸς ἀπὸ τοὺς προκρίτους
τῆς Ἀθῆνας, εἶχε λάβει μέρος στὸ κέντημα τοῦ Πέπλου
τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ πρωὶ θὰ τὸν πῆγαιναν
μὲ μεγάλη πομπὴ καὶ λιτανεία, νὰ τὸν παραδώσουν στὸ
νὰ τῆς θεᾶς, ποὺ ἦταν χτισμένος ἐπάνω στὸν ἱερὸ βρά-
χο τῆς Ἀκρόπολης.

Οἱ δοῦλες ἔντυσαν τὴν Εὐχαρη μ' ἓνα ἄσπρο, σὰν
τὸ χιόνι, λινὸ φόρεμα, τὸ χιτῶνα. Ἡ μητέρα της τῆς
ἔκαμε πλεξίδες τὰ ὠραῖα μαλλιά, τὰ σήκωσε ἐπάνω
στὸ κεφάλι καὶ ὕστερα τῆς ἔβγαλε ἓνα χρυσὸ στεφάνι.
Ἀφοῦ τὴν ἐτοίμασε καλὰ, τῆς ἔδωκε χαμογελώντας
ἓνα πολύτιμο κηθρέπτη ἀπὸ γυαλιστερὸ μπροῦντζο
γιὰ νὰ γυαλιστῇ. Ἡ Εὐχαρη ἐνθουσιάστηκε. Ἐμοιαζε
σὰν τὶς Καραάτιδες!

Καὶ ἡ Λευκίππη τὴν ἔβγαλε τὰ καλύτερα τῆς
φορέματα καὶ στολίδια. Ἐπάνω στὸ μακρὸ φόρεμά της,
ποὺ τὸ συγκρατοῦσε στὸ πλᾶι μιὰ χρυσὴ καρφίτσα, ἔρ-
ριξε ἓνα πολύτιμο ἱμάτιο κεντημένο μὲ πορφύρα στὸ
χέρι της ἔβαλε ἓνα χρυσὸ βραχιόλι μὲ δυὸ Σφίγγες
χαραγμένες ἐπάνω, καὶ ἀνάμεσα στίς μπουκλές τῶν
μαλλιών της κρέμονταν δυὸ σκουλαρίκια, μὲ δυὸ κύ-
κλους ἀπὸ ὑφαντοῦ ἱματιοῦ.

—Μοῦ φαίνεται πὼς ἀργήσαμε, μητέρα, εἶπε μὲ ἀνησυχία ἡ Εὐχαρη.

—Μιὰ στιγμή ἀκόμη, ἔχε ὑπομονή! εἶπε ἡ μητέρα της. Περιμένουμε τὸ Νεῖλο νὰ μᾶς φέρῃ τὰ τριαντάφυλλα, ποὺ θὰ στολίσουν τὸ πανέρι σου. Μόλις ἔρθῃ, θὰ φύγωμε. Ὅπου κι ἂν εἶναι ἔφτασε. Ὁ ἥλιος

ψήλωσε. Ἐχομε βλέπεις καὶ τὴ φασαρία τῶν ἀδερφῶν σου· ἡ Ξανθὴ δὲν κρατιέται καὶ βασανίζει τὴ Δημῶ· τὸν ἀδερφό σου, τὸ Λύση, ἀναγκάστηκα νὰ τὸν στείλω περίπατο μὲ τὸ Σίκκινο, τὸν παιδαγωγό του. Ἄ! αὐτὸ τὸ παιδὶ εἶναι ἀνυπόφορο μὲ τίς ἀταξίες του. Τώρα μοῦ

ζητᾷ ἐν' ἀλογάκι! Θέλει, λέει, νὰ πάη κι αὐτὸς καβάλα
 μὲ τᾶλλα παλικάρια στὴν Πομπή! Ἀκοῦς!

Μόλις εἶχε τελειώσει αὐτὰ τὰ λόγια ἡ Λευκίππη,
 κι ἀκούστηκαν φωνές ἀπὸ μιὰ μεγάλη αὐλὴ ἐκεῖ κοντά,
 ποὺ εἶχε γύρω γύρω μαρμάρينو περιστύλιο, μὲ στοές.
 Ἐκεῖ γινόταν ἀπὸ τοὺς πλούσιους Ἀθηναίους ἡ ὑπο-
 δοχὴ στοὺς ξένους ἐπισκέπτες. Ἡ Λευκίππη πετά-
 χτηκε νὰ βγῇ ἔξω γιὰ νὰ ἰδῇ. Ἐνῶ περνοῦσε ἀπὸ τὸ
 δωμάτιο τῆς οἰκονόμας καὶ τῶν ὑπηρετριῶν, βρέθηκε
 μπροστὰ σ' ἓνα γέρο μὲ ἄσπρα γένεια καὶ σ' ἓνα παιδί.
 Ὁ γέρος φοροῦσε ἓνα πλατὺ καὶ μακρὸ ἱμάτιο, ψηλὰ
 ποδιῆματα καὶ κρατοῦσε μιὰ βεργούλα· μάλωνε αὐ-
 στηρὰ τὸ παιδάκι, ποὺ ἦταν ὡς ὀχτὼ χρόνων! Αὐτὸ
 τὸ πρᾶμα δὲ φάνηκε παράξενο στὴ Λευκίππη.

—Τί ἔκαμες πάλι, Λύση; ρώτησε.

—Δὲ τὸν θέλω πιά τὸν Παιδαγωγό, δὲν τὸν θέλω,
 ἔλεγε τὸ παιδί μὲ μιὰ φωνή, ποὺ τὴν ἔκοβαν τὰναφυλ-
 λητά.

—Γιατί, παιδί μου;

—Γιατὶ ὁ Σίκκινος δὲ μ' ἀφήνει νὰ κάμω τίποτε,
 οὔτε νὰ κουνηθῶ: Λύση, δὲ σταυρώνουν τὰ πόδια,
 ὅταν κάθωνται. Λύση, μὴν ἀκουμπᾷς στὸ χέρι σου τὸ
 σαγόνι. Λύση, στὸ δρόμο νὰ πηγαίνης μὲ κατεβασμένα
 τὰ μάτια. Λύση, πρέπει νὰ ξέρης πὼς ὅταν τρῶνε παίρ-
 νουν τὴ σάλτσα μὲ τὸ ἓνα δάχτυλο, τὸ ψάρι καὶ τὸ κρέας
 μὲ τὰ δύο. Λύση, ὅταν κανέννας ξύνεται πρέπει νὰ τὸ
 κάνη μὲ διάκριση. Λύση, ἀπὸ δῶ, Λύση ἀπὸ κεῖ, μὲ τρέλ-
 λανε! Ὅχι, ὄχι δὲν τὸν θέλω πιά τὸν Παιδαγωγό· περισ-
 σότερο προτιμοῦσα τὴ Μορμολύκη, ὅταν ἤμουν μικρός!

—Πολύ καλὰ, εἶπε ἡ Λευκίππη. Σίκκινε, ἀφοῦ ὁ
 Λύσης δὲ σὲ θέλει, θὰ πᾶς μόνος σου νὰ ἰδῇς τὴν Πομπή
 κι αὐτὸν θὰ τὸν ἀφήσωμε στὸν Τύχωνα νὰ τὸν φυ-
 λάγῃ τὴν ὥρα τῆς Πομπῆς.

Ὁ Σίκιννος, πού γνώριζε καλά πῶς δὲν ἦτο αὐστηρή ἡ Λευκίππη, χαμογέλασε μέσα στ' ἄσπρα γένεια του κι ὁ Λύσης, μαζωμένος, καθάριζε τὰ μάτια του μὲ τίς γροθιές του.

Ἐνα χτύπημα ἀκούστηκε ἀπὸ κλείσιμο τῆς αὐλόπορτας, συνωδευμένο μὲ γάβγισμα τοῦ σκύλου, πού φύλαγε τὴν εἴσοδο. Ἡ μητέρα, προσέχοντας στὸ χτύπημα αὐτό, λησμόνησε τὸ Λύση. Ἐρχόταν ὁ Νεῖλος μ' ἓνα πανέρι στὸ κεφάλι γεμάτο φροῦτα καὶ λαχανικά καὶ κρατώντας στὸ χέρι μιὰ τούφα φρεσκοκομμένα, δροσουστάλαχτα, τριαντάφυλλα.

— "Α! σ' εὐχαριστῶ, Νεῖλο. Τί ὥραϊα λουλούδια! εἶτε ἡ Εὐχαρη, πού παρουσιάστηκε μὲ τὸ χτύπημα τῆς πόρτας καὶ πῆρε τὰ τριαντάφυλλα ἀπὸ τὰ χέρια του.

Στὰ ἀπλά αὐτὰ λόγια ὁ σοῦλος κοκκίνησε λιγόνκι. Ἦταν εὐχαριστημένος πού τῆς ἄρεσαν. Γιατὶ αὐτὰ τὰ λουλούδια τὰ εἶχε φυλαγμένα ἀπὸ καιρὸ γι' αὐτή, σὲ κάτι ἀπόμερες τριανταφυλλιές, σὲ μιὰ γωνία τοῦ κήπου τοῦ Δημοχάρη. Τὰ εἶχε μόνος του καλλιεργημένα καὶ φροντισμένα. Μὰ εἶχε δίκιο νὰ περιποιεῖται τὴν Εὐχαρη. Σ' αὐτὴ δὲ χρωστοῦσε τὸ ὅτι ἦταν ὁ πιὸ εὐτυχισμένος δοῦλος τῆς Ἀθήνας;

Δυὸ χρόνια πρωτότερα, ἡ ἐσοδεὶά τῆς Ἀττικῆς ἦταν ἄσκημη. Ὁ Δημοχάρης, πού εἶχε περισσότερα ἀπὸ δέκα καράβια δεμένα στὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ, ἀποφάσισε καὶ ταξίδεψε μόνος του στὰ παράλια τοῦ Βοσπόρου γιὰ ν' ἀγοράσῃ σιτάρια.

"Εμειν' ἐκεῖ πέντε μῆνες.

Μιὰ μέρα πληροφορήθηκε ἡ Λευκίππη, πῶς φάνηκε στὴ θάλασσα ὁ στολίσκος μὲ τὸν ἄντρα της. Κατέβηκε λοιπὸν στὸν Πειραιᾶ μὲ τὴν Εὐχαρη, τὸ Λύση καὶ τὴν Ξανθή, γιὰ νὰ ὑποδεχτῇ πρώτη πρώτη τὸν ἄντρα της.

"Όταν ἔφτασαν στὸ λιμένα, τὰ παιδιὰ ἔμειναν μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Ἡ κίνηση τοῦ λιμένα, τὰ καΐκια, ποὺ ἀρμένιζαν στὸ ἀνοιχτὸ πέλαγος γέρονοντας ἐλαφρὰ μὲ τὸ γλυκοφύσημα τοῦ ἀέρα, οἱ τριήρεις, δηλ. τὰ κα-
ράβια μὲ τὶς τρεῖς σειρὲς κουπιὰ, τὴ μιὰ ἐπάνω στὴν ἄλλη· τὸ χτύπημα τῶν κουπιῶν, ποὺ γινόταν μὲ ρυθμὸ τὸ ξεφόρτωμα τῶν καραβιῶν, ποὺ ἔφερναν στὸν Πει-
ραιὰ τοὺς τάπητες τῆς Μιλήτου, τὴν ξυλεία τῆς Μαύ-
ρης Θάλασσας, τὰ φρούτα τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου.....
ὅλα τοὺς ἔκαναν νὰ θαυμάζουν! Ἐξαφνα ὁμως ἡ Εὐ-
χαρη ἔβαλε μιὰ φωνή. Τί τρέχει;

Σ' ἓνα καράβι ποὺ ἦρθε ἀπὸ τὴ Θράκη καὶ οἱ δοῦ-
λοι ξεφόρτωναν τὰ κρασιά, εἶδε τὸν ἐπιστάτη νὰ δέρνη
ἀλύπητα ἓνα δοῦλο, γιατί ἔκαμε κάποια ἀπροσεξία. Τὰ
χτυπήματα τῆς μάστιγας ἔπεφταν σὰ βροχὴ ἐπάνω
στὸ γυμνὸ κορμὶ τοῦ δούλου καὶ τὸ αἷμα ἔτρεχε τόσο
ἄφθονο, ποὺ κι ὁ πιὸ σκληρόκαρδος θὰ λυγίζεταν.

Τὸ κοριτσάκι γλόμιασε καὶ λίγο ἔλειψε νὰ λι-
γοθυμήσῃ. "Όταν σὲ λίγο ἀποβιβάστηκε ὁ πατέρας
της, ὁ Δημοχάρης, ἀπὸ τὴν ὀλκάδα του, πήδησε στὸ
λαιμό του, τρέμοντας ἀκόμη, καὶ μὲ τὰ μάτια γεμάτα
δάκρια τοῦ ψιθύρισε στ' αὐτί:

— Πατέρα μου, θέλεις νὰ καλοκαρδίσης τὴν κόρη
σου;

— Θέλω βέβαια, εἶπε γελώντας ὁ Δημοχάρης. Πές
μου, τί θέλεις ἀπὸ μένα, παιδί μου;

— Ἀγόρασέ μου αὐτὸν τὸ σκλάβο.

Μὲ λίγα λόγια διηγήθηκε τότε στὸν ἄντρα της ἡ
Λευκίππη τὸ ἐπεισόδιο τοῦ δούλου. Δὲ χάνει καιρὸ
ὁ πλούσιος Ἀθηναῖος, δίνει 400 δραχμές, ἀγοράζει
τὸ δυστυχισμένο δοῦλο καὶ τὸν παίρνουν μαζί τους στὴν
Ἀθήνα.

Ὁ Νεῖλος, ἔτσι τὸν ἔλεγαν, ἦταν ἀπὸ τὴ Συρία.

“Ενας ἄνθρωπος ὥς ἐκεῖ ἐπάνω, μεγαλόσωμος καὶ δυνατός. Εἶχε ὅμως κι ἄλλα προτερήματα. Ἦταν πολὺ ἐξυπνος καὶ ἀφωσιωμένος στὸν κύριό του. Γι’ αὐτὸ ὁ Δημοχάρης τοῦ εἶχε ἐμπιστευτῇ τὴν ἐπίβλεψη στὸ χτῆμά του.

—“Ὁ κύριος εἶναι ἐδῶ; ρώτησε ὁ Νεῖλος, ἀφοῦ παράδωσε στὸ μάγερα τὰ λαχανικά καὶ τὰ φροῦτα. Θέλω νὰ μιλήσω γιὰ τ’ ἀμπέλια του.

—“Ὅχι, εἶπε ἡ Λευκίππη. Πῆγε στοὺς ἀγῶνες, ποὺ γίνονται στὸ Στάδιο, στὴν ὁχθὴ τοῦ Ἰλισσοῦ. Μεῖνε δῶ σήμερα νὰ ἰδῇς τὴ γιορτὴ καὶ τὸν βλέπεις τὸ βράδυ.

Ἦρθε τέλος ἡ ὥρα νὰ φύγουν γιὰ τὴν Πομπή. Ἡ Λευκίππη, τὰ παιδιὰ της καὶ οἱ σκλάβοι της ἄφησαν τὸ σπίτι καὶ τράβηξαν κατὰ τὴν Ἀκρόπολη.

Ἡ πομπὴ τῶν Παναθηναίων ξεκινοῦσε ἀπὸ τὸν «Ἐξω Κεραμεικό», ποὺ ἦταν κοντὰ στὸ Νεκροταφεῖο τῶν Ἀθηναίων. Ἐκεῖ μαζεῦονταν ὅλοι, ὅσοι θὰ λάβαιναν μέρος στὴ παρέλαση. Περνοῦσαν ἀπὸ τὸ Δίπυλο, μὲ τὶς δυὸ μεγάλες πύλες, καὶ ἀκολουθώντας ὕστερα τὸν πλατὺ «Δρόμο»—ἔτσι τὸν ἔλεγαν—βάδιζαν πρὸς τὴν Ἀκρόπολη.

Μπροστὰ μπροστὰ πῆγαιναν οἱ ἱερεῖς, οἱ ἱέρειες, οἱ μάντηδες, οἱ κήρυκες καὶ οἱ γέροι μὲ βάδισμα μεγαλόπρεπο, βαρὺ καὶ ἐπιβλητικό, κρατώντας ἐλιόκλαδα.

Ἐπειτα ἀκολουθοῦσαν οἱ ὀπλίτες, ποὺ λαμποκοποῦσαν μὲ τὶς γυαλιστερές ἀσπίδες καὶ τὶς λόγχες. Ἀπὸ κοντὰ βάδιζαν περήφανα τὰ παλικάρια, ποὺ εἶχαν νικήσει στοὺς ἀγῶνες: στὸ δρόμο καὶ στὸ πῆδημα, στὸ λιθάρι, στὸ ἀκόντιο καὶ στὰ ἄλλα ἐργονίσματα. Οἱ περισσότεροι ἀπ’ αὐτοὺς πῆγαιναν ἔφιπποι καμαρωτοὶ ἐπάνω στὰ περήφανα ἄλογά τους. Ἄλλοι πάλι

πήγαιναν μὲ τὰ «π ο μ π ι κ ᾶ ἄ ρ μ α τ α», ποὺ εἶχαν νικήσει στοὺς ἀγῶνες.

Ὅμορφα παιδιά, ἀσπροντυμένα, ξεφύλλιζαν τριαντάφυλλα καὶ ἔρριχναν στὸν ἱερὸ Δρόμο. Ἀκολουθοῦσαν ἔπειτα οἱ λιγερὲς παρθένες τῶν εὐγενῶν, μὲ πανέρια στὸ κεφάλι γαρνιρισμένα μὲ γιρλάντες ἀπὸ λουλούδια. Μέσα στὰ πανέρια εἶχαν τὰ σκεύη, ποὺ χρειάζονταν γιὰ τὶς θυσίες. Αὐτὲς ἦταν οἱ κ α ν η φ ὅ ρ ε ς. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ κορίτσια φαινόταν καὶ ἡ Εὐχαρῆ. Βάδιζε σοβαρὰ καὶ περήφανα.

Ἡ χαριτωμένη ὁμάδα τῶν κοριτσιῶν περνοῦσε, καὶ οἱ ἐπευφημίες τῶν θεατῶν ἔφταναν ὡς τὸν οὐρανό. Οἱ θεατὲς ἦταν ἀνεβασμένοι στὶς στέγες τῶν σπιτιῶν ἢ σκαρφαλωμένοι στὶς ἐξέδρες, ποὺ εἶχαν στημένες γιὰ τὴ γιορτή. Ἄλλοι εἶχαν μαζευτῇ στὰ σταυροδρόμια καὶ ὅλο προσπαθοῦσαν νὰ σπάσουν τὴ ζώνη, ἐνῶ τοὺς συγκρατοῦσαν μὲ δυσκολία μισθοφόροι Σκύθες.

Σὲ λίγο ἓνα ὥραϊο καράβι μὲ τρεῖς σειρὲς κουπιῶν κυλώντας ἐπάνω σὲ τροχοὺς, μὲ τὸν ἱερὸ πέπλο τῆς θεᾶς κρεμασμένο στὸ κατάρτι του, ἄρχισε νὰ προχωρῇ. Μπροστὰ πήγαιναν μουσικοὶ μὲ αὐλοὺς καὶ μὲ λύρες καὶ ἀκολουθοῦσαν χορεύτριες.

Τέλος προχωροῦσε μιὰ μακριὰ γραμμὴ ἀπὸ ζῶα, βόδια καὶ πρόβατα, ποὺ θὰ θυσιάζονταν στὸ βωμὸ τῆς Παλλάδας, ἐνῶ οἱ προσκυνητὲς μὲ γιορτάσιμη στολή, φαιδροὶ καὶ ἐνθουσιασμένοι, ἔφερναν τὸ κρασί, ποὺ θὰ ἔπιναν σὲ μεγάλα «Π α ν α θ η ν α ῖ κ ᾶ π ο τ ῆ ρ ι α» καὶ θὰ διασκέδαζαν ὡς τὸ βράδυ.

Ἡ Πομπὴ ἔστρεψε στὸ διπλὸ τεῖχος τῆς Ἀκρόπολης, πρῶτα ἀνατολικά καὶ ὕστερα νότια γιὰ νὰ ἔρθη νὰ σταματήσῃ μπροστὰ στὸ λόφο τοῦ Ἀρείου Πάγου. Σ' ὅλη αὕτὴ τὴ διαδρομὴ ὁ λαὸς ἀτένιζε τοὺς μαρμαρινοὺς ναοὺς ποὺ ξεχώριζαν ἀποκάτω ἀπὸ τὸ λαμ-

πρὸ οὐρανό. Νά, τὸ Ἑρέχθειο μὲ τὶς λεπτὲς καὶ ψηλὰς ἰωνικὲς κολόνες του! Σεβαστὸ ἱερό, ποῦ σ' αὐτὸ μέσα ἦταν τὸ παμπάλαιο ξόανο τῆς Ἀθηνᾶς. Νά, καὶ ὁ Παρθενῶνας μὲ τὶς δωρικὲς κολόνες του καὶ τὰ γιγάντια ἀγάλματα τοῦ Φειδία καὶ μὲ τὴ Ζωφόρο γύρω γύρω, ποῦ παράστανε τὴν ἴδια τὴν παρέλαση. Παράστανε καὶ τοὺς θεοὺς ἀκόμη ποῦ κατέβαιναν νὰ ἰδοῦν τὴν Πομπή! Ἐκεῖ μέσα στὸν Παρθενῶνα ἦταν τὸ χρυσελεφάντινο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς. Νά καὶ τὰ μεγάλοπρεπα Προπύλαια τῆς Ἀκρόπολης, ποῦ ἔλαμπαν ἀπὸ τὸ μάρμαρο καὶ μπροστὰ τοὺς ὁ μικρὸς ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης.

Ἡ Λευκίππη μὲ τὴν Ξανθὴ καὶ τὸ Λύση, καὶ μὲ τὴ Δημῶ καὶ τὸ Σίκινο, συναντήθηκαν μὲ τὸν ἄντρα της στοῦ τραπεζίτη Πασίωνα. Ὁ Πασίωνας κατοικοῦσε σ' ἓνα σπίτι, ποῦ βρισκόταν στὸ πέρασμα τῆς Πομπῆς, ἀναμεταξὺ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῆς συνοικίας τῆς Ἀκρόπολης.

Κι ἀπὸ τὸν ἐξώστη, πρᾶμα σπάνιο στὶς ἀρχαῖες πόλεις, ποῦ ἦταν στὸ πρῶτο πάτωμα, παρακολουθοῦσαν τὴν Πομπή. Ἀνέβαινε πιά τώρα ἀργὰ ἀργὰ πρὸς τὰ Προπύλαια.

Περνοῦσαν ἱερεῖς, ἀθλητὲς, μουσικὴ, παιδιὰ, κορίτσια, ὅταν ἔξαφνα στὴ μέση τοῦ δρόμου ἀκούστηκαν ἄγριες φωνές. Εἶδαν ἀνθρώπους, ποῦ ἔτρεχαν σὰν τρελοὶ καὶ κατόπι ἓνα βόδι. Ἦταν μανιασμένο, χτυποῦσε τὰ πλευρά του μὲ τὴν οὐρά του, καὶ τρέχοντας μὲ τὸ κεφάλι κατεβασμένο ἀναποδογύριζε ὅ,τι ἔβρισκε μπροστὰ του..... Μπῆκε ξαγριεμένο μέσα στὴν Πομπή. Εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὴ σειρά του, ξετρελαμένο ἀπὸ μιὰ μύγα, ποῦ τὸ κέντησε. Φόβος καὶ τρόμος στὸ πλῆθος!

Ἡ Λευκίππη σκύφτει νὰ ἰδῇ καὶ τί βλέπει! Τὴ στιγμὴ ἐκείνη τὸ ξαφνιασμένο βόδι μπαίνει ἀνά-

μεσα στὰ κανηφόρα κορίτσια· τρέχουν ἐκεῖνα περί-
τρομα καὶ ἡ Εὐχαρὴ στέκεται ξαφνιασμένη τὸ βόδι
ἐτοιμάζεται μὲ μιὰ ἄγρια κίνηση νὰ τὴ χτυπήσῃ μὲ
τὰ κέρατά του.

Ὁ Δημογάρης πετάχτηκε ἔξω σὰν τρελός.

Πρὶν ἀπ' αὐτὸν ὅμως ἀπὸ μιὰ πάροδο τοῦ Δρόμου
πετιέται ἓνας ἄνθρωπος. Ἦταν ὁ Νεῖλος, ὁ σκλάβος, ποὺ
ἔτυχε νὰ εἶναι μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴ σκηνή. Μὲ μιὰ

ἀπότομη χειρονομία ἀναποδογυρίζει τὸ Σκύθη, ποὺ αὐλαίγε τὴ γραμμὴ καὶ τρέχει κατεπάνω στὸ βίδι. τὴ στιγμὴ ποὺ ἔσκυβε τὸ κεφάλι του νὰ χτυπήσῃ τὴν Εὐχαρη. Τὸ πλῆθος ἔτρεχε τρομαγμένο. Ὁ Νεῖλος πιάνει τὸ βίδι ἀπὸ τὰ κέρατα καὶ μὲ τὰ ἀτσαλένια χέρια του στρίβει τὸ κεφάλι του πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἔτσι Εὐχαρη γλίτωσε τὸ χτύπημα καὶ βρέθηκε λιγοθυμισμένη στὸν τράχηλο τοῦ ζώου κι ὕστερα ἔπεσε κάτω.

Ἡ Εὐχαρη σὲ λίγο ἤρθε στὸν ἑαυτὸ της. Ἀναστέ-

Ἡ Εὐχαρη μισάνοιξε τὰ μάτια της.

ναῖε ἐνῶ στὰ χλομά ἀπὸ τὴ φρίκη μάγουλά της κυλοῦσαν μεγάλα δάκρια. Σιγὰ σιγὰ ὁ Δημοχάρης, ποὺ ἔφτασε κείνη τὴ στιγμὴ, σήκωσε στὰ χέρια τὴν κόρη του, οἱ βοῦδολάτες ἔδεσαν πάλι τὸ ἀφηνιασμένο ζῶο, καὶ ἡ λιτανεία ἐπανάλαβε τὴν πορεία της κατὰ τὸ Ἑρέχθειο.

Ξάπλωσαν τὴν Εὐχαρη σ' ἓνα κρεβάτι στὸ σπίτι τοῦ Πασίωνα. Δὲν ἦταν σοβαρὰ χτυπημένη, ἀλλὰ τὸ ἀπότομο πέσιμο τὴ ζάλισε, κι ἐνῶ ἡ μητέρα της ἔκλαιε καὶ χτυπιόταν, αὐτὴ κοιμόταν ἡσυχᾶ.

Φωνές χαρᾶς, τραγουδιῶν γλυκιὰ μουσική, πού ἔρχονταν ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη, γλύκαιναν σὰν νᾶνουρίσματα τὸν ὕπνο της. Ὁ λαός, μόλις ἔφτασε στὴν κορυφὴ τῆς Ἀκρόπολης ἔψαλε ὕμνους στὴ θεά.....

Κατὰ τὸ βράδυ ἡ Εὐχαρη μισοάνοιξε τὰ μάτια της. Γύρω της εἶδε τὴ Λευκίππη καὶ τὸ Δημοχάρη, ἔπειτα τὸν Πασίωνα καὶ τὴ γυναῖκα του τὴν Ἐπίχαρη καὶ μὲς στὴ σκιά, κοντὰ στὴ Ξανθὴ καὶ στὸ Λύση, τὴ Δημῶ, τὸ Σίκκινο καὶ τὸ Νεῖλο.

—Πατέρα! εἶπε μὲ σιγανὴ καὶ πονεμένη φωνή, δὲ θέλω πιά ὁ Νεῖλος νὰ εἶναι σκλάβος.

—Νεῖλο, εἶπε ὁ Δημοχάρης, κοιτάζοντας τὸ Σύριο, ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμή σὲ ἀπολευθερώνω καὶ ἀπὸ αὐριο θὰ εἶσαι διευθυντὴς στὸ χτῆμά μου.

Καὶ ὁ Νεῖλος, πού δὲ μποροῦσε νὰ κρατήσῃ τὴ συγκίνησή του ἀποκρίθηκε:

—Ὁ ἀφέντης μου ὁ Δίας ἐλπίζω νὰ μοῦ δώσῃ μιὰ μέρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ σοῦ χαρίσω τὴ ζωὴ μου.

Ἡ Πατρίδα μας.

—Ἐένε, πού μόνος κι ἔρημος, σὲ ξένους τόπους τρέχεις, πές μου ποιὸς εἶν' ὁ τόπος σου καὶ ποιά πατρίδα ἔχεις;

—Τὴ μακρινὴ πατρίδα μου, πάντα ποθῶ στὰ ξένα.

Ἐκεῖ τὰ χρόνια τῆς ζωῆς περνοῦν εὐλογημένα.

Ἐκεῖ κι ὁ θάνατος γλυκός, κι ἀφοῦ κανεὶς πεθάνει ἔχει στὸ μνήμα του Σταυρό, καντήλι καὶ λιβάνι.

Στ' ἀγαπημένο μου χωριὸ χαρὲς πάντα καὶ γέλια,
στ' ἀλώνια τραγουδιῶν φωνές, ξεφάντωμα στ' ἀμπέλια.
Κι ὅταν χορεύῃ ἡ λεβεντιά, στῆς Πασχαλιᾶς τὴ μέρα,
βροντοκοπᾷ τὸ τύμπανο καὶ κελαηδεῖ ἡ φλογέρα.

Στὴ μακρινὴ Πατρίδα μου ἔχει εὐωδιὰ καὶ χάρη
τὸ ταπεινότερο δέντρο, τὸ πῶς φτωχὸ χορτάρι.
Στοὺς κλώνους τῆς ἀμυγδαλιάς σμίγουν ἄνθοι καὶ χιόνια
καὶ φέρνουνε τὴν ἀνοιξὴ γοργὰ τὰ χελιδόνια.

Στῶν μαγεμένων τῆς βουνῶν τὰ μαρμαρένια πλάγια
γλυκολαλοῦν οἱ πέρδικες καὶ κλαίει ἡ κουκουβάγια.
Ἡ ἀσημένια θάλασσα μ' ἀφροὺς τὴν περιζώνει
κι ὁ οὐρανὸς μὲ τ' ἄστρα του τὴν χρυσοστεφανώνει.

Τὴ μακρινὴ Πατρίδα μου, πρὶν ἡ σκλαβιά πλακώσει
τὴ δόξαζ' ἡ παλικαριά, τὴ φώτιζεν ἡ γνώση.
Καὶ τῶρ' ἀπὸ τὴν μαύρη γῆ, τὴ γῆ τὴ ματωμένη
πρόβαλε πάλ' ἡ ἐλευθερία σὰν πρῶτ' ἐντρειωμένη.

—Φτάνει! τὴ χώρα, ποὺ μοῦ λές, τὴν γνώρισα, τὴν εἶδα·
τὴν μακρινὴ Πατρίδα σου ἔχω κι ἐγὼ Πατρίδα.

Ποιὸς ἔχτισε;

Μιά φορὰ ἓνας βασιλιάς ἔχτισε μιὰ μεγαλόπρεπη
ἐκκλησιά. Δὲ δέχτηκε καμιὰ βοήθεια γιὰ τὰ ἔξοδα τῆς
οἰκοδομῆς, γιατί ἤθελε νὰ γίνη ἡ ἐκκλησιά ὅλο μὲ δικὰ
του χρήματα.

Ὅταν τελείωσε ἡ οἰκοδομή, διάταξε ὁ βασιλιάς
νὰ γραφῇ μὲ χρυσὰ γράμματα ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐξώ
πορτα, ὅτι αὐτὸς ἔκαμε ὅλα τὰ ἔξοδα καὶ κανεὶς ἄλλος
δὲν ἔδωσε τίποτε. Αὐτὸ καὶ ἔγινε.

Τὴ νύχτα ὅμως τὸ νομα τοῦ βασιλιᾶ σβήστηκε ἀπὸ
τὴν ἐπιγραφή καὶ στὴ θέση του γράφηκε τὸ νομα μιᾶς
γριούλας.

Παραξενεύτηκε ὁ βασιλιάς σὰν τὸ ἔμαθε καὶ διά-
ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ταξε νὰ σβήσουν τὸνομα τῆς γριᾶς καὶ νὰ ξαναγράψουν τὸ δικό του.

Τὴν ἄλλη μέρα ὅμως πάλι ξαναβρέθηκε γραμμένο τὸνομα τῆς γριουλάς.

Ἀπορώντας ὁ βασιλιάς, διάταξε νὰ βροῦν τὴ γριουλά, γιὰ νὰ μάθῃ τί τάχα νὰ εἶχε θυσιάσει ἡ γριουλά αὐτὴ γιὰ τὴν ἐκκλησιά καὶ γίνεται αὐτὸ τὸ θαῦμα.

Ὅταν παρουσιάστηκε μπροστά του, τῆς εἶπε:

— Καλὴ μου γυναῖκα, μὴ φοβᾶσαι! Πές μου, σὲ παρακαλῶ, γιατί γράφεται τὸνομά σου στὴν ἐκκλησιά, ὅτι τάχα τὴν ἔχτισες ἐσύ; Ἐγὼ νόμιζα, πὼς χτίστηκε μὲ δικὰ μου χρήματα. Φαίνεται ὅμως πὼς εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ σβήνεται τὸ δικό μου ὄνομα καὶ νὰ γράφεται τὸ δικό σου. Πές μου λοιπόν, μήπως ἔδωκες καὶ σὺ χρήματα;

Ἡ γριουλά ἀποκρίθηκε:

— Μεγαλειότατε, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ σᾶς κακοφανῇ. Εἶμαι μιὰ φτωγὴ γυναῖκα καὶ κερδίζω τὸ ψωμί μου μὲ τὴ ρόκα μου. Μολαταῦτα εἶ ἔδινα κι ἐγὼ κάτι γιὰ νὰ χτιστῇ ἡ ἐκκλησιά, ἂν δὲν τὸ εἶχατε ἀπαγορέψει. Δὲ βαστοῦσε ὅμως ἡ καρδιά μου νὰ μὴν κάμω κι ἐγὼ τίποτε. Γι' αὐτὸ ἀγόρασα λίγο σανὸ κι ἔδωσα νὰ φᾶνε τ' ἄλογα, ποὺ κουβάλησαν τίς πέτρες τῆς οἰκοδομῆς.

Ἄμα τ' ἄκουσε αὐτὸ ὁ βασιλιάς, κατάλαβε ὅτι ὁ Θεὸς εὐχαριστήθηκε πλεονεκτήματα ἀπ' τὴν θυσία τῆς γριᾶς, παρὰ ἀπὸ τὴν δική του καὶ διάταξε ν' ἀφήσουν στὴν ἐπιγραφή τὸ ὄνομά της.

Ἀνεπάντητα.

15. Ποιὸς ὁδηγεῖ τὸν κύριό του καὶ ὁδηγίεται ἀπὸ τὸν κύριό του;

16. Τί μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἀκόμα σὲ μιὰ τσέπη ἀδειανή;

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

17. Ποιὸς ἔχει μάτια σκυλίσια;
18. Σ' ἓνα δρόμο τῆς Ἀθῆνας οἱ γυναῖκες φένουν
μόνο ἀπὸ τῆ μιᾶ πλευρὰ τὰ γλυκά. Γιατί;
19. Πόσο βαθειὰ στὸ δάσος μπορεῖ νὰ μπῇ ἓνα ἐλάφι;
20. Τί πράγμα εἶναι ἐκεῖνο, ποῦ ἐνῶ εἶναι ἀπὸ καιρὸ
ἐτοιμασμένο, ἐτοιμάζεται κάθε μέρα;
21. Τί ἔκαμε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὅταν ἐπάτησε τὸ
πόδι του στὴν Ἀσία;

Κυριακή.

Μόλις ἔλαμπαν τὰ κάλλη τῆς αὐγῆς τερπνέ,
τὰ παιδάκια ἢ μητέρα τρέχει καὶ ξυπνᾷ.
—Ἐ! παιδιά, καιρός! Ξυπνᾷτε! κι εἶναι Κυριακή,
ἢ καμπάνα μᾶς φωνάζει, τὴν ἀκοῦτ' ἐκεῖ;
—Τὼρ' ἀμέσως, μητερίτσα, λέγουν κι ἐν ταῦτῳ
Πῶς εὑρέθηκαν στὸ πόδι ὅλα στὸ λειπτό!

Ἡ μητέρα μὲ δροσάτο τᾶπλυνε νερό,
τὰ μαλάκια τους μὲ χτένι χώρισε ἀργυρό.
Τ' ἄλλαξε σιδερωμένα ροῦχα γιορτινὰ
κι ἔλαμπαν σὰν ἀγγελουδία κι ἦσαν μιὰ χαρά!
Τώρα νά, στὸ πεζοδρόμι τὰ παιδιά κι αὐτὴ!
τὸ μικρὸ τῆς ἀπ' τὸ χέρι τρυφερὰ κρατεῖ.

Εὐτακτα στὴν Ἐκκλησίᾳ στέκουν τὰ παιδιὰ
καὶ τὴν λειτουργί' ἀκοῦνε μ' ἀνοιχτὴ καρδιά.
Φῶς καὶ μέσα φῶς κι ἀπέξω. Πάλι νὰ μαζὶ
εἰς τὸ σπίτι ἢ συνοδείᾳ ἔρχεται πεζή.
Σ' ὅλη χύθηκε τὴν στράτα μύσχος θαυμαστὸς
καὶ ἀόρατος μαζί τους ἔρχετ' ὁ Χριστός.

Τιμή στους γονεῖς.

Μιά φτωχή χήρα χωριάτισσα, ἀνάθρεψε τὸ γιό της μὲ τὴ ρόκα της καὶ τὸν ἔστειλε στὸ σχολεῖο δουλεύοντας στὰ χτήματα ἐδῶ καὶ κεῖ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ κερδίσῃ τὸ ψωμὶ τοῦ παιδιοῦ της καὶ τὸ δικό της.

Τὸ παιδί αὐτό, ὅταν μεγάλωσε, προώδεψε πολὺ καὶ ἀπόκτησε πλούτη πολλὰ καὶ θέσῃ μεγάλη στὴν Κοινω-νία.

Μιά μέρα ἔκαμε ἓνα μεγάλο γεῦμα στοὺς φίλους του, ποὺ εἶχαν κι αὐτοὶ μεγάλη ὑπόληψη στὴν πόλῃ, ποὺ κατοικοῦσαν. Μόλις οἱ προσκαλεσμένοι μπῆκαν στὴ σάλα τοῦ σιτιτιοῦ, εἶδαν δυὸ πράματα, ποὺ τοὺς φάνηκαν περίεργα. Πάνω ἀπὸ τὸν μεγάλο καθρέφτη ποὺ ἦταν στὸ τοῖχο, ἦταν κρεμασμένο ἓνα πρόστυχο ραβδί μὲ ρόζους. Μπροστὰ στὸ τραπέζι τῆς σάλας ἦταν ἓνα βάρσο κι ἐπάνω σ' αὐτὸ μιὰ παλιὰ καρέκλα ντυμένη μὲ βελούδο.

Ἦταν ἀποφασισθὲν ἀπὸ τὸν ἱσχυρὸν Ἐκκλησιαστικὴν Πολίτικὴν σηματοῦν

αὐτὰ τὰ πρέστυχα πράματα, ποὺ τοὺς ἔχει δώσει τόση τιμὴ κοντὰ στὴν ἄλλη πολυτέλεια τοῦ σαλονιοῦ.

Ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ τοὺς εἶπε τότε: «Μ' αὐτὸ τὸ ραβδί ἔφυγα ἀπὸ τῆς μάνας μου τὸ σπίτι. Δὲν εἶχα τίποτ' ἄλλο. Ἡ καρέκλα αὐτὴ, ποὺ βλέπετε, εἶναι τῆς λατρευτῆς μάνας μου ἡ καρέκλα. Σ' αὐτὴν καθόταν καὶ δούλευε γιὰ νὰ μ' ἀναθρέψῃ καὶ νὰ μὲ μάθῃ γράμματα».

Ἦταν ἡ ὥρα νὰ ἀρχίσῃ τὸ γεῦμα, ὁ νοικοκύρης ὅμως ἀργοποροῦσε. «Περιμένω κι ἓναν ἄλλο καλεσμένο, τοὺς εἶπε, ποὺ δὲν ἦρθε ἀκόμη. Πάω νὰ σᾶς τὸν φέρω». Οἱ καλεσμένοι ἀπόρησαν μὲ τὴν καταδεχτικότητά του, ὅταν σὲ λίγο ξαναγυρίζῃ στὸ σαλόνι κρατώντας στὴν ἀγκυαλιά του μιὰ γριούλα καμπουριασμένη μὲ χωριάτικη φορεσιά καὶ τὴν τοποθετεῖ πάνω στὴ βελουδένια καρέκλα. Ἦταν ἡ μητέρα του.

ΟΙ ΕΡΥΘΡΟΣΤΑΥΡΙΤΕΣ

1. Μία ζωερὴ συνεδρία.

Εἶναι ἀπομεσήμερο τοῦ Σαββάτου. Οἱ Ἐρυθροσταυριῖτες τοῦ σχολείου ἔχουν συνεδρία. Συνεδριάζουν ταχτικά κάθε δεκαπενθήμερο, φαίνεται ὅμως, ὅτι στὴ σημερινὴ συνεδρία θὰ ἔχουν νὰ συζητήσουν κανένα σοβαρὸ ζήτημα, γιατί δὲν ἔλειπε κανένας. "Ολοικάθονται στὰ θρανία ἔχοντας στὸ στῆθος τὸ σῆμα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Νεότητας, δηλαδή ἓνα Ε ἓνα Σ καὶ ἓνα Ν, ποὺ ἀγκυαλιάζει τὰ δυὸ ἄλλα γράμματα.

Στὴν ἔδρα τοῦ δασκάλου κάθεται ὁ Πετράκης. Εἶναι ὁ πρόεδρος τοῦ συμβουλίου καὶ τὸν τριγυρίζει ἡ κάθεται σὲ ξεχωριστὸ θρανίο, πλὸς στὴν ἔδρα, τὸ Συμβούλιο.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ὁ Μενώλης εἶναι ἀντιπρόεδρος· ἂν ἔλειπε ὁ πρόεδρος, θὰ ἔπαιρνε τὴ θέση του καὶ αὐτὸς θὰ ἔθετε τὰ ζητήματα καὶ θὰ ἔδινε τὸ λόγο σὲ ὅποιον θὰ ἤθελε νὰ μιλήσῃ σύμφωνα μὲ τὸ Καταστατικὸ τους. Γραμματέας εἶναι ὁ Γιωργάκης, αὐτὸν ποὺ βλέπετε στὸ θρανίον νὰ φυλλομετρᾷ τὰ δελτία τῆς σταυροφορίας γιὰ τὴν Ὑγεία καὶ νὰ κρατᾷ σημειώσεις τί λέει ὁ καθένας καὶ τί ἀποφασίζεται στὴ συνεδρία. Κοντὰ του κάθεται ὁ Ταμίας

τῆς ομάδας, ὁ Περικλῆς, καὶ διαβάζει προσεχτικὰ τοὺς λογαριασμούς, ποὺ ἔχει στρώσει, γιὰ νὰ ἰδῇ ἂν ἔχῃ κανένα λάθος. "Ὁχι! δὲν ἔχει λάθος.

Τρία ἀκόμη παιδιὰ, ὁ Ἀντώνης καὶ ὁ Τάκης καὶ ὁ Βάσος εἶναι σύμβουλοι· κάθονται καὶ αὐτοὶ σὲ ἄλλο θρανίον πλάι τῆς ἑδρας.

—Νὰ ἀρχίσωμε. Ἦρθαν ὅλοι! Φωνάζει κάποιος ἀπὸ τοὺς Ἐρυθροσταυρῖτες.

Ὁ Πρόεδρος ἀφῆνει τὸ γράμμα, ποὺ διάβαζε καὶ γυρίζει καὶ βλέπει τὰ ἄλλα παιδιὰ. Εἶναι ἀρκετά, εἶναι τὰ ἐνεργὰ μέλη, παιδιὰ ἀπὸ ὅλες τὶς τάξεις. Δὲ λείπε ὅχι μικροὶ ποῖμαρκε ἀπὸ τὸ ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς καὶ ἔχει καὶ ἕνα

φώσει μὲ καμάρι τὸ σῆμα τοῦ Ἐρυθροσταυρίτη στὴν μπροστέλα του, ἐπάνω στο μικρό του στηθάκι.

Ὁ Πρόεδρος χτυπᾷ ἓνα κουδουνάκι, τὸ προεδρικὸ κουδούνι.

— Ἀρχίζει ἡ συνεδρία μας! λέει.

Τὰ παιδιὰ σιωποῦν.

— Πρὶν διαβάσωμε τὸ γράμμα, ποὺ μᾶς ἔστειλε ἡ Ὁμάδα τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν ἀπὸ τὸ ἄλλο Δημοτικὸ Σχολεῖο, ἃς μᾶς πῇ ὁ Γραμματέας ποιὸ δελτίο τῆς Σταυροφορίας εἶναι τὸ πιὸ γεμᾶτο μὲ σταυρούς.

— Εἶναι τοῦ Μιχαλάκη Ἀντωνιάδη, ἀπαντᾷ ὁ Γιωργάκης! Νὰ σᾶς τὸ διαβάσω;

— Ναί, ναί, φωνάζουν μερικά παιδιὰ· ἄλλα χειροκροτοῦν, καὶ ὁ Μιχαλάκης, κάνει πὼς τοῦ ἔπεσε τὸ μολύβι καταγῆς καὶ σκύβει τάχα νὰ τὸ πάρῃ.

2. Τὰ δελτία τῆς Σταυροφορίας.

1. «Σήμερα τὸ πρωὶ ἐπλυνα τὸ πρόσωπο, τὸ λαιμό, τὰ αὐτιά, τὰ χέρια. Καθάρισα τὰ νύχια καὶ χτενίστικα.» Σταυρὸ σὲ ὅλες τὲς μέρες.

2. «Ἐπλυνα καλὰ τὸ στόμα μου τὸ πρωὶ καὶ τὰ δόντια μου προσεχτικὰ μὲ τὴ βούρτσα». Σταυρὸ σὲ ὅλες τὲς μέρες.

3. «Πλύθηκα ὅλο τὸ σῶμα μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα κι ἕκαμα λουτρό». Σταυρὸ σὲ κάθε Σάββατο.

4. «Βούρτσισα καὶ καθάρισα τὰ ροῦχα μου καὶ τὰ παπούτσια». Σταυρὸ σὲ κάθε μέρα.

5. «Ἐπλυνα τὰ χέρια μου πρὶν φάω, ὅπως καὶ βγαίνοντας ἀπὸ τὸ ἀποχωρητήριο». Σταυρὸ σὲ ὅλες τὲς μέρες.

6. «Ἐφαγα προσεχτικὰ καὶ καθαρὰ καὶ μάσησα καλὰ τὸ φαγητό μου. »Τὸ ἴδιο σὲ ὅλες τὲς μέρες.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

7. «Δὲν ἔβαλα στὸ στόμα μου πράγματα ποὺ μεταχειρίστηκε ἄλλος, οὔτε τὰ δάχτυλά μου ἢ τὰ μολύβια μου, ἢ τὴ γομολάστιχα». Σταυρὸ σὲ κάθε μέρα.

8. «Δὲν ἔφτυσα χάμω». Τὸ ἴδιο.

9. «Δὲν ἔβαλα τὰ δάχτυλά μου στὴ μύτη μου. Οὔτε ἔπαιξα μὲ χῶμα ἢ ἀκάθαρτα ἀντικείμενα». Σταυρὸ σὲ ὅλες τὶς μέρες.

10. «Ἐπαιρνα βαθιὰ τὴν ἀναπνοή μου, ἔπαιξα στὸ ὕπαιθρο, εἶχα πολλή ὥρα ἀνοιχτά τὰ παράθυρά μου». Σταυρὸ κάθε μέρα.

11. «Κοιμήθηκα τουλάχιστο 10 ὥρες». Μόνο μιὰ μέρα δὲν ἔχει σταυρὸ.

12. «Στάθηναι ἴσια στὸ θρανίο μου». Σταυρὸ ὅλες τὶς μέρες, ποὺ εἶχαμε σχολεῖο.

Κι ὁ Γιωργάκης ἔδειξε τὸ δελτίο τῆς Σταυροφορίας στὰ ἄλλα παιδιά, ποὺ χειροκροτοῦσαν ζωνηρὰ καὶ πρῶτος πρῶτος ὁ πρόεδρός τους.

—Νὰ διαβάσωμε καὶ ἄλλα δελτία! εἶπε δειλὰ ὁ Νίκος, ποὺ θὰ ἤθελε βέβαια νὰ διαβαστῇ καὶ τὸ δικό του.

—Ὅχι! λέει ὁ Πρόεδρος. Μὴν ξεχνᾶτε, πὼς σήμερα ἔχομε νὰ σκεφτοῦμε γιὰ τὸ γράμμα, ποὺ πήραμε.

—Νὰ διαβαστῇ τὸ γράμμα! εἶπε ἡ Μαρία.

Ὁ Πρόεδρος ἀπαντᾷ:

Τὸ γράμμα αὐτὸ μᾶς τὸ ἔστειλαν οἱ Ἐρυθροσταυρίτες τοῦ ἄλλου Δημοτικοῦ Σχολείου. Θὰ κάμουν τώρα στὶς διακοπές, τὰ Χριστούγεννα, μιὰ ἀγορὰ καὶ μᾶς προσκαλοῦν νὰ πᾶμε κι ἐμεῖς καὶ νὰ τοὺς στείλωμε τὸν ὀβολό μας.

—Νὰ διαβαστῇ τὸ γράμμα! ἐπιμένει ἡ Μαρία.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

3. Τὸ γράμμα.

Ὁ Πρόεδρος τὸ δίνει στὸ Γραμματέα κι ἐκεῖνος τὸ διαβάζει:

Στὴν Ὁμάδα τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν τοῦ Β'. Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἀγαπητὲ Πρόεδρε,

Ἐπειδὴ ἔχομε στὸ σχολεῖο μας πολλὰ παιδιὰ φτωχά, ποὺ δὲ θὰ ἔχουν οἱ γονιοὶ τους νὰ τοὺς δώσουν δῶρα τώρα στὰ Χριστούγεννα καὶ στὴν Πρωτοχρονιά, ἀποφασίσαμε νὰ κάμωμε μιὰ ἀγορά, ὅπου νὰ πουλήσωμε τὰ ἐργόχειρα καὶ χειροτεχνήματα, ποὺ ἐτοίμασαν γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ τὰ κορίτσια τοῦ σχολείου μας. Ἡ ἀγορά θὰ γίνη τὴν τρίτῃ μέρα τῶν Χριστουγέννων στὴν μεγάλη αἴθουσα τοῦ σχολείου μας. Μὲ ὅσα πιάσωμε, θ' ἀγοράσωμε χρήσιμα δῶρα γιὰ τοὺς φτωχοὺς συμμαθητὲς μας, βιβλία, γραφικὴ ὕλη, κουτιά γάλα καὶ μερικὰ παιγνιδάκια γιὰ τοὺς πιὸ μικροὺς.

Σᾶς παρακαλοῦμε νὰ ἐρθετε στὴν ἀγορά μας αὐτὴ καὶ νὰ μᾶς βοηθήσετε κι ἐσεῖς, ἂν μπορῆτε, εἴτε μὲ χειροτεχνήματα καὶ ἐργόχειρα, εἴτε μὲ συνδρομὴ χρηματικὴ τῆς Ὁμάδας σας.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ ὅ,τι θὰ εἴχατε τὴν καλωσύνη νὰ κάμετε γιὰ τοὺς φτωχοὺς συμμαθητὲς μας καὶ σᾶς χαιρετοῦμε μὲ πολλὴ ἀγάπη.

Ἡ Ὁμάδα τοῦ Ε.Σ.Ν. τοῦ Α'.

Δημοτικοῦ Σχολείου

Ἡ Γραμματέας

Ὁ Πρόεδρος

Νίνα Κυριακίδου

Μόνη εκπαιδευτικὴ βοηθός

Τὸ γράμμα αὐτὸ ἔκανε πολλή ἐντύπωση στὴ συνεδρία. Κάποιος ψιθύρισε:

—'Εμεῖς δὲν τὸ εἶχαμε σκεφτῇ αὐτό.

—Αὐτὸς δὲν εἶναι λόγος νὰ μὴν τοὺς βοηθήσουμε, ὅσο μπορούμε, εἶπε ὁ Μάνθος.

—Ποιὸς θέλει νὰ μιλήσῃ; ρωτᾷ ὁ Πρόεδρος.

—'Εγώ, ἀπαντᾷ ὁ Μανώλης. "Ἐχω τὴν ιδέα πὼς πρέπει νὰ πᾶμε στὴν Ἀγορά τους καὶ νὰ ἀγοράσῃ ὅποιος θέλει ἀπὸ μᾶς κανένα ἐργόχειρο ἢ χειροτέχνημα.

Ὁ Γραμματέας πῆρε τὸ λόγο.

—"Ἄλλο εἶναι αὐτό, καὶ ἄλλο μᾶς ζητοῦν. Βέβαια ὁ καθένας μας εἶναι ἐλεύθερος νὰ πᾶῃ στὴν ἀγορά καὶ νὰ ἀγοράσῃ ὅ,τι θέλει. Ἡ Ὁμάδα μας ὅμως τί θὰ κάνῃ;

—"Ἄν θέλουν τὰ κορίτσια καὶ ἂν ἔχουν καιρό.....

—Καὶ βέβαια θέλομε, εἶπε ἡ Μαρία. "Ὅσες ἔχομε ἔτοιμα ἐργόχειρα ἢ εὐκαιροῦμε νὰ κάνωμε ἐργόχειρα θὰ τὰ δώσωμε στὸν Πρόεδρο νὰ τὰ στείλῃ.

—Καλὴ ιδέα! εἶπε ὁ Πρόεδρος. Φτάνει νὰ μᾶς τὰ φέρετε γρήγορα.

—Σὲ τρεῖς τέσσερις μέρες, ἀπαντᾷ ἡ Ἀθηνᾶ. Μὰ αὐτὸ μονάχα φτάνει; Δὲν πιστεύω νὰ μαζέψωμε πολλά.

—Καμιὰ δεκαπενταριά, εἴκοσι, λέει ἡ Κατινίτσα, ποὺ ἦταν πολὺ προωδευμένη στὴ χειροτεχνία.

—Καλά, ἀπαντᾷ ὁ Μιχαλάκης. Αὐτὸ θὰ τὸ κάμουν τὰ κορίτσια. Ἐμεῖς τὰ ἀγόρια δὲ θὰ κάνωμε τίποτε;

Τὰ ἀγόρια κοιτάχτηκαν ἀναμεταξύ τους. Βρῆκαν σωστὰ τὰ λόγια τοῦ Μιχαλάκη.

—Νὰ κάνωμε ἔρανο μεταξὺ μας, ἀπαντᾷ ὁ Νίκος.

Κάτι θὰ μαζέψωμε νὰ τὰ στείλῃ ἡ Ὀμάδα μας.

—Δὲν πιστεύω μεγάλα πράγματα νὰ μαζέψωμε, εἶπε ὁ Μιχαλάκης. Εἴμαστε λίγοι!

—Ἄς δώσωμε ἀπὸ τὸ Ταμεῖο μας! προτείνει ὁ Γρηγόρης.

Ὁ Ταμίας τῆς Ὀμάδας, κατσούφιασε καὶ ζήτησε τὸ λόγο.

—Δὲν ἔχει τὸ Ταμεῖο μας πολλὰ λεφτά. Μένουν ἀκόμη μόλις 23 δραχμὲς καὶ 60, λέει. Εἶναι ντροπὴ νὰ τὰ στείλωμε.

Ὁ Γραμματέας ζητᾷ νὰ μιλήσῃ.

—Νὰ μὴ στείλωμε τίποτε δὲν κάνει. Τὸ Ταμεῖο μας πάλι ἔχει, ὅσα σᾶς εἶπε ὁ Περικλῆς. Ἀπὸ τὸν ἔρανο κι ἐγὼ δὲν περιμένω πολλά. Συλλογίστηκα ὅμως κάτι. Ἐφέρετε, εἶπε κοκκινίζοντας λιγάκι, πὼς ὁ Μανώλης, ὁ Τάκης κι ἐγὼ, κάνομε στὸ σπίτι Καραγκιόζη.

Τὰ παιδιά, ὅσα εἶχαν ἰδῇ τὸν Καραγκιόζη τοῦ Γιωργάκη, ἄρχισαν νὰ γελοῦν.

—Λέγω λοιπόν, ἐξακολούθησε ὁ Γιωργάκης, ἂν τὸ δέχεστε κι ἐσεῖς, νὰ ζητήσωμε τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸν Κύριο Διευθυντὴ νὰ δώσωμε τὸν Καραγκιόζη ἐδῶ στὸ σχολεῖο. Νὰ κάνωμε μιὰ παράσταση μὲ εἰσιτήριο, μιὰ ἢ δυὸ δραχμὲς. Θὰ παίζωμε τὰ καλύτερα κομμάτια μὲ ὅλη μας τὴν καρδιά.

Τὰ παιδιά χειροκροτοῦν καὶ γελοῦν μὲ τὴν καρδιά τους.

—Στὴν παράσταση θὰ ἔρθουν καὶ τὰ ἐπίσημα μέλη, δηλαδὴ οἱ γονεῖς μας καὶ ἄλλοι· αὐτοὶ θὰ πλερώσουν διπλὸ εἰσιτήριο. Θὰ ἔρθουν καὶ τὰ ἄλλα παιδιά τοῦ σχολείου, ποὺ δὲν εἶναι Ἑρυθροσταυριῖτες. Θὰ ἔρθουν καὶ παιδιά ἀπὸ τὸ ἄλλο σχολεῖο. Στὴν αἵθουσά μας χωροῦν τουλάχιστο διακόσιοι ἄνθρωποι.

—Πληροφορήθηκε ἀπὸ τὸ νοσηρὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς μαζέ-

ψωμε καμιά τρακοσαριά δραχμές τὸ ὀλιγώτερο. Στέλνομε τὰ μισὰ στὴν ἄλλη Ὀμάδα καὶ κρατοῦμε τὰ ἄλλα γιὰ νὰ δώσωμε καὶ στὰ δικά μας τὰ φτωχὰ παιδιὰ δῶρα.

—Πρέπει ὅμως νὰ βιαστοῦμε, ἀπαντᾷ ὁ Γρηγόρης, πρὶν ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα, γιὰ νὰ προφτάσωμε νὰ στείλωμε τὰ φιλὰ στὴν Ὀμάδα τοῦ πρώτου σχολείου.

—Τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ, λέει ὁ Τάκης. Ἐμεῖς θὰ εἴμαστε ἔτοιμοι.

—Τὰ εἰσιτήρια θὰ τὰ ἐτοιμάσω ἐγὼ σὲ δυὸ μέρες ἀπαντᾷ ὁ Γρηγόρης. Θὰ τὰ ὑπογράψῃ ὁ Πρόεδρος.

—Αὐτὰ εἶναι μικροζητήματα, ποὺ τὰ κανονίζει τὸ Συμβούλιο εὐκόλα, λέει ὁ Πρόεδρος. Ἄς ἴδοῦμε πρῶτα τί ἀποφασίζει ἡ συνεδρία.

4. Ἡ ἀπόφαση.

Δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ φανῇ, τί ἤθελε ἡ συνεδρία, γιὰτὶ ὅλα τὰ μέλη ἄρχισαν νὰ λέγουν ὅλα μαζὶ τὴ γνώμη τους.

Ὁ Πετράκης χτυπᾷ τὸ προεδρικὸ κουδούνι γιὰ νὰ γίνῃ ἡσυχία.

—Σταθῆτε νὰ καταλάβωμε τί ἀποφασίζετε. Μιὰ μιὰ τίς γνώμες θὰ τίς πῶ καὶ σεῖς νὰ σηκώνετε τὰ χέρια σας, γιὰ νὰ μετρήσωμε πόσοι δέχεστε κάθε γνώμη καὶ πόσοι ὄχι.

—Πρῶτα λοιπὸν τὴ γνώμη τῆς Μαρίας γιὰ νὰ στείλωμε ἐργόχειρα τῶν κοριτσιῶν. Δέχεστε;

—Μὰ ἀφοῦ δεχόμαστε νὰ κάνωμε καὶ νὰ στείλωμε ἐργόχειρα! εἶπε ἓνα κορίτσι.

—Καλά, ἀπαντᾷ ὁ Πρόεδρος, ἄς ζητήσωμε νὰ ψηφίσουν καὶ οἱ ἄλλοι. Ὅσοι τὸ δέχονται, ἄς σηκώσουν τὰ χέρια τους.

Ὅλες οἱ ψηφίστηκαν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἑκταδεονικήων Παιδιῶν.

—'Εγινε παραδεχτὸ ἀπὸ τὰ περισσότερα μέλη, εἶπε ὁ Πρόεδρος. Τώρα ἄς ἰδοῦμε πόσοι θέλουν νὰ γίνη ἔρανος.

Ὁ Νῆκος παίρνει τὸ λόγο.

—Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μπῇ σὲ ψηφοφορία! Ὅσοι θέλουν, ἄς δώσουν τὸν ἔρανό τους στὸν Ταμία καὶ ἄς στείλῃ ἐκεῖνος τὰ χρήματα στὴν ἄλλη Ὀμάδα.

Ὁ Πρόεδρος δείχτηκε συγκαταβατικὸς καὶ δὲν ἔκανε ψηφοφορία.

—'Ας εἶναι ἔτσι, εἶπε. Τώρα ψηφοφορία γιὰ τὸν Καραγκιόζη.

Δὲν ἔμεινε παιδί, ποὺ νὰ μὴ σήκωσε τὸ χέρι του.

—Παμφηφία! φωνάζει χαρούμενος καὶ γελαστὸς ὁ Μανώλης.

—Παιδιά, λέει ὁ Πρόεδρος. Ἐτοιμαστῆτε τὴν Κυριακή, αὔριο ὀχτώ, γιὰ τὸν Καραγκιόζη, ἂν μᾶς δώσῃ τὴν ἄδεια ὁ Διευθυντής.

Καὶ χτυπώντας τὸ κουδούνι πρόσθεσε:

—Διαλύεται ἡ συνεδρία.

5. Ὁ Καραγκιόζης.

Εἶχε μαθευτῇ στὸ χωριό, ὅτι τὰ παιδιά τοῦ δευτέρου Δημοτικοῦ Σχολείου ἔδιναν μιὰ παράσταση Καραγκιόζη, γιὰ νὰ βοηθήσουν τὴν Ὀμάδα τοῦ πρώτου Σχολείου στὰ δῶρα τῆς Πρωτοχρονιάς τῶν φτωχῶν. Τὰ εἰσιτήρια ὅλα, καλογραμμένα ἀπὸ τὸ Γρηγόρη καὶ τὶς μαθήτριες μὲ ἀριθμὸ ἀπὸ 1—250 μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέα, εἶχαν πωληθῇ ὅλα. Τῆς πρώτης θέσης ἦταν δυὸ δραχμές. Αὐτὰ ἦταν γιὰ τὰ πρῶτα καθίσματα. Τῆς δεύτερης θέσης, τὰ κατοπινὰ θρανία, ἦταν μιᾶς δραχμῆς. Τὰ εἰσιτήρια γιὰ τὰ ἐπίτιμα μέλη καὶ τοὺς ξένους, καμιὰ πενήνταριά, κό-

στιζαν πέντε δραχμές. Αὐτὰ τὰ ὠνόμασε ὁ Μανώλης «ἐξαιρετικά» καὶ εἶχαν ἰδιαίτερα καθίσματα. Γιά τοὺς τζαμπατζήδες (μποροῦσαν νὰ λείψουν;) ἄφησαν ἄδειο τὸ πίσω πίσω μέρος. Ἦταν οἱ δωρεάν, ὅπως τοὺς ἔλεγε ὁ Νίκος, ποὺ θὰ ἔμεναν ὄρθιοι.

Ὁ Διευθυντὴς εἶχε δώσει τὴν ἄδεια μὲ πολλή του εὐχαρίστηση καὶ τὴν Παρασκευὴ δὲν εἶχαν πιά εἰσιτήρια νὰ δώσουν σὲ ὅσους τοὺς ζητοῦσαν.

—Νὰ κόψουμε καὶ ἄλλα! εἶπε ὁ Γρηγόρης, ποὺ σὰν ταμίας φρόντιζε νὰ εἰσπράξῃ περισσότερα.

—Ὅχι! δὲ γίνεται! Ποῦ νὰ τοὺς βάλουμε νὰ καθίσουν; ἀπάντησε ὁ Πετράκης. Δὲν μποροῦμε νὰ τοὺς ἀφήσωμε ὄρθιους! Καὶ τόσα ποὺ κόψαμε εἶναι πολλὰ καὶ θὰ εἴμαστε στενόχωρα.

Ἔτσι τὰ εἰσιτήρια ἔμειναν 250. Καὶ τὴν ὠρισμένη ὥρα τῆς Κυριακῆς ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ μαζώνεται. Ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ τρεῖς σύμβουλοι ἔδιναν στὸν καθένα τὴ θέση του σύμφωνα μὲ τὸν ἀριθμὸ, ποὺ εἶχε τὸ εἰσιτήριο.

Ὁ Μανώλης, ὁ Τάκης καὶ ὁ Γιωργάκης, βλέποντας τόσον κόσμον, τὰ ἔχασαν στὴν ἀρχή, εἶναι ἀλήθεια. Ἀμα πῆγαν ὅμως πίσω ἀπὸ τὸ πανί, ὅπου θὰ ἔπεφταν οἱ σκιὲς τοῦ Καραγκιόζη καὶ τῶν ἀνθρώπων του καὶ δὲν ἔβλεπαν κανένα, οὔτε τοὺς ἔβλεπε κανεὶς, πῆραν θάρρος.

—Ἐννοια σας, καὶ θὰ τὰ καταφέρουμε καλὰ, εἶπε ὁ Μανώλης. Κοιτάξετε ὅμως νὰ μὴ ταραχτῆτε καὶ τὰ μπερδέψετε.

Καὶ δὲν εἶχαν λίγα νὰ παίζουν. Ἐνα δρᾶμα, ὅπως ἔλεγαν, καὶ τρεῖς κωμωδίες, ποὺ νὰ σπαρταράτε στὰ γέλια! Ἀπὸ μιὰ ὁ καθένας.

Ὁ Πετράκης ἤρθε καὶ τοὺς εἶπε.

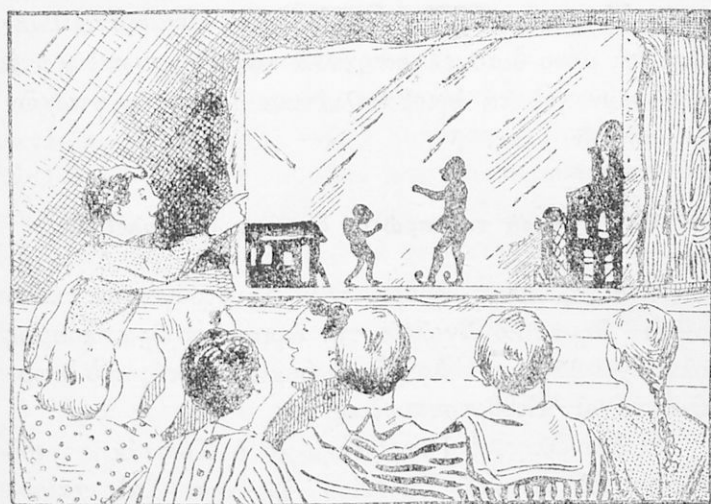
—Τὸ θέατρο γέμισε. Ὅλες οἱ θέσεις πιασμένες. Εἴστε ἔτοιμοι; Ἦρθε ἡ ὥρα. Ν' ἀρχίσωμε.

—Μάλιστα! ἀπαντοῦν κι οἱ τρεῖς.

Ὁ Πετράκης ἔκανε νόημα καὶ οἱ Σύμβουλοι ἔκλεισαν λίγο τὰ παραθυρόφυλλα. Ἀπλώθηκε στὴν αἴθουσα ἀρκετὸ σκοτάδι, ὥστε νὰ διακρίνονται ἀμυδρὰ ποιοὶ κάθονταν στὶς πλαγινὲς θέσεις. Τὸ πανὶ φωτίστηκε ἀπὸ τὴ λάμπα, ποὺ ἀναψε ὁ Μανώλης.

Ὁ Πετράκης χτυπᾷ δυνατὰ τὸ κουδούνι.

Σιωπὴ μεγάλη σὲ ὅλη τὴν αἴθουσα.

Ἐξαφνα δυνατὰ γέλια καὶ χειροκροτήματα ἀκούστηκαν. Εἶχε φανῇ στὸ πανὶ ἐπάνω ὁ Καραγκιόζης σέρνοντας πίσω του τὸ μικρὸ του τὸ γιό, τὸ Κολητήρι.

Καὶ τὰ γέλια βάσταξαν κάμποση ὥρα.

Ποῦ νὰ θυμόμαστε τί ἔπαιξαν τὰ παιδιὰ! Ἀφοῦ καὶ ὅσοι βρέθηκαν στὴν παράσταση δὲ θυμοῦνται παρὰ μονάχα τὰ πολλὰ τους γέλια.

Μόνο από τὸ δρᾶμα «Ὁ Γερο-Δῆμος καὶ ὁ Καραγκιοῦζης πρωτοπαλίκάρου του», θυμόνταν γιὰ πολὺν καιρὸ τὰ παιδιὰ μιὰ σκηνή, ποὺ τὴν ἐπαναλάβαιναν ἔπειτα συχνά.

Φαντάζεστε βέβαια τὸ δειλὸ Καραγκιοῦζη πρωτοπαλίκάρου τοῦ φοβεροῦ κλέφτη! Ἀφοῦ ἔκανε πολλὰ ἀνάποδα κατορθώματα, βρέθηκε καὶ σὲ μιὰ μάχη, ὅπου ἀπὸ τὸ φόβο του ξαπλώθηκε καταγῆς κι ἔκανε τὸ νεκρό.

Ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἔφυγαν κατευχαριστημένοι ἀπὸ τὴν παράσταση. Τὰ παιδιὰ, καὶ πρῶτα πρῶτα οἱ Ἐρυθροσταυριῖτες, ἦταν περισσότερο εὐχαριστημένοι, γιατί ὄχι μόνο διασκέδασαν, ἀλλὰ τώρα εἶχαν καὶ λεφτὰ νὰ δώσουν γιὰ τὰ ἁγιοβασιλιάτικα δῶρα τῶν φτωχῶν συμμαθητῶν τους.

6. Ἡ ἀγορὰ τοῦ πρώτου δημοτικοῦ σχολείου.

Εἶναι ἡ τρίτη ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων. Στὸ πρῶτο Δημοτικὸ Σχολεῖο τὴν ὀρισμένη ὥρα, κόσμος πολὺς ἔχει μαζευτῇ. Ἀρχίζει ἡ ὥραία γιορτή, ποὺ διωργάνωσαν οἱ Ἐρυθροσταυριῖτες του.

Ὁ Μανώλης, ὁ Γιωργάκης κι ὁ Κωστάκης τοῦ δεύτερου Δημοτικοῦ Σχολείου ἔρχονται καὶ χαιρετίζουν τὸ Συμβούλιο τοῦ Συλλόγου τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν. Ὁ Περικλῆς, ὁ Ταμίας, δίδει στὸν Πρόεδρο, ὅσα χρήματα μάζεψαν ἀπὸ ἐράνους καὶ τὰ μισὰ ἀπὸ ὅσα εἰσπραξάν ἀπὸ τὴν παράσταση τοῦ Καραγκιοῦζη.

—Δὲν εἶναι πολλὰ, λέει, ἀλλὰ δὲν μπορούσαμε νὰ μὴ σᾶς βοήθῃσωμε στὸ καλὸ σας ἔργο. Μᾶς δώσατε τὸ καλὸ παράδειγμα, καὶ ἄλλη φορὰ θὰ προσπαθήσωμε νὰ κάνωμε κάτι καλύτερο.

Εὐχαριστεῖ ὁ Γιαννάκης, ὁ πρόεδρος τῶν Ἐρυ-

θροσταυριτῶν τοῦ ἄλλου σχολείου. Μὲ συγκίνηση παίρνει τὰ χρήματα, ποὺ τοῦ δίνουν, καὶ ἡ γιορτὴ ἀρχίζει.

Ἀρχισαν ἀπὸ ἀπαγγελίες καὶ ποιήματα. Πολλὰ χαριτωμένα μικρὰ ἔπαιξαν διαλόγους καὶ δραματάκια. Τὰ πιὸ καλλίφωνα παιδιὰ τοῦ Σχολείου ἔψαλαν διάφορα τραγουδάκια. Τὰ κοριτσάκια χόρεψαν, τραγουδώντας, τοὺς Ἑλληνικοὺς χοροὺς, τὴν τράτα, τὸν καλαματιανό, τὸν μπάλο, τὸν πεντοζάλη καὶ ἄλλους συρτοὺς. Ἄλλο παιδί ἀπάγγειλε ἓνα ποίημα γιὰ τὴ Σημαία μας, ἔτσι ποὺ συγκινήθηκαν ὅλοι. Ὁ Γραμματέας τοῦ Συλλόγου τους, ὁ Τάσος ἀπάγγειλε ἓνα ἄλλο ποίημα γιὰ τὴν Πατρίδα.

Σὲ ὅλα αὐτὰ, χοροὺς, τραγούδια, διαλόγους, δραματάκια, ἀπαγγελίες, τοὺς βοήθησαν οἱ καλοὶ τους δάσκαλοι. Τοὺς τὰ ἔμαθαν καὶ ἐπιστατοῦσαν νὰ μὴ γίνῃ λάθος. Ὅπου ὅμως κανεὶς δὲ βοήθησε τὰ παιδιά, ἦταν τὰ ἐργόχειρα καὶ τὰ χειροτεχνήματα. Ἐκεῖνα τὰ ἔκαναν μονάχα τους τὰ παιδιά. Τὰ εἶχαν ἀραδιασμένα ἐπάνω σὲ τραπεζάκια καὶ σὲ θρανία, ἢ κρεμασμένα στοὺς τοίχους σὲ μιὰ ξεχωριστὴ αἴθουσα.

Ἀμα τελείωσαν τὰ ποιήματα καὶ τὰ τραγούδια, οἱ χοροὶ καὶ οἱ διάλογοι, ἄνοιξαν τὴν αἴθουσα αὐτὴ καὶ ὅλοι μπῆκαν μέσα.

Τί νὰ πρωτοθαυμάσουν ἐκεῖ! Τὰ ἐργόχειρα καὶ τὰ κεντήματα τῶν κοριτσιῶν, ἢ τὰ καλαθάκια καὶ τὰ χειροτεχνήματα ἀπὸ χαρτί, ξύλο ἢ πηλὸ τῶν ἀγοριῶν; Ὅλα μεθοδικὰ βαλμένα κι ὅλα τεχνικὰ καμωμένα. Ὅλοι φιλοτιμήθηκαν κάτι ν' ἀγοράσουν. Οἱ τιμὲς ἦταν γραμμένες σὲ μικρὰ χαρτάκια κολλημένα σὲ κάθε ἐργόχειρο. Σὲ κάθε τραπέζι κι ἓνα μέλος τοῦ Συλλόγου ἔδινε τὰ ἐργόχειρα καὶ μάζευε τὰ χρήματα.

Σὲ μισὴ ὥρα μέσα δὲν ἀπόμεινε τίποτε. Ὅλα πουλήθηκαν. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

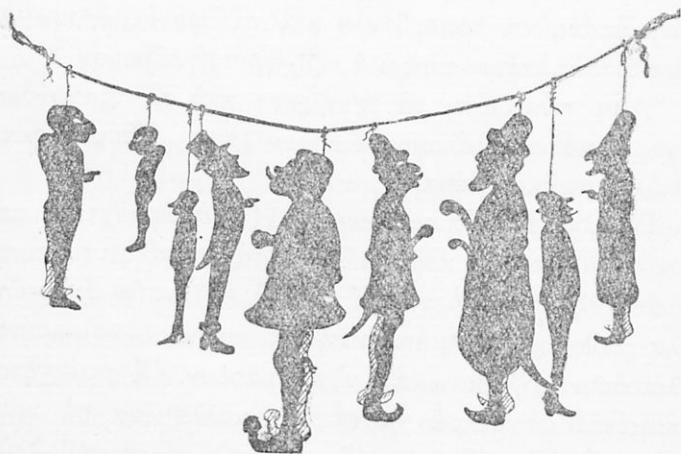
—Μοσκοπουλήθηκαν μάλιστα! Ήκαμε ό Γιαννάκης.
Δέν τό περίμενα ότι θά πουλιόνταν όλα.

—Θά σᾶς στέλναμε περισσότερα, είπαν ή Μαρία
καί ή Νίκη πού ήταν άπό τό άλλο σχολείο, άν ξέραμε
ότι θά τελείωναν όλα τά έργόχειρα τόσο γρήγορα!

—"Άλλη φορά, είπε ό Τάσος, έννοια σας. Νά ιδήτε
τί θά κάνωμε! Τώρα μᾶς φτάνουν αὐτά για τά φτωχά
μας έφέτος. "Επειτα δέ μᾶς βοηθήσατε καί σεῖς λίγο!
είπε στό Μανώλη καί τόν Περικλή τοῦ δεύτερου Σχο-
λείου.

—Καλή πρωτοχρονιά θά κάνουν οί φτωχοί μας
συμμαθητές, είπε ό Γιαννάκης.

Κι έμεῖς, μόνο πού θά συλλογιζόμαστε ότι τοὺς
κάμαμε νά χαροῦν λιγάκι, θά ἔχωμε διπλή χαρά έφέτος
καί διπλή πρωτοχρονιά.

Ἡ ἀνεμόσκαλα.

Μιά ἀνεμόσκαλα στεκόταν ἀκουμπισμένη σ' ἓναν τοῖχο. Ὅλα τὰ σκαλοπάτια τῆς ἦσαν ἐντελῶς ὅμοια, μὲ τὸ ἴδιο πλάτος καὶ τὸ ἴδιο πάχος.

Ὅμως τὸ σκαλοπάτι τῆς κορυφῆς καμάρωνε, ποῦ ἦταν ἐκεῖ ψηλά. Σὰν κοιτάζε κάτω κι ἔβλεπε τὰ τελευταῖα σκαλοπάτια σὰν περιφρονημένα, ἐκεῖ χαμηλά, ξεφώνιζε:

— Ἐδῶ ἐπάνω εἶναι ἀληθινὸς παράδεισος. Παίρνω τὸν καθαρὸ μου ἀέρα, ἀγναντεύω ἐλεύθερα ὁλόγυρά μου καὶ δὲ φοβοῦμαι οὔτε τὴ λάσπη οὔτε τὴ σκόνη. Τί καλὰ! Πῶς μπορεῖτε καὶ ζῆτε σεῖς αὐτοῦ κάτω!....

Πέρασε ἀπὸ κεῖ ἓνας ἄνθρωπος. Ἀκουσε τὰ λόγια αὐτά, ἄρπαξε τὴ σκάλα, καὶ τὴν ἀναποδογύρισε. Καὶ ἔτσι τὸ κορυφινὸ σκαλοπάτι ἔγινε τελευταῖο.

Αὔριο τὰ σπουδαῖα.

Ὁ Μανώλης καὶ ὁ Τάκης ἔπαιζαν τὸ ἀπομεσήμερ τοῦ Σαββάτου στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Νίκου.

Ἀφοῦ ἔπαιζαν ἀριετά, ὁ Μανώλης ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ φύγῃ.

— Θὰ πάω στὸ σπίτι νὰ γράψω. Ἐχομε πολλὰ νὰ γράψωμε γιὰ τὴ Δευτέρα.

— Μὴ μᾶς χαλάς τὸ παιγνίδι, εἶπε ὁ Τάκης. Αὔριον εἶναι Κυριακὴ. Γράφεις αὔριο.

— Ὅχι! ἀπαντᾷ ὁ Μανώλης. Πιθανὸ νὰ μοῦ βρεθῇ κανένα ἐμπόδιο αὔριο. Ἐπειτα ἐγὼ δὲ γίνομαι Ἀρχίας!

— Δὲ γίνεσαι Ἀρχίας; ρώτησε μὲ ἀπορία ὁ Νίκος.

— Ναί! Δὲν ξέρετε τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀρχία; Νὰ σᾶς τὴν πῶ σύντομα, ὅπως μεῦ τὴ διηγῆθηκε μιὰ φορὰ ὁ πατέρας μου.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ξέρετε ὅτι ὁ Πελοπίδας ἐλευθέρωσε τοὺς Θηβαίους, τοὺς πατριῶτες του, ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες. Τότε ἔγινε ἡ ἱστορία αὐτή.

"Ὅταν οἱ Σπαρτιᾶτες πῆραν τὴν Καδμεία, τὴν ἀκρόπολη τῆς Θήβας, τοὺς εἶχαν προσκαλέσει μερικοὶ Θηβαῖοι, ποὺ δὲν ᾔθελαν τὴ δημοκρατία. "Ένας ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Ἄρχίας. Οἱ Σπαρτιᾶτες, γιὰ νὰ τοὺς ἀνταμείψουν, διώρισαν τοὺς Θηβαίους αὐτοὺς καὶ τὸν Ἄρχία νὰ διοικοῦν τὴ Θήβα καὶ τοὺς βοηθοῦ-

σαν νὰ ἐξορίζουν ἢ νὰ σκοτώνουν, ὅσους εἶχαν ἐχθρούς τους καὶ ὅλους τοὺς δημοκρατικοὺς Θηβαίους. Πολλοὶ δημοκρατικοὶ πρόφτασαν νὰ φύγουν καὶ νὰ ἔρθουν στὴν Ἀθήνα. Ἀνάμεσα σὲ αὐτοὺς ἦταν κι ὁ Πελοπίδας.

Ὁ Πελοπίδας δὲν μπορούσε νὰ βλέπη τὴν πατρίδα του νὰ τὴν κατέχουν οἱ Σπαρτιᾶτες καὶ νὰ ὑποφέρουν τόσα καὶ τόσα οἱ συμπατριῶτες του, ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἐκείνους Θηβαίους καὶ τὸν Ἄρχία. Γι' αὐτό, μὲ τὴ βοήθεια μερικῶν ἄλλων φίλων του, ἀποφάσισε νὰ ἔρθῃ στὴ Θήβα, νὰ ἐξεντῶσῃ τοὺς δυνάμεις τοῦ Ἄρχίας.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαίδευσης, Πύλου

Θηβαίους, πού ὥρισαν οἱ Σπαρτιᾶτες νά διοικοῦν τήν πατρίδα του, καί νά ἐλευθερώσῃ τήν πόλιν του ἀπό τοὺς Σπαρτιᾶτες.

Μιά χειμωνιάτικη μέρα ντύθηκε σά γυναῖκα, ἔντυσε ἔτσι καί τοὺς φίλους του, πῆραν μαζί τους αὐλοὺς καί κιθάρες καί. ἂν καί χιόνιζε δυνατά, ξεκίνησαν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα νά φτάσουν στὴ Θήβα.

Ἐφτασαν τὸ βράδυ, ἅμα νύχτωσε. Ἐτσι γυναικεῖα ντυμένους δὲν τοὺς γνώρισε κανένας. Τοὺς ἀφῆκαν νά περάσουν μέσα στὴν πόλιν καί πῆγαν καί ἔμειναν στὸ σπίτι ἑνὸς φίλου τους, τοῦ Λεοντιάδῃ. Ὁ φίλος τους ἤξερε τὸ σκοπὸ τους, ὅπως τοῦ τὸ ἔγραψαν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, καί εἶχε προσκαλέσει τοὺς δέκα ἄρχοντες σὲ συμπόσιο. Τοὺς εἶχε πῆ ὅτι, γιὰ νά διασκεδάσουν καλύτερα, εἶχε παραγγεῖλει νά τοῦ στείλουν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα γυναῖκες, πού ἤξεραν καλὸ χορὸ καί μουσική, γιὰ νά παίζουν μουσική αὐτὲς καί νά χορέψουν, ἐνόσω αὐτοὶ θὰ τρώγουν καί θὰ διασκεδάζουν.

Οἱ ἄρχοντες δέχτηκαν τὴν πρόσκληση, στρώθηκαν στὸ τραπέζι καί ἄρχισαν νά τρῶνε καί νά πίνουν. Σὲ λίγο, ἅμα ἄρχισαν νά μεθοῦν, φέρνει ὁ Λεοντιάδῃς μέσα στὴν αἴθουσα τοῦ συμποσίου, τὸν Πελοπίδα καί τοὺς συντρόφους του. Αὐτοὶ ντυμένοι ὅλοι γυναικεῖα, ἄρχισαν νά παίζουν αὐλὸ καί νά χορεύουν γιὰ νά τοὺς διασκεδάσουν.

Ἐξαφνα χτυπᾷ δυνατὰ ἡ πόρτα. Ἀνοίγουν καί μπαίνει μέσα στὴν αἴθουσα, ἓνας ταχυδρόμος ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καταχιονισμένος, κατακουρασμένος. Ζητᾷ τὸν Ἀρχία γιὰ νά τοῦ δώσῃ ἓνα γράμμα. Οἱ φίλοι τοῦ Πελοπίδα, σά νά κατάλαβαν κάτι, σταματοῦν τὸ χορὸ.

Ὁ ταχυδρόμος δίνοντας τὸ γράμμα στὸν Ἀρχία τοῦ σύστησε νά τὸ ἀνοίξῃ ἀμέσως καί νά τὸ διαβάσῃ.

Ἔτσι τοῦ παράγγειλε νὰ πῇ αὐτός, ποῦ τὸν ἔστειλε.

—Γράφει, τοῦ λέει, πράματα πολὺ σπουδαῖα.

Ὁ Ἀρχίας ὅμως μισοζαλισμένος ἀπὸ τὸ κρασι τοῦ ἀπαντᾷ:

—Αὔριο τὰ σπουδαῖα!

Κι ἔβαλε τὸ γράμμα κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρη, ὅπου ἦταν ξαπλωμένος, ὅπως ἔτρωγε.

Ὁ ταχυδρόμος θέλησε νὰ ἐπιμείνῃ, ὁ Ἀρχίας ὅμως τὸν ἐδιώξε.

—Αὔριο τὰ σπουδαῖα! τοῦ ξαναφώναξε. Τώρα φύγε!

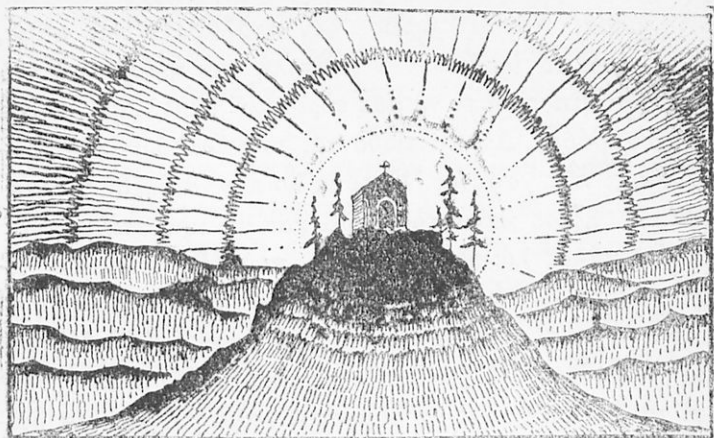
Ἀμα ἔφυγε ὁ ταχυδρόμος, ἐξακολούθησε τὸ φαγοπότη καὶ, ἅμα μέθυσαν καλὰ οἱ καλεσμένοι τοῦ Λεοντιάδῃ, ὁ Πελοπίδας καὶ οἱ φίλοι του ὤρμησαν καὶ σκότωσαν τὸν Ἀρχία καὶ τοὺς ἄλλους ἄρχοντες. Κι ἔτσι ἐλευθέρωσαν τὴν Θήβα. Ὁ Πελοπίδας ἔπειτα πῆρε τὸ γράμμα καὶ τὸ διάβασε. Ἐνας ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἔγραφε στὸν Ἀρχία μὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τὸ σχέδιον τοῦ Πελοπίδα.

Ἐγραφε ἀκόμη καὶ ὅτι οἱ γυναῖκες ἐκεῖνες, ποῦ ἔπαιζαν αὐλὸ καὶ χόρευαν, ἦταν ὁ Πελοπίδας καὶ οἱ φίλοι του.

Ἄν τὸ διάβαζε ὁ Ἀρχίας, θὰ γλίτωνε καὶ θὰ ἔπιανε καὶ τὸν Πελοπίδα αἰχμαλώτο, γιατί θὰ εἶχε καιρὸ νὰ προφυλαχτῇ καὶ νὰ φωνάξῃ τοὺς φίλους του νὰ τὸν βοηθήσουν. Τὴν ἔπαθε ὅμως μ' ἐκεῖνο τό: Αὔριο τὰ σπουδαῖα!

Ὁ Μανώλης τελείωσε τὴν ἱστορία του καὶ χαμογελοῦσε.

—Κι ἐμεῖς δὲ γινόμαστε Ἀρχίες! εἶπε ὁ Τάκης. Θὰ πᾶμε κι ἐμεῖς νὰ γράψωμε καὶ νὰ μελετήσωμε. Τὸ παιγνίδι μας τὸ εὐφύνομε γιὰ αὔριο. Τὰ σπουδαῖα ὅμως, ὄχι!

Ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου ἀπὸ μιᾶς βουνοκορφῆς.

Αὐτὸ τὸ ψηλὸ βουνὸ μὲ τὸ ἐκκλησάκι τῆς Παναγίας στὴν κορφή, ἦταν ἓνας πειρασμὸς γιὰ μένα, τὶς δυὸ τρεῖς ἡμέρες ποὺ ἔμεινα στὸ χωριό. Ἔτσι ψηλὸ καὶ ἀπομονωμένο ἀπὸ τᾶλλα, ὅπως τὸ ἔβλεπα, ἔφανταζόμουν τὴν ὠραία θεά ποὺ θὰ εἶχε ἀπὸ κεῖ πάνω.

Στὶς διάφορες λοιπὸν ὁμιλίες μὲ τοὺς χωριάτες, ἔλο γι' αὐτὸ ἀνάφερνα καὶ ρωτοῦσα. Ἦθελα νὰ πάω καὶ ἀποφάσισα, ἔστω καὶ μόνος μου, νὰ πάω, ἂν ἦταν δυνατό καὶ νύχτα μάλιστα, γιὰ νὰ ἰδῶ τὴν ἀνατολή τοῦ ἡλίου.

Μόνος μου ὅμως νὰ πάω ἦταν ἀδύνατο, καὶ μάλιστα νύχτα, γιατί δρόμος δὲν ἦταν, ἀλλὰ ἓνα μονοπάτι γνωστὸ μόνο στοὺς ντόπιους καὶ μάλιστα ἐπικίνδυνο σὲ μερικὰ μέρη.

Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ βρεθῇ συντροφιά. Τὸ δάσκαλο τὸν εἶχα σίγουρο, γιατί ἦταν τόσο καλὸς ποὺ κι ἓνα μικρὸ παιδὶ ἂν τοῦ ἔλεγε «πᾶμε, δάσκαλε, στὴν Παναγία;» θὰ κοκκίνιζε καὶ θᾶλεγε «πᾶμε». Ἀλλὰ

ἦταν κι αὐτὸς ξένος καὶ μόνο μιὰ φορὰ εἶχε πάει, καὶ τότε μέρα. Νύχτα ὅμως δὲν ἀνυπνέει νὰ πᾶμε, γιατί, ἀντὶ νὰ ἰδοῦμε τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου ἀπὸ τὴν Παναγία, μποροῦσαν νὰ μᾶς εὕρισκαν γκρεμισμένους σὲ καμιὰ χαράδρα. Δὲν ἀστετεύονται τὰ βουνά· λιγάκι παραπάτησες, πᾶς χαμένος. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ βρεθῇ ὁδηγός, πού νὰ ἤξερε καλὰ τὸ δρόμο καὶ μὲ κλειστὰ μάτια.

Ὁ καλὸς λοιπὸν δάσκαλος, πού δὲν ἀρνιόταν τίποτε στοὺς κατοίκους, ἀνάλαβε νὰ βρῇ καὶ τὸν ὁδηγό. Καὶ πραγματικὰ ἀντὶ γιὰ ἓνα βρέθηκαν δυό, ὁ Μῆτρος καὶ ὁ Σπῦρος. Πῆραν μάλιστα καὶ τὰ δίκαννά τους καὶ τὰ ζαγάρια τους νὰ βαρέσουν λαγό. Ἐγὼ τοὺς διεβεβαίωνα γελώντας, πὼς ἄδικα παίρνουν τὰ δίκαννα, γιατί ὅταν εἶμαι ἐγὼ μαζί μὲ κυνηγό, ἢ ὅταν πρόκειται νὰ φάγω καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸ κυνήγι, ποτὲ τίποτε δὲ βαρεῖ κανέναν. Ἀλλ' αὐτοὶ ἐπίμεναν καὶ τὸ εἶχαν σίγουρο πὼς τὸ βράδυ θὰ φᾶμε λαγό.

Συμφωνήσαμε λοιπὸν στὶς δυὸ μετὰ τὰ μεσάνυχτα νὰ ξεκινήσωμε, γιὰ νὰ εἶμαστε ἑνωρὶς στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ. Ἀνάλαβε ὁ δάσκαλος νὰ μᾶς ξυπνήσῃ ἐγκαίρως. Ἀλλὰ ἂν καί, καθὼς ἔλεγε, ἔβαλε τὸ χέρι του ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, γιὰ νὰ μὴν ἀποκοιμηθῇ βαριά, τὸν ἐπῆρε βαρὺ γλυκό.

Ἀλλὰ ἐγὼ, πού ἤμουν ὁ πιὸ ἐνδιαφερόμενος γιὰ τὴν ἐκδρομὴ, στὶς δύο παρὰ τέταρτο ἤμουν στὸ πόδι. Ἐξύπνησα τὸ δάσκαλο, πού τὸ χέρι του, καθὼς ἀποδείχθηκε ὕστερα, εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ κεφάλι του· ὁ δάσκαλος ἐξύπνησε τὸ Σπῦρο, ὁ Σπῦρος τὸ Μῆτρο· σφυρίγματα ἀκούονταν στὸ χωριὸ γιὰ νὰ συνεννοηθοῦμε, οἱ σκύλοι ὅλοι τοῦ χωριοῦ ἦσαν σὲ συναγερμὸ ἀπὸ τὰ σφυρίγματά μας, μερικὰ παράθυρα ἀνοίγαν καὶ νυσταγμένοι ρωτοῦσαν τί τρέχει καὶ τέλος ὅλοι συναντηθήκαμε στὴν πόρτα.

Ξεκινήσαμε· ὁ δάσκαλος ἔφερνε ἓνα ταγάρι μὲ τρόφιμα, ὁ Σπῦρος τὸ δίκαννό του, ὁ Μῆτρος τὸ δίκαννό του καὶ ἐγὼ τὸ φανάρι. Τὸ σκοτάδι ἦταν πυκνὸ καὶ μόλις τὸ φανάρι κατώρθωνε νὰ τὸ διαλύσῃ σὲ ἀπόσταση δύο μέτρων. Ἐκεῖ ποὺ βαδίζαμε σιωπηλοί, ὁ ἓνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλον, στὸν ἀπότομο ἀνέφορο, καὶ τὰ μάτια ἔφαχναν προσεκτικὰ τὴ γῆ, ἔξαφνα τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ ἔπεφτε σὲ κανένα δέντρο καὶ φώτιζε τὸν κορμὸ του. "Ὅπως παρουσιαζόταν ἔξαφνα μπροστά μας, ἔμοιαζε τὸ δέντρο μὲ πελώριο φύλακα, ποὺ μᾶς ἔφραζε τὸ δρόμο νὰ μὴ προχωρήσωμε ψηλότερα, νὰ μὴ διαταράξωμε τὴ σιγὴ τοῦ βουνοῦ.

Ἀνεβαίναμε, ἀνεβαίναμε καὶ τὸ δροσερὸ ἀεράκι τοῦ βουνοῦ ἔδιωχνε τὸν ὕπνο καὶ τὴν κούραση. Δὲν ἀκουόταν τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον ὁ ξερὸς κρότος, ποὺ ἔκαναν τὰ πόδια μας πατώντας τὰ χαλίγια.

Ἐξαφνα τὴ σιγὴ τῆς νύχτας διάκοψε τὸ γλυκὸ κελάδημα ἑνὸς κορυδαλλοῦ. Αὐτὸ ἦταν τὸ σύνθημα, καὶ ἀμέσως ἑκατοντάδες ἄλλων φωνῶν ἀποτέλεσαν συναυλία, ποὺ μόνον οἱ βοσκοὶ καὶ οἱ κυνηγοὶ ἔχουν τὴν εὐτυχία νὰ τὴν ἀκοῦν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ θόλο τοῦ οὐρανοῦ. («Ἀποκαλυφθῆτε!» τοὺς εἶπα, «εἶναι ἡ πρωινὴ προσευχὴ τῶν πουλιῶν!») — «Πηγαίνωμε, πηγαίνωμε!» εἶπε ὁ Μῆτρος, «μᾶς πῆρε ἡ αὐγὴ, ξύπνησε ὁ κατσουλιέρης!».

Καὶ ἀνεβαίναμε καὶ ἀνεβαίναμε καὶ κεληδοῦσαν οἱ κορυδαλλοὶ καὶ φυσοῦσε τὸ δροσερὸ ἀεράκι τοῦ βουνοῦ. Ποῦ καὶ ποῦ, τὸ φανάρι μας φώτιζε πλαγιεὲς σκεπασμένες μὲ τρυφερὸ χορτάρι, ποῦ καὶ ποῦ μᾶς ἔδειχνε τὸ χεῖλος γκρεμῶν, ποὺ κάτω κάτω, τὸ πυκνὸ σκοτάδι ἔκρυβε τὸν πυθμένα τους. Κρύος φόβος μ' ἔπιανε, ὅταν ἔρριχνα τὴ ματιά μου πρὸς τὰ κάτω.

Νόμιζα ὅτι, ἂν ἔπεφτα κεῖ, θὰ κατέβαινα γιὰ

πάντα σὲ μὴν ἄβυσσο γεμάτῃ ἀπὸ πηχτὸ σκοτάδι.

Σ' ἓνα στρίψιμο τοῦ μονοπατιοῦ, τὸ φανάρι ἔξαφνα φώτισε μίαν ἀρκετὰ μεγάλη ἔκτασιν ἄσπρην.

—Τί εἶναι τοῦτο;

—Χιόνι.

—Χιόνι;!!

—Ναί, χιόνι. Ἐδῶ οἱ τσοπάνηδες ἔχουν παγωτὰ δωρεάν.

Σὲ λίγο φτάσαμε στὴν κορφή. "Α! ἐπὶ τέλους φτάσαμε. Τί ἀνήφορος, τί κόπος, τί ἰδρωτας, ἀλλὰ καὶ τί ἀπόλαυση τώρα!

Νύχτα ἀκόμη, σκοτάδι σὲ ὅλη τὴ γῆ.

Στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ εἶναι ἡ ἐκκλησίτσα τῆς Παναγίας. Κάποιος φιλόθρησκος τὴν ἔχτισε καί, γιὰ νὰ τὴν ἀσφαλίσῃ ἀπὸ τὶς ἄγριες ἐπιδρομὰς τῆς Φύσης, τὴν ἔκανε ὅλη μὲ τσιμέντο. Μὲ τσιμέντο τοὺς τοίχους, μὲ τσιμέντο τὴ στέγη. Ποῦ μπορεῖ νὰ σταθῇ ἐδῶ πάνω κεραμίδι ἀπὸ τὸν πάγο καὶ τοὺς ἀνέμους! Ἀπὸ τ'ἀστροπελέκια ὅμως δὲν μπόρεσε νὰ τὴ φυλάξῃ καὶ τῆς ἔχουν ὀργώσει τὴ στέγη.

"Αχ, Παναγίτσα μου! Ἀνοιξε τὴν πόρτα σου νὰ μποῦμε μέσα. Ἀνοιξε τὴν ἀγκαλιά σου νὰ μᾶς ζεστάνῃς. Κρύο, κρύο πολὺ, καὶ εἴμαστε καὶ ἰδρωμένοι. Ἀλλὰ ἡ πόρτα ἦταν κλειστὴ καὶ τὴν Παναγίτσα δὲν τὴ βλέπαμε ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παραθυράκι νὰ κάθεται μὲ τὸν Χριστοῦλη στὴν ἀγκαλιά, γιὰτὶ τὸ καντήλι ἦταν σβησμένο.

"Αχ, ἤλιε μου! ἔβγα νὰ μᾶς ζεστάνῃς. Γιὰ σένα ἀνεβήκαμε τόσον ἀνήφορο, χύσαμε τόσον ἰδρωτα, ἔβγα νὰ σὲ θαυμάσωμε καὶ νὰ ζεσταθοῦμε. Ἀλλὰ ὁ ἥλιος δὲ βιάζεται. Φωτίζει τώρα καὶ ζεσταίνει ἄλλους ἀνθρώπους. Δὲν ἤρθε ἀκόμα ἡ δική μας σειρά. Τὸ παλτὸ δὲν ἀρκεῖ νὰ μᾶς προστατέψῃ ἀπὸ τὸ κρύο. Ἐκπαιδευτικὴ Πολιτικὴ ῥε-

χομε ἀπὸ τῇ μιᾷ πλευρᾷ τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἄλλη, γιὰ νὰ φυλαχτοῦμε ἀπὸ τὸν ἄνεμο, ἀλλὰ στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ φυσοῦν μαζί ὅλοι οἱ ἄνεμοι. Ἐκεῖ ἀνταμώνουν καὶ μεγαλώνουν. Ἐκεῖ ὅμως, ποῦ ἔτρεμα ἀπὸ τὸ κρύο, εἶδα νὰ ἐξέχη ἀπὸ τὸ ταγάρι τῶν τροφίμων ἕνας φελλός. Θυμήθηκα τὸ κρασί, τὰ αὐγά, τὸ τυρί καὶ τὰ ψάρια. Δὲν ἔχασα καιρό, ἔφαγα καλὰ, ἤπια λιγάκι κρασί καὶ ζεστάθηκα λίγο. Καὶ ὅση ὥρα ἐγὼ ἔτρωγα σὰν βασιλιάς, ἔχοντας κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου ὅλον τὸν κόσμο, οἱ κορυδαλλοὶ ἐξακολουθοῦσαν τὴν πρωινὴ προσευχὴ τους.

Τέλος, πέρα κατὰ τὴν ἀνατολή, πίσω ἀπὸ τὸν Ἑλικῶνα, ἄρχισε ὁ οὐρανὸς λίγο-λίγο νὰ γαλακτώ-νεται. Πίσω κατὰ τὴ δύση καὶ κάτω στὶς λαγκαδιές, πηχτὸ σικοτάδι. Τὸ τριανταφυλλὶ χρῶμα, πάλι λίγο λίγο, γινόταν βαθύτερο καὶ ἕνα συννεφάκι στὴν ἀνατολή, στὸ κάτω μέρος, φόρεσε ἕνα λεπτὸ κορδόνι χρυσό. Τέλος ἡ ἀροδοδάχτυλη Αὐγὴ» παρουσιάστηκε μὲ ὅλη της τὴ μεγαλοπρέπεια. Οἱ κορυδαλλοὶ «τὸ ἔλεγαν» γλυκύτερα τώρα. Ἴσως ἔτσι μοῦ φαινόταν, πιθανὸν ὅμως αὐτὰ τὰ πουλιά νὰ ἐνθουσιάζωνται μὲ τὴ ἀροδοδάχτυλη».

Καὶ ἀφοῦ πιά τὸ συννεφάκι ἔγινε ὅλο χρυσό, ἄρχισε νὰ φαίνεται λίγο λίγο καὶ ὁ ἥλιος. Παρ' ὀλίγο νὰ ζητωκραυγάσω, ὅταν τὸν εἶδα νὰ βγαίνει, μὲ τὴν ἐλπίδα, πὼς θὰ τὸν θαυμάσω καὶ θὰ ζεσταθῶ. Τὸ πρῶτο ἔγινε, τὸ δεῦτερο ὅμως ὄχι.

Καὶ ἀλήθεια, ὅταν πιά ὁλόκληρος ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα, δὲ γνωρίζω ἀπὸ ποιά ἀτμοσφαιρικὴ αἰτία, φάνηκε γιὰ λίγες στιγμὲς σὰν ἕνα πελώριο χρυσὸ μανιτάρι. Πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ μου τὸν εἶδα ἔτσι. Τί θέαμα ἦταν ἐκεῖνο! Τί μεγαλοπρέπεια! Ἀξίζε τὸν κόπο καὶ διπλάσιο ἀνήφορο νὰ περάσῃ κανεὶς, γιὰ νὰ

ἰδῇ τέτοιον ἥλιο. "Όταν πλέον ὑψώθηκε ἀκόμη, ἐπῆρε τὸ στρογγυλὸ σχῆμα του. Ἀλλά, περίεργο πρᾶμα, ἦταν γυμνὸς ἀπὸ ἀχτῖνες καὶ φαινόταν σὰν μεγάλο φεγγάρι. Πέρασε λίγη ὥρα καὶ τότε ἔστειλε τὶς πρῶτες ἀχτῖνες του, πρῶτα σὲ μᾶς, ποὺ ἤμαστε στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ, καὶ ἔπειτα σιγὰ σιγὰ, καὶ στοὺς ἄλλους, ποὺ ἦταν χαμηλότερα.

Ἀφοῦ ζεσταθήκαμε καλὰ κάμποση ὥρα, κατεβήκαμεσ τὸ ὠραῖο δάσος τῆς ὁμορφῆς Φτέρης τοῦ Αἰγίου νὰ περάσωμε τὴν ἡμέρα μας. "Όταν ἀποχαιρετοῦσα τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, συλλογίζομεν: «τί κρῖμα, νὰ ἀφήνῃ κανένας τέτοιον τόπο, ποὺ βλέπει κάθε πρωὶ καὶ βράδυ τέτοια θεάματα!».

Στὸ δάσος μέσα συναντήσαμε καὶ τὸ Σπῦρο καὶ τὸ Μῆτρο, ποὺ εἶχαν φύγει πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, γιὰ νὰ σκοτώσουν λαγούς.

—Ποῦ εἶναι οἱ λαγοί, Μῆτρο;

—Εἶσαι ἄτυχος, φίλε μου. Μόνον τ' αὐτιά ἐνὸς λαγοῦ εἶδα κάτω σ' ἓνα βράχο. Ἀδίκᾳ ἀνεβήκαμε τόσον ἀνῆφορο.

—"Όχι, Μῆτρο μου, δὲν ἀνεβήκαμε ἄδικᾳ τὸν ἀνῆφορο. Εἶδα τὸν ἥλιο σὰν μανιτάρι!

Περάσαμε ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ δάσος τῆς Φτέρης καὶ τὸ βράδυ βράδυ γυρίσαμε στὸ χωριό.

Πῶς σώθηκε τὸ χωριό.

Σ' ἓνα χωριὸ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας, τὸν καιρὸ τῆς μεγάλης ἐπιδημίας τοῦ δαγκείου, τρία παιδιὰ, ὁ Μᾶρκος, ὁ Ἀντρέας καὶ ὁ Σπῦρος, ἀπὸ τὴν ἴδια γειτονιά καὶ τὰ τρία, πήγαιναν ἓνα πρωὶ στὸ σχολεῖο.

Καθὼς πήγαιναν, εἶδαν ἀπὸ μακριά, ἐκεῖ, ποὺ

ἔπεφταν τὰ τελευταῖα σπίτια τοῦ χωριοῦ, ἄντρες καὶ γυναῖκες μαζωμένες.

Ζύγωσαν νὰ ἰδοῦν τί τρέχει καὶ εἶδαν τότε ὅλον αὐτὸν τὸν κόσμον νὰ σκύβῃ, νὰ μαζεύῃ πέτρες καὶ νὰ τίς βάζῃ ἀράδα σὲ μιὰ γραμμὴ, ποὺ προχωροῦσε ὁλοένα καὶ τριγύριζε τὰ σπίτια. Τὰ παιδιὰ εἶχαν δῆ, ὥς τώρα, τοὺς συχωριανοὺς των νὰ κάνουν πολλές δουλειές στὸ χωριό. Νὰ σκάβουν, νὰ χτίζουν, νὰ φτιάχνουν φράχτες γύρω ἀπὸ τὰ κτήματα, ἀλλὰ τέτοια δουλειὰ δὲν εἶχαν δῆ ποτέ τους. Τοὺς φάνηκε περισσότερο σὰν τὰ παιγνίδια, ποὺ κάνουν στὰ χῶματα τὰ πολὺ μικρὰ παιδάκια, παρὰ σὰ δουλειὰ γιὰ μεγάλους. Καὶ τοὺς ἦρθαν τὰ γέλια νὰ βλέπουν μεγάλους ἀνθρώπους, καὶ γέρους ἀκόμα, νὰ παίζουν σὰν παιδάκια.

Ὁ Μᾶρκος, ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τὰ τρία παιδιά, καθὼς ζύγωσαν, γνώρισε μέσα στοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἔκαναν τὴν παράξενη αὐτὴ δουλειὰ, ἓνα κουμπάρο τους, τὸν μπάρμπα Γιώργη. Τὸν καλημέρισε καὶ τὸν ρώτησε:

—Τί κάνετε αὐτοῦ, μπάρμπα;

—Τί νὰ κάνωμε, παιδί μου! τοῦ εἶπε ὁ μπάρμπα Γιώργης. Ζώνουμε τὸ χωριό, γιὰ νὰ μὴν περάσῃ καὶ μᾶς ἔρθῃ κι ἐδῶ τὸ θανατικό, ποὺ ἔπεσε στὰ ἄλλα τὰ χωριά. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάγῃ, ὅλο καὶ μᾶς ζυγώνει, παιδί μου. Στὴ Καστρί, ποὺ εἶναι μιὰ ὥρα ἀποδῶ, δὲν ἔμεινε ἄνθρωπος στὸ πόδι. Καὶ πόσοι πεθαίνουν, ἓνας Θεὸς τὸ ξέρε! Τί νὰ κάνωμε, λοιπόν, παιδί μου; Σηκωθήκαμε πρῶτὴ πρῶτὴ καὶ ζώνουμε τὸ χωριό.

Κι ἔσκυψε πάλι, βιαστικά, ὁ μπάρμπα Γιώργης στὴ δουλειὰ του, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους.

—Καὶ ἅμα τὸ ζώσετε, μπάρμπα, τὸ χωριό, ρώτησε δειλὰ ὁ Μᾶρκος, δὲ θάρθῃ τὸ θανατικό;

—Ἔτσι ἔχουν νὰ ποῦνε, παιδί μου.... τοῦ εἶπε,

χωρίς νά σηκώση τὸ κεφάλι του ἀπὸ τῇ βιαστικῇ δουλειᾷ, ὁ μπάρμπα Γιώργης. Ἔτσι τὸ βρήκαμε, ἔτσι τὸ κάνομε.

Τὰ παιδιὰ, ἐπειδὴ ἦταν καὶ ἡ ὥρα περασμένη, ἄφηκαν τοὺς συχωριανοὺς των καὶ τράβηξαν νά πᾶνε στὸ σχολεῖο τους. Ὅσο λίγα γράμματα καὶ ἂν ἤξεραν, κατὰλαβαν πὼς ἓνα τέτοιο ἀστεῖο τεῖχος, ποὺ ἔφτιναν οἱ χωριάτες, δὲν μπορούσε νά σταματήσῃ τὸ δρόμο τῆς ἀρρώστειας.

— Ἐγὼ δὲν τὰ πιστεύω αὐτά.... εἶπε ὁ Μᾶρκος στὰ ἄλλα τὰ παιδιὰ. Ὅμως θὰ τὸ πῶ τοῦ δασκάλου, νά ἰδοῦμε τί λέει κι αὐτός.

Τὰ ἄλλα δύο παιδιὰ πίστευαν καὶ δὲν πίστευαν.

Ὅταν πῆγαν στὸ σχολεῖο, ὁ Μᾶρκος, ποὺ εἶχε πάντα περισσότερο θάρρος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, παρυσιάστηκε στὸ δάσκαλο καὶ τοῦ εἶπε αὐτά ποὺ εἶδαν τὸ πρωί.

— Τὸ ξέρω, παιδιὰ μου, τὸ ξέρω..... τοὺς εἶπε ὁ δάσκαλος, κουνώντας τὸ κεφάλι του. Μὰ τί νά τοὺς κάνης τοὺς χωρικοὺς; Μήπως ἀκοῦν; Ἐδῶ καὶ τρεῖς ἡμέρες τοὺς μάζεψα στὴν πλατεῖα, μαζὶ μὲ τὸν πρόεδρο τῆς Κοινότητος καὶ τὸν παπὰ τοῦ χωριοῦ, καὶ τοὺς ἐξήγησα τίς ὁδηγίες, ποὺ μᾶς ἔστειλαν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, γιὰ νά φυλαχτοῦμε ἀπὸ τὴν ἐπιδημίαν· τοὺς εἶπα τί πρέπει νά κάνουν. Μήπως ἔκαναν τίποτε; Τὴν ἄλλη μέρα, τὴν περασμένη Κυριακὴ, τοὺς εἶδα ὅλους στοὺς καφενέδες καὶ στίς ταβέρνες, σὰν καὶ πάντα. Ἀντὶ νά κάνουν αὐτά, ποὺ ἔπρεπε, ἀραδιάζουν τώρα πετραδάκια γιὰ νά κλείσουν τὸ δρόμο τῆς ἀρρώστειας!

Καὶ ξανακούνησε πάλι λυπητερά τὸ κεφάλι του ὁ δάσκαλος.

Ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, ποὺ ἦταν μαζεμένα ὁλόγυρα, ψήφισαν καὶ ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐκπαιδευτικὸν καὶ πολιτικόν.

Μᾶρκος προχώρησε δυό βήματα, σὰν νὰ εἶχε πάρει μέσα του κάποια ἀπόφαση καὶ ρώτησε τὸ δάσκαλο:

—Καὶ τί ἔπρεπε νὰ κάνουν οἱ χωριάτες, κύριε;

—Πρῶτα πρῶτα νὰ καθαρίσουν τὸ χωριό.....εἶπε ὁ δάσκαλος. Τὸ χωριό μας βρωμᾷ ὁλόκληρο. Μᾶς ἔφαγε ἡ μύγα καὶ τὸ κουνούπι. Αὐτὰ φέρνουν ὅλες τὶς ἀρρώστειες. Γιὰ νὰ ἐξολοθρέψωμε λοιπόν τὴ μύγα καὶ τὸ κουνούπι, πρέπει νὰ καθαρίσωμε τὸ χωριό ἀπὸ τὶς κοπριὲς τῶν ζώων καὶ τὶς ἄλλες ἀκαθαρσίες, ὅπου ἀφήνουν τὰ αὐγά τους οἱ μύγες, καὶ νὰ σκεπάσωμε, ὅπου μποροῦμε, τὰ στεκάμενα νερά, ὅπου ἀφήνουν τὰ αὐγά τους τὰ κουνούπια. Ὅπου δὲν μποροῦμε νὰ τὰ σκεπάσωμε ἢ νὰ ἀνοίξωμε δρόμο νὰ φύγουν, πρέπει νὰ ρίξωμε ἐπάνω τους λίγο πετρέλαιο, γιὰ νὰ μὴ μποροῦν νὰ γεννηθοῦν ἄλλα κουνούπια. Αὐτὰ μᾶς γράφουν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα νὰ κάνωμε.

—Καὶ δὲν μποροῦν νὰ γίνουν αὐτά, κύριε; ρώτησε ὁ Μᾶρκος.

—Γίνονται καὶ παραγίνονται, παιδί μου! εἶπε ὁ δάσκαλος· λίγα χέρια χρειάζονται, λίγο κόπο καὶ λίγα φτυάρια. Καί, δόξα σοι ὁ Θεός, ἀπὸ ὅλα αὐτὰ βρίσκονται στὸ χωριό. Ὅσο γιὰ τὸ λίγο πετρέλαιο ποῦ θὰ χρειαστῇ, ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος φάνηκε πρόθυμος νὰ τὸ ἀγοράσῃ. Ἀλλὰ λείπει ἡ καλὴ θέληση, παιδιά μου. Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα λείπει κάτι ἄλλο. Οἱ ἀγράμματοι χωριανοὶ δὲν τὰ πιστεύουν αὐτά, ποῦ τοὺς λέμε, γιατί δὲν τὰ καταλαβαίνουν. Γι' αὐτὸ δὲ θέλουν νὰ τὰ κάνουν.

Ὅσο μιλοῦσε ὁ δάσκαλος, τὰ μάτια τοῦ Μάρκου ἔλαμπαν ἀπὸ μιὰ παράξενη εὐχαρίστηση. Γύρισε κι ἔρριξε μιὰ ματιά στὰ ἄλλα παιδιά, ἔπειτα γύρισε πρὸς τὸ μέρος τοῦ δασκάλου καὶ τοῦ εἶπε μὲ ζωηρὴ καὶ χαρούμενη φωνή:

—Αὐτά, πού δὲ θέλουν νὰ κάνουν οἱ χωριανοί μας, κύριε, θὰ τὰ κάνουμε ἐμεῖς.

Ὁ δάσκαλος δὲν καλοκατάλαβε.

—Ποιοὶ ἐσεῖς; εἶπε.

—Ἐμεῖς, ὅλα τὰ παιδιά τοῦ σχολείου..... ἀποκρίθηκε ὁ Μῆρκος. Εἴμαστε πενήντα παιδιά. Σὲ μιὰ ἡμέρα τὸ χωριὸ θὰ λάμπη.

—Μάλιστα, μάλιστα, κύριε... φώναξαν μὲ μιὰ φωνὴ ὅλα τὰ παιδιά. Θὰ τὰ κάνουμε ἐμεῖς!

Ὁ δάσκαλος μόνο πού δὲν ἔκλαιε ἀπὸ τὴ συγκίνησή του.

—Μπράβο, παιδιά μου! εἶπε. Ἔτσι δείχνετε, πῶς ὅσα σᾶς μαθαίνω κάθε μέρα, σ' αὐτὰ τὰ θρανία, δὲν πᾶνε χαμένα.

Καὶ σὲ λιγάκι ξαναεἶπε αποφασιστικά:

—Λοιπὸν αὔριο, παιδιά, δὲν ἔχει μάθημα. Ἀπὸ τὸ πρωὶ θὰ ξεκινήσωμε ὅλοι, κι ἐγὼ μαζί σας, γιὰ νὰ σᾶς δείχνω τί πρέπει νὰ γίνη. Καὶ θὰ καθαρίσωμε τὸ χωριὸ καὶ θὰ σκεπάσωμε ὅλα τὰ στεκάμενα νερά. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος θὰ φροντίσῃ νὰ μᾶς βρῇ ὅ,τι μᾶς χρειάζεται. Θὰ πάρωμε καὶ τὸ χωροφύλακα μαζί, γιὰ νὰ μὴ βροῦμε ἐμπόδιο ἀπὸ κανέναν. Καὶ τὸ βράδυ, ὅταν γυρίσουν οἱ χωριανοὶ ἀπὸ τὰ χωράφια, θὰ βροῦνε τὸ χωριὸ ἀγνώριστο. Κι αὐτὴ ἡ δουλειὰ θὰ γίνεται μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα ἀπὸ ὅλους μας. Σύμφωνοι παιδιά;

—Σύμφωνοι! φώναξαν ὅλα τὰ παιδιά μ' ἓνα στόμα.

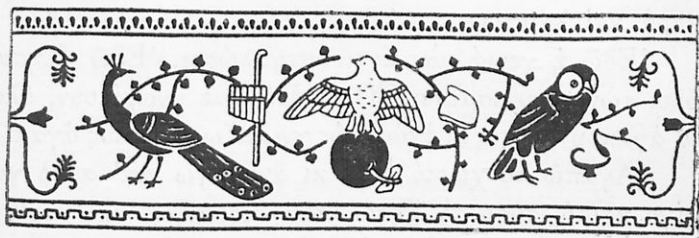
Καὶ ἔτσι ἐγίνε. Τὸ χωριὸ ἔλαμψε ἀπὸ τὴν πάστρα. Τὰ στεκάμενα νερά, πού πρασίνιζαν σὲ αὐλές καὶ δρόμους καὶ χαντάκια, ἔλειψαν ἀπὸ παντοῦ ἢ σκεπάστηκαν μὲ πετρέλαιο. Ἡ μύγα καὶ τὸ κουνούπι χάθηκαν. Καὶ τὸ μόνο χωριό, ἀπὸ ὅλα τὰ γύρω χωριά, πού

δὲν τὸ χτύπησε ἡ κακὴ ἀρρώστεια, ἦταν τὸ χωριὸ τῶν καλῶν παιδιῶν.

Οἱ χωρικοὶ τώρα ἔλεγαν πὼς τὸ χωριὸ σώθηκε ἀπὸ τὸ ζῶσιμο, ποὺ τοῦ ἔκαναν μὲ τὰ πετραδάκια.

Τὸ ἔλεγαν μὰ δὲν τὸ πίστευαν καὶ οἱ ἴδιοι. "Ἦξεραν πὼς καὶ ἄλλα χωριά κοντά τους ζώστηκαν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀλλὰ ἡ ἀρρώστεια τὰ ρήμαξε.

—"Ἀς λένε ὅ,τι θέλουν οἱ χωριανοί..... εἶπε ὁ δάσκαλος στὰ παιδιά, ποὺ τὸ εἶχαν παράπονο. 'Εσεῖς κάνατε αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε. Καὶ ἄς μὴ σᾶς τὸ γνωρίζουν ἐκεῖνοι. Σώσατε τὸ χωριὸ ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια. Αὐτὸ σᾶς εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ εἴστε περήφανοι σὲ ὅλη σας τὴ ζωή...

Τὸ χωριὸ τοῦ κυρ Σωτήρη.

Ὁ κυρ Σωτήρης μὲ τὸ μικρὸ τοῦ γιῶ, τὸν Πέτρο, γύριζαν ἀπὸ τ' ἀμπέλι τους.

Εἶχα τρυγήσει τὰ σταφύλια καὶ τὰ εἶχαν φορτώσει μέσα σὲ δυὸ κοφίνια ἐπάνω στὸ γαῖδουράκι τους.

Μέσα σὲ καλάθια, ποὺ κρατοῦσαν στὰ χέρια τους, εἶχαν ἄλλα διαλεχτὰ σταφύλια ἀπὸ τὰ καλύτερα κλήματα. Κρατοῦσαν καὶ τὰ μεγάλα ψαλίδια, ποὺ μ' αὐτὰ εἶχαν τρυγήσει.

Συνωμιλοῦσαν κι ἔλεγε ὁ κυρ Σωτήρης:

—Βέβαια τὸ χωριὸ μας δὲν εἶναι πολὺ μεγάλο. Τὸ ἀγαπῶ ὅμως πολὺ, ὅπως πρέπει νὰ τὸ ἀγαποῦμε

ὅλοι μας. Ἐδῶ γεννήθηκα. Ἐδῶ μεγάλωσα. Δὲν εἶναι μέσα στὸν κάμπο, ἀλλὰ στὴν πλαγιά τοῦ βουνοῦ. Εἶναι ὅμως ἀκόμῃ ωραιότερα ἐδῶ παρὰ ἐκεῖ κάτω! Ἐχομε καθαρὸ ἀέρα καὶ δροσερὸ νεράκι. Δέτε! ἀπὸ μακριὰ φαίνεται τὸ καμπαναριὸ καὶ ἡ ἐκκλησίᾳ πλάγι τους εἶναι τὸ σχολειό. Στὴν πλατεῖα χαίρεται ὁ γεροπλάτανος μὲ τὴ βούση, ποὺ τρέχει ἀδιάκοπα καὶ μᾶς δίνει τὸ καθαρό της νερό.

Ἄπ' ἐδῶ ψηλὰ εἶναι ὁ ἀνεμόμυλος ἐκεῖ πέρα εἶναι τὸ πέτρινο ἄλωνι, ὅπου ἄλωνίζομε τὸ σιτάρι μας. Ἐκεῖ πρασινίζουν τ' ἀμπέλια μας καὶ μακρύτερα ἀκόμῃ ἀπλώνονται τὰ χωράφια καὶ οἱ ἀγροὶ μας. Νά! ἐκεῖ λάμπει σὰν ἀσημένιο τὸ ποταμάκι μας. Τὰ σπίτια ἀνεβαίνουν θαρρεῖς τὸν ἀνήφορο ἕνα ἕνα. Ὅλα καθαρά καὶ λάμπουν.

Ἐδῶ ἡ γενιά μας ἔχει μεγαλώσει. Ἐδῶ ἔζησαν ὅλοι των εὐτυχισμένοι. Ὅλοι ἐδῶ μὲ γνωρίζουν, ὅλοι μ' ἀγαποῦν, ὅπως καὶ ἐγὼ τοὺς γνωρίζω καὶ τοὺς ἀγαπῶ.

Ἀγαπῶ τὸ χωριό μας, καὶ ἂν φύγω ἀπ' αὐτὸ γιὰ λίγο καιρό, τόσο τὸ ζητῶ, ποὺ κοιτάζω νὰ γυρίσω ὅσο μπορῶ γρηγορότερα πίσω.

—Κι ἐγὼ τ' ἀγαπῶ πολὺ! εἶπε ὁ Πέτρος.

—Δὲν ἔχεις ἄδικο, παιδί μου! Ὅποιος ἀγαπᾷ τὸ χωριό του, ἀγαπᾷ καὶ τὴ χώρα, ὅπου γεννήθηκε, τὴν πατρίδα μας. Κι ἀξίζει νὰ τὴν ἀγαπᾷ ὁ καθένας μας, ὅπως θὰ τὸ καταλάβῃς ἀγάλια ἀγάλια, ὅσο μεγαλώνεις.

Ὁ ἥλιος βασιλεύει.

Ὁ ἥλιος βασιλεύει.

Τριγύρω στ' ἀκρωτήρια

τὸ κῦμα δὲ σαλεύει.

Μέσ' ἀπ' τὰ τρεχαντήρια,

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πού στέκουν ριζωμένα,
ὁ ναύτης ἀγναντεύει
νερὰ μαρμαρωμένα.

Ἄπ' τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
στά βάθη τοῦ ἀπείρου
χύνεται ρόδου χρῶμα,
καὶ τὰ νησιὰ τριγύρου,
φαίνονται σὰν νὰ πλέουν
σὲ μιὰ μαγεία ὀνείρου
κι ἓνα μυστήριο πνέουν.

Θαρρεῖς πὼς κατεβαίνει
ἡ δόξ' ἀπ' τὰ οὐράνια
καὶ τὰ νησιὰ μας ραίνει
μὲ ρόδινα στεφάνια.

Μία στρατιωτικὴ παρέλαση.

(Ἀπὸ ἓνα μαθητικὸ ἡμερολόγιο)

Χτὲς τὸ ἀπόγευμα, μόλις σχολάσαμε, εἶδαμε νὰ περνᾷ ἀπὸ τὸ σχολεῖο μᾶς ἓνα τάγμα στρατοῦ. Μπροστὰ πήγαινε ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ καὶ πίσω οἱ στρατιῶτες μὲ κανονικὸ βῆμα καὶ μὲ τὰ τουφέκια στὸν ὦμο.

Μιὰ πενηνταριά παιδιά, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἄρχισαν νὰ χοροπηδοῦν γύρω ἀπὸ τὴ μουσικὴ, νὰ τραγουδοῦν καὶ νὰ πηγαίνουν μὲ βῆμα χτυπώντας τὸ χάρακα ἐπάνω στὴ σάκκα τους.

Ἐμεῖς στεκόμαστε στὸ πεζοδρόμιο καὶ κοιτάζουμε. Ἕνα παιδὶ γέλασε μ' ἓνα στρατιώτη, πού κούτσαινε λιγάκι. Θὰ τὸν εἶχε πληγώσει τὸ παπούτσι ἀπὸ τὴ μακρινὴ καὶ κουραστικὴ πορεία.

Ἀμέσως ὅμως τὸ κακόπαιδο αὐτὸ ἐνίωσε ἓνα

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

βαρὺ ἀντρίκιο χέρι στὸν ὤμο του. Γύρισε νὰ ἰδῇ ποιὸς ἦταν. Ἦταν ὁ δάσκαλός μας.

—Πρόσεχε καλὰ! τοῦ εἶπε ὁ δάσκαλος. Τὸ νὰ περιγελᾷς ἓνα στρατιώτη, πὺ εἶναι στὴ γραμμὴ καὶ δὲ μπορεῖ νὰ ἐκδικηθῇ οὔτε ν' ἀπαντήσῃ, εἶναι τὸ ἴδιο σὰν νὰ προσβάλλῃς ἓναν ἄνθρωπο δεμένο. Εἶναι μιὰ πράξη πολὺ ἄσκημη!

Τὸ κακόπαιδο τὸ ἔβαλε στὰ πόδια.

Οἱ στρατιῶτες περνοῦσαν τρεῖς τρεῖς, ἰδρωμένοι, κατασκοπισμένοι, ἐνῶ τὰ ὅπλα τους λαμποκοποῦσαν στὸν ἥλιο.

Ὁ δάσκαλος μᾶς εἶπε:

—Ἐσεῖς, παιδιὰ μου, πρέπει ν' ἀγαπᾶτε τοὺς στρατιῶτες. Εἶναι οἱ ὑπερασπιστές μας. Εἶναι πάντα ἕτοιμοι νὰ σκοτωθοῦν γιὰ μᾶς, ὅταν ξένος στρατὸς ἀπειλήσῃ τὴν Πατρίδα μας.

Εἶναι κι αὐτοὶ παιδιὰ, λίγα μεγαλύτερα ἀπὸ σᾶς. Κι αὐτοὶ ἔχουν τὸ σχολεῖο τους. Γιατὶ κι ὁ στρατὸς εἶναι ἓνα σχολεῖο, πὺ τὰ παιδιὰ μαθαίνουν χίλια πράγματα. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ ὑπάρχουν πλούσιοι καὶ φτωχοί, ὅπως ὑπάρχουν καὶ μεταξὺ σας, κι ἔρχονται ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας.

Αὐτὸ τὸ σύνταγμα πὺ περνᾷ εἶναι παλιό, ἀπὸ αὐτὰ πὺ πολέμησαν στοὺς περασμένους πολέμους. Οἱ στρατιῶτες δὲν εἶναι οἱ ἴδιοι, ἀλλὰ ἡ σημαία μένει πάντα ἡ ἴδια. Αὐτὴ ἡ σημαία ἔχει ἰδῇ πολλὰ μάχες καὶ πολλὰ παλικάρια ν' ἀγωνίζονται γι' αὐτή.

—Νά την! εἶπε ἓνας μαθητής.

Καὶ πράγματι, λίγο παρέκει φαινόταν ἡ σημαία, πὺ κυμάτιζε πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν στρατιωτῶν.

Ὅταν περάσῃ ἡ κυανόλευκη, μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος, νὰ χαιρετίσετε στρατιωτικὰ μὲ τὸ χέρι στὸ μέτωπο.

Ἡ σημαία, πὺ τὴν κρατοῦσε ἓνας ἀξιωματικός,

πέρασε μπροστά μας, ξεσκισμένη καὶ ξεθωριασμένη καὶ μὲ τὰ παράσημα κρεμασμένα στὴν κορυφὴ τοῦ κοντοῦ.

Ἐμεῖς χαιρετίσαμε ὅλοι μαζὶ στρατιωτικά.

Ὁ ἀξιωματικός, ποὺ διεύθυνε τοὺς στρατιῶτες, μᾶς κοίταξε μ' ἓνα χαμόγελο καὶ μᾶς ἀνταπόδωσε τὸ χαιρετισμό.

— «Εὖγε παιδιά!» εἶπε κόποιος, ποὺ στεκόταν πίσω μας. Γυρίσαμε. Ἦταν ἓνας ἀνάπηρος ἀξιωματικός.

— «Εὖγε!» μᾶς εἶπε. «Ἐκάματε πολὺ ὥραϊα».

Στὸ μεταξὺ ἡ μουσικὴ ἔστριψε στὴ γωνιά τοῦ μεγάλου δρόμου, περιστοιχισμένη ἀπὸ παιδιά, ποὺ τὴν παρακολουθοῦσαν μὲ τραγούδια καὶ χαρούμενες φωνές.

— «Εὖγε!» ἐπανάλαβε ὁ ἀξιωματικός, ἐνῶ μᾶς παρατηροῦσε. «Ὅποιος σέβεται τὴ σημαία του ἀπὸ μικρός, ὅταν μεγαλώσῃ τὴν ὑπερασπίζεται καλὰ».

Ἀνεπάντεχα.

22. Τί ἔκαμε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ὅταν ἔκλεισε τὰ 14 χρόνια τῆς ἡλικίας του;

23. Πόσα αὐγὰ μπορεῖς νὰ φᾶς νηστικός;

24. Γιατὶ οἱ μυλωνάδες φοροῦν ἄσπρη σκούφια;

25. Πότε ὁ βασιλιάς στέκεται στὸ ἓνα πόδι;

26. Ποιοὶ ἄνθρωποι βαδίζουν ἐπάνω σὲ κεφάλια;

27. Πότε τὰ δόντια κάνουν πόνο στὸ λαγό;

28. Ποιὸς πάει περίπατο χωρὶς νὰ φῇ στὸ σπίτι του;

29. Πέντε ἄνθρωποι κάθονται στὸ τραπέζι. Τοὺς φέρνουν 5 αὐγὰ. Ὁ καθένας πῆρε ἓνα αὐγὸ καὶ στὸ τέλος μένει ἓνα αὐγὸ στὸ πιάτο. Πῶς γίνεται αὐτό;

Ἡ σημαία.

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρίζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ,
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σέ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς πατρίδος ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σέ χαηδεύει
τ' ἀγεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῦμα, ποῦ σαλεύει
μὲ χιονόλευκον ἀφρό.

Κι ὁ Σταυρὸς ποῦ λαμπυρίζει
στὴν ψηλὴ σου κορυφή,
εἶν' ὁ φάρος ποῦ φωτίζει
μιὰν ἐλπίδα μας κρυφὴ.

Σὲ θεωρῶ κι' ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου χτυπῶ·
σὰν ἀγία σέ λατρεύω,
σὰ μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
νάσαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή.

Στὴν πίστη ἐπάνω τὴν ἐλπίδα.

Μὴ φοβηθῇς τὸ σπίτι, ποὺ ἀνοίξε
στῇ γῇ βαθιά τὰ θέμελά του,
κι ἄς ἔρθουν χίλιοι ἀνεμοστρόβιλοι
καὶ τὴ σκεπὴ του ἄς ρίξουν κάτω.

Μὴ φοβηθῇς τὸ δέντρο, ποὺ ἄπλωσε
τις ρίζες του βαθιά στὸ χῶμα,
κι ἄς σπάσῃ τὴν κορφή του ὁ ἄνεμος
καὶ τὰ πυκνὰ κλαδιά του ἀκόμα.

Μὴ φοβηθῇς αὐτόν, ποὺ στήριξε
στὴν πίστη ἐπάνω τὴν ἐλπίδα.
Τὸν εἶδα στὴ ζωὴ νὰ μάχεται,
μὰ πάντα ἀνίκητο τὸν εἶδα.

Ἀπαντήσεις στ' ἀνεπάντεχα.

1. Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ «ΚΑΙ».—2. ΑΝ ΤΟ ΑΦΗΣΗ
ΝΑ ΠΑΓΩΣΗ.—3. Η ΛΥΚΑΙΝΑ.—4. ΕΙΝΕ ΠΑ-
ΤΕΡΑΣ ΣΟΥ.—5. ΣΑΝΟΣ.—6. ΤΟ ΝΕΡΟ, ΓΙΑΤΙ
ΒΑΣΤΑΖΕΙ ΤΟΣΑ ΠΛΟΙΑ.—7. ΤΟ ΤΥΦΛΟ.—
8. ΤΟ ΑΛΛΟ ΜΙΣΟ.—9. Ο ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ.—
10. ΕΝΑΝ ΠΗΧΥ, ΜΙΑ ΠΑΛΑΜΗ ΚΑΙ ΠΕΝΤΕ
ΔΑΚΤΥΛΟΥΣ.—11. Η ΜΙΑ ΟΚΑ ΕΙΝΕ ΠΑΝΤΑ
ΜΙΑ ΟΚΑ.—12. «ΚΟΥΚΟΥ»!—13. ΟΤΑΝ ΚΟΙ-
ΜΟΥΝΤΑΙ—14. Η ΗΧΩ.—15. ΤΑ ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ.—
16. ΜΙΑ ΤΡΥΠΑ.—17. Ο ΣΚΥΛΟΣ.—18. Η ΑΛΛΗ
ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΣΠΙΤΙΑ.—
19. ΩΣ ΤΗ ΜΕΣΗ, ΓΙΑΤΙ ΥΣΤΕΡΑ ΑΡΧΙΖΕΙ
ΝΑ ΒΓΑΙΝΗ—20. ΤΟ ΚΡΕΒΑΤΙ.—21. ΕΠΑΤΗΣΕ
ΚΑΙ ΤΟ ΑΛΛΟ.—22. ΜΠΗΚΕ ΣΤΟ ΔΕΚΑΤΟ
ΠΕΜΠΤΟ.—23. ΕΝΑ, ΓΙΑΤΙ ΑΜΑ ΦΑΣ ΤΟ ΕΝΑ,
ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΠΙΑ ΝΗΣΤΙΚΟΣ.—24. ΓΙΑ ΝΑ
ΜΗΝ ΚΡΥΩΝΗ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΤΟΥΣ.—25. ΟΤΑΝ
ΠΑΤΑ ΤΗ ΣΚΑΛΑ ΤΟΥ ΑΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΝΑ
ΚΑΒΑΛΙΚΕΨΗ.—26. ΟΣΟΙ ΕΧΟΥΝ ΣΤΑ ΠΑ-
ΠΟΥΤΣΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΡΦΙΑ.—27. ΟΤΑΝ ΤΟΝ
ΔΑΓΚΩΝΟΥΝ ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ ΤΟΥ ΣΚΥΛΟΥ.—28.
Ο ΣΑΛΙΑΓΚΑΣ.—29. Ο ΕΝΑΣ ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΟ
ΑΥΓΟ ΜΕ ΤΟ ΠΙΑΤΟ.

	Σελ.
22. Τὸ στενὸ δωμάτιο	60
23. Ὁ φράχτης μετὰ τὴ γωνιά	64
24. Ὁ τρυποφράχτης (Σ. Γρανίτσα).....	66
25. Τὸ καντήλι καὶ τὸ παιδάκι	68
26. Τὰ δῶρα τῆς Πρωτοχρονιάς (ποίημα Κ. Παλαμᾶ) ..	73
27. Ποιοὶ ἦταν οἱ Σπαρτιᾶτες	74
28. Οἱ βοσκοὶ τῆς Βηθλεέμ	77

Γ'. Κύκλος

29. Χιόνι στὸ χωριό (Ἀδάμ)	81
30. Ἡ εὐχή τῆς μάνας (Γ. Δροσίνη).....	86
31. Τὸ πανηγύρι τοῦ χωριοῦ	90
32. Στὸ χωριὸ (ποίημα Ἀ. Παναυλῆ)	93
33. Γιατί νὰ κρυφακοῦν;	94
34. Σκύλος καὶ λύκος	95
35. Λιοντάρι, ἀρκούδα καὶ ἄλεπού	96
36. Ἀπὸ στόμα σὲ στόμα	96
37. Τὸ μάτι (Ἰ. Κακριδῆ)	98
38. Ἡ βασίλισσα τῶν μελισσῶν (Ἑβαλτ.—διασκευή)....	99
39. Ἡ τεχνητὴ λίμνη στὸ Μαραθῶνα.....	106
40. Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά (ποίημα Ἰ. Πολέμη).....	115
41. Ποιοὶ ἦταν οἱ παλιοὶ Ἀθηναῖοι.....	116
42. Ἡ προσευχή.....	118

Δ' Κύκλος

43. Ὁ σκύλος ὁ Γερόσκυλος (Ἰ. Βλαχογιάννη).....	119
44. Ἡ ἄνοιξη (ποίημα)	122
45. Ποιὸς φταίει; (Ἀδάμ)	122
46. Ὁ ἀντίλαλος	125
47. Ἡ Κίσσα (Ἰ. Βλαχογιάννη).....	127
48. Λιοντάρι καὶ λαγός	128
49. Ἀγελάδα, ἀράχνη καὶ μερμήγκι	128
50. Ἐνα παιγνίδι	131
51. Ὁ σακκορράφος (λαϊκὸ παραμῦθι)	133
52. Ἡ ἀγάπη τῆς δουλειᾶς (ποίημα)	138

	Σελ.
53. Ἐνας μικρὸς βιοπαλαιστὴς	139
54. Ἀλυκές	142
55. Πῶς σώθηκε ὁ Ἀρίονας	140
56. Ὡρα τρικυμίας (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ)	151
57. Ἡ Ταναγραία κούκλα (διασκευὴ Λίζας Κοντυγιάννη) ..	152
58. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα Ζ. Παπαντωνίου) ..	156
59. Χριστὸς ἀνέστη	157

Ε'. Κύκλος

60. Ὁ μπάρμπα Στέλιος, ὁ ψαράς (Π. Παναγοπούλου)	160
61. Ἡ γιορτὴ τῆς μάνας (ποίημα Σ. Σπεράντζα)	165
62. Νικητές!	166
63. Ἑργασία (ποίημα Γ. Μαρκορᾶ)	171
64. Ὁ ποντικὸς κι ἡ θυγατέρα του (λαϊκὸ παραμῦθι)	172
65. Ἡ παπαρούνα (ποίημα)	175
66. Ἡ πρωτομαγιά (Ἀδάμ)	176
67. Ἡ Αὐγὴ (ποίημα)	180
68. Ἡ ἄλεπού (Σ. Γρανίτσα)	181
69. Μιὰ μικρὴ Ἀθηναία στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ (διασκευὴ)	183
70. Ἡ πατρίδα μας (ποίημα Γ. Δροσίνη)	194
71. Ποιὸς ἔχτισε;	196
72. Ἀνεπάντεχα	196
73. Κυριακὴ (ποίημα Ἡλ. Τανταλίδη)	197

ΣΤ'. Κύκλος

74. Τιμὴ στοὺς γονεῖς	198
75. Οἱ Ἑρυθροσταυριῖτες : 1. Μιὰ ζωερὴ συνεδρία	199
76. » » 2. Τὰ δελτ. τῆς Σταυροφορίας	201
77. » » 3. Τὸ γράμμα	203
78. » » 4. Ἡ ἀπόφαση	206
79. » » 5. Ὁ Καραγκιόζης	207
80. » » 6. Ἡ Ἀγορὰ τοῦ Σχολείου ..	210
81. Ἡ ἀνεμόσκαλα	213
82. Αὐριο τὰ σπουδαῖα	213
83. Ἡ ἀνάστασις τοῦ γένους (Π. Παναγοπούλου) ..	217

	Σελ.
84. Πῶς σώθηκε τὸ χωριὸν	222
85. Τὸ χωριὸν τοῦ κυρ Σωτήρη	227
86. Ὁ ἥλιος βασιλεύει (ποίημα Α. Προβελεγγίου).....	228
87. Μιὰ στρατιωτικὴ παρέλαση	229
88. Ἀνεπάντεχα	231
89. Ἡ σημαία (ποίημα Ι. Πολέμη).....	232
90. Στὴν πίστη ἐπάνω τὴν ἐλπίδα (ποίημα Ἰ. Πολέμη)	233
91. Ἀπαντήσεις στ' ἀνεπάντεχα	234

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

εκ τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τὴν Κριτικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπομνήματος
τῶν συγγραφέων.

«Διὰ τὴν διάταξιν τῆς ποικίλης ὕλης τῶν Ἀναγνωστικῶν ὑπῆρχον πρὸ ἡμῶν δύο τρόποι: Ἡ ἔπρεπε δηλ. νὰ ἀποτελεσθοῦν κύκλοι περιέχοντες μόνον κεφάλαια τοῦ αὐτοῦ εἶδους, τ. ἔ. θρησκευτικὰ ἢ κοινωνικὰ ἢ ἐθνικὰ κλπ., ἢ ν' ἀποτελεσθοῦν κύκλοι περιέχοντες κεφάλαια διαφόρου εἶδους. Κατὰ τὴν πρώτην κατὰταξιν ὁ διδάσκων θὰ ὤφειλεν ἐπὶ ὠρισμένα κατὰ σειρὰν μαθήματα, περισσότερα ἢ ὀλιγώτερα, νὰ διδάσκη μέχρις ἐξαντλήσεως τὸν ἐξ ὁμοίας ὕλης κύκλον, θὰ ἐπῆργετο δὲ οὕτως ὁ κόρος καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς μαθητάς, ἢ θὰ ἦτο ἡναγκασμένος νὰ διδάσκη κεφάλαια μὲ περιεχόμενον λίαν ἀφιστάμενον χρονικῶς (λ. χ. μετὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Χριστουγέννων νὰ διδάσκη ἀμέσως τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα, κατὰ μῆνα Νοέμβριον ἢ Δεκέμβριον), ἢ τέλος θὰ ἦτο ὑποχρεωμένος καθ' ὅλον τὸ ἔτος νὰ μεταπηδᾷ ἀπὸ κύκλου εἰς κύκλον, ἵνα ἐκλέγῃ τὸ ἐπίκαιρον διδασκτέον ὑλικὸν καὶ οὕτω θὰ ἐπῆργετο εἰς τοὺς μαθητάς σύγχυσις.

Διὰ τοῦτο προετιμήσαμεν τὸν δεύτερον τρόπον, καθ' ὃν ὁ διδάσκαλος διδάσκει κατὰ σειρὰν τὰ κεφάλαια τοῦ Ἀναγνωστικοῦ, διαιρέσαντες τὴν ὅλην αὐτοῦ εἰς ἑξ συμμετρικοὺς κύκλους, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιέχει κεφάλαια ὅλων τῶν εἰδῶν (οἰκογενειακοῦ καὶ σχολικοῦ βίου, θρησκευτικά, κοινωνικά, ἐθνικὰ κλπ.), ὅπως σαφῶς εἰς τὸν πίνακα τῶν περιεχομένων σημειοῦται. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ ὁ διδάσκων διευκολύνεται καὶ ὁ κόρος τοῦ μαθητοῦ ἀποφεύγεται. Ἡ ζητουμένη συγκέντρωσις δὲν διασπάται καὶ οὕτως, διότι κέντρον τῆς διδασκαλίας παραμένει πάντοτε ὁ μαθητὴς ὅχι τὸ βιβλίον, ἢ δὲ χρονικὴ ἀντιστοιχία διατηρεῖται πλήρως».

«Τὰ ἀναγνωστικὰ τῆς καθαιρευούσης (Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως), κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα συντεθέντα, ἀποβλέπουσιν κυρίως εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς ὕλης τῆς ὑπὸ τῶν Ἀναγνωστικῶν τῆς Δημοτικῆς παρεχομένης, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ ἀποτελοῦνται ἐκ καταλλήλων ἐκλεκτῶν λογοτεχνικῶν τεμαχίων καὶ ποιημάτων, ἀποσκοποῦντα νὰ γνωρίσουν εἰς τοὺς μαθητάς καὶ τὴν ἐτέραν γλωσσικὴν μορφήν».

Σημ. Ἵνα ὁ μαθητὴς σχηματίσῃ κάποιαν ἰδέαν τῆς καλλιτεχνικῆς ἐπαδόσεως καὶ τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ πλὴν τῶν σχετικῶν κεφαλαίων ἐτέθησαν εἰς τὰ Ἀναγνωστικὰ ἡμῶν ἀντίγραφα εἰκόνας ἀρχαίων ἐξ ἀγγείων (εἰς κοσμήματα καὶ ἐπικεφαλίδας ἰδίως εἰς τὰ Ἀναγνωστικὰ Δ' καὶ Ε' τάξ.) καὶ ἀναπαραστάσεις οἰκοδομημάτων ἀρχαίων καὶ νέων (Ἡ Παντάνασσα τοῦ Μιστρά εἰς τὸ ἐξώφυλλον τῶν «Ἐκλεκτῶν σελίδων»), ἀγγείων, ἀγαλματίων καὶ ἀνδριάντων (ὁ Ἡνίοχος τῶν Δελφῶν, ὁ Δισκοβόλος τοῦ Μύρωνος καὶ ἡ Πρωτόβουκος τοῦ Δημήτριου ἐκ τῆς ἀνακτορικῆς 1. Δὴ-

κυθος Ἀναγέννησις σ. 235 Δρομεῖς (ἐξώφυλλον Προσκόπου) ὁ Ξυλοθραύ
στης (Ἀναγέννησις σ. 248) ἡ στήλη τοῦ Πεδίου τοῦ Ἀρεως διὰ τὸν
Ἱερὸν Λόχον (σ. 81, Ἀναγέννησις) καὶ ἀντίγραφα εἰκόνων τοῦ Γούζη :
(ἐξώφυλλα τῶν δύο ἀναγνωστικῶν τῆς "Ἐκτις τάξ.) Ἡ Δόξα. (Γιὰ τὴν
Πατρίδα σ. 41.) τοῦ Λύτρα: ὁ Κανάρης (Ἀναγέννησις σ. 148) τοῦ Θ. Βρυ-
ζάκη : ("Ἐξοδος Μεσολογγίου—θυσία Καψάλη (αὐτόθι σ. 90 καὶ 93) ἡ
"Γύωσις τῆς Σημαίας· Ἰακωβίδου: ἡ Ἐλευθερία, (αὐτόθι σ. 239) Θ. Ράλλ-
λη—Δεῖπνον καλογήρων (σ. 213), Α. Κογεβίνα, Μονὴ εἰς "Αγ. Ὅρος (αὐ-
τόθι σ. 60), Μπισκίνη, ἡ Ἑλλάς (Γιὰ τὴν Πατρίδα σ. 269).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10/9/29

Ἀριθ.] Πρωτ. 44451
] Διεκπ.....

Πρὸς

τοὺς κ.κ. Π. Νιρβάναν, Δ. Γ. Ζήσην, Δ. Ι. Κοντογιάννην
καὶ Δ. Π. Δαμασκηνόν

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας ταυταρίθμου ἀποφάσεως ἐκδοθείσης τῇ 7ῃ Σ)βρίου 1929 καὶ αὐθημερόν καταχωρισθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 99 (τεῦχος Β') φύλλῳ τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη τὸ ὑφ' ὑμῶν συγγραφέν βιβλίον «ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ» τῆς Δ'. τάξ. δημοτικοῦ σχολείου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 3438 διὰ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1929—30 ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἐκτελεσθῶσιν αἱ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὑποδειχθεῖσαι τροποποιήσεις αἱ διατυπωθεῖσαι ἐν τῇ σχετικῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει αὐτῆς τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 88 τῆς 31ης Ἰουλίου 1929 (Τεῦχος Β') φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Ὑπουργὸς
Κ ΓΟΝΤΙΚΑΣ

Τὰ διδακτικὰ βιβλία, τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν τῆς κανονισθείσης πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (Ἄρθρον 9 Διατάγματος «περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμήσεως διδακτικῶν βιβλίων καὶ χορηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν», τῆς 26 Ἰουλίου 1929).

0020561334
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

